

OLÁH JÁNOS

MB
278.003

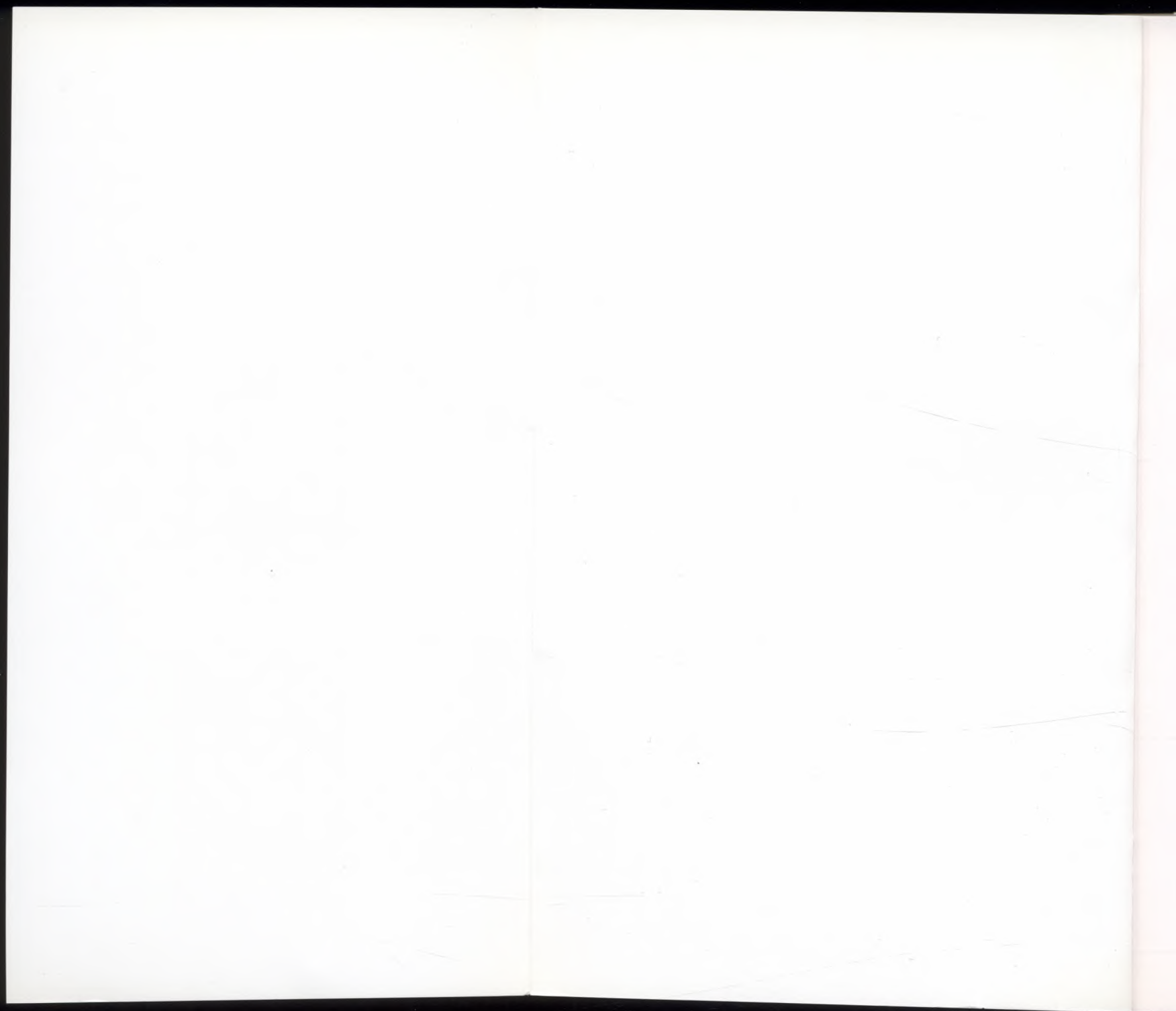

EURÓPAI VŐLEGÉNY

MAGYAR
NAPLO

A Kilencek költői közössége által összeállított, 1969-es, líratörténeti szerepű Elérhetetlen föld antológia létrehozásában betöltött szerepe, a pártállammal már pályájának korai szakaszában élesen szembehehelyezkedő lírai művei miatt a kortárs idő Oláh Jánost elsősorban mint költőt tartotta leginkább számon. Pedig már az 1960-as évek végétől írni kezdett drámai és prózai munkái kiemelkedő határozottsággal tettek kísérletet újfajta dramaturgiai és prózanyelvek kialakítására. A dramatikus művei egyik alapját adó abszurd dráma ösztönzéseit Oláh János más drámatörténeti hagyományok elemeivel és a korabeli magyar jelenre irányuló erős társadalomkritikával dúsította fel. A darabok valamennyi „hőse”: antihős a rendszer kelepcestruktúrájában. Öntudata is legtöbbször hamis, mert azt is az acélháló-szerűen köré szoruló társadalmi miliő jelöli ki. Anti-hősei ezért nem a külső, a létkereteket adó rendszernek, hanem egymásnak ütköznek: egymás maradék erőit őrlik fel. Így válnak „kenyérpusztítók”-ká is: olyan kreatúrákká, akik örökké a káoszban, s nem a vágyott „rend”-ben laknak, hiszen – a ködképző hatalmi mechanizmusok következtében – egyetlen pillanatra sem képes körülöttük átláthatóvá válni a világ. A rendszerváltás után az országba lépő „európai vőlegény” ezzel a „megdolgozott” emberi közeggel kerül kapcsolatba, s lép fel – a korábbi diktátorok helyén – az új világ hírnökeként, s kezdi el a maga arcára formálni az önvédelmi reflexeitől megfosztott magyarországi jelent.

Jánosi Zoltán

OLÁH JÁNOS
EURÓPAI VŐLEGÉNY

OLÁH JÁNOS

EURÓPAI VŐLEGÉNY

Összegyűjtött színművek és hangjátékok

**MAGYAR
NAPLÓ**

Budapest, 2019

A könyv megjelenését támogatta:

Nemzeti Kulturális Alap

© Oláh János jogutódja, 2019

© Magyar Napló, 2019

UB 278. 003

ISBN 978-615-5721-65-6

KENYÉRPUSZTÍTÓK

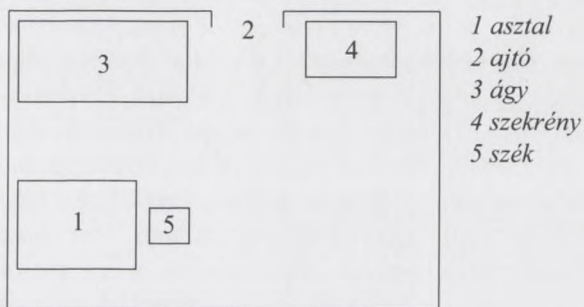
Játék
1969–1970

Személyek:
Süket
Kapás
Nagy

THE
JOURNAL
OF
THE
ROYAL ANTHROPOLOGICAL INSTITUTE
VOLUME 11
PART 1
1881

ELSŐ RÉSZ

Mindaz, aminek a leírása a továbbiakban következik, bárhol lejátszódhat. Legjobb hely azonban egy szoba, aminek berendezése körülbelül az alábbi rajz szerint van elhelyezve:

Ha azt akarjuk, nézők is jelen legyenek, a játékba be nem avatott területre újabb, a játékban szereplőhöz teljesen hasonló, székeket helyezünk el. A nézők be- és kibocsátására ugyanaz az ajtó szolgál, amely a játékban is részt vesz.

KAPÁS: *(a széken ül az asztalnál, háttal az ajtónak. Az asztalon száraz kenyérdarabok, két pohár, egy kés, egy könyv, egy üveg félig vízzel, néhány papírdarab. Kapás ezek között kutat. Fölvesz egy papírlapot, olvassa, visszateszi. Figyel. Vár.) Semmi: (Éppen hozzákezd újra a kereséshez, amikor kopognak.) Vagy mégis? (Megáll. Újra kopognak.) Hát igen. (Tovább figyel. Most nem hall semmit.) Vagy csak képzelődöm? (Újra kopognak.) Na nem, ez kopogás volt. (Hangosan.) Szabad! (Semmi válasz. Kicsit vár, aztán türelmetlenül.)*

Tessék! *(Most sincs válasz.)* Vagy talán mégse? *(Kinyílik az ajtó. Nagy jön be. Kezében bőrönd. Nem teszi le. Az ajtót sem csukja be. Kicsit előre jön, és megáll. Kapás még mindig háttal van, s így nem veszi észre.)* Mégse, úgy látszik, mégse. Van ez így. *(Egy újabb papírt vesz föl.)* Azért furcsa, minden esetre furcsa. *(Leteszi a papírt. Fölnéz, de nem fordul hátra. Vár. Nagy újra tesz egy lépést előre, aztán megáll. A nyakát nyújtogatja, nagyokat nyel. Láthatóan a megszólalással küszködik, de aztán letesz róla. Legyint. Ekkor fordul hátra Kapás rajtaütésszerűen.)* Aha, hát így állunk! *(Ebben a kényelmetlen helyzetben marad, és vár.)*

NAGY: *(egy helyben topog. Le akarja tenni a bőröndöt, de nem meri, hirtelen visszakapja. Átveszi a másik kezébe. Vissza. A bőrönd leesik. Kinyílik, és kiborul belőle minden: fogkefe, fogkrém, pamacs, borotvaszappan, szappan, szappantartó, dobozok, s egy pizsama. Nézik.)* Kiborult. *(Nagy fölnéz Kapásra, de az oda se figyel. Nagy újra a földre, majd megint Kapásra néz.)* Ki... borult.

KAPÁS: Látom.

NAGY: Kérem én... A portán nekem... Bocsánat! Azt mondták...

KAPÁS: Mit?

NAGY: Hát a portán. *(Ijedten.)* Nem azt tetszett kérdezni? Hanem mit is? *(A homlokát dörzsöli.)* Igen, megvan. Hogy ki van-e írva, azt.

KAPÁS: És, nincs?

NAGY: De. Nem is az a baj.

KAPÁS: Van valami baj?

NAGY: Á, dehogy. *(Földerül.)* Csak úgy eszembe jutott. Az apám... Nem, nem, az anyám... Vagy talán mégis inkább az apám... Nem tudom. Régen volt, annyira régen, hogy ennél jobban egyszerűen nem lehet rá emlékezni.

KAPÁS: Nem is kell.

NAGY: Nem hát. *(Mély lélegzetet vesz, és felemeli a jobb mutatóujját.)* De várj csak, mintha most jutna eszembe...

Inkább kétszer kérdezz meg valamit, mint egyszer se. *(Kifújja a levegőt.)* Na, megvan. Hát ez az. Ezt mondta.

KAPÁS: Ki?

NAGY: Az anyám. Nem mondtam?

KAPÁS: Az anyád?

NAGY: Igen.

KAPÁS: Az anyád!

NAGY: Nem hiszed? *(Elindul Kapás felé.)* Bebizonyít-sam? *(Mutatja, hogy kaphatsz egyet, de Kapás ezt már nem látja, időközben visszafordul, háttal Nagynak az asztalon könyököl. Nagy zavarban van, megáll. Bizonytalanul.)* Kaphatsz egyet. *(Kapás mintha nem is hal-laná.)* Nnna, hát azért! *(Nagy zavara tovább tart. A zse-beit tapogatja, nem tudja, mit csináljon. Ekkor egy hirtelen elhatározással lehajol a bőröndhöz. Elesik. A földön ül, tapogatja magát.)* Hú, az istenit! *(Körül-néz.)* Bocsánat! *(Ijedten.)* Csak nem káromkodtam?! Kérem, bocsánat! Egy kicsit elragadtattam magam, de ez csak véletlen volt kérem, csak véletlen.

KAPÁS: *(még mindig háttal.)* Mit kéremezel, nem a minisztériumban vagy.

NAGY: Bocsánat! Nekem azt mondták... *(Fölnéz.)* Hol is? Na, nem elfelejtettem! Pedig itt valahol a közelben.

KAPÁS: A portán?

NAGY: *(örömmel)* Igen, ott. Igen.

KAPÁS: Hehehe... *(Furcsán abbagy egy kezdődő neve-tést.)*

NAGY: Hát ez az? Tényleg ez az?

KAPÁS: *(visszafordul, most már egész testtel, a lábát is kihúzza az asztal alól, s a szoba közepe felé nyújtja.)* Tessék?

NAGY: A hetes, ugye? *(Kapás nem felel, csak néz maga elé a padlóra.)* Tudtam, tudtam én, hogy egyszer megtalálom! *(Fölugrik a félig összeszedett kacatok közül,*

és az ágyhoz rohan.) Ez lesz az enyém? (A matracokat nyomkodja, próbálja a rugózást.)

KAPÁS: Bolhát keresel?

NAGY: Megint viccelődik. Miért viccelődik folyton?

KAPÁS: Kicsoda?

NAGY: Hát maga.

KAPÁS: Tegezz csak nyugodtan. *(Megint megfordul, az asztalra hajol.)* De mintha ezt is mondtam volna már. Mindent. Már mindent.

NAGY: Még hogy bolhát! *(Nevet.)* Még hogy... *(Nevet.)* ...bolhát!

KAPÁS: *(Újra visszafordul. Szinte vadul.)* Mit röhögsz?

NAGY: Nem röhögtem.

KAPÁS: Nem?

NAGY: Nem.

KAPÁS: Hallottam.

NAGY: Sajnálom, de igazán nem ... akartam.

KAPÁS: Nem akartad! Ugyan!

NAGY: Nem akartam, csak ...

KAPÁS: Csak?

NAGY: Olyan ... nehéz. Nem is tudom, hol kezdjem.

KAPÁS: Az elején.

NAGY: Igen, valahol ott kéne, akörül. Csakhogy nem akarom azt se, hogy túl hosszú legyen. Ha egészen az elején kezdeném, akkor túlságosan is hosszú lenne. Valami olyan helyet kéne találni, ahonnan el lehet indulni, és mégis itt van valahol a közelben.

KAPÁS: Mondjuk a portá.

NAGY: Igen, igen. Ahol az az üveglak van, igaz? És mögötte... Mi van mögötte?

KAPÁS: Hagyd!

NAGY: Hogyan? *(Ijedten.)* Mondtál valamit?

KAPÁS: Semmit.

NAGY: Akkor azért nem értettem. *(Lassan visszamegy a kiborult bőröndhöz. Letérdel. Magának.)* Azt hittem, már az akusztikával van valami baj. *(Próbálja össze-*

szedni a szétszóródott holmit. A tárgyak kiesnek a kezéből, elszóródnak.)

KAPÁS: Nem megy?

NAGY: De, csak türelem kell hozzá.

KAPÁS: Adjak egy szeméttlapátot, úgy gyorsabb?

NAGY: Kösz, de ha nem zavar, mégis így próbálom inkább.

KAPÁS: Felőlem! *(Megvonja a vállát.)*

NAGY: Kész! *(Föhláll.)* Na látod, hogy sikerült így is. *(Fölemeli a bőröndöt. Az újra kinyílik. Visszahullik minden.)*

KAPÁS: Segítsek?

NAGY: Kösz, de jobb szeretném egyedül. *(Lehajol. Gyorsan fölegyenесedik.)* Na! *(Nevet.)* Zúg a fejem. *(Ezt magyarázatként teszi hozzá.)* Ha lehajolok. *(Újra lehajol, fölegyenесedik.)* Hú a kutya úristenit, hogy zúg!

KAPÁS: Ne hajolj le!

NAGY: *(még mindig a fejét tapogatja.)* Könnyű azt mondani, de ha egyszer... *(A szétszórt holmira mutat.)* Eh! *(Legyint.)* Három napja nem aludtam.

KAPÁS: Segítek, jó!? *(Nagy nem ellenkezik. Kapás odamegy hozzá. Lehajol. A bőrönd mellől fölemel egy szürke-fehér csíkos rongyot, a pizsamát. Nagy még mindig a fejét fogja. Kapás a pizsamát vizsgálja.)* Ez meg mi a fészkes fene?

NAGY: *(rémülten.)* A pizsamám! *(Utána kap.)*

KAPÁS: *(elrántja.)* A pizsamád?

NAGY: Igen, a pizsamám.

KAPÁS: *(fölemeli magasra.)* Ez?

NAGY: Miért, nem tetszik?

KAPÁS: Hát!?

NAGY: *(újra utána kap. Kapás elrántja. Nagy tovább.)* Add ide! *(Kergeti. Játék a szék körül.)* Semmi közöd hozzá! *(Nagy most megáll, legyint, mintha letett volna arról, hogy megszerezze a pizsamát. Kapás is megáll. Nagy most egy hirtelen mozdulattal meglepi, kikapja a kezéből a pizsamát.)*

KAPÁS: De félted!

NAGY: Nem én, csak idegesít, ha mocskos kézzel fogdos-
sák a fehérneműmet.

KAPÁS: A fehérneműdet?

NAGY: Igenis, a fehér... *(Megakad.)* Fehér? *(Ránéz a pizs-
mára.)* Hát ez tényleg nem valami fehér. *(Tétovázik.
Most Kapás használja ki a helyzetet, s kikapja Nagy
kezéből a pizsamát, s az ajtóig hátrál. Nagy mintha
észre se venné, még mindig ugyanúgy elgondolkozva.)*
Érdekes, erre eddig nem is gondoltam. De ha nem fehér,
akkor mért hívják úgy, hogy fehér... *(Kapás kimegy,
becsukja maga mögött az ajtót. Nagy most eszmél rá,
hogy elvitte a pizsamát. Rémülten.)* Elment! *(Beletö-
rődve.)* És elvitte. *(Megcsóválja a fejét.)* Most mit
csinálok? *(Legyint.)* És ő, ő mit csinál vele? *(Nevet.)*
Eladja? Nem veszi azt meg senki, ez egyszer biztos.
Tudom én, az lesz a vége, hogy visszajön. *(Elkomorul.)*
Sajnos. Micsoda alak! Hát, ha ezt előbb tudom, nem
jövök ide, nem fogadom el, ez is biztos... *(Gondolkozik.
Bizonytalanul.)* ... a meghívást. Röhej, mintha hívott
volna valaki! Na, azért nem úgy van az. *(A zsebében
keres. Egy gyűrt papírt vesz elő, szétsimítja.)* Itt van ni.
(Nézi.) Attól még, hogy nem tudom elolvasni... Ó, attól
még... *(Visszagyűri a zsebébe. Rácsap egyet.)* No mind-
egy, itt vagyok... *(Körülnéz.)* ...ha itt vagyok. *(Maga
elé.)* És kész. *(Észreveszi a földön újra a kiborult
holmit.)* Össze kéne szednem... *(Térdre ereszkedik.)*
...mielőtt széthordják egészen. *(Fölkapja a fejét.)* Nem
úgy van az, csak próbáljon hozzányúlni, kinyújtóz-
tatom, akárki. *(Leül a földre. Kapás bejön, odamegy
Nagyhoz. Nagy fölnéz.)*

KAPÁS: Téged becsaptak.

NAGY: Engem?

KAPÁS: Igen, téged.

NAGY: Hogyhogy?

KAPÁS: Ez nem pizsama. *(Ledobja.)*

NAGY: Hát mi?

KAPÁS: Nem tudom, de hogy nem pizsama, az biztos.

NAGY: Biztos?

KAPÁS: Nézd, én sok mindent elhiszek, de azért ne gondold, hogy azt magyarázol be nekem, amit akarsz, láttam egy-két pizsamát már én is életemben.

NAGY: És?

KAPÁS: Semmi és.

NAGY: Azok nem ilyenek voltak?

KAPÁS: *(a pizsamára mutat. Megvetően.)* Ilyenek? *(Bele-rúg.)*

NAGY: *(föltápászkodik.)* Nana! *(Elindul Kapás felé.)*

KAPÁS: Mi az, nem tetszik valami?

NAGY: Nem. Se szó, se beszéd, csak így egyszerűen bele-rúgni más holmijába, nem szép dolog.

KAPÁS: Pizsamájába!

NAGY: Pizsama, nem pizsama, nem az számít.

KAPÁS: Nem?

NAGY: Nem.

KAPÁS: Azt hittem. De hát akkor, szabad kérdezni, miért vagy annyira oda érte?

NAGY: Nem vagyok oda. Csak nem akartam, hogy azt hidd, velem mindent lehet, mert új fiú vagyok. Hát nem, azért még nem leszek a pucered.

KAPÁS: Micsodám?

NAGY: A pucered. *(Hátat fordít Kapásnak, és megindul az ágy felé. Útközben kigombolkozik, leveti az ingét, leteszi az ágy támlájára.)* Így ni. *(Atlétatrikóban van.)*

KAPÁS: Pucer, mi az, hogy pucer?

NAGY: *(most a nadrágját gombolja, de nem veti le.)* Na. *(A pokrócot akarja fölhajtani.)* Ej, hát ennek meg hol a vége?

KAPÁS: Hallod?

NAGY: *(abbahagyja az ággyal való foglalatosságot, visszafordul.)* Tessék!

KAPÁS: Kérdeztem valamit.

NAGY: Tölem?

KAPÁS: Töled.

NAGY: És?

KAPÁS: Még nem válaszoltál.

NAGY: De hiszen tudod, milyen álmos vagyok, nem aludtam már...

KAPÁS: Tudom.

NAGY: Nahát akkor. Három napja. *(Elfordul, aztán megint hirtelen támadt érdeklődéssel vissza.)* Hol a kapcsoló?

KAPÁS: Mit akarsz vele?

NAGY: Leoltanék.

KAPÁS: Ne!

NAGY: Álmos vagyok. Hogy is van? Ja, igen... Nem aludtam... Három napja nem aludtam már. És ha lehajolok, akkor, tudod... *(Emeli a kezét, hogy mutassa.)* Itt...

KAPÁS: *(közbevág.)* Tudom.

NAGY: Úgy zúg a fejem.

KAPÁS: Mondtam már.

NAGY: Mit?

KAPÁS: Ne hajolj le!

NAGY: *(nevet.)* Jó ötlet. *(Elkomorodik.)* Az ám! *(Tesz egy-két lépést, a bőrönd előtt megáll.)* De hát evvel meg akkor mi lesz? *(Irányt változtat, újra a kapcsolót keresi, a falhoz megy, tapogatja. Kapás az asztalhoz megy, leül a székre. Süket az ajtóban.)* Hol a francban lehet?

KAPÁS: Mit keresel?

NAGY: *(visszafordul, meglátja Süketet. Maga elé.)* A kapcsolót *(Sükehez.)* Hát te? *(Kapáshoz.)* Ez például kicsoda, és mit keres itt?

SÜKET: *(belép, becsukja maga után az ajtót. Meglátja a kiborult bőröndöt)* Már megint! *(Odamegy, lehajol, a lábával összesöpri a maradék holmit, és belerakja a bőröndbe, a bőröndöt meg becsukja.)* Így ni. *(Föl-egyenесedik.)*

NAGY: A bőröndöm! *(Kapáshoz.)* Ez meg? *(Süketre mutat.)* Ide csak úgy bejárnak akárkik?

SÜKET: Rólam beszélsz?

NAGY: Miért, ki vagy te? *(Zavartan hol Kapásra, hol Süketre néz.)* Bocsánat, ki maga?

SÜKET: *(Kapáshoz.)* Mért nem mutatsz be neki?

KAPÁS: Én?

SÜKET: *(miközben a becsukott bőröndöt az ágy felé rugdossa.)* A te haverod nem?

KAPÁS: Az enyém?

NAGY: *(Süket az ágyhoz ért, jó mélyen berúgja a bőröndöt az ágy alá)* A bőröndöm! *(Süket visszafordul, ott-hagyja az ágyat. Nagy Kapáshoz.)* Ki ez, hogy csak így rugdossa... *(Süket az ajtónál, az ajtófélfának támaszkodik.)* ...a bőröndömet?

KAPÁS: Nem tudom.

NAGY: Na, ne viccelj már, hiszen hozzád beszélt.

KAPÁS: Hozzám?

NAGY: Ez e, aki ott áll az ágynál.

KAPÁS: *(az ágy felé néz, nincs ott senki.)* Az ágynál?

NAGY: Ott. *(Odanéz.)* Az előbb még ott volt.

KAPÁS: *(gúnyosan.)* Az előbb!

NAGY: Ott van! *(Süketre mutat. Kapáshoz)* Látod?

KAPÁS: Nem.

NAGY: Nahát, ezt kérdeztem. Hogy ez kicsoda?

KAPÁS: Kérdezd tőle!

NAGY: *(Sükehez)* Hallottad? Még ő se ismer meg, a haverod. Azt hitted, hogy egy ilyen ócska trükknek bedőlök? Én se most bújtam ki a tojásból.

SÜKET: Nem?

NAGY: Micsoda szemtelen pali!

SÜKET: Na, na!

NAGY: Aludni akartam. *(Az öklét mutatja.)* Jó lesz, ha meghúzod magad.

SÜKET: Tessék?

NAGY: Mondom: aludni. Álmos vagyok, na. Tudod is te, mi az! *(Magyarázza.)* Kiesik a szemem az álmoságtól. *(Vár.)* Na, most már érted? *(Süket nem válaszol.)*
Nem tudod, hol a kapcsoló?

SÜKET: A kapcsoló?

NAGY: *(látható örömmel.)* Az, az! Tudod, amivel a villanyt kell eloltani.

SÜKET: Kapcsoló, kapcsoló! Aztán minek az neked?

NAGY: A villanyt szeretném eloltani.

SÜKET: Értem.

NAGY: Mutasd már meg!

SÜKET: Nem tudom.

NAGY: *(vészjóslóan.)* Neeem? *(Elindul Süket felé, Süket hátrál.)* Megmondod, vagy... *(Újra az öklét mutatja.)*

SÜKET: Ott. *(Az ajtó felé mutat.)*

NAGY: Hol?

SÜKET: Valahol kint... *(Zavartan.)* ...a a folyosón.

NAGY: *(megáll, leengedi a kezét.)* Hát ilyent még nem halottam. *(Süket közben tovább hátrál, tesz egy kört, s hátulról háttal újra eléri Nagyot, úgy, hogy ezt egyikük sem veszi észre, és meglöki. Nagy összerezzen. Rémülten.)* Na! *(Megfordul, fölkapja az öklét. Most veszi csak észre Süketet.)*

SÜKET: *(ijedten.)* Bocsánat!

NAGY: Csak te vagy az? *(Leengedi az öklét.)* Szóval a folyosón.

SÜKET: Talán.

NAGY: *(elkapja Süket mellén az inget.)* Megmondod, vagy nem? *(Dulakodnak.)*

SÜKET: Engedj el!

NAGY: Addig nem, amíg meg nem mondod.

SÜKET: Hát azt akarom éppen.

NAGY: Na! *(Elengedi Süketet, aki a lendülettől most elesik.)*

SÜKET: *(megpróbál fölállni. A fejét tapogatja.)* Hú, ha!
(Föhláll, körülnéz, legyint, aztán visszaereszkedik a földre.)

NAGY: Mi van? *(Süket nem válaszol. Nagy óvatosan odamegy hozzá, megpiszkálja, a cipője orrával.)* Alszol?
(Süket hallgat. Nagy otthagyja.)

KAPÁS: Mi van?

NAGY: *(körülnéz.)* Nem találom.

KAPÁS: Mit?

NAGY: Hát éppen ez az, hogy nem tudom. *(Gondolkodik.)*
Amit kerestem.

KAPÁS: A kapcsolót?

NAGY: Ugyan! *(Legyint.)* Hol van az már? Hogy lehet ilyesmit elfelejteni? Nem értem. Egyszerűen nem értem.

KAPÁS: Hagyd a fenébe, nem érdemes fölizgatnod magad. Gyere, inkább mutatok valamit.

NAGY: Mit?

KAPÁS: *(körülnéz, kezét a szájához emeli, úgy mondja.)*
Nekem vaddisznó van az ágyam alatt.

NAGY: Tényleg?

KAPÁS: Aha.

NAGY: Megnézhetem? *(Letérdel, hogy az ágy alá nézzen. A fejéhez kap.)* Aú... *(Főlegyenесedik, a térdét porolja.)*

KAPÁS: Hagyd, inkább rőfög neked egy kicsit. *(Rőfög. Nagy hallgatja. Egyre összébb görnyed, kezét a hasára szorítja.)* Hallottad? *(Nagy elindul az ajtó felé.)* Várj!

NAGY: *(megáll, de nem fordul vissza.)* Mi van?

KAPÁS: Semmi.

NAGY: *(újra elindul.)* Akkor megyek. *(Keze már a kilincsen. Kapás odarohan hozzá, megfogja a könyökét, mintha segíteni akarna, de közben visszatartja.)* Engedj!

KAPÁS: Hova akarsz menni?

NAGY: Ki.

KAPÁS: Ki, ki, de hova?

NAGY: Oda, na! Nem érted? (*Kiszabadítja Kapás szorításából a könyökét, kinyitja az ajtót.*) Hú de kell! (*Kimegy.*)

KAPÁS: (*keresztül a szobán, vissza az asztalhoz, újra mintha keresne valamit, abbahagyja, fölnéz.*) Micsoda pali! Hogy tiltakozott az elején, aztán a végén majd feldöntött, úgy rohant kifele. A fene érti. (*Sükethez.*) Láttad? (*Süket nem mozdul.*) Dehogy láttad. Mit láttál te? Itt senki nem látott semmit. Lehet, hogy én se.

SÜKET: Tessék?

KAPÁS: Mi az, te ébren vagy?

SÜKET: Ébren?

KAPÁS: Azt hittem, alszol.

SÜKET: Á, csak éhes vagyok. Nincs valami kajád?

KAPÁS: Nincs.

SÜKET: Mindjárt gondoltam. (*Förláll, odamegy az ágyhoz, leül.*) Na, mindegy.

KAPÁS: Nem ütött nagyot?

SÜKET: Ki?

KAPÁS: Hát az az ürge, akivel verekedtél.

SÜKET: Én?

KAPÁS: Te.

SÜKET: Verekedtem?

KAPÁS: Verekedtél.

SÜKET: Mikor?

KAPÁS: Az előbb.

SÜKET: Furcsa.

KAPÁS: Nem emlékszel, hát tényleg nem emlékszel rá? (*Nagy most jön vissza, a nadrágját igazítja. Kapás hozzá beszél.*) Sikerült?

NAGY: Semmi közöd hozzá! Különben is, hagyj nekem békét!

KAPÁS: Mit?

NAGY: Békét.

KAPÁS: (*gúnyosan.*) Békét, jó vicc!

NAGY: *(egyikről a másikra néz, hátrál.)* Mi bajotok van velem? *(Sükethez, aki közelebb áll hozzá.)* Kaphatsz egyet! *(Mutatja is, hogy visszakézről.)*

SÜKET: *(visszahőköl.)* Na! *(Elalszik a villany.)*

NAGY: Elaludt.

KAPÁS: Észrevette.

SÜKET: *(lépések a sötétben.)* Ez verekedni fog.

KAPÁS: Nem lát.

SÜKET: Megtalál a hangom után.

KAPÁS: Maradj csöndben!

NAGY: *(járkál. Földül egy szék.)* Ki az? *(A székkal vesződik.)* Egy szék volt. Az egész szoba tele van székekkel, mint egy moziban. *(Visszaállítja a széket. Megkönnyebbül. Sóhajt.)* Na! Nem mondom, egy jó filmet, ha levetítenének... *(Megreccsen a padló.)* Ki az? *(Egyre izgatottabban.)* Van itt valaki? *(Csönd.)* Ha nem vigyázok, még bekerítenek. *(Lassan elindul.)* Csak így, óvatosan! *(Megáll.)* Hát ez meg... *(Fölgyullad a villany. Nagy egyedül van a szobában, szorosán a fal előtt áll arccal a fal felé fordulva.)* Aha, hát ezért, falhoz állítottak. *(Megfordul.)* No, nem baj. *(Lép egyet.)* Merre is? *(hunyorog, a szemét dörzsöli.)* Hű, de erős! Most meg mitől ilyen erős? Vagy csak a szemem káprázik? *(Leengedi a kezét, körülnéz.)* Nem mondom, látni azt lehet benne, kár, hogy ilyen szokatlan. *(Körülnéz. Most veszi észre, hogy egyedül van a szobában.)* Ezek meg hova tűntek? Hol vagytok, hé? *(Az asztalhoz megy, alánéz. Hirtelen fölegyenesedik, a fejét fogja.)* Hű! Mindig elfelejtem. Hogy zúg már megint! *(Legyint.)* Hát ami nem megy, az nem megy. Kár is volna erőltetni. *(Az ágyat nézi merően. Még tétován, de elindul feléje. Megáll, koncentrálni, aztán gyorsan lehajol, fölegyenesedik.)* Megvan. *(Megpróbálja lábbal elérni a bőröndöt, nem megy.)* De mélyen van! *(Gondolkodik, majd letérdel, így akar az ágy alá férközni. A szekrényben hirtelen*

robaj, Nagy föl akar ugrani, de beüti a fejét, visszaesik. Négykézláb.) Mi volt ez?

SÜKET: *(a szekrényben.)* Beszakadt, alattam beszakadt.

KAPÁS: Mért nem a szemétkosárba bújtál? *(Kinyílik a szekrény ajtaja. Kapás és Süket kimásznak.)*

SÜKET: *(fél lábon ugrál, a lábát tapogatja.)* Hü, de be-
ütöttem!

NAGY: *(még mindig négykézláb.)* Mit akartok? *(Meg-
próbál föllátni, seggre ül.)* Mit akartok?

KAPÁS: Kidöntjük a beled, a beledet. *(Nevet.)*

NAGY: Auuú!

SÜKET: *(odaugrik hozzá, hogy segítsen.)* Mi baj?

NAGY: *(félreérti a mozdulatot, kúszva menekül.)* Hagyjál!
Ártottam én neked? Ártottam én neked? *(Közben Kapás
a háttérben kimegy. Nagy észreveszi, Süket nem. Nagy
támad, Süket felé rúg, de nem éri el.)* Szar!

SÜKET: *(hátraugrik, nem érti. Körülnéz. Kapáshoz.)*
Figyeled, hogy elszemtelenedett? *(Most fordul csak egé-
szen hátra, s veszi észre, hogy Kapás kiment.)* Elment.

NAGY: És itt hagyott a szarban. *(Föltápászkodik.)*

SÜKET: Ezt meg hogy érted?

NAGY: *(főlemeli ökölbe szorított kezét, forgatja, néze-
geti.)* Hát csak úgy, ahogy mondtam.

SÜKET: Mit akarsz?

NAGY: *(ellágyul, leengedi az öklét.)* Semmit. *(Szünet.)*

Csak aludni. Tudod három, azt hiszem három napja
már, hogy nem aludtam. Piszkos egy meló volt, de sok
pénzt ígértek érte.

SÜKET: Akkor megérte, nem?

NAGY: Á... *(Legyint.)*

SÜKET: Miért?

NAGY: Nem kaptam meg végül is.

SÜKET: A munkát?

NAGY: Dehogy, a pénzt.

SÜKET: Értem.

NAGY: Hogy értenéd, hogyha egyszer nem érted?

SÜKET: Tudod, olyan világosnak látszott.

NAGY: Tévedtél.

SÜKET: Az látod lehet, máskor is előfordult már velem.

NAGY: Veled is?

SÜKET: Miért, veled is?

NAGY: Mondd, lehetne úgy is, hogy ne tévedjen az ember?

SÜKET: Talán.

NAGY: Te még nem próbáltad?

SÜKET: De.

NAGY: És sikerült?

SÜKET: Nem.

NAGY: Kár.

SÜKET: A szentségit... *(A lábát tapogatja.)* ...de beütöttem!

NAGY: Az előbb?

SÜKET: Aha, észrevetted?

NAGY: Hát persze.

SÜKET: Kösz.

NAGY: Tudod, én azért.

SÜKET: *(félbeszakítja Nagyot. Szájára tett ujjal.)* Pssst!

NAGY: Csak annyit akartam mondani, lehet, hogy új fiú vagyok... *(Süket újra mutatja, hogy maradjon csendben.)* ...de azért ne hidd, hogy ilyen könnyen befogom a pofámat. *(Süket újra int, hogy hallgasson. Óvatosan az ajtóhoz lopakszik. Nagy nézi. Süket keze a kilincsen. Hirtelen fölnyitja az ajtót. Kapás áll mögötte meggörnyedve, félreérthetetlen tartásban: hallgatózott.)*

KAPÁS: *(a derekát tapogatja, köhög, aztán hirtelen fölegyenesedik. Megpróbál fesztelenül viselkedni.)* Visszajöttem. *(Újra a derekát tapogatja, köhög. Süket is, Nagy is őt nézi. Lehajtja a fejét.)* Itt felejtettem a... *(Fölnéz, meglát az asztalon egy könyvet. Szinte örömmel.)* ... a könyvetet.

SÜKET: A könyvedet?

KAPÁS: Igen, a könyvemet. *(Az asztalhoz megy, fölveszi a könyvet.)* Ezt ni!

SÜKET: Ezt?

KAPÁS: Ezt, mért olyan csodálatos? *(Fölüti valahol.)* Itt tartottam. Hol is, na, hol is? Hát itt, itt. *(Olvasni készül.)* Aszongya... *(Hirtelen becsapja a könyvet.)* Nem érdekes, nem olyan érdekes. *(A hóna alá veszi, indulna kifelé.)*

SÜKET: El akarod vinni?

KAPÁS: Igen, el. Nem mondtam még, hogy ezért jöttem vissza?

SÜKET: Miért?

KAPÁS: Hát, hogy elvigyem.

SÜKET: Aztán mit csinálsz vele?

KAPÁS: Olvasom, majd olvasom az úton.

SÜKET: Ezt?

KAPÁS: Ezt.

SÜKET: Aligha.

KAPÁS: Miért?

SÜKET: Csak.

KAPÁS: És ha mégis?

SÜKET: Próbáld meg!

KAPÁS: *(Újra kinyitja a könyvet, betűzni próbája.)* Hát ez meg milyen nyelven van? *(Lapoz, aztán dühösen becsapja.)* Mi a rosseb ez?

SÜKET: Érdekel? Elmagyarázom.

KAPÁS: Nehogy má'. *(Visszadobja az asztalra a könyvet. Vár.)* És az enyém?

SÜKET: Micsoda?

KAPÁS: Az én könyvem, avval mit csináltatok?

SÜKET: A te könyveddel?

KAPÁS: Igen, az enyémmel!

SÜKET: Érdekes.

KAPÁS: Mi olyan érdekes benne?

SÜKET: Az egész, úgy, ahogy van, az elejétől a végéig.

KAPÁS: Összetévesztettem, na, veled még sose fordult elő, hogy összetévesztettél valamit valamivel?

NAGY: Dehogynem.

KAPÁS: Téged meg ki kérdezett?

NAGY: *(sértődötten.)* Senki.

SÜKET: *(Kapás elindul az ajtó felé.)* Elmégy?

KAPÁS: *(visszanéz, de nem áll meg.)* Naná! *(Elérte az ajtót, keze a kilincsen.)*

NAGY: Rohadék!

KAPÁS: Tessék?

NAGY: Az, az: rohadék.

KAPÁS: Nekem mondtad?

NAGY: Neked.

KAPÁS: *(Sükehez.)* Hallottad?

SÜKET: Mit?

KAPÁS: Azt mondta nekem, hogy...

NAGY: Rohadék.

KAPÁS: Nem gondolod, hogy ez azért túlzás, ide jöttél, eddig volt a gatyád szarral. *(Mutatja, hogy nyakig.)* És én megtűrtelek, úgy fogadtalak, ahogy pedig csak vendéget szokás.

NAGY: Engem?

KAPÁS: Hála, hallottad ezt a szót valaha, tudod, mit jelent?

NAGY: Hála, hála... Mit is? Most nem jut eszembe, pedig olyan ismerős.

KAPÁS: Hagyjuk! *(Eljön az ajtótól.)*

NAGY: Te vagy megsértődve, te, aki hallgatóztál? Szép kis dolog, mondhatom!

KAPÁS: Mit csináltam?

NAGY: Letagadod? De hiszen ő is látta. *(Sükehez.)* Lát-tad, te is láttad, nem?

SÜKET: Mit?

NAGY: Azt, hogy hallgatózott.

SÜKET: Ki?

NAGY: Csak nem azt akarod mondani, hogy nem láttad?
Aha, értem! *(Az ajtó felé hátrál.)* Így állunk, összejatszotok! No nem baj, még mindig jobb, ha most tudom meg, mintha később, legalább van mihez tartsam magam, tudom, mit várhatok. *(Az ajtóhoz ér, megtorpan.)* Sok jót nem, annyi biztos. Észrevehettem volna már előbb is. Az a porta, vagy mi, már az elején gyanús volt nekem. *(A fejét csóválja.)* Csak ül, csak ül, csak ül mögötte, mintha oda volna nőve.

KAPÁS: És nincs?

NAGY: Azt nem tudom. Mindenesetre csak ennyit mondtott: a hetes, és semmi többet. Kérdezhettem akármit, mintha meg se hallotta volna. Hát így valahogy, így volt.

KAPÁS: *(visszamegy az ajtóhoz, megfogja Nagy karját.)*
Engedj!

NAGY: Hova?

KAPÁS: Semmi közöd hozzá. *(Szabadulni próbál, félre akarja tolni Nagyt.)*

NAGY: Na! *(Visszalöki a szoba közepére Kapást.)*

KAPÁS: Mért nem engedsz?

NAGY: Hallgatóztál.

KAPÁS: És aztán!

NAGY: *(Sükethez.)* Beismerte, hallottad, beismerte!

KAPÁS: Most boldog vagy? *(Újra megpróbál kimenni. Nem sikerül.)* Most már aztán igazán kiengedhetnél, megkaptad, amit akartál. *(Lökdösődnek.)*

SÜKET: *(Nagyhoz.)* Hagyd, úgyse tud kimenni.

NAGY: Hogyhogy?

SÜKET: Be van zárva.

NAGY: Tényleg? *(De nem mozdul.)*

KAPÁS: *(rászól Nagyra.)* Nem hallottad?

NAGY: Jó, jó. *(Bizonytalanul, de végül is eljön az ajtótól, a szoba közepén megáll, körülnéz.)* He, he, hát akkor maradunk? *(Kapás kinyitja az ajtót, kimegy. Nagy csak az ajtócsapódásra figyel föl, ekkor se eszmél rá rögtön,*

mi történt. Kicsit megkésve.) Ez elment. (Sükethez.) Miért csináltad?

SÜKET: Ne haragudj, de nem tudtam, azt hittem tényleg be van zárva.

NAGY: Azt?

SÜKET: Azt. Biztosan sajnós sose lehet tudni.

NAGY: Sose?

SÜKET: Sose.

NAGY: Ez szörnyű. Amikor idejöttem, azt hittem, itt más-képp lesz, de a végén kiderül, hogy...

SÜKET: Nincs.

NAGY: Tudod, azt terveztem, hogy itt végre hozzákezek valamihez, úgy istenigazából.

SÜKET: Aha.

NAGY: Nem lehet állandóan...

SÜKET: Nem.

NAGY: Na ugye, én is ezt mondom mindig mindenkinek, mégse akarja elhinni soha senki.

SÜKET: Nem?

NAGY: Nem.

SÜKET: Érdekes.

NAGY: Egy frászt.

SÜKET: Nem érdekes?

NAGY: Nem túlzottan.

SÜKET: Sajnálom.

NAGY: Én is. Kár, hogy...

SÜKET: Kár, kár! Mit károgsz itt a fülemben folyton, he?

NAGY: Nem károgok.

SÜKET: Talán varjú van a hónod alatt?

NAGY: *(körülnéz.)* Hol?

SÜKET: A hónod alatt.

NAGY: *(lehajol, hogy megnézzé, de nem sikerül, már fél-úton vissza kell kapnia a fejét.)* Hű, a mindenit, hogy zúg még mindig! *(Vár. Süketre néz. Bizalmasan.)* Tudod...

SÜKET: Tudom.

NAGY: Ha lehajolok, ugye, mondtam már...

SÜKET: Mondtad, mondtad.

NAGY: Nem szabadna lehajolnom.

SÜKET: Nem.

NAGY: *(a hasához kap.)* Mindegy. *(Elindul az ajtó felé.)*

SÜKET: Már megint?

NAGY: Aha. *(Aztán közben meggondolja magát, visszafordul, és leül az ágyra.)*

SÜKET: Na, mi van?

NAGY: *(zavartan.)* Semmi.

SÜKET: Nem kell?

NAGY: Úgy látszik. *(Fölugrik.)* Vagy... *(Megtorpan, legyint, visszaül.)* Eh.

SÜKET: Nem értem.

NAGY: Én sem.

SÜKET: Elmúlt?

NAGY: El. *(Fölsáll.)* Azért mégis neki kéne vágni, elindulni!

SÜKET: Hova?

NAGY: *(széttárja a karját.)* Az mindegy.

SÜKET: *(csodálkozva.)* Mindegy?

NAGY: Hát nem?

SÜKET: Nem tudom. Erre még sose gondoltam. Te már csináltál ilyet? *(Nagy bólint.)* És nem lett belőle semmi baj?

NAGY: *(Leül.)* Nem.

SÜKET: És ha megkérdezik, hogy hova még?

NAGY: Nem kérdezték.

SÜKET: De ha mégis! *(Nagy megvonja a vállát.)* WC-re, igaz-e? *(Nevet.)* Nem rossz ötlet ez a WC. *(Megigazítja a nadrágját.)* Kár, hogy nekem nem kell. Igaz, attól még mondhatnám. *(A szekrényhez megy, kivesz egy csomag WC papírt, morzsolgatja.)* Milyen jó fogása van! *(Viszszateszi.)* Hiába. Valami mást kéne kitalálnom, mert azt azért nem mondhatom, ha véletlenül mégis találkozom valakivel, hogy... *(Ellép a szekrénytől. Nevet.)* Miért ne

mondhatnám? *(Visszamegy, kiveszi a papírt, zsebre gyűri. Elindul kifelé.)* Miért ne? *(Megáll az ajtóban. Nagy lefekszik, kapkodva burkolózik be a pokrócba. A falnak fordul, nyikordul az ágy, majd csönd, csak a szuszogás hallatszik.)* Elaludt. Talán mégis az lenne a legjobb, ha elbújnék. *(A szekrényhez megy, kinyitja. Belenéz.)* Nem, nem lesz jó, erre egyszer már nagyon ráfáztam. *(Megtapogatja a lábát. Becsukja a szekrényt. Az ajtóhoz megy, kinyitja, kinéz.)* Vagy talán ez volna a legjobb? *(Kimegy. Nyitva hagyja az ajtót. Rövid szünet, Nagy egyedül van a szobában. Alszik.)*

KAPÁS: *(bejön a nyitott ajtón, becsukja maga mögött. Nekitámaszkodik a fialnak, mint aki nagyon fáradt.)* Ezek már alszanak. Szerencsére nem oltottak le. Volt már abban is részem: sötétben botorkálni. Mit mondjak, eh, jobb, ha nem mondok semmit. Mégiscsak jó, hogy az a... hogy is hívják, hogy is... mindegy na... föltalálta a villanyt. Ha mindez gyertyalángnál történne... Hagyjuk, nem ott történik. Szerencsére? Nem tudom. Régen volt már, és azóta állítólag folyton világosodik, és egyre gyorsabban, egyre gyorsabban... Rossz ómen. *(Ellép a faltól, sétál. Most egész friss, nyoma sincs az iménti fáradtságnak. Az ágy előtt megáll. Nagyot nézi, aki tetőtől talpig pokrócba burkolózva alszik.)* Az én ágyamban! És még a cipőjét se húzta le, talán még tetves is! *(Nagy forgolódni kezd.)* Hogy forgolódik! Biztosan nem szereti, ha figyelik. De hát ki szereti? Lehet, hogy senki. És mégis mindenkit... Talán még engem is. *(Lassan, egyre fáradtabban visszahátrál a falhoz.)* Biztosan. *(Nekidől.)* No, de mindegy. És ha nem... *(Megnnyikordul az ágy.)* ...hát nem.

NAGY: *(fölrriad, fölemeli a fejét.)* Igenis, igenis! *(Visszahanyatlik, alszik tovább. Aztán váratlanul fölül, leugrik az ágyról. Kiabál.)* Igenis! *(Hasra veti magát a padlón, föláll.)* Igenis, igenis! *(Kapásra mutat.)* Megvagy. *(Feléje rohan.)*

KAPÁS: *(védekezően maga elé emeli a kezét.)* Na, na!

NAGY: *(megtorpan.)* Megvagy! *(Elindul Kapás felé.)*

KAPÁS: *(kitér.)* Ébredj már föl!

NAGY: Tessék? *(Egészen közel állnak egymáshoz, az arcuk csaknem összeér. Kapás sápadt, Nagy liheg.)*
Bocsánat! *(Nem mozdul.)*

KAPÁS: *(hátrálni próbál, de nem tud, mögötte a fal.)*
Vigyázz! *(Megpróbálja óvatosan eltolni Nagyot.)*

NAGY: *(hátrál egy lépést.)* Mi van?

KAPÁS: Semmi.

NAGY: Akkor mért vagy olyan ideges?

KAPÁS: Ideges, én?

NAGY: Igen, te.

KAPÁS: Nem vagyok ideges.

NAGY: *(újra közel lép Kapáshoz.)* És nem is félsz?

KAPÁS: Mitől félnék?

NAGY: *(vállat von.)* Csak úgy, *(Lassan, szórakozottan fölemeli az öklét. Most már mutatja is.)* Hogy egyszer esetleg leszámolunk. *(Támadni készül, de túl sokáig tart a készülődés, és túl lassú maga a mozdulat is.)*

KAPÁS: *(hasba rúgja Nagyot, mikor az éppen előre lendülne.)* Nesze.

NAGY: *(elvágódik.)* Aú!

KAPÁS: *(odalép Nagyhoz, nézi. Nagy mozdulatlan. Kapás kis szünet után a cipője orrával megpiszkálja Nagy fejét.)* Még élsz? *(Nagy meg se mozdul. Kapás ijedten.)* Csak nem haltál meg? *(Letérdel, úgy vizsgálja Nagyot.)* Ez hiányzott nekem! *(Átkarolja, s megpróbálja fölemelni.)* Na, gyere! *(Visszaejti. Nagy feje nagyot koppant a padlón.)* Nem megy. *(Föhláll. Éppen a térdét porolja, amikor kopognak.)* A legjobbkor ez is! *(Lehajol. Újra próbálkozik. Most a lábával.)* Talán így könnyebb! *(Ez sem sikerül, visszaejti.)* Ha valami egyszer nem megy, akkor az nem megy. *(Főlegyen esedik, elindul az ajtó irányába, megtorpan, visszafordul, majd megint az ajtó felé fordul. Vár. Újra kopognak, most még erő-*

sebben, mint az előbb. Maga elé, morogva.) Megyek már, megyek. *(Hangosan.)* Ki az?

SÜKET: *(kívülről.)* Nyisd már ki, mit szórakozol!

KAPÁS: Te vagy az?

SÜKET: Ki volna! Vagy valaki mást vártál?

KAPÁS: Ugyan!

SÜKET: Akkor meg miért nem nyitod?

KAPÁS: Nyitva van.

SÜKET: *(rugdossa az ajtót, dörömböl.)* Egy frászt! *(Tovább dörömböl, az ajtó hirtelen kinyílik. Süket be-esik a szobába elbotlik az éppen a földön heverő Nagyban, ráesik.)* Ez meg mi?

KAPÁS: Na látod, mondtam én, csak egy kicsit be volt szorulva.

SÜKET: Mi ez itt?

KAPÁS: Hol?

SÜKET: Itt.

KAPÁS: *(csodálkozva néz körül.)* Hol?

SÜKET: Itt. *(Mutatja.)* Alattam.

KAPÁS: *(közelebb lép, lehajol.)* Jé! *(Főlegyenesezik.)* Nem tudom.

SÜKET: *(föltérdel, aztán visszahajol Nagyhoz, hosszan vizsgálja. Magának.)* Mi baja lehet?

KAPÁS: Talán beütötte a fejét.

SÜKET: *(még mindig Naggyal van elfoglalva.)* Nem lát-szik rajta semmi.

KAPÁS: Akkor talán mégse a fejét.

SÜKET: *(fölnéz.)* Lehet, az is lehet.

KAPÁS: Talán nincs is semmi baja.

SÜKET: De hát akkor miért fekszik úgy, mintha... *(Hirtelen elhallgat.)*

KAPÁS: Nem tudom.

SÜKET: *(magának.)* Nekem is pont most kellett elmen-nem, amikor végre történt valami! *(Kapás felé fordul. Bizalmasan.)* Hogy történt? *(Kapás nem válaszol.)* Miért nem mondod el?

KAPÁS: Mit?

SÜKET: Ami történt. Neked ez igazán semmi volna,
hiszen itt voltál, nem?

KAPÁS: Itt.

SÜKET: Hát akkor?

KAPÁS: Nem lehet.

SÜKET: Miért?

KAPÁS: Nem emlékszem. *(Elindul az ajtó felé.)* Különben
is mennem kell.

SÜKET: Várj! *(Fölugrik, a távozó Kapás után nyújtja a
kezét.)*

KAPÁS: *(megáll, visszafordul.)* Nem érek rá.

SÜKET: *(Kapást megelőzve az ajtóhoz siet, becsukja.)*
Egy egészen kicsit, na!

KAPÁS: Jó, nem bánom, de igazán csak egy kicsit.

SÜKET: Hova akartál menni?

KAPÁS: El.

SÜKET: De hát hová?

KAPÁS: Érdekel?

SÜKET: Nem.

KAPÁS: Akkor miért kérdezted?

SÜKET: Rossz szokás.

KAPÁS: *(Nagyra néz, Süket szintén, aztán egymásra.)*
Na, ami azt illeti, elég rossz.

SÜKET: Rossz.

KAPÁS: Az nem kifejezés.

SÜKET: *(Nagyra mutat, akinek Kapás háttal áll.)* Meg-
mozdult.

KAPÁS: *(összerezzen, hirtelen visszafordul, ránéz Nagyra,
látja, hogy Süket hazudott.)* Hülye.

SÜKET: *(nevet.)* Megijedtél?

KAPÁS: A nénikéddel szórakozz! *(Elindul az ajtó felé,
már egészen közel van, szorosan egymás mellett állnak.)*

SÜKET: Várj!

KAPÁS: Minek?

SÜKET: A kedvemért.

KAPÁS: Van eszemben! *(Egy újabb lépés. Megkerüli Süketet.)* Még a végén tényleg fölébred. *(A keze a kilincsen, megpróbálja kinyitni az ajtót, lökdösi nem megy.)*

Te, ez be van zárva!

SÜKET: Már hogy volna!

KAPÁS: Nem tudom, de be van.

SÜKET: Tényleg?

KAPÁS: *(még egyszer próbálkozik.)* Tényleg. *(Sükehez fordul ismét.)* Most mit csináljak?

SÜKET: Amit akarsz. *(Odamegy Nagyhoz, lehajol.)*

KAPÁS: Ez szemétség!

SÜKET: *(Nagynak.)* Apám, te jól kikészültél!

KAPÁS: *(újra az ajtóval próbálkozik, most sikerrel, az ajtó kinyílik.)* Jaj, hiszen ez befelé nyílik. *(Kimegy.)*

SÜKET: Egy ilyen marha erős hapsi, mint te, így kikészüljön, ezt azért nem hittem volna. *(Főlemeli Nagy fejét, majd óvatosan visszaengedi.)* Hogy történhetett!? *(Főlegyenesezik.)* Ugyanígy megjárhattam volna én is, ha nincs szerencsém. De szerencsém volt. *(Kis szünetet tart.)* Szerencsém? No, ez azért túlzás. Gyerünk, inkább nézzünk valami után. *(Elindul.)* Állhatnék rosszabbul is, mint ahogy állok, ennyi az egész. *(Lehajol, az asztal alól főlemeli Nagy pizsamáját.)* Egy rongy. *(Nézi.)* Ez pont jó lesz. *(Dúdolni kezd, egy kurta dallamot próbál.)* Mi lehet ez, valahol mintha hallottam volna már? *(A pizsamát vizsgálja.)* Olyan ismerős! Igen, így is mondhatom. Hogyhogy, így is? *(Fölvesz egy üveget, víz van benne, lötyköli, beleszagol.)* Ó, sokféleképpen még. *(Dúdolni kezd, újra az előbbi dallam.)* Ócska szavak! *(Benedvesíti a pizsamát, kicsavarja, a víz a padlóra csorog.)* Na! *(Lehajol, nyög, s közben énekelni próbál.)*

Egy kis piszok

nem sok piszok.

(Abba kell hagynia, annyira fárasztó a helyzet. Főlegyenesezik.) Igen, így talán, így majd... *(Vár. Semmi.)* Na!

(Legyint.) Mindegy. Pedig milyen könnyen indult. (Lehajol újra, Nagy homlokára teszi a nedves pizsmát.) Így. (Fölegyenесedik.) Meg is volnánk. (Elindul az ajtó felé, közben énekel, megint az előző dallam.)

Nem is piszok,
hogya nem sok.

(Megáll, visszafordul.) Mi az, nincs tovább? (Tesz egy-két lépést visszafelé. Újra megáll. Nagyot nézi.) Nem lehet túl jó ott a földön. (Közelebb megy.) Ha nem volnál ilyen dögnehez, még megpróbálnám valahogy... Dehát... Vagy, azt mondd, próbáljam meg így is? Na, nem bánom, gyere! Ha leejtelek, a te bajod lesz. (Lehajol, megfogja Nagyot a hóna alatt, fölemeli, az ágy felé vonszolja, eléri az ágyat, Süket, hogy megpihenjen, leteszi Nagyot a padlóra.) Hű! (Pihen.) Na! (Újra lehajol, fölemeli Nagy felső testét az ágyra.) Hát így. (Nagy lába még lelóg a földre.) Gyere, ezt is! (Megfogja, és fölfekteti az ágyra. Hátralép. Sokáig nézi Nagyot, a fejét csóválja. Az asztalhoz megy, fölvesz egy csomóra gyúrt újságpapírt, kisimítja, visszamegy az ágyhoz, s a kisimított újságpapírt Nagy cipője alá csúsztatja. Ellép az ágytól, a kezét porolja, megáll s elégedetten szemléli Nagyot, aki látszatra teljesen élettelenül fekszik az ágyon.) Evvel megvolnánk. (Leül a székre, lerúgja a cipőjét, fejét az asztalra hajtja elalszik.)

MÁSODIK RÉSZ

NAGY: *(fölül az ágyban, Süket az asztalon alszik, fejét karjára hajtva.)* Valahol talán még az... Igen, igen túl jóval azon is... meg ami utána következik, azon is... Volt egy... *(Felmutatja bal keze mutatóujját, mint egy bábót.)* És itt... *(Gúnyosan elhúzza a száját.)* ebben a... ezalatt... *(Szabad jobb kezével körülmutat.)* Eh! *(Legyint.)* Éldegélt. *(Vár egy kicsit.)* Üldögélt... *(Begörbíti az ujját.)* egy... *(Rámutat a begörbített mutatóujjára.)* Ahogy így éldegél, üldögél, egyszer csak odalép hozzá valaki. – Álljon föl! – azt mondja. *(Kinyújtja az ujját.)* És alig várja, hogy föllálljon, menten egy nagy pofont kever le neki. *(Eljátssza.)* Aztán kimegy. *(Eljátssza ezt is.)* Egyszer csak megint jön valaki. *(Mutatja.)* És azt kérdezi: – Mért áll maga? – *(Mutatja, hogy pofon üti.)* Csak úgy csattan. Leül hát újra. *(Begörbíti az ujját.)* Ahogy először, s ahol először, a köre, s azt hiszi, amit először, hogy most már amíg kedve tartja... Üldögélhet. *(Kinyújtja az ujját.)* De amikor fölocsúdik, ugyanúgy nem tudja, mint annak előtte, hogyan lesz, hogyha lesz, ami lesz... *(Széttárja mindkét kezét.)* Nincs tovább. *(Süket megmozdul. Lever valamit az asztalról. Koppánás.)* Hát te meg alszol? Én meg azt hittem, figyeltél. Én marha.

SÜKET: *(főlegyenessedik.)* Nem alszom.

NAGY: Azt hittem.

SÜKET: Jó reggelt!

NAGY: Már reggel volna?

SÜKET: Nem tudom.

NAGY: Akkor mért mondtad, át akartál ejteni?

SÜKET: Ugyan! Ez csak olyan szokás.

NAGY: Szerencséd van, hogy ilyen jól kivágtad magad.

SÜKET: *(körülnéz. Keres valamit.)* Hova tettétek a cipőmet.

NAGY: Tessék? *(Hátralép. Sokáig nézi Süketet, a fejét csóválja.)*

SÜKET: Semmi.

NAGY: Mintha mondtál volna valamit az előbb.

SÜKET: Köszöntem.

NAGY: Nem, nem, arra emlékszem, hanem utána.

SÜKET: Utána?

NAGY: *(türelmetlenül.)* Igen.

SÜKET: A cipőmet kerestem. *(Föláll az asztaltól, elindul, hogy megkeresse a cipőjét.)*

NAGY: És?

SÜKET: Még mindig nincs meg.

NAGY: Meglesz az, csak egy kicsit keresni kell.

SÜKET: Az este ide tettem. *(Mutatja, hogy a szék alá.)*

És most nincs itt.

NAGY: Az este?

SÜKET: Igen.

NAGY: *(a szék alá mutat.)* Ide?

SÜKET: Ide hát.

NAGY: *(előre hajolva nézi.)* Az nem lehet.

SÜKET: Mért ne lehetne?

NAGY: Mert nincs itt.

SÜKET: Nincs hát, ha egyszer elvitte valaki.

NAGY: Elvitte?

SÜKET: El.

NAGY: Ki vitte volna?

SÜKET: Talán te? *(Gyanakodva méregeti Nagyt. Tesz egy-két lépést feléje.)*

NAGY: Ezt nem mondhatod komolyan.

SÜKET: Miért?

NAGY: Segíteni akartam, te meg...

SÜKET: Hagyjuk ezt most! *(A lábára mutat.)* Fölfázom. *(Elindul kifelé.)*

NAGY: Hova mégy?

SÜKET: *(megáll az ajtóban.)* Mosakodni.

NAGY: Ki?

SÜKET: Ki.

NAGY: Várj egy kicsit!

SÜKET: Nagyon hideg van, mit gondolsz?

NAGY: Nem tudom, de nem is akarom megtudni.

SÜKET: Azt elhiszem. *(Visszamegy a székhez, leül.)* Én se.

(Összedörzsöli a talpát.) Még itt bent is fázik.

NAGY: Az előbb akartam valamit.

SÜKET: Mit?

NAGY: Nem tudom.

SÜKET: Így nehéz lesz.

NAGY: Nehéz.

SÜKET: *(merőn nézi az ajtót.)* Lehet, hogy közben nincs is hideg.

NAGY: Lehet.

SÜKET: Mégiscsak meg kéne próbálnom.

NAGY: Mit?

SÜKET: Hogy kimenjek.

NAGY: Jó neked.

SÜKET: Miért?

NAGY: Mindenre emlékszel.

SÜKET: Ez azért túlzás.

NAGY: Nem, nem, csak ne szerénykedj!

SÜKET: És te?

NAGY: *(lemondóan.)* Hagyjuk!

SÜKET: Na, azért ne szívd ennyire mellre, később biztos eszedbe jut.

NAGY: *(vidámabban.)* Gondolod?

SÜKET: Biztos vagyok benne.

NAGY: De jó lesz!

SÜKET: Nem kelsz föl?

NAGY: Minek?

SÜKET: Igazad van. Kár, hogy én már... *(Föláll, elindul a szekrény felé.)* ...fönn vagyok.

NAGY: Feküdj vissza!

SÜKET: Hova?

NAGY: Nincs ágyad? *(Csodálkozva néz körül.)* De hiszen tegnap még itt volt egy. *(Magának mosolyogva.)* Hova lehetett?

SÜKET: Te fekszel rajta.

NAGY: *(meglepetten.)* Érdekes. *(Mint akinek hirtelen eszébe jut valami, fölnevet.)* De hiszen én ülök!

SÜKET: *(visszamegy a székhez, alatta megtalálja a cipőjét.)* Megvan. *(Kiveszi, nézegeti.)* Hogy kerülhet ide? *(Nagyhoz.)* Nem tudod?

NAGY: Tessék?

SÜKET: A cipőmről kérdeztelek.

NAGY: Meglett?

SÜKET: Meg.

NAGY: Na látod, mondtam én.

SÜKET: Éppen jókor. *(Fölveszi az egyik cipőt. A másik lába még meztláb van, azt mutatja.)* Most fáztam föl, azt hiszem. *(Belebújik a másik cipőbe is, kimegy, tűsz-szentés, már a folyosóról.)*

NAGY: *(az ágyon ül még mindig.)* Kiment. De igaza van. Itt maradni, ennek nem sok jövője van. Megérzik a patkányok: az egyik itt, a másik ott, a harmadik meg... Hát arról jobb nem beszélni. *(Leteszi a lábát a padlóra, tornacipő van rajta, így aludt.)* Az én volnék. *(Förláll.)* A bőröndöm! *(Körülnéz.)* Hol a bőröndöm? *(Elindul a szobában, keres: benéz a szekrénybe, az asztal alá.)* Nincs. *(Most visszatér az ágyhoz, benéz ez alá is.)* Ahá, itt van. *(Tétovázik.)* Ki kéne vennem. *(Lehajol, de hirtelen fölegyeneseedik.)* Hogy zúg még mindig, pedig most nem az álmodástól, az egyszer biztos. No, mind-egy, ha zúg, hát hadd zúgjon. *(Térdre ereszkedik, majd négykézlábra.)* De mélyen van! *(Lehasal, bemászik az ágy alá, az ágy alatt van, nevet.)* Még hogy vaddisznó, jó vicc! *(Kimászik, kihúzza a bőröndöt is.)* Na, itt van ez is. *(Leporolja.)* De poros lett. *(Megpróbálja kinyitni, nem megy.)* Most nem megy, amikor meg nem kellett volna, akkor ment. *(Tovább vesződik a bőrönddel, egé-*

szen elfoglalja magát, akkor se néz föl, amikor Süket belép a szobába.)

SÜKET: *(bejön.)* Mi az, utazol?

NAGY: Á, dehogy.

SÜKET: A bőröndről gondoltam.

NAGY: Még nem pakoltam ki. *(A bőrönd még mindig nem nyílt ki. Nagy fölhagy egyelőre a sikertelen feszegetéssel, s odébb tolja a bőröndöt.)*

SÜKET: És most akarsz hozzáfogni?

NAGY: Rosszkor?

SÜKET: Nekem mindegy. *(Nagy visszahúzza a bőröndöt, újra próbálja, de nem boldogul. Süket fölvesz egy kést az asztalról, Nagy felé nyújtja.)* Evvel könnyebb, nem kéred?

NAGY: Kösz, inkább így próbálom. Mindjárt kész leszek. *(Rángatja.)*

SÜKET: Ha nincs jobb dolgod, felőlem csinálhatod, ameddig jól esik.

NAGY: Nem nagyon van. És neked?

SÜKET: Hogy jobb, az azért túlzás, de van.

NAGY: Segítek, jó. *(Föláll.)* Mit kell csinálni?

SÜKET: Rendet, csak egy kis rendet.

NAGY: Rendet? *(Csalódottan néz körül.)* Hol?

SÜKET: Itt.

NAGY: Itt?

SÜKET: *(az asztalról fölvesz egy darab papírt, összegyűri, ledobja a földre.)* Itt.

NAGY: És minek?

SÜKET: Hát, hogy valami pofája legyen ennek az egésznek.

NAGY: Értem. *(Visszaül a bőrönd mellé.)*

SÜKET: Elég reménytelen, de ha sose kezdem el, sose jutok a végére.

NAGY: És ha elkezded?

SÜKET: Akkor se.

NAGY: Sajnálom, pedig tényleg segíteni akartam. *(Sikerül kinyitnia a bőröndöt, föllélegzik.)* Na végre! *(Turkál a*

holmik között: kivesz egy szappant, egy fogkefét, egy poharat, maga köré rakja, és sokáig rendezgeti őket.)

SÜKET: Hogy berendezkedsz!

NAGY: Hát...

SÜKET: Látod, ez az, amit irigyelek tőled, én már mióta itt vagyok, és... *(Fölvesz egy könyvet, meg egy száraz kenyérdarabot és bedobja az asztal alá őket, aztán csüggedten megáll.)*

NAGY: Nem megy?

SÜKET: Nem.

NAGY: *(egy széles mozdulat.)* Együtt talán... Segítsek?

SÜKET: Köszönöm, de ne!

NAGY: Miért? Ha ketten ...

SÜKET: Hagyd!

NAGY: Pedig jobb lenne, az biztos.

SÜKET: Mondtam már.

NAGY: Jól van, na, nem erőltetem.

SÜKET: Most megsértődtél?

NAGY: Nem. *(A bőrönd fölé hajol.)* Dehogy.

SÜKET: Látom rajtad.

NAGY: Mit?

SÜKET: Hogy megsértődtél.

NAGY: Nem érdekelsz.

SÜKET: Megbántottalak? Bocsáss meg, nem akartam!

NAGY: Még szép. *(Nevet.)* Szép, hogy nem akartad. *(Süket mereven nézi Nagyt, Nagy abbahagyja a nevetést.)*

Na, mi van?

SÜKET: Ne kiabálj!

NAGY: *(hangosabban.)* Nem kiabálok.

SÜKET: Nem?

NAGY: *(kiabál.)* Nem hát.

SÜKET: Azt hittem.

NAGY: Hagyjuk ezt, inkább a saját dolgoddal törődj!

SÜKET: Igazad van. *(Fölveszi Nagy pizsamáját az ágy mellől.)* Ez meg... *(Nem folytatja, visszamegy, letörli*

vele a széket. Fölnéz.) Legalább jutok valamire. (Tovább folytatja a rendezkedést, most az asztalon.)

NAGY: Mit csinálsz?

SÜKET: Mondtam már.

NAGY: Bocsáss meg, de nem értettem.

SÜKET: Még segíteni is akartál.

NAGY: És, nem segítettem?

SÜKET: Nem.

NAGY: *(fölláll, odamegy Sükehez. Lelkesen.)* Még nem késő, még segíthetek. Mit csináljak?

SÜKET: Rendet. *(Megáll, körülnéz.)* Rendet kéne csinálni valahogy.

NAGY: *(csodálkozik.)* Rendet?

SÜKET: Rendet.

NAGY: *(leül.)* Aha. *(Nem érti.)* És ki mondta ezt?

SÜKET: Senki.

NAGY: Csak úgy magadtól jutott eszedbe?

SÜKET: Igen.

NAGY: *(elismeréssel.)* Jó ötlet.

SÜKET: *(széttárja a karját.)* Á...

NAGY: Na, na, csak ne szerénykedj!

SÜKET: Nem, nem, igazán nem nagy dolog.

NAGY: Most el kell mennem, de ha visszajövök, akkor tényleg segítek. Szevasz. Mindjárt itt leszek. *(Kimegy, becsapja maga után az ajtót. A bőrönd, körülötte a szappan, a pohár, a fogkefe, ottmarad a szoba közepén.)*

SÜKET: *(fölnéz, de nem szól, folytatja a rendezkedést. Kis szünet után.)* Na. *(Megtörli a homlokát, fölegyenesedik, nyújtózik, elégedetten néz végig a szobán. Minden a régi. Fojtott büszkeséggel.)* Hát azért alakul! *(Kis szünet után csüggedten.)* Csak az a baj, hogy nem lehet észrevenni. *(Magának hevesen.)* Inkább csináld, mint hogy gondolkodol! *(Négykézlábra ereszkedik, bemászik az asztal alá.)* Hát igen. *(Kimászik az asztal alól, kezében az imént ledobott száraz kenyér. Fölláll*

leteszi a kenyeret az asztalra.) Erre még szükség lehet.
(Újra leereszkedik az asztal alá.)

KAPÁS: *(belép, mindkét keze teli zacskókkal, az ajtót a könyökével löki vissza.)* Szevasztok. *(Körülnéz, Süket most mászik ki az asztal alól.)* Egyedül vagy?

SÜKET: *(föltápaszkodik.)* Látod.

KAPÁS: *(az asztalhoz megy, ledobja a zacskókat.)* Nektek hoztam. *(Egyet Süket felé lök.)* Nesze.

SÜKET: *(fölemeli a zacskót.)* Mi ez?

KAPÁS: Nem mindegy? Fő az, hogy ingyen van.

SÜKET: *(visszaejti a zacskót az asztalra.)* Kösz, de nem kérek.

KAPÁS: Kaja, te bolond. Ha tudnád, milyen jó! Én már ettem belőle.

SÜKET: Nem vagyok éhes.

KAPÁS: Azért csak kóstold meg!

SÜKET: *(ellöki maga elől a zacskót.)* Kóstolja a rosseb.

KAPÁS: Azt hittem, örülsz majd neki, és tessék, itt van, ezt értem el vele. Különben gondolhattam volna.

SÜKET: Ki kért meg rá?

KAPÁS: Senki.

SÜKET: Annyi pénzed van?

KAPÁS: *(csodálkozik.)* Pénzem?

SÜKET: Csak nem loptad?

KAPÁS: Ugyan!

SÜKET: Hanem?

KAPÁS: Elhoztam. Annyi volt ott, mint a szemét, nem kellett már senkinek se. *(Megint Süket felé tolja a zacskót.)* Egyél, na! *(Süket visszatolja. Kapás újra vissza Süket elé.)* Itt hagyom, ha majd megéhezel, csak vegyél.

SÜKET: Jó. *(Készül lemászni az asztal alá.)*

KAPÁS: Mit csinálsz?

SÜKET: *(megtorpan. Riadtan.)* Tessék?

KAPÁS: Azt kérdeztem, mit csinálsz.

SÜKET: *(elfordul.)* Semmit. *(Köhécsel.)* Csak be akartam nézni egy kicsit.

KAPÁS: Hova?

SÜKET: Ide ni. *(Mutatja, hogy az asztal alá.)*

KAPÁS: *(meglepetten.)* Ide?

SÜKET: Ide.

KAPÁS: Minek?

SÜKET: *(félúton megáll, fölegyenesedik.)* Nem, hát így nem lehet. *(A nadrágját porolja.)*

KAPÁS: Zavarlak?

SÜKET: Igen.

KAPÁS: Bocsáss meg, nem akartam.

SÜKET: *(hátrál egy lépést, hunyorít, hogy jobban lássa, mire jutott.)* Ehh! *(Legyint.)* Mindegy.

KAPÁS: Keresel valamit?

SÜKET: Ugyan. *(Leül a székre.)* Talán, ha pihennék egy kicsit, utána jobban menne.

KAPÁS: Biztos.

SÜKET: *(örömmel.)* Gondolod? *(Magának.)* Jó volna. *(Rövid szünet, aztán föláll, reccsen a szék, ahogy kirúgja maga alól.)* Huhh! *(Megrázza magát.)* Na, gyерünk!

KAPÁS: Jobb?

SÜKET: *(legyint.)* Hagyjuk!

KAPÁS: S ha megpróbálnád még egy kicsit?

SÜKET: Á... *(Rátámaszkodik az asztalra, lehajtja a fejét.)*

KAPÁS: Segítsek?

SÜKET: Kösz, de jobb, ha magam próbálom. *(A bőröndöt nézi a szoba közepén, odamegy, a lábával összekotorja a szétrakott tárgyakat, lehajol, belerakja őket a bőröndbe, a bőröndöt becsukja. Fölegyenesedik.)* Ez is itt hagyja csak így összeveissza. *(Lábbal az ágy felé próbálja tolni a bőröndöt, nehezen megy, belerúg egyet, aztán otthagya félúton. Visszafordul.)*

KAPÁS: *(a bőröndre mutat.)* Elrakjam?

SÜKET: Ne.

KAPÁS: Miért?

SÜKET: Keresni fogja. *(Magyarázatul.)* Hátha visszajön.

KAPÁS: Visszajön?

SÜKET: Biztos.
 KAPÁS: Mondta?
 SÜKET: Nem, dehogy, csak úgy gondolom.
 KAPÁS: Az is lehet, hogy nem jön vissza?
 SÜKET: Lehet.
 KAPÁS: *(fölemeli a bőröndöt.)* Hű ha!
 SÜKET: Nehéz?
 KAPÁS: *(visszateszi)* Elég nehéz.
 SÜKET: *(rövid szünet után.)* Hallod?
 KAPÁS: Mit?
 SÜKET: Valami nyikorog.
 KAPÁS: Nem.
 SÜKET: Pedig tényleg.
 KAPÁS: Lehet.
 SÜKET: Ez ő.
 KAPÁS: Képzeldsz.
 SÜKET: *(kopognak.)* Tessék!
 KAPÁS: *(újra kopognak.)* Nem megmondtam?
 SÜKET: Mit?
 KAPÁS: Hát hogy nem ő.
 SÜKET: Miből gondolod?
 KAPÁS: Mert kopog. Nem szokott kopogni. *(Újra kopognak.)* Nyisd már ki!
 SÜKET: Mért pont én?
 KAPÁS: Ki más?
 SÜKET: Majd kinyitja, aki be akar jönni. *(Az ajtó lassan kinyílik, aztán visszahúzódik.)* Szabad! *(Az ajtó újra kinyílik. Nagy az.)*
 NAGY: *(beljebb jön a szobába.)* Na végre! Majdnem eltévedtem. Ezek a folyosók, meg ezek az ajtók! És mindegyik mögött lakik valaki! Nem furcsa?
 SÜKET: Mégiscsak ő az.
 NAGY: Hát még ha nem tudja az ember, kik azok. És nem tudja. Honnan tudná?
 KAPÁS: Talán jobb így.
 NAGY: Mi jobb?

KAPÁS: Hát, hogy nem tudja.

NAGY: Ezt komolyan mondod? *(Kapás nem válaszol. Nagy szembe fordul vele.)* Ó, hiszen mi már ismerjük egymást.

KAPÁS: Mi?

NAGY: Igen, egészen biztos, csak azt nem tudom pontosan, honnan. Te nem tudod véletlenül?

KAPÁS: Nem.

NAGY: Sajnálom, pedig jó lett volna, most nem kéne annyit törni a fejem.

KAPÁS: Így se kell.

NAGY: De, de, engem érdekel a dolog, nem is hiszed, mennyire érdekel. Téged nem?

KAPÁS: Nem.

NAGY: Szóval nem. *(Sükethez.)* És te, te sem tudod? *(Süket az asztalnál áll, nem felel, mintha meg se halotta volna Nagyt.)* Jótól kérdezem én is. *(Sükethez és Kapáshoz egyszerre.)* Dehát akkor mi érdekel titeket, ha ez se? *(Sokáig idegesen kutat a zsebében.)* Nehogy azt higgyétek, hogy nekem nincs meg a magam baja. *(Elővesz egy madzagot, körülnéz.)* De hát hol van? *(Megint Sükethez és Kapáshoz egyszerre.)* Nem láttátok a bőröndömet?

KAPÁS: Nem.

NAGY: Itt kell valahol lennie. *(Gyanakvóan néz körül.)* Talán az ágy alatt.

KAPÁS: Mit akarsz vele már megint?

NAGY: Elmegyek.

KAPÁS: *(hitetlenkedve.)* El?

NAGY: Igen, el. *(Papírt vesz elő a zsebéből, bontogatja az apró galacsint, kisimítja, úgy nyújtja Kapásnak.)* Itt a papír.

KAPÁS: Papír?

NAGY: *(Kapás orra alá tolja.)* Nézd meg!

KAPÁS: Nem érdekel.

NAGY: *(visszateszi a papírt a zsebébe.)* Így is jó. *(Elindul az ágy felé.)*

KAPÁS: Te írtad a térdeden, mielőtt bejöttél.

NAGY: *(megtorpan, visszafordul.)* Nem igaz! *(Nyúl a zsebébe a papírért.)* Pecsét is van rajta, megmutassam?

KAPÁS: Hagyd!

NAGY: Miért?

KAPÁS: Nem érdekel.

NAGY: Akkor meg ne ugrálj! *(Kiveszi a zsebéből a kezét, megfogja a kilincset, nem nyomja le, vár, visszafordul.)*

Még el se búcsúztunk. *(Kis szünet után.)* Szevasztok.

SÜKET: Szevasz.

NAGY: *(lassan.)* Lehet, hogy nem kellett volna, de most már mindegy.

KAPÁS: Szevasz.

NAGY: *(megrezen.)* Aha, indulni készültem. *(A belső zsebébe nyúl.)* Hogy ne menjek el ilyen szárazon... *(Hirtelen előránt valamit. A mozdulatra Kapás összerándul, fölkapja a kezét.)* Mit ijedezel? *(Egy laposüveg van nála. Megrázza, a fény felé tartja.)* Van poharatok? *(Leteszi az asztalra az üveget.)*

SÜKET: Kell, hogy legyen. *(Lemászik az asztal alá, két pohárral jön elő. Leteszi őket az asztalra.)* Itt vannak.

NAGY: *(Sükethez)* Több nincs?

SÜKET: Nincs.

NAGY: *(Sükethez.)* Akarod az üveget?

SÜKET: Kösz, én nem iszom.

NAGY: Olyan nincs.

SÜKET: Nem szeretem.

NAGY: Azért csak igyál! *(Tölt a poharakba.)* Én majd az üvegből. *(Kapáshoz.)* Na, gyere te is! Jó lesz az ijedségre!

KAPÁS: *(fölv teszi az egyik poharat, beleszagol.)* Mi ez?

NAGY: Mi vóna! *(Kapás újra beleszagol a pohárba, finctorog.)* Nem tetszik? *(Kapás most visszateszi a poharat az asztalra, és eltolja magától.)* Ha nem, nem. *(Süket-*

hez.) Legalább több jut nekünk, igaz-e! *(Süket fölveszi a poharat, a kezében tartja, de nem iszik.)* Mi van, nem szeretitek?

SÜKET: De, csak... *(A gyomrát fogja.)* ...a gyomrom.

NAGY: *(részvétellel.)* Fáj? *(Közelebb lép Sükethez, kinyújtja feléje segítőn a kezét.)* Hol?

SÜKET: *(leteszi a poharat, hátrál.)* Hagyj!

KAPÁS: *(Nagyhoz)* El akartál menni.

NAGY: *(zavartan.)* I... gen. I... I... *(Az ajtóhoz megy. Kezében az üveg. Dugót vesz elő. Bedugja az üveget, elteszi, majd kívülről megtapogatja a zsebét, elégedetten rácsap egyet.)* Így ni. *(Kimegy, de az ajtót nyitva hagyja maga után.)*

KAPÁS: Igazán becsukhatta volna.

SÜKET: Hagyd, legalább kiszellőzik egy kicsit. Nem árt.

KAPÁS: Nem.

SÜKET: Te is érzed?

KAPÁS: Érzem, érzem, de azért már be kéne csukni, hideg van. *(Megborzong.)*

SÜKET: Talán hajnalodik.

KAPÁS: Az is lehet.

SÜKET: Ilyenkor májusban...

KAPÁS: De május van-e most?

SÜKET: Mindegy.

KAPÁS: Igaz, május, nem május, hideg van.

SÜKET: Nem jössz? *(Az ajtóhoz megy.)* Ha a portán túljutunk, akkor már nyert ügyünk van. Na gyere!

KAPÁS: Hova?

SÜKET: Hát... *(Tétovázik.)* ...ki, el valahova.

KAPÁS: Hideg van. Inkább aludnék. *(Leül az ágyra, magára teríti a pokrócot.)* Most már becsukom, jó?

SÜKET: Még egy kicsit hadd maradjon!

KAPÁS: Még egy kicsit, még egy kicsit, az se érdekel, ha megfagyok, csakhogy te levegőzhess.

SÜKET: Na nem bánom, becsukhatod. *(Kapás az ajtóhoz megy. Keze a kilincsen.)* Várj!

KAPÁS: Mire?

SÜKET: Mi lesz, ha aztán meg nem tudjuk majd kinyitni?

KAPÁS: Meleg.

SÜKET: Nem jönne jól, ha valaki bezárná, pont most, amikor el akarok menni.

KAPÁS: És ki tart vissza?

SÜKET: Senki.

KAPÁS: Akkor miért nem mégy?

SÜKET: Ha találkozom útközben valakivel, és megkérdi, hova megyek, azt se tudom, mit mondjak neki.

KAPÁS: Semmit.

SÜKET: Hülye dolog lenne. Illik mondani valamit, valami olyasmit, amit azért el is lehet hinni, nem? Mert, ha mondjuk mégiscsak megállít valaki, nem lökhetem egyszerűen félre. Vagy te úgy szoktad?

KAPÁS: Nem.

SÜKET: Na látod!

KAPÁS: Még nem állított meg senki.

SÜKET: S, ha megállított volna, akkor mit csinálsz?

KAPÁS: Nem tudom.

SÜKET: Te elindulnál így?

KAPÁS: El.

SÜKET: És ha valami bajod lenne?

KAPÁS: Na, mégy, vagy maradsz? Mert becsukom.

SÜKET: Jó, jó megyek már. *(Az ajtóban.)* Olyan érzésem van, mintha itt hagytam volna valamit, no de mindegy, most már mindegy, a kocka el van vetve, gyerünk! *(Kimegy.)*

KAPÁS: *(becsukja az ajtót, s elindul vissza az ágyhoz.)* Micsoda éjszaka volt! Nem kívánom, még az ellenségemnek se, bár lehet, hogy megérdemelné. Azok a csillagok! Hányadék. *(Megáll félúton, körülnéz.)* Hé, van itt valaki? S ha van is, akkor se árulja el. *(Legyint.)* Pedig jó lett volna egyedül maradni egy kicsit. Akármilyen kurta időre, de egyedül, valahol, ahol nem figyelnek. Van ilyen hely is valahol biztosan, de nem

ez az, annyi szent. *(Továbbmegy, eléri az ágyat, leül.)* Ágy! *(Így marad.)* Mennyit kell az embernek hazudnia, beláthatatlan! Ki az oka, az végül is egész mindegy. Aludnom kéne, dehát túl fáradt vagyok. Az is munka, lefeküdni. *(Lehajol, hogy levegye a cipőjét, egy darabig így marad, aztán lassan újra fölegyeneseedik.)* Mit is akartam én ott? Megvan a cipőmet... De ez így nem megy. *(Egyszerűen lerúgja a cipőjét, lefekszik. Fészkelődik egy darabig, aztán fölül.)* Már megint elfelejtettem valamit. *(A szemét dörzsöli.)* Igen, a villany, elfelejtettem leoltani. *(Leszáll az ágyról, s elindul azon mód, mezítláb, hogy megkeresse a kapcsolót.)* Hol lehet ez a rohadt kapcsoló? Kint talán? *(Kimegy, az ajtót nyitva hagyja.)*

NAGY: *(bejön a nyitott ajtón, körül se néz, indul egyből a szoba közepe felé.)* Csak a bőröndömről jöttem. Hol van a... *(Most veszi észre, hogy üres a szoba.)* Mi az, hát itt senki sincs? *(Vár.)* Úgy látszik. Ha csak el nem bújtak. *(Nyugtalanul járkál föl-alá, a bőröndöt keresi.)* Hol lehet? *(Váratlanul hátrafordul.)* Eh, senki. *(Elindul, aztán újra az előbbi jelenet.)* Félek. Itt tanultam meg félni. Nem volt rossz iskola. *(Elindul újra.)* Pedig olyan ismerős minden. Ez is. *(Megtapogatja az ágyat.)* Úgy volt, hogy itt megpihenek egy kicsit: lebocsátott kar... *(Meggörnyed.)* ...fölhúzott térd. *(Behajlítja a térdét.)* Így valahogy. *(Vissza a természetes testhelyzetbe. Elindul. Megbotlik a bőröndben.)* Mi volt ez? *(Arca elé kapja a kezét.)* De megijedtem! *(Leengedi a kezét.)* Idegromcs. *(Nevetni próbál.)* Lehet, hogy csak egy szék volt. *(Elindul.)* Vagy még az se. Igen, minden lehet. Mindenesetre jó volna valahogy kijutni innen, sietnem kéne. De hova, minek? Mindegy. Visszacsinálni már nem lehet. *(Megáll.)* Vagy igen? Befogadna, ha akarnám, még egyszer ez az ágy, ezek a falak? *(Tesz egy-két bizonytalan lépést, aztán újra megáll.)* Meg kéne próbálnom. De minek, ha egyszer... á, nem volt jó itt, még

le is ütöttek. *(A fejét tapogatja.)* Itt a púp is. *(Tovább tapogat, nem találja. Bizonytalanul.)* Itt van valahol, csak nem találom. *(Határozottan.)* Itt kell lennie. *(Leengedi a kezét.)* Most is, még mielőtt megjönnek, föl kéne kapnod a fejed, nehogy aztán későn legyen megint. *(Összerázkódik, és lassan, talán túlságosan is lassan ereszkedni kezd lefelé. Leül. Alatta a bőrönd. Megtapogatja. Örömmel.)* A bőröndöm! *(Föláll, újra előveszi a madzagot, átköti a bőröndöt, és visszaül rá.)*

SÜKET: *(megjelenik a nyitott ajtóban, de nem lép be rögtön. Magában beszélget.)* – Parancsolj kérlek! – Csak utánad. – Nem értelek, honnan ez az udvariasság? Nem ilyen voltál te régen. – Nem. – Emlékszel? – Mire? – Beleköptél a levesbe is. – Arra nem emlékszem. – Régen volt. – Akkor azért. – Biztosan. – Parancsolj kérlek! – Csak utánad. – Nem értelek, mitől lettél egyszerre ilyen udvarias. Nem ilyen voltál te régen. – Nem. – Beleköptél a levesbe is. – Soha. – *(Botladozva előre megy, már bent van a szobában, amikor visszafordul.)* – Na, mit lökdösöl?! – *(Nagyhoz, aki még mindig nem figyel rá.)* Hát te?

NAGY: *(összerezzen.)* Tessék? Csak úgy visszajöttem, hogy is mondjam, hogy is, a bőröndömért. Nem láttad vétetlenül?

SÜKET: Nem.

NAGY: Anélkül pedig nem tudok elmenni, abban van minden holmim.

SÜKET: Gyere, megkeressük.

NAGY: Hagyd, előjön az magától is. Nem igaz?

SÜKET: De igaz.

NAGY: Pihenjünk inkább egy kicsit.

SÜKET: Á, nem érek rá. Annyi dolgom van!

NAGY: Sok?

SÜKET: Az nem kifejezés. *(Körbe mutat a szobában.)*
Kezdhettek újra mindent.

NAGY: Egyedül?

SÜKET: Egyedül.

NAGY: Az előbb mintha nem egyedül lettél volna, mintha lett volna még valaki veled.

SÜKET: Tévedsz, azt hiszem.

NAGY: Na ne viccelj már, még beszélgettetek is, hallottam.

SÜKET: Beszélgettünk?

NAGY: Igen.

SÜKET: Kik?

NAGY: Te, meg még valaki.

SÜKET: Ki?

NAGY: Valaki. Neked ezt jobban kell tudnod.

SÜKET: Nem, az nem lehet.

NAGY: Gondolkodj egy kicsit, erőltess meg magadat, na!

SÜKET: Hiába.

NAGY: Nem megy?

SÜKET: Nem.

NAGY: Hagyjuk akkor, mindegy.

SÜKET: *(örömmel)* Kösz, ezt nem felejttem el.

NAGY: *(valahova a távolba mutat.)* Hallod?

SÜKET: Mit?

NAGY: Valaki mintha kapirgálna.

SÜKET: Hol?

NAGY: *(a fejével előre biccent.)* Ott.

SÜKET: Hol?

NAGY: Ott valahol, nem hallod?

SÜKET: Nem.

NAGY: Pedig mintha megint.

SÜKET: Nem hallom.

NAGY: Most se?

SÜKET: Nem.

NAGY: Nem értem.

SÜKET: Gondolom nem ez az első dolog.

NAGY: Nem.

SÜKET: Azért az szép tőled, hogy nem tagadod le.

NAGY: Minek tagadnám, úgyis kiderül. Itt van ez a bőrönd például, a bőröndöm, hiszen tudod.

SÜKET: Mit akarsz vele?

NAGY: Egyszerűen nem találom, pedig az előbb, mielőtt még bejöttél, már megvolt.

SÜKET: És most nincs?

NAGY: Nincs.

SÜKET: Pedig én nem bántottam.

NAGY: Nem?

SÜKET: Bizony isten, hozzá se nyúltam.

NAGY: Na, na! *(Föláll a bőröndről.)* Akkor mért szabadkozol ilyen hevesen? *(Elindul Süket felé.)* Add elő, vagy rossz vége lesz! *(Süket menekül, körbe járnak, Nagy megrögzött a bőröndben.)* Segítség! *(Lehajol.)* Mi volt ez? A bőröndöm. *(Fölemeli.)* Húha, ha nem is tudtam, hogy ez ilyen nehéz. *(Süket az asztal mellett, Nagyt nézi.)*

KAPÁS: *(mezítláb, álmosan megjelenik a nyitott ajtóban, belép, becsukja maga után az ajtót. Nagy kezében a bőrönd, nem mozdul.)* Hol lehet? *(A fal mellett halad, a kapcsolót keresi. Megáll, körülnéz.)* A fene, már megint itt vagyok? *(Elindul az ágy felé. Nagy az útjába kerül, mind a ketten megpróbálnak kitérni, de egyiknek sem sikerül.)*

NAGY: *(hátrál, kezében a bőrönd.)* Ketten egy ellen, ez azért nem járja!

KAPÁS: Nem tudjátok, hol a kapcsoló?

NAGY: A kapcsoló?

KAPÁS: Mért csinálsz úgy, mintha nem hallottad volna?

NAGY: Nem csinállok úgy.

KAPÁS: Dehogynem.

NAGY: Különben is. *(Kísérletet tesz, hogy megálljon, de Kapás nem tágit.)*

KAPÁS: Fenyegetsz?

NAGY: És ha igen?

KAPÁS: Nem érdekel. Álmos vagyok. Szeretnék leoltani, nem érted?

NAGY: De hiszen akkor sötét lesz.

SÜKET: Sötét. *(A szekrény felé indul, Kapás meg mint-ha még mindig a kapcsolót keresné. Összeütköznek.)* Hülye.

KAPÁS: Bocs.

NAGY: *(nézi őket, bőrönddel a kezében a szekrény és az ajtó között a falhoz szorult.)* Mit akartok tőlem?

KAPÁS: Tőled?

NAGY: Tőlem.

KAPÁS: *(legyint.)* Semmit.

NAGY: Akkor meg mért csináltok úgy, mintha akarnátok valamit?

KAPÁS: Ki csinál úgy?

NAGY: Ti.

KAPÁS: Én?

NAGY: *(Süket felé mutat.)* Meg ő is. *(Kapás elfordul, ott akarja hagyni Nagyot.)* Várj!

KAPÁS: *(megtorpan)* Mit akarsz?

NAGY: Te, nem találkoztunk mi már valahol?

KAPÁS: Mi?

NAGY: Igen, mi. *(Megtántorodik, nekidől a falnak.)*

KAPÁS: *(odalép Nagyhoz, megfogja a könyökét, hirtelen részvéttel.)* Mi van veled? Rosszul vagy?

NAGY: Majd elmúlik.

KAPÁS: *(a bőröndre mutat.)* Talán, ha letennéd.

NAGY: *(nézi a bőröndöt.)* El is felejtettem. *(Átveszi a másik kezébe.)* Hü, pedig milyen kutya nehéz!

KAPÁS: Nem teszed le?

NAGY: *(riadtan.)* Nem, azt nem.

KAPÁS: Miért?

NAGY: Hogyne, hogy megint eldugjátok, elég volt belőle egyszer. Most is olyan nehezen találtam meg.

KAPÁS: Tényleg?

NAGY: Tényleg. *(Sükethez.)* Nem emlékszel?

SÜKET: Dehogynem.

NAGY: Nekem pedig el kell mennem. *(A bőröndöt mutatja.)* És enélkül nem tudok.

KAPÁS: Hova mész? *(Az ajtó elé áll.)*

NAGY: *(leteszi a bőröndöt. Széles mozdulattal.)* Még nem mondtam volna? Az lehetetlen.

KAPÁS: Nem mondtad.

NAGY: Pontosan emlékszem rá, itt volt nálam a papír is, megmutattam.

KAPÁS: Papír? Miféle papír?

NAGY: Hát az, amelyik... *(Ellöki Kapást.)* Egyszer már megmutattam, nézted volna meg akkor.

KAPÁS: De én most akarom.

NAGY: Most nincs nálam.

KAPÁS: *(Sükethez.)* Hallod, nincs nála.

NAGY: *(fölkapja a bőröndöt.)* Na, eressz! Most már tényleg megyek. *(Lökдösödnek. Nagy elejti a bőröndöt. Félrelöki Kapást az útból. Indul kifelé, az ajtóból lép vissza.)* Már megint majdnem itt felejttem, a fene... *(Fölemeli a bőröndöt, de Kapás az útjában áll.)* Erressz, mert... *(Megemeli a könyökét, így mutatja, hogy kaphatsz egyet.)*

SÜKET: *(Kapáshoz.)* Hagyd, be van zárva.

KAPÁS: *(félreáll az útból.)* Na, mehetsz.

NAGY: *(Sükethez.)* Honnan tudod?

SÜKET: Nem mindegy?

NAGY: Megnézem.

SÜKET: *(Kapáshoz.)* Nem hiszi el.

NAGY: *(elindul az ajtó felé, megérkezik, leteszi a bőröndöt, dörömböl.)* Hé, nyissák ki, nyissák ki! *(Újra dörömböl.)* Nyissák ki! *(Abbahagyja a dörömbölést is, meg a kiabálást is, leül a bőröndre, pihen. Hirtelen fölugrik, körülnéz, visszaül.)* Azt hittem, támadtok.

SÜKET: Mit mondasz?

NAGY: Ó, semmi, tévedtem. Szerencsére most tévedtem.

Kérjek bocsánatot?

KAPÁS: Nem fontos.

NAGY: *(megint föláll, az ajtóval próbálkozik, sikertelenül.)* Nincs hozzá kulcsotok?

SÜKET: Mihez?

NAGY: Mihez, mihez, hát ehhez... *(Mutatja)* ...az ajtóhoz.

SÜKET: Nekünk?

NAGY: Nektek.

SÜKET: Röhej, mihez van nekünk kulcsunk?

NAGY: Na, na, van azért amihez van. *(Szemmel állandóan követi Süketet, aki az asztal és a szekrény között járkál és Kapást, aki a kapcsolót keresi. Rövid várakozás után egy hirtelen elszánással fölemeli a bőröndöt, körülnéz, a falhoz hátrál, szabad kezével megtapogatja a falat maga mögött.)* Így ni, itt azért valamivel jobb lesz, legalább hátulról nem támadtok. Ez is valami. *(Egyre gyorsabban kapkodja a tekintetét, egyikről a másikra, hogy szemmel tartsa Süketet és Kapást. Most abbahagyja. Legyint.)* Nem bírom. *(Leteszi a bőröndöt, leül rá, lehajtja a fejét.)* Pihenek egy kicsit.

KAPÁS: Így nem lehet aludni.

SÜKET: Próbáld fekvé.

KAPÁS: Gondolod, hogy úgy jobban menne?

SÜKET: Azt hiszem.

KAPÁS: Te is úgy szoktad? *(Leül az ágyra.)*

SÜKET: Úgy.

KAPÁS: És?

SÜKET: Nekem az se használ, de te... Rajtad talán még segítené.

NAGY: *(fölugrik izgatottan.)* Megvan.

KAPÁS: Micsoda?

NAGY: Te voltál az.

KAPÁS: Ki?

NAGY: Aki leütött.

KAPÁS: Leütöttek?

NAGY: *(visszaül a bőröndre, kicsit csalódottan)* Igen.
(Most érti meg, miről van szó, fölugrik.) Piszok szemét,
te voltál!

KAPÁS: Én?

NAGY: Tudom na, hiába is próbálkozol vele, hogy megzavarj.

KAPÁS: Honnan tudod?

NAGY: Az neked már egészen mindegy.

KAPÁS: *(Sükethez)* Megmondtad neki? Tudtam, hogy megmondod, tudtam.

NAGY: *(az ágy felé rohan.)* Most megkapod! *(Az ágyra veti magát, de Kapás már nincs ott, Nagy ottmarad háson fekve az ágyon.)*

KAPÁS: *(menekül, megbotlik, de eljut az ajtóig, kinyitja.)*
Brr... Micsoda hideg! *(Visszahőköl egy pillanatra, aztán mégis nekiindul. Lépések a kövön, jól behallatszik a nyitott ajtón.)*

SÜKET: *(közelebb megy az ágyhoz, Nagyot nézi, aki még mindig mozdulatlanul fekszik.)* Ez meg csak nem elaludt?!

NAGY: *(fölül.)* Nyitva volt?

SÜKET: *(mágának.)* No nem, azt azért nem. *(Leül a székre. Nagyhoz.)* Nem tehetek róla.

NAGY: Dehogynem. *(Leszáll az ágyról, az ajtóhoz megy, kinéz a folyosóra.)* Még nem járhat messze, talán utolérném. *(Ki akar menni.)*

SÜKET: Várj! *(Nagy megtorpan, visszanéz.)* A bőröndöd!

NAGY: Tessék?

SÜKET: A bőröndöd, azért jöttél vissza, nem?

NAGY: *(csalódottan.)* Ahá. *(Odamegy a bőröndhöz. Még mielőtt lehajolna.)* Mindegy, most már úgyis mindegy, elszalasztottam. *(Lehajol a bőröndért, de nem veszi föl.)*
Vagy talán még utolérhetném, ha most rögtön... *(Fölegyenessedik.)* Nem, azt hiszem már akkor se. Őszintén megvallva nincs is sok kedvem elindulni ebben a...

(Megdörzsöli a kezét) ...kutya hidegben. (Ismét lehajol a bőröndért, megragadja, kicsit tétovázik.) Nehéz lesz. Eh, mindegy. (Fölemeli a bőröndöt.) De könnyen ment! (Mosolyog, aztán hirtelen elkomorul az arca.) Csak nem üres? Ha kipakoltátok, akkor jól nézek ki. Meg kéne nézнем, még mielőtt elindulok, dehát... (A bőröndöt nézi, szabad kezével a madzagot próbálgatja.) Be van kötve. (Lassan elindul az ajtó felé, de még mielőtt elérné, megáll.) Hoppá, várjunk csak egy kicsit! És mi van akkor, ha visszajön? Akkor ide jön vissza, ide, csakis. Itt kell maradnom, ha nem akarom, hogy elkerüljük egymást. (Le akarja tenni a bőröndöt, de vissza is kapja nyomban.) Nem, nem, erre már ráfáztam egyszer. (Kezében a bőrönd, áll és vár.)

SÜKET: (fönláll a székről.) Mondtál valamit?

NAGY: Á csak úgy magamban... (Nevet)

SÜKET: (az asztalon a zacskókat tologatja.) Pedig az hittem.

NAGY: Ebben a zűrzavarban semmi sem úgy sikerül, ahogy tervezi az ember. (Rövid szünet után.) Megvárom, ha nem zavarlak.

SÜKET: Gondolod, hogy visszajön?

NAGY: Igen, lehet, hogy nem, ez benne a rizikó. (Süket véletlenül meglöki a széket. Örömmel.) Már itt is van. (Süket felé fordul. Csalódottan.) Csak te voltál? (Átveszi a bőröndöt a másik kezébe.) Érdekes most meg milyen nehéz! Így van ez, egyszer hopp, másszor kopp. Most melyik is? (Leteszi a bőröndöt.) Ez itt nem túl jó hely, nagyon világos van. Meg kéne próbálnom valahol másutt. (Fölveszi a bőröndöt, tesz egy-két lépést vele, leteszi.) Mondjuk itt. (Vár.) Nem ez se jobb. Br... (Fázósan húzza össze magát.) Itt még huzat is van. Azért leülök egy kicsit. Aztán majd ha kipihentem magam, keresek egy másikat, egy jobb helyet. (Leül a bőrönd sarkára.) Nem lesz nehéz.

SÜKET: Hát akkor gyerünk! *(Óvatosan elindul az ajtó felé, megbotlik, elesik. Így marad, fekve.)*

NAGY: *(megijed, fölugrik, kezét az arca elé kapja.)* Mi az? *(Visszafordul, észreveszi Süketet. Bosszúsan.)* Már megint te. *(Süket nem mozdul, Nagy közel lép hozzá, lehajol, figyel. Semmi. Megpiszkálja a cipője orrával.)*

SÜKET: Hagyj békén!

NAGY: *(örömmel.)* Még él! *(Lehajol, megfogja Süket vállát.)* Mi van? *(Süket nem válaszol. Nagy letérdel, megpróbálja fölültetni Süketet, nem megy.)* Mit is akartam az előbb, mit is? Mindig közbejön valami! *(Fölveszi a bőröndöt, elindul az ajtó felé, de pár lépés után megáll.)* Nem, nem, ez se jó. *(Körülnéz.)* Talán ott! *(Behúzódik az ágy s az ajtó közötti sarokba, leteszi a bőröndöt, ráül.)* Na, ez se jobb. *(Eltakarja a fejét.)* A fény, a huzat: minden ugyanaz itt is. *(Leengedi a kezét.)* Nincs más hátra, kivárni, amíg csillapul.

SÜKET: Elmentél? *(Nagy föláll, közelebb jön Sükehez, de nem szól.)* Valószínű. *(Nagy visszamegy, leül a bőröndre.)* Ezt megnézném! *(Fölemeli a fejét.)* Hagyjuk. Ez a kicsike út, a földtől idáig ez is hogy megviselt. Nem érte meg. *(Visszaengedi a fejét.)* Jobb így. Ez a történetem. Nem tetszik? Nekem se. *(Fölemeli a fejét.)* De még élek. Ha volna bennem egy csöpp szemérem, nem mondanám ilyen büszkén. Hagyjuk!

NAGY: *(föláll, a fal felé fordulva lehajol, a bőrönddel matat, szuszog. Fölegyenесedik, kezében a bőrönd. Szembe fordul. Magának.)* No, gyere pajtás, mert a végén itt öregszel meg! *(Nagy robajjal elindul kifelé. Megáll visszafordul Sükehez.)* Aztán leoltsak? *(Süket nem válaszol. Nagy kimegy, becsapja maga után az ajtót.)*

SÜKET: *(föláll.)* Te még itt vagy? *(Körülnéz.)* Dehogyan vagy, hogy volnál. *(Leporolja magát. Hirtelen sötét.)* Ez tényleg leoltott!

UTAZÁS

Hangjáték
1969–1975

„De igaz utazók azok csupán, kik mennek,
hogy menjenek a szívük mint léggömb ring odább,
kik bolygó végzetük sodrától nem pihennek,
s ezt hajtják egyre csak, nem tudva mért: Tovább!”

Baudelaire (Tóth Árpád fordítása)

Személyek:

Dezsőné

Dezső

Vendég

DEZSŐNÉ: *(magában beszél.)* Hideg van, hú az annya istenit, de hideg! Befűj, he-he-he, a szoknyám alá is. *(Léptek zaja. Ijedten.)* Mintha gyünne valaki. *(A lépések abbamaradnak.)* Mögát. Mög kéne szólítanom. Hé, kicsoda maga? *(Vár egy darabig. Csönd.)* Nem válaszol. Talán, ha valami mást kérdeznék tőle. Mit is, na, mit is... Mögvan. Tuggya, hun van a Dezső?

VENDÉG: Nem.

DEZSŐNÉ: De ösmeri!

VENDÉG: Nem.

DEZSŐNÉ: *(meghökkenően.)* Hogyhogy? *(A Vendég nem válaszol.)* Na, hát ha nem, akkor nem. *(Elindul.)* Isten álgya! *(Pár lépés után megáll. Szuszog.)* De magossan van, hü-ha! Ott mindön a földszintön vót, itt mög... *(A Vendég is elindul. Távolodó lépések.)* Ez emönt. De gyorsan jár! Hogy mén, az istenit! *(Újra elindul felfelé a lépcsőn. Szuszog. Megáll.)* Ki taláta fő ezt a lépcsőt? E kõne verni! A liftöt mög nem meröm hasznáni. Nem tudom, hogyan kõ. Ház mestörnek kõllött vóna születni. Á, a rossebbe! *(Elindul újra.)* Mingyá vége van úgyis. *(Csoszog, megáll. A kulcsot keresi, nyitja az ajtót. Belép. Bezárja az ajtót. Nem gyújt lámpát.)* Ez is mögvóna. *(Járkál: nyikorog a padló. Rendezkedik. Rámolás zajai: lábosok, üvegek csörömpölnek. Megáll. Tölt. Iszik. Leteszi a poharat.)* Ökhmmm... Vége. Ebbe nincsennek több egy csöppe' se, egy izéve' se, egy, egy... Mögpijáták mind a rohadékok. *(Üvegcsörögés.)* Ezök is mind üresek. Hazagyüvök szomgyussan mög fáratlan, osztánnék sömmi. Talán nem is tutta, hogy hazagyüvök? Dehonnem, valaki biztosan mögmon'ta. Oszt mégis e'mönt? *(Köhög.)* Vagy éppen azér'? *(A lábasokkal zörög.)* Önni se hagyott. Pedig mennyi lábos, hajaj! Kérni kõne valamit, egy kis hajmát, egy kis zsírt. A szomszéd bu. Ha annának. *(Csoszog. Nyitja az ajtót. Kimegy. A folyosó zajai: fúj a szél, ablak csapódik. Lépések. Megáll. Vár. Megkocogtatja az ablakot.)*

Semmi. Újra kopog. Semmi.) Hé, mestőr úr! (Semmi.) Itthon van-e? (Mégegyszer kopog. Semmi.) Alszik? (Nem jön válasz.) Nicsak, az ablakot mög nyitva hatta? Talán mégis itthon van. (Újra kopog.) Mestőr úr! Mestőr úr! (Semmi.) Úgy látszik, mégsincs itthon. (Elindul. Lépések. Közben egy dalt dúdol. Kopott régi sláger. Vissza a szobába. Bezárja az ajtót. A szélfúvás abbamarad.) Na, itt azér' melegebb van. (Kicsit bizonytalanabbul.) Mintha melegebb vóna. (A markába lehel. A kezét dörzsöli.) De jó vóna lefekünni! Egy ágy... Ágy, ugyan. (Tovább jön-megy.) A palló homokos, csupa homok. A rosseb a rossz kurváiba, legalább kisöpörtethetőtt vóna velük, ha már eccer... De nem. Pedig rohadt fártatt vagyok. Hova löhet itt fekünni? Valahova biztos, csak nem találom hova. Mögvan, ez az! (Tétovázik.) Az asztarra? Ha leesök, kész agyrázkódás. Na mindegy, valamit valamiér. (Készülődés közben lever egy konzervdobozt.) Azanyád! (Belerúg. Csönd.) De mögijettem! Fő kõne másznom, dehát egyedü, egyedü hogy tunnék fõmászni. Még ha nem egyedü. De egyedü! A ménkü essõn bele! (Szuszog, rugdal, aztán megpihen.) Még ha segítõtt vóna valaki! De nem segítõtt. (Fészkelõdik egy kicsit, abbahagyja.) Azér' sikerût így is. (Valaki zörög az ajtón. Szünet. Újra zörög.) Ki az?

VENDÉG: Én vagyok.

DEZSŐNÉ: Az nem lehet, hiszen én itt vagyok. Csak belegubancolóttam ebbe a rohadék pokrócba, osztánnék nem tudok kigyünni belüle. Ha tunnék se akarnék. De nem is tudok. Ha akarnék se tunnék. De nem is akarok.

VENDÉG: Bocsánat!

DEZSŐNÉ: Mög van bocsátva.

VENDÉG: Beenged?

DEZSŐNÉ: Há mámeg mé engennem be?

VENDÉG: Csak úgy.

DEZSŐNÉ: Nem löhet.

VENDÉG: Miért?

DEZSŐNÉ: Montam má, belegubancolóttam ebbe a rohadék pokrócba, osztán nem tudok kigyünni belüle.

VENDÉG: Majd én kigubancolom.

DEZSŐNÉ: *(nevet.)* He-he-he, nem rossz ötlet.

VENDÉG: Na látja! Akkor mért nem enged be?

DEZSŐNÉ: Engennem én, csak belegubancolódtam ebbe a hétszencségbe a lábom, mög mindönöm, osztán nem tudok leszáni innen, errü az asztaru, vagy mi a hétszencségrü. *(Leszáll. Elégedetten.)* Na, hát mégiscsak sikerüt. Emmég nehezebb vót, mint főszáni. *(Az ajtóhoz megy. Még mielőtt kinyitná.)* Osztán mér akar begyünni?

VENDÉG: Nem mondtam még?

DEZSŐNÉ: Nem.

VENDÉG: Azért beereszt?

DEZSŐNÉ: Nem is tudom, micsinyájjak. Hát ha má így leszállított a jó helemrü, ha má így összezavart, talán még avvóna a legjobb. *(Tétovázik. A Vendég zörög.)* Nyitom má! *(Kapkod. Földönt egy széket.)* Emmög földüt. Mit zörget folyton, ha eccer... Az a rohadt villany az oka. A szemetek, kikapsúták. Pedig ki van fizetve. *(Tapogat.)* Hun a gyufa, hova töttem? *(Megtalálja. Megzörgeti a dobozt, egyetlen szál van benne. Kiveszi, újra megrázza a dobozt, semmi.)* Nincsennék több. Csak sikerüjjön! *(A gyufa föllobban, elalszik.)* A rosseb, most mög a kezem égettem mög. Osztán nemigön lött tüle világos mégse. *(Eldobja az üres gyufásdobozt, rátapos.)* Mondja, van magáná' valami pija?

VENDÉG: Pija?

DEZSŐNÉ: Az. Mér csodákozik?

VENDÉG: Nem csodálkozom, csak érdekel, hogy mire kéne.

DEZSŐNÉ: *(nevet.)* Hát möginni maga szöröncsétlen.

VENDÉG: Aha, most már értem, de sajnos nem segíthetek.

DEZSŐNÉ: *(csalódottan.)* Nincs piája?

VENDÉG: Nincs.

DEZSŐNÉ: Sömmi?

VENDÉG: Semmi.

DEZSŐNÉ: Kár.

VENDÉG: Hozzak?

DEZSŐNÉ: Naná, ha tud. Ilyet még kérdezni is! *(A Vendég elmegy, hallani a lépéseit.)* Kéne valami röndöt csinyáni, ha má eccer be akar gyünni. Ha má eccer vendég gyün. A rossebbe! Egy szék... Az kõne valahunnan. Itt van a. Csak az egyik lába, hát az hiányzik neki. Nem áll mög. *(Próbálja fölállítani.)* Edü, akármit csinyállok vele. *(Tényleg eldől.)* A rossebbe! Mög kéne támosztani. No, így egészen jó lösz. Akár gyühetne is. Csak ilyen ámos ne vónék, amilyen vagyok. Nem is ámos. Nem tudom, mi löhet velem, de itt a homlokom mögött nagyon bozsog valami. Pedig nem is ittam. Vagy azér, ippen azér? Csak hoz valamit ez a... Na látod, még azt se tudod, hogy híjják, osztán má be akarod engenni. Még a végin neköd gyün ittennek. A francokat gyün neköm. Ki gyün má énnéköm? Tösznek rám. Vagy asse. Talán vissza se gyün esse, úgy emönt. Möglöhet. Nagyon is möglöhet. *(Zörögnek.)* Visszagyütt?

VENDÉG: Vissza. Baj?

DEZSŐNÉ: Ugyan má'! Csak gyorsan járt. Nem gondútam vóna magárú.

VENDÉG: Idelenn a sarkon voltam, a kocsmában. Maga kérte, hogy hozzak valami piját, nem?

DEZSŐNÉ: De sok pénze van!

VENDÉG: Olcsón adták.

DEZSŐNÉ: Neköm nem kő bemutatni, ismeröm üket. Mindönér pénzt kérnek a piszkok.

VENDÉG: Nem volt sok.

DEZSŐNÉ: Sok, nem sok, akinek semmi nincs, annak emmá mindegy.

VENDÉG: Annak igen.

DEZSŐNÉ: *(csodálkozva.)* De magának van.

VENDÉG: *(önérzetesen.)* Van.

DEZSŐNÉ: Mingyá gondútam. *(Nyitja az ajtót.)* Aszitem, vissza se gyűn. *(A Vendég belép a szobába.)*
De visszagyűtt.

VENDÉG: Vissza.

DEZSŐNÉ: *(sűrög, forog.)* Ide üjjön! *(Nagy zaj: zuhanás, csörömpölés, káromkodás.)* Leszakatt? Fődűt. Ne is töröggyön vele, rossz vót a lába.

VENDÉG: A fejem!

DEZSŐNÉ: Az üveg, hun az üveg?

VENDÉG: Nem tudom.

DEZSŐNÉ: Hogyhoggy nem tuggya, ha eccer az előbb a kezibe vót? Nem is hozott maga sömmit. Át akar vágni, arrú van szó.

VENDÉG: Elestem.

DEZSŐNÉ: Attú még ide adhatná az üvegöt.

VENDÉG: Talán eltörött. Semmit nem látok ebben a rohadt sötétben.

DEZSŐNÉ: Gyúccsak valamit?

VENDÉG: Nem ártana.

DEZSŐNÉ: Van gyufája?

VENDÉG: Nincs.

DEZSŐNÉ: Mer az enyim is efogyott. *(Valahol a fiókban motoz.)* Hanem hajja-e, itt van ez a kű, ebbü kõne mögpróbáni szikrát csihúni.

VENDÉG: Ne haragudjon, de már elfelejtettem. Valami acélhoz kell hozzáverdesni, ha igaz, meg tapló is kell hozzá. Van taplója?

DEZSŐNÉ: Tapló?

VENDÉG: Igen, tapló.

DEZSŐNÉ: Aztán ammög minek?

VENDÉG: Azt gyújtja meg a szikra.

DEZSŐNÉ: Másképp nem löhet?

VENDÉG: Nem.

DEZSŐNÉ: Ölég bonyolút.

VENDÉG: Az.

DEZSŐNÉ: Nem ismer valami egyszerűbbet?

VENDÉG: A villanyra gondoltam. Nincs villanya?

DEZSŐNÉ: Dehogynincs.

VENDÉG: Azt kéne inkább fölgyújtani.

DEZSŐNÉ: Kőne hát, de hiszön montam má, hogy kikapcsúták.

VENDÉG: Na várjon csak, itt van az öngyújtóm, talán evvel sikerül. *(Előveszi az öngyújtót. Szikrázik, de láng nincs.)* Szikra már van. *(Újra próbálkozik. Most sikerül lángot gyújtania.)* Gyorsan, gyorsan valami papírt!

DEZSŐNÉ: E jó lösz? *(Újságpapírt nyújt a Vendég felé.)* Tennapi.

VENDÉG: *(türelmetlenül utána kap.)* Jó hát. *(Meggyújtja az újságot. Egyik lapról a másikra gyújt. A váratlan világosságban mindketten hunyorognak.)*

DEZSŐNÉ: Húha! Ez igön!

VENDÉG: Most keresse!

DEZSŐNÉ: Mit?

VENDÉG: Hát az üveget.

DEZSŐNÉ: Kösz. *(Lehajol, keresgél.)* Mögvan. *(Főlegyenesedik, ráhúz az üvegre.)* Hukk! De mögcsuklatott! Emmá nagyon köllött. Aszongyák, pijás vagyok, pedig nem is igaz. Iszom egy kicsit, ha van, szeretöm is, ennyi az egész. Azt is mondják, Tökölön vótam.

VENDÉG: *(a körmére ég a papír.)* Aú! Nincs több papírja?

DEZSŐNÉ: Esse igaz. A testvérömné vótam. Az ám a szép. Kölesdön. Teli van tyúkokkal az udvar. Igazi tyúkokkal. Az émbör csak mögfog egyet, osztán leöli. Akármikor leöli, osztán kész. Tökölön mög mindig mosogatni köllött. Különben röndösek vótak, attak önni, kifizették a villanyomat. Magának ki fizeti ki a villanyát?

VENDÉG: Én.

DEZSŐNÉ: És amikor nincsen pénze?

VENDÉG: Van.

DEZSŐNÉ: Mindig?

VENDÉG: Mindig.

DEZSŐNÉ: Hogyan?

VENDÉG: Van egy állásom. Van aki szégyelli, de én nem.

Megfizetik, az a lényeg. Még ruhát is adnak.

DEZSŐNÉ: Kész Amerika. Hajja-e, kezdöm irigyüni magát.

VENDÉG: Megvan nekem is a magam baja.

DEZSŐNÉ: Ne mondja!

VENDÉG: De mondom.

DEZSŐNÉ: Osztán mi az?

VENDÉG: Tudja, az hiányzik nekem, egy jó nő, aki, hát hiszen tudja maga is na, beosztaná a pénzt, meg ilyesmi.

DEZSŐNÉ: Nem rossz állás.

VENDÉG: Elfogadná?

DEZSŐNÉ: Möghiszöm azt.

VENDÉG: Hát akkor ...

DEZSŐNÉ: Csakhogy a Dezső mit szóna hozzá, azt nem tudom.

VENDÉG: Számít az?

DEZSŐNÉ: Na hajja! Ha rajtakap, kiontja a bélöm, aszonta, vagy valami ilyesmit. Mög a magáét is.

VENDÉG: A belit?

DEZSŐNÉ: Így mondta valahogy. *(A Vendég közben botladozva elindul a szobában. Eljut az ajtóig, megpróbálja kinyitni. Nem megy.)* Csak nem akar emönni?

VENDÉG: *(zavartan.)* Nem is tudom... Talán jobb volna, ha elmennék.

DEZSŐNÉ: Osztán mér?

VENDÉG: Hát ...

DEZSŐNÉ: Fél, mi?

VENDÉG: Én?

DEZSŐNÉ: Maga.

VENDÉG: *(nevet.)* Mitől félnék?

DEZSŐNÉ: A Dezsőtü.

VENDÉG: Ugyan.

DEZSŐNÉ: Nem fél?

VENDÉG: Nem hát.

DEZSŐNÉ: Akkor mé akar emönni?

VENDÉG: Meggondoltam magamat.

DEZSŐNÉ: Várgyon má! Csak egy kicsit várgyon!

VENDÉG: Mire?

DEZSŐNÉ: Emondom, ha közelebb gyün. *(Földől a szék.)*
Na! *(Lihegés.)*

VENDÉG: *(szabadkozik.)* Mit csinál?

DEZSŐNÉ: Mé beszél ilyen hivatalosan? Híjjon csak
eccerűjen Macának. *(Mély hangon.)* Maca! *(Nevet.)*
Így. Én mög minek híhatom magát? *(Vár, de nem jön*
válasz.) Na, mongyon má valamit! Vagy mögkukút?
(Rázza a Vendéget.)

VENDÉG: Tessék?

DEZSŐNÉ: Na hajja, ilyet se értem még. Hun jár az esze?

VENDÉG: Mondja, nem lehet sehova leülni ebben a szo-
bában?

DEZSŐNÉ: *(örömmel.)* Dehogynem. Űni! Fekünni is.
Ulyan jó hel van ezön az asztalon, hogy az csak na.
Nem hiszi? Most próbátam.

VENDÉG: Kivel?

DEZSŐNÉ: *(csalódottan.)* Egyedü.

VENDÉG: Nem lehetett valami nagy szórakozás.

DEZSŐNÉ: Ulyan vót, amilyen.

VENDÉG: Ez az?

DEZSŐNÉ: Ez. *(Motozás, recseg az asztal.)* Na, na! *(Mint*
akinek befogják a száját, úgy fullad el a szava. Liheg-
nek. Nyikorog az asztal. Hosszú szünet.) Nem is tuttam,
hogy maga ilyen... *(Hátbaveri a Vendéget, az köhög)...*
stramm pali. He-he-he. Kár lött vóna emönnie. Nem?
(A Vendég nem válaszol.) Na mi az, talán nem tetszött
valami?

VENDÉG: De, de, csak ...

DEZSŐNÉ: Mi az, hogy csak?

VENDÉG: Nem gondolja, hogy mégis inkább el kellett volna mennem?

DEZSŐNÉ: Szép kis embör maga. Ha annyira mönni akart, mér nem mönt el akkor az előbb?

VENDÉG: Nem tudom.

DEZSŐNÉ: Hogyhogy nem tuggya?

VENDÉG: El akartam menni.

DEZSŐNÉ: Akart, akart, ezt mindönki mondhattya. Majd a Dezsőnek magyarázkoggyon.

VENDÉG: Hogy jön ide a Dezső?

DEZSŐNÉ: Nem tudom, villamoson, buszon, gyalog, de előbb-utóbb idegyün valahogy.

VENDÉG: Ha lehet, én azt már nem várnám meg.

DEZSŐNÉ: Csak nem akar egyedü hanni avva a vadállatta?

VENDÉG: Én itt már megtettem a magamét. Még valami világosságot is megpróbáltam gyújtani magának, ha jól emlékszem. Aztán mi lett a vége? Gyufa, papír, minden elfogyott, az ujjam meg olyan lett, mint a sült keszeg. (Köp.) Hát mit vár még tőlem, mit csináljak? Talán annak is én vagyok az oka, hogy kikapcsolták a villanyát? (Lépések a folyosón. Valaki az ajtót nyitja. Megtorpan. Újra próbálkozik. A Vendég súgva Dezsőnéhez.) Hát ez meg ki?

DEZSŐNÉ: Mér tüllem kérdi?

DEZSŐ: (most már dörömböl.) Ez meg mé nem nyílik? Bezárkóztál, vagy mi az anyád istenit csinász? Nyisd ki, mer bedöntöm az egészet.

DEZSŐNÉ: Mit kiabász, nyitom má. (Elindul. Az ajtónál motoz.)

DEZSŐ: (belöki az ajtót.) De sötét van, a szencségit! Micsinyász itt ilyen sötétben?

DEZSŐNÉ: Aluttam.

DEZSŐ: (csodálkozik.) Aluttá?

DEZSŐNÉ: Hát. Mér, én nem löhetők sohase ámos?

DEZSŐ: Dehogynem.

DEZSÖNÉ: Nahátakkor.

DEZSŐ: Asztán kive aluttá?

DEZSÖNÉ: Én-e? Egyedü.

DEZSŐ: Egyedü?

DEZSÖNÉ: Egyedü.

DEZSŐ: Biztos?

DEZSÖNÉ: Biztos.

VENDÉG: *(megbotlik, zajt üt.)* Hű, az... *(Elharapja a szót.)*

DEZSŐ: *(kivár. Csönd.)* Van itt valaki? *(Nem jön válasz.*

Dezsőnéhez fordul. Ingerülten.) Kit hittá be már megint te istenátka? *(Dezsőné nem válaszol.)* Fogjam csak a kezem közti, kinyomom belüle a szart. *(Beljebb jön. Megbotlik ő is a székbén.)* Mi ez? *(Lehajol, megtapogatja. Csodálkozva.)* Szék? *(Magának, kicsit büszkén.)* Van itt minden. *(Dezsőnéhez.)* Asztán hogy híjják?

DEZSÖNÉ: Kit?

DEZSŐ: Az ipsét.

DEZSÖNÉ: Az ipsét?

DEZSŐ: Aki itt vót nálod.

DEZSÖNÉ: Nálom?

DEZSŐ: Még a nevit se tudod? Na, megéred a pénzed.

DEZSÖNÉ: Mit?

DEZSŐ: *(kiabál.)* A pénzed.

DEZSÖNÉ: *(boldogan.)* Pénz! Hoztál pénzt? Mert neköm nincs egy vasam se. *(Most jön rá.)* Nem attak a piszkok, amikor kiengettek, pedig anniuik köllött vóna. Aszongyák. Mindönki aszonta. Aztán mégse adott sönki.

DEZSŐ: Má megint mellébeszész.

DEZSÖNÉ: Nem beszélök mellé.

DEZSŐ: Akkor ki vele, hova bújtattad?

DEZSÖNÉ: Mér mindönt tülem kérdöztök, az is, te is, mi az én fejem, káptalan? Bújtatni! Nem köllött azt bújtatni, elbújt az magátu, ahó vót esze. Máshó se, de ahó vót.

DEZSŐ: Ne hadovájj, mert ...

DEZSÖNÉ: Fenyőgecc?

DEZSŐ: Mit tagadjam, eltaláltad.

DEZSÖNÉ: Ez azért nem szép tüled.

DEZSŐ: Add elű a pacákat, aztán felejtjük el a többit!

DEZSÖNÉ: Mit akasz vele csinyáni?

DEZSŐ: Ne töröggy vele, az má asztán nem a te gondod.

A tied csak az, ami veled történik, ha túléled... véletlenül.

DEZSÖNÉ: Hajja-e, gyűjjön má elű, aztán mongya mög
neki, hogy híjják, mög... *(Dezsőhöz.)* Kő még valami?
(Dezső hallgat.) Nem Víz Eleknek például? Akkor tun-
nék magáru egy versöt. Emongyam? *(Énekel.)*

Víz Elek

Híz Eleg

Hogy Marcsa

Ó Hajcsa.

DEZSŐ: *(nevet.)* A rossebedet, ehho értesz. *(A Vendég
hallgat. Dezső a Vendéghez.)* Mi az, magának nem
teccik?

VENDÉG: Nem.

DEZSŐ: Ahá, itt vagy még! Aszittem, meglógtá. *(Dezső-
néhez.)* Ád el az utat! *(Fut, dobog a padló.)* Kapd el
a grabancát a piszoknak!

DEZSÖNÉ: Hun van?

DEZSŐ: Ott ni, ott kell lennie, ahonnan a hang gyütt.

VENDÉG: *(a hátuk mögül.)* Elnézést, csak nem engem
keresnek?

DEZSŐ: Na, nézd mán, ez meg hogy kerül oda? Ippen
a hátunk mögé? *(Mérgesen.)* A piszok! A bolondját
járatya velünk. Na megájj, kerüjj csak eccer a kezem
közi, amíg élsz – remélem, nem sokáig – megemlege-
ted, az biztos, ezt a napot. *(Megfordul, rohanni kezd.
Nekimegy az asztalnak. Elesik.)* Aú! *(Föltápáskodik.)*
Ilyen marhaerős emberre se találkoztam még!

DEZSÖNÉ: Az asztal vót az, te bolond.

DEZSŐ: *(megkönnyebbülten.)* Tényleg? *(Nyílik az ajtó,
óvatos recsegéssel, hallani. A Vendég nyitja, oson ki*

rajta, lába alatt meg-megreccsen a padló, aztán odakint már sietve távozik, behallani a lépései zaját. Dezső azonban mindebből semmit sem vesz észre.)

DEZSŐ: Itt huzat van. Mintha huzat vóna. Az ajtó, hát persze, nyitva van az ajtó. *(Dezsőnéhez.)* Csukd má be! *(Dezsőné az ajtóhoz megy, becsukja.)* Mingyá összeszedem magamat. *(Nyújtózik egyet.)* Így ni. Na, merre van az a girnyó féreg, hadd kapom el.

DEZSŐNÉ: Emönt.

DEZSŐ: Ee?

DEZSŐNÉ: Nem láttad?

DEZSŐ: És csak most szósz, te tökéletlen? *(Az ajtóhoz megy, kinyitja. Kimegy. Az ajtó becsukódik utána.)*

DEZSŐNÉ: Várgyá, ne mönny e, hallod-e! Hogy hallaná, ha má eccer emönt? Itt hattak egyedü a piszkok. Osztán most micsinyájak? Mönnöm kõne neköm is, dehát hova mönnyek, vissza, oda, ahonnan gyüttem? Nem mondom, nem vóna rossz asse. Csak ez az átkozott gyöngecség ne vóna rajtam, csöppet se fénék. Most is remög a lábom, pedig nem csinyálok sömmit, csak állok egy helben, és ettü remög. Mintha valami hiányozna belülem, talán nem is egy valami, egy csomó mindön, vastagbél, vékonbél, az isten tuggya, vagy még ü se, esorúni mindet. Le kõne ünöm, de nagyon le kõne mán, dehát itt sömmi nincs, se egy láda, se egy szék, de még ha vóna, ebbe a sötétbe akkor se talánám. Valami gyufáva, vagy efféléve, ha nem vónék ilyen ügyetlen, löhetne világot gyüttani, ha-ha-ha, de ilyen vagyok. *(Fölgyullad a villany.)* Na... *(Meglepődve.)*... mi van? Ekkora fényt, hogy vakít! Hé, te, óccsd má el azt az elemlámpát! Vagy legalább ne a szömömbe világíccs! *(Nem jön válasz.)* Mi az, nincs itt sönki? Csak a villanyművek. A dögök, hát mégis bekapcsúták az áramot, be hát, csak egy kicsit későn. A rossebit, ez az én szöröncsém. Most, amikor nem köllene, amikor aludhatnékam van, kivilágítanak, amikor mög világítani köllött vóna,

akkor sötétbe hattak. Mindegy, ne töröggy vele, indujj e, osztán isten neki faköröszte. *(Kimegy, de kisvártatva visszajön. Éppen csak benyit.)* Nem felejtöttem itt valamit? *(Beljebb lép, keresgél, abbahagyja.)* Mit is felejtöttem vóna! Legfőllebb a lábom nyomát. Szögén vagyok, az az igasság... *(Újra kimegy, a mondatot már odakint fejezi be a függőfolyosón.)*... mint a templom egere.

VENDÉG: *(fut.)* Ezek ök. *(Liheg.)* Aú! *(Megáll.)* Megbotlottam. Hányszor botlom még meg? *(Tovább fut.)* Meg kell botlanunk egypárszor, úgy látszik... ahhoz, hogy utolérjen... mi is... akármi... nem mindegy... aminek utol kell érnie. Rosszul esik, naná, de mit csináljunk? Semmi se lehet zavartalan. *(Megáll.)* Megállok egy kicsit. *(Hallgatózik. Csönd van.)* Talán már nem is kergetnek. *(Vár. Semmi.)* Végre ráérek. Akár le is ülhetnék. Erre a lépcsőre, mondjuk. Érdekes, minden lépcsőháznak macskaszaga van, ha sose járt benne macska, akkor is. Jobb lett volna, ha lifttel jövök, akkor most nem volnék ilyen fáradt, nem kéne leülnöm. Lift, emel... De nekem sülyyednem kellett, méghozzá gyorsan. Aha, ezért volt hát. Nem mindegy, emelkedik, vagy sülyyed az ember? Úgy látszik, nem, pedig fárasztó mind a kettő. A lényeg az, bármit csinálunk, mindig meg kell állni közben pihenni, mert fárasztó. Ilyen ez az egész, fárasztó és macskaszagú. *(Föláll, elindul, lassú, kényelmes lépések.)* Most hátulról fúj, pedig az előbb mintha előlről fújt volna. Érdekes. Talán mert futottam? Olyan gyorsan futottam volna? Mint a szél. Szokták volt mondani, de sose hittem, hogy ez lehetséges. Úgy látszik, mégis. Nézzük, hova jutottam? Volt-e értelme ennek a nagy rohanásnak? Esik, itt is. Az eső szálai, a tócsák csapdája... Itt kéne megállni, azt hiszem, itt valahol. Nem olyan rossz hely, amilyennek látszik. *(Megáll. Lépések hangzanak föl, majd egyre gyorsabban távolodnak, míg bele nem mosódnak teljesen az eső kopogásába.)* Ez ő! Hé! Hogy a nyavalyába hívták, na,

pedig itt volt a számon az előbb a neve. *(Belehallgat az esőbe. A lépések teljesen elhaltak.)* De elfelejtettem. Mindegy, úgys elment. Aki menni akar, azt nem tarthatja vissza semmi. Húsz éve, ezer, millió... Hadd menjen. Ugyanazok a furcsa tünemények a sötétkék égen, egyébként semmi különös. Hívhatnánk akár felhőknek is őket. Miért kedveljük az efféle ócska kacatokat, mint például a messzelátó, nem értem. A lencsék odatapadnak az arc, egy régen elmosódott arc, ráncaira. Összebogozódott madzagok a homlokon. Mintha odadobta volna valaki őket. Mindegy, tudom amit tudok, és ez nekem elég. Lehet, ha idejekorán ráébredek, el se indultam volna. Veszteg maradni, nem nőni meg, csak sírni, zabálni és aludni... Hagyjuk, nem így történt. Az ablakokat, na igen, azóta belepte a por, a falakat a füst, a penész, a filmkockák kopott esője, a fanyar moziszag. Átvágnak, ing nélkül a krétaszín lovak. Egy ismeretlen, vagy egy ismerős falu határa, füstölgő, poros utak, ahova még visszaneézhet az ember, ahova szükség esetén visszaneézhetünk. Lányok meztelen lábujja a porban. Köszönöm. Egyszóval köszönöm. Csak ennyit akartam mondani. Ha lenne szíves... A többiről nem tudok. Egér-rágta papírok a disznóól pallóján, s cigarettavégek. Akárki legyenek, ha nem így volt... A végén, mint egy igazi halottkém, olyan leszek. Az ügyiratoknak hullaszaguk van. Ez a személyzeti osztály temetője, ahol mindnyájan impregnálódunk végül. Még mielőtt... Még mielőtt... Még mielőtt... *(Villamos csöngetés, féknyikorgás.)* Most csöngetett valaki, vagy csak képzelődöm? *(Újabb jellegzetes zajok.)* Nem, ez tényleg villamos. Nem ártana fölszállni rá. Mégiscsak gyorsabb lenne. Csakhogy fogalmam sincs, hova megy. Nincs erre kiírva semmi. *(Berregni kezd a figyelmeztető jelzőkészülék.)* Mi az, ez el is indul? Sose hittem volna. *(Sietve fölkapaszkodik a lépcsőn.)* Hova megy? *(Majdnem elesik.)* Hű, a kiskésit, de megrántott! *(Előre gyalogol a*

vezetőfülke felé, a feje fölött összeütődnek a fogantyúk.) Hé, hova megy? Hova megyek? Azt kérdezi, én hova megyek? Igaza van, végül is nem ártana közölnöm. Tudja mit, ahova visz, oda megyek, ahol megáll, ahol letesz... Na, mi van, miért nem válaszol? Süket maga, vagy mi az ördög? Egy vezető, egy ilyen vezető beosztású egyén, ahogy manapság mondják, ne legyen süket! Vagy maga ráadásul néma is? Gondolja, hogy ez mentő körülmény? *(Magának dohogva.)* Szépen nézünk ki, mondhatom. Most már azon se lepődnék meg, ha a végén kiderülne, hogy vak. A sínekről úgyse lehet letérni. Hacsak egy kisiklás árán nem... Tudja mit, békén hagyom, úgy döntöttem, nem idegesítem tovább se magát, se magamat fölöslegesen. Leülök inkább. Hely az aztán van bőven. Szerencse, nem szerencse, olyan mindegy. Örülöm kéne, hogy így alakult. Akár csak pár éve is mit nem adtam volna egy ilyen utazásért! Most meg? Most meg itt eszem a kefét, idegeskedem ahelyett, hogy az életet élvezném. És miért, ugyan miért? Nem mindegy, hogy hol állunk meg, hol nem állunk meg? Vagy magától szorult be a fék? Úgy látszik mégis megállunk. Megálló sehol, se egy utca, se egy kiírás, se egy ház... Ha csak az nem ott, az az óriási árnyék a sötétben, ha csak az nem igazít el. Mihez is hasonlít, mihez is? Megvan, a Notre-Dame-hoz, nem, nem inkább az Empire State Buildinghez... vagy... vagy csak egy ócska gáztartályhoz? Ember, hol állt meg maga, miféle kísértetvárosban? Mondtam én, maga még vak is, becsületszavamra vak. Miért vesztegel itt a nyílt pályán, miért nem megyünk tovább? Nem, nem szállok le most már csak azért se! Maradok és kész. *(Ledobja magát a fapados ülésre, hogy az csak úgy nyekken. A villamos újra zakatolni kezd.)* Elindultunk mégis? Ez az ablak, ez is milyen koszos... *(Köpködi, dörzsöli.)*... alig lehet kilátni rajta. De ha kilátni, se látni semmit. Le kellett volna szállnom, mégiscsak le kellett volna

szállni. De nicsak, nicsak, mit látnak szemeim! (*Kocog az ablaküvegen.*) Hé, hé, maga ott, hogy is hívják, várjon, magát keresem. (*Fölpattan, kirohan a peronra, lenyitja a csapóajtót. Csattognak a kerekek, zúg a szél.*) Álljon meg, várjon, várjon egy kicsit! (*Magában, csalódottan.*) Ott megy. Eh, úgysem hallja meg. Hadd menjen, mindegy, engem aztán nem érdekel. Ráadásul nem is egyedül van. Ha jól látom, valami nővel. Jobb, ha nem zavarok. Nő! Ezek a nők! A nőt nem ismertem föl, fogalmam sincs, ki lehet az. Akárki, de az biztos, hogy nem a felesége. Különben nem az én dolgom, többek között ez se. (*A villamos lassít, majd hirtelen csattanással, csörömpöléssel, mintha valami baleset okozta volna, megáll.*)

HANGSZÓRÓ: Kérjük a kedves utasokat, lejárt menetjegyeiket ne dobják el, őrizték meg, és adják át a kijáratnál elhelyezett portásoknak, kalauzoknak, rendőröknek, katonáknak. Kérjük a kedves utasokat, lejárt menetjegyeiket ne dobják el, őrizték meg, és adják át a kijáratnál elhelyezett portásoknak, kalauzoknak, rendőröknek, katonáknak! (*Új lélegzettel, de most már rohamosan halkulva.*) Kérjük a kedves utasokat, lejárt menetjegyeiket ne dobják el, őrizték meg és adják át a kijáratnál elhelyezett ...

VENDÉG: Na, mi lesz, nem folytatod? Ez már biztos a végállomás. Vagy csak valami pályaudvar? Mindenestre le kell szállnom... (*Kimegy a peronra.*)... valahogy. Még mindig esik. Vagy már újra? (*Lenyitja a csapóajtót, lelép a lépcsőre.*) Ezeken kéne túljutnom először, ezeken a lépcsőkön. Bent legalább nem esett. Most tudom csak igazán megbecsülni, mit is jelent az, hogy bent, ahol nem esik, nem fúj, lépcsők, ablakok, ajtók meg minden mögött... (*Leszáll, lába alatt zörögnek a sínágy kövei meg a szemét.*) De sötét van. (*Megbotlik. A villamos elmegy.*) Mi az, hát mégse ez a végállomás? Úgy látszik, tévedtem. Most is, mint annyiszor

már. *(Léptei a sárban cuppognak.)* Ez meg mi a csoda, csak nem sár? *(Csaknem boldogan.)* Úgy látszik, akkor mégiscsak leszálltam. *(Elégedetten.)* Na végre, hogy nekem is sikerült valami. Ha sikerült, ha valóban úgy történt, ahogy képezem. Azért egészen biztos nem lehetek benne. *(Gyalogol, liheg.)* Hát itt tényleg semmi nincs, csak ez a sár. *(Megáll.)* Legalább az eső elállhatna. *(Prüszkölés, krákogás egészen közletről.)* Van itt valaki?

DEZSŐ: Senki.

VENDÉG: Maga engem át akar vágni.

DEZSŐ: Eszemben sincs.

VENDÉG: Akkor miért mondja, hogy nincs itt senki, ha egyszer maga itt van?

DEZSŐ: Megtisztel.

VENDÉG: Ugyan mivel?

DEZSŐ: Valakinek néz.

VENDÉG: Csak nézném.

DEZSŐ: Ami igaz, az igaz, elég sötét van. Meg ez a rohadék eső is pont most kezdett rá. Megáztam, de megáztam!

VENDÉG: Én nem, azt hiszi? Elindultam. Képzelve, kis-kabátban.

DEZSŐ: *(röhög.)* Jó vicc.

VENDÉG: Gondolja?

DEZSŐ: Tuggya, én miben indultam e?

VENDÉG: Nem.

DEZSŐ: Nagykabátban.

VENDÉG: Ne mondja!

DEZSŐ: *(ingerülten.)* De mondom.

VENDÉG: Kitűnő ötlet. Mindenesetre jobb, mint az enyém.

DEZSŐ: Véletlen vót.

VENDÉG: Mint a nagy fölfedezések általában. Azért engedje meg, hogy gratuláljak.

DEZSŐ: Csak ne olyan hevesen.

VENDÉG: Adhatna egy kis helyet.

DEZSŐ: Szép szöve többre menne, mint ez a lökdösődés. Tisztét uram, vagy valami hasonló sose hallott?

VENDÉG: Ne haragudjon, nem gondoltam, hogy magának ennyire fontosak a formaságok. De ha csak ez hiányzik... akár földig is hajolhatok. Igazán semmibe se kerül.

DEZSŐ: Ugyan, haggya má! Inkább arrú beszéljen, hogy kerűt ide!

VENDÉG: Hosszú sora van annak.

DEZSŐ: Azért e'mondhattya. Ráérűnk. Vagy nem?

VENDÉG: Dehogynem. Sajnos. *(Csönd.)* Tényleg mondtam?

DEZSŐ: Ha eccer megkértem rá...

VENDÉG: Tudja, az úgy volt, hiába csuktam be az ajtót, az ablakot, hiába. Mindent becsuktam, és mégis. Bejött a hasadékokon. A lépcsőházból vagy honnan a nyavalyából...

DEZSŐ: Micsoda?

VENDÉG: Hát a macskaszag.

DEZSŐ: Macskaszag?

VENDÉG: Mit csodálkozik, maga talán sose járt lépcsőházban?

DEZSŐ: Dehogynem.

VENDÉG: És nem érezte?

DEZSŐ: Mit?

VENDÉG: A macskaszagot.

DEZSŐ: Nem.

VENDÉG: Tényleg nem?

DEZSŐ: Mindenesetre... he-he-he... *(Zavartan.)*... nem emlékszem rá.

VENDÉG: Boldog ember.

DEZSŐ: Gondujja?

VENDÉG: Biztos vagyok benne.

DEZSŐ: És mitől olyan biztos?

VENDÉG: Mert nem érezte.

DEZSŐ: Mit nem éreztem?

VENDÉG: A macskaszagot.

DEZSŐ: És azt hiszi, ez elég hozzá?

VENDÉG: Mihez?

DEZSŐ: A boldogsághoz.

VENDÉG: Hajaj, talán még sok is!

DEZSŐ: *(elgondolkodik. Bizonytalanul.)* Na láttya, ez meglehet, csakhogy én nem tapasztaltam.

VENDÉG: Arrébb mehetne egy kicsit.

DEZSŐ: Nekem nagyon jó helem van itt.

VENDÉG: Elhiszem, de hogy nekem milyen van, azzal bezzeg nem törődik.

DEZSŐ: Nem az én dolgom.

VENDÉG: Hanem kié?

DEZSŐ: A magáé például, mindenekelőtt a magáé, asztán az Istené, a sorsé, angyal, szentlélek, vannak elegen, akik foglakozzanak vele. Vagy maga nem úgy gondolja? *(A Vendég hallgat, nem válaszol)* Na, mi van, most megsértődött?

VENDÉG: Nem, csak vacogok. *(Reszket a hangja.)* Mondja, nincsen véletlenül egy kis tüze?

DEZSŐ: Tüzem?

VENDÉG: Úgy értem, gyufája, vagy valami ilyesmi. Öngyújtó is jó. Ha van benne benzin, meg tűzke, meg ami kell ...

DEZSŐ: *(mint aki hirtelen átlát a szitán.)* Ahá, értem. *(Elnézően.)* Melegedni akar? Nem rossz ötlet.

VENDÉG: Tudja, volt nekem, talán még most is megvan itt a... *(Keresi.)*... zsebemben, egy öngyújtóm, de az már nem jó. *(Megtalálja az öngyújtót, előveszi, csíholja.)* Szikrázik, látja-e? *(Csalódottan.)* Szikrázik, de nem gyullad meg. Kifogyott belőle a benzin.

DEZSŐ: Gyufa, gyufa! Mintha lett volna nálam egy dobozzal. *(A zsebében kotorász, megtalálja a gyufát, előveszi, megrázza.)* Há ez majdnem tele van. Egy baja van, hogy kicsit nedves. Azért megpróbálom, jó? *(Kivesz egy szálat, végighúzza a gyújtófelületen. A láng sercegve föllobban, de rögtön ki is alszik. Újabb kísérletet tesz,*

de semmivel se nagyobb sikerrel.) Ez se jó. *(Türelmetlenül kotorász a dobozban.)* Keresek egy szárazabbat. *(A doboz kiborul, a szálak lehullanak a sárba. Egyet sikerül megmenteni.)* A rossebbe, ez kiborút, de ezt az egyet e'kaptam. Na, mit gondol, sikerül, vagy nem sikerül?

VENDÉG: Fogalmam sincs.

DEZSŐ: Na de mégis?

VENDÉG: Csinálja már, ne az idegeimmal játsszon!

DEZSŐ: *(sértődötten.)* Jól van, na, a maga kedviért csinálom ezt az egészet, asztán ezt kapom. *(Meggyújtja a gyufát, föllobban, ég.)* Na, mit szól hozzá, sikerült. *(Sűrgetve.)* Van valami, amit meggyújthatnék?

VENDÉG: Várjon... várjon egy kicsit!

DEZSŐ: Mire? Aú! *(Eldobja a gyufát.)* Ez megégetett.

Mi a nyavalyára kellett vóna várnom?

VENDÉG: *(vadul.)* Mért dobta el?

DEZSŐ: Mer a körmömre égett.

VENDÉG: Hát aztán! Nem olyan nagy dolog az!

DEZSŐ: Magának talán nem, de nekem igen.

VENDÉG: Most eljátszotta az utolsó lehetőséget is.

Az enyémet persze, nem a sajátját.

DEZSŐ: Ha annyira fontos vót, mér nem próbálta meggyújtani maga?

VENDÉG: Mert nem adta ide.

DEZSŐ: *(a Vendéghez vágja az üres dobozt.)* Tessék, itt van.

VENDÉG: *(lehangoltan.)* Most, amikor üres.

DEZSŐ: Jobb későn, mint soha.

VENDÉG: Szerencse, hogy mindenre tud valami hülye szentenciát. Nem is tudom, hogy lennék meg nélkülük.

DEZSŐ: Valahogy majd csak meglesz. E tuggya nélkülözni őket, ha nagyon muszáj.

VENDÉG: Ezt meg hogy érti?

DEZSŐ: Indúni akart. Nem?

VENDÉG: Én?

DEZSŐ: Maga.

VENDÉG: Nem emlékszem rá.

DEZSŐ: De én igen.

VENDÉG: Miért nem megy el maga?

DEZSŐ: Na, ne idegesíccsen, mert, mert, mert... (*Nagyon dühös, remeg a hangja.*) Mennyen már innen, mert, mert, mert... ha nem, hát én úgy kilököm innét, mint a... a... a ...

VENDÉG: Lejárt a lemez?

DEZSŐ: Ne piszkoskodjon itt nekem, hallja-e, mert kilököm tényleg, mint az orrombú a taknyot.

VENDÉG: Micsoda ocsmány szája van magának!

DEZSŐ: Na nekem ebből elég vót. Azt akarja kiprovokálni, hogy agyonüsssem, de tényleg? Rács mögé akar juttatni? Bármilyen száraz, jó hel is vót, ennyit azért nem ér meg. Igaza van, jobb, ha én megyek. Nem akarom semmi mást, mint egy kicsit meghúzni magamat ezen a jó, száraz kis helen, asztán tessék, mi lett belőle? Harc. Mindenütt csak az a rohadék harc! (*Topog, indulni készül.*) Na, hát akkor megyek.

VENDÉG: El se búcsúzik?

DEZSŐ: Magátú? Nem estem a fejemre. Kitúr a helemrű, asztán búcsúzkodni akar. Mondja, miféle ember maga? Csípős, mint a poloska, bűdös, mint a svábbogár. Ez a kettő így együtt nem sok egy kicsit? Még e'taposni sincs kedve az embernek. Kifogtam ezt a száraz helet, minden rendben is vót, amíg maga ide nőm jött. Akkor asztán mindenem csupa víz lett. Ez a kabát is olyan, mint a szivacs. Megvan egy mázsa, ha nem több. Még a zsebem is tele van, egészen megtelt ezze a rohadék esőve. (*Kiönti, csorog a víz.*) Kellett nekem bestoppúni? Eh, hagyjuk! Találok én ennél jobb helet is. Egy várótermet, ahol kinyitottak má... Megyek, nem töltöm itt tovább a drága időt. (*Elindul, megáll.*) Egy pad a kályha mellett! Na, nem, az azért túl szép lenne.

VENDÉG: Csak nem virrad? De bizony. Most már, hogy látom, amit látok... (*Gúnyosan.*)... mindent értek. Egy ilyen arc, maga is tudja, nem sok jót ígér. Hogyne tudná, hiszen a maga arca. Rossz arc ez Mester. (*Félre.*) Hát még a szaga, az se volt valami... He-he-he! Nem ez, nem az, nem amaz, maga Mesterem egészen egyszerűen bűdös. (*Újra Dezsőhöz.*) Nem árulná el, mitől? Nem mosakszik? Vagy a foga, a fogával van valami baj? (*Hátat fordít, nem válaszol.*) Így is jó. Igaz, más-képpen képzeltem eleinte, amikor még utcaseprőnek adta ki magát. Lehet, ez is csak úgy volt igaz, ahogy a többi. Azt hittem, maga a tisztaság bajnoka, ennek a városnak az utcáit söpri bármilyen szürke hajnalon, bármilyen szürke... Hogy is van tovább? Elvesztettem, mint a fonalat... a közös hangot... Elvesztettük, és most már nem találjuk meg soha többet.

DEZSŐ: Nem vagyok utcasöprő. Semmi se vagyok. (*Szuszog, topog.*) Hát akkor... (*Elindul, megáll.*)... megyek. (*Tovább megy.*)

VENDÉG: Elmegy? (*Ijedten.*) Tényleg elmegy? (*Letörtten.*) Elment. (*Kiabál.*) És mikor jön vissza? Hé, hé, nem hallja! (*Töprengve, magának.*) Pedig egészen jól megvoltunk itt. Nem akartam, igazán nem, hogy elmenjen. Egy kis helyet szerettem volna, ennyi az egész. Olyan nagy bűn ez? Azt hittem, megférünk ketten is. Egy csárdában? Igen, valahogy így szokták mondani. Nem sikerült. Kár volt ilyen hirtelen fölfortyannia. Megérthettük volna egymást, ez az éjszaka, ez az eső egészen jól összehozott bennünket. Maradhattunk volna, ki tudja meddig, ha el nem áll, ha meg nem virrad... de megvirradt, de elállt. Ha fölnéz az ember, és mért ne nézne, láthatja is a saját szemével. Kifeslettek a felhők, mint a dáliaák. Hagyjuk, ami elmúlt, elmúlt. Megérkezett, eltávozott, mindent a legrosszabbkor, mintha ez lett volna a jelszava. Beszélek inkább a házakról, ahogy eredetileg is terveztem, bár

amit mondhatok, nem sok. Kevésnek is csak némi jóindulattal nevezhető. Pedig mennyi mindent szerettem volna elmondani, de most már késő, úgyse hallja senki. És ha mégis? Aki hallja, adja át! *(Elindul.)* Elmegyek én is. Érdekes, milyen könnyűnek látszik most hirtelen minden! A távolság magától nyílik meg előtted, semmi dolgod, rábízod magad nadrágszíj nélkül, lobogó nadrágban, ahogy nemrég a Mester is... Micsoda arc! Rossz arca volt, ne szépítsük, éppen elég hihetetlen így is. *(Megáll.)* Csak semmi nosztalgia. *(Hangot vált.)* Térjünk vissza inkább eredeti témánkhoz, a házak... Lásuk csak, mit tudnék mondani róluk? *(Elindul.)* Minél inkább erőlködöm, annál inkább nem jut eszembe semmi. Éppen csak elindultam, és máris mintha megérkeznék. A tócsák üvegcserepei, az aszfalt hamuja... *(Megáll.)* Egy szeméttelp szaka déka benőve a semfü- semfa bokraival. Mit jelenthet? *(Szélfúvás hulláma.)* Mintha sose járt volna erre senki. *(Lépések.)* És a Mester? Talán még megtalálhatnám valahol. Ezek itt az ő szemetei, ez az ő világa. *(Észrevett valakit.)* Az az alak ott a sarkon... Hé, hé, várjon! Várjon már, várjon egy kicsit! *(Fut, lassít, aztán csüggedten megáll.)* Eltűnt. Pedig itt volt. Itt állt ezen a kövön, ehhez a falhoz, ezt a lécet, esetleg ugyanez a szálka... Na nem, ez azért túlzás, ettől a szálkától az én kezem vérzik. Ha vérzik. Az ő keze esetleg egy másik szálkától. Ha ugyanígy, akkor is. És ez nem mindegy. *(Újra nekiiramodik.)* Most meg ott van. Hé, hé, álljon meg! *(Lassít, megáll.)* Eltűnt, megint eltűnt. Na mindegy, azért én megyek... *(Elindul.)*... tovább. Majd csak találok valakit, akitől megkérdezhetem... Mit is, mit is... akartam megkérdezni? Nem emlékszem, nem már erre se.

THE HISTORY OF THE
CITY OF BOSTON
FROM 1630 TO 1800
BY
JOHN H. COLEMAN
IN TWO VOLUMES
VOL. I
BOSTON
PUBLISHED BY
J. B. LEECH, 15 NASSAU ST.
1857

AZ EMBER

Hangjáték
1970–1993

Szereplők:
Valaki
Bemondó
Telefonszolgálat
Lány
Asszony
Fiú
Háziasszony

VALAKI: *(az asztal előtt ül egy táskarádió valamint egy telefon társaságában. A rádió recsegni kezd.)* Na! *(Ráüt a rádióra, a hang kiélesedik.)*

BEMONDÓ: Szerda délben a kongresszusi palotában baráti nagygyűlést rendeztek a párt és kormányküldöttség látogatása alkalmából. A hatezer személyes kongresszusi palota – amelyet teljes zászlódíszbe öltöztettek a vendéglátók – zsúfolásig megtelt. Pontosan déli tizenkét órakor foglalta el helyét az elnökség. A nagygyűlés résztvevői helyükről felállva percekig tartó tapssal, éljenzéssel ünnepelték a vendégeket...

VALAKI: Ne pofázz! *(Ráüt a rádióra, fölveszi a telefont.)* Halló! *(Megrázza, az asztalhoz ütögeti a kagylót. Fölhangzik a sípoló vonaljel.)* Halló! *(Nincs válasz.)* Na, mi az, nem veszi föl senki? *(A homlokára csap.)* Ó, én marha, hiszen tárcsázni meg elfelejtettem. Legalább egy telefonkönyvet találnék. *(A keresés zaja.)* Na, megvan. *(Föllapozza a telefonkönyvet.)* Á, bé, cé, dé, é... *(Nem mondja tovább az ábécét, de a lapokat tovább nyálazza. Megtorpan.)* Ez az, itt kell lennie valahol. Egyesült Arab..., Egyesült Cipész..., Egyesült Izzó..., Egyesült Jármű..., Egyesült Magyar... *(Vár, motoz.)* Egyesült Ruházati... Hát ez meg mi a fene? *(Gondolkodik.)* Kihagyták volna? Lehet. Ezekről minden kitelik. *(Beccsapja a könyvet.)* Lehet, hogy titkosítva van? Világszervezetről lévén szó, ez nem volna csoda. *(Hirtelen elhatározással tárcsázni kezd.)* Na, mindegy, ha vaktában, hát vaktában, de vágjunk bele! *(A készülék nem csöng ki, zörejek, beszélgetésfoszlányok szűrődnek bele a várakozásba.)* Mi lesz? *(Ráüt a készülékre, erre az hirtelen kicsöng. Nem veszi föl senki, a csöngetés mégis abbamarad.)* Halló! *(Nincs válasz. Visszatérnek az előző beszélgetésfoszlányok. Egy-egy mondat egészen érthető közelségbe kerül.)*

LÁNY: Ha erre járnál...

TELEFONSZOLGÁLAT: A hívott szám megváltozott, tessék a számváltozási jegyzékben található számot hívni. A hívott szám megváltozott, tessék a számvál...

VALAKI: Érdekes, erre eddig nem gondoltam. Számváltozási jegyzék, te Úristen, hogy ezek mit ki nem találhatnak!

LÁNY: Mióta várok már, mióta is, erre a pillanatra?

VALAKI: *(kiabálva.)* Halló!

LÁNY: *(folytatja, mint aki semmit se hall.)* Az őszi nap...

De szerettem! És a körték a kertben... S közben, miközben ott álltam a létrán, és fölfelé ágaskodtam, meglepte a foszlékony szövetet – hogy is? mi is? – a szél, a nap... Kihíztam egy kicsit, az volt az igazság. A hirtelen lány-ság apró bajai közt észre se vettem. A falun át, tejért a majorba... Istenkísértés volt. Órákig várni az elhagyott kukoricagórék mellett, a csalánban, amíg a hátamat, a combomat, miért is ne, most már bevallhatom – neked? – átmelegíti a kő, a nap... Jaj, ki az?

VALAKI: *(kiabál.)* Halló!

LÁNY: Ki az?

VALAKI: Hall engem?

LÁNY: Már úgy megijedtem, hogy valami idegen belehallgat.

VALAKI: Hallgasson meg, és ne szakítson félbe, nagyon kérem.

LÁNY: Tanár úr, hát maga az? Egyszer, mikor erre jár... mindegy, ha csak véletlenül is... csöngessen be! A tanár úr nálunk mindig szívesen látott vendég volna... lenne... ha becsöngetne.

VALAKI: Na de kisasszony! Bármennyire megtisztel a... Hogy is mondjam, a bizalmával, arra kell kérnem, hogy ezt ne keverjük bele. Ez az ön... *(Zavartan helyesbít.)* ...a mi... *(A torkát köszörüli.)* ...magánügyünk. És ezt most félre kell tennünk. Nagyon fontos értesüléseim vannak. Ha lenne szíves kapcsolni az Elnök Urat. Sürgős hívás, mondja meg neki!

LÁNY: Tessék?

VALAKI: Zavarban vagyok.

LÁNY: Ha maga zavarban van, akkor mit szóljak én?

VALAKI: Tanár úr vagyok, vagy nem vagyok tanár úr, nem mindegy? És ha boltos? Na nem éppen üzletvezető, csak olyan tedd ide, tedd oda, az mért volna baj? Voltam, igen, voltam az is, meg tanár úr is. *(Kissé elérzékenyülve.)* Talán még tanár úr is. De rég volt! Mindegy, felejtsük el! Tanítani, mit tudnék én manapság tanítani? És főképp kinek? Senkinek semmit, azt hiszem. Amikor az is kérdésessé válik lassan, ki vagyok én, vagyok-e egyáltalán valaki... Természetesen a lényeket mindez nem érinti. Amit mondani akarok ettől még ugyanolyan fontos marad, ha nem fontosabb, mintha esetleg maga a miniszterelnök mondaná.

ASSZONY: Jaj, már megint szédíteni akarsz!

VALAKI: Lépjen ki a vonalból!

ASSZONY: Tessék?

VALAKI: Lenne szíves átadni a vonalat, én vettem föl előbb.

ASSZONY: Talán összetéveszt valakivel.

VALAKI: Bocsánat kisasszony, az előbb mintha más lett volna a hangja. Valahogy most olyan furcsa minden. Az Elnök Urat keresem. Talán emlékszik még rám.

ASSZONY: É...e...á...ó...e...

VALAKI: Életbe vágó-e, azt kérdezi? Több, sokkal több annál. Talán a halálba, az is lehet, egyenesen a halálba vág. *(Távolról hangfoszlányok jelentkeznek, de nem sikerül értelmes beszéddé összeállniuk, recsegés, sípolás távolítja el egyre jobban egymástól a mély férfi hangokat. Teljes és süket csönd lép a helyükbe.)* Üristen! Elnök Úr, csak nem Ön volt az? Én marha, én örült, miért nem szóltam bele? Micsoda alkalmat szalasztottam el! Az mindenesetre ennyiből is kitetszik, nem a lehetetlent kísértem.

BEMONDÓ: Erőnk, fegyvertársi barátságunk, országaink hadseregei kellő biztosítékot képeznek a határok, a szocialista közösség vívmányainak sérthetetlenségére, valamint a szocializmus és a kommunizmus építéséhez szükséges békés feltételek megőrzésére.

VALAKI: *(rácsap a rádióra.)* Hallgass! *(A rádió elhallgat.)* Tudom, ez a legfelsőbb fórum, de mégiscsak egy hivatal, olyan mint a többi, magasabban van egy kicsit, ennyi az egész. Ha nem akadályozna annyi minden, bizony isten magam indulnék megkeresni, nem sajnálnám a lábamat, az egyszer biztos, és semmit egyáltalán. ASSZONY: Nevetni, sírni... egyre megy? ...azt nem mondom... de mégis...

VALAKI: Így könnyű. Ne haragudjék, hogy ezt mondom, de az ember a leghálátlanabb állat a földön, és én is az volnék a szíves engedelmével. Nem akartam megsérteni, de ha mégis megsértettem volna, ne törődjék vele. Önnek nagyvonalúbbnak kell lennie, mint amilyen én vagyok. Szépen néznénk ki, ha Ön is mindenféle tyúk-pörök miatt fölkapná a cukrot. Hova jutna akkor a világ, az emberség? Bár egész életemben ez ellen küzdöttem, végül kicsinyes ember lettem. Maradtam? Tudja a rengeteg alagsor, pinceszag, a sok hazugságról, amit megtanultunk, s megtanítottunk másoknak, nem is beszélve... Igen, sose szellőzik ki az ember zsigereiből, akármilyen magosra kapaszkodják is aztán. És nekem ez se sikerült, magosra kapaszkodni.

ASSZONY: Mondja, maga tényleg azt hiszi, hogy még mindig nem találták föl a liftet?

VALAKI: Ami azt illeti, én jobban szeretnék a saját lábamon járni. Ha volna hova, de nincs. Egy rohadt padlásszobát nem lehet találni az egész városban. Egyre lejjebb csúszik az ember, földszint, alagsor, pince... végül ki tudja, hol kötünk ki? Sokáig azt hittem, amit én tudok, azt Ön is tudja. Biztosan tudja, gondoltam, csak vár egy kicsit. Próbára tesz, hogy meddig bírom, med-

dig bírjuk még. Vártam türelmesen, nem érheti szó a ház elejét. És nem történt semmi. A teher, mert a tudás teher, egyre nehezebb lett, egyre lejjebb nyomott a föld felé, mígnem aztán nem lehetett tovább halogatni a dolgot. Jobban mondva... *(A telefon recsegni kezd. Megrázza a kagylót. Semmi javulás.)* Ez bedöglött *(A kagylót koppanva leteszi az asztalra.)* Most mit csináljak?

ASSZONY: Ha-ha-ha, ha-ha-ha, ha-ha-ha... *(A nevetés bugyborékolva föl-fölhangzik, majd elakad, mintha valami megzavarná.)*

VALAKI: Ki az?

LÁNY: Halló!

VALAKI: Végre!

LÁNY: Nem magát keresem.

VALAKI: Pedig azt hittem. Gondoltam, talán a segítségemre lesz. Magának igazán semmibe se került volna egy gombnyomás, és kész, bent van a vonal az Elnök Úrnál. A többi nyugodtan rám bízhatta volna. Dehát ha sajnálja tőlem, még ezt is sajnálja, az más, akkor hagyjuk is. Pedig egy életre hálás lettem volna. Dehát maga szarik a hálámra. Elnézést, ez erős volt. Ugye azért nem haragszik? Hiszen maga érti a tréfát. Ha tréfa ez egyáltalán. Mert lehet, hogy nagyon is komoly.

LÁNY: No, de hogy képzeled! Micsoda hang ez!

ASSZONY: Ugyan kislány, ennél sokkal többet is el kell még viselni.

LÁNY: Mit akar velem, mondja, mit akar velem?

ASSZONY: Semmit, kedves.

LÁNY: *(sír.)* Ezt nem lehet kibírni.

ASSZONY: Na, ne sírj, te kis bolond!

LÁNY: *(szívg.)* Nem sírok.

ASSZONY: Dehogynem.

LÁNY: Miért nem becsüli meg jobban a tanár urat? Én a maga helyében örülnék neki, ha ilyen férjem volna, maga meg, na de ne szólj szám, nem fáj fejem. Amikor

belép az osztályba, tudja maga, mit jelent az nekünk? Ledobja a sálját, le a kalapját, le a kabátját és... és... És beszélni kezd. A tatárjárás, csak ennyit mond, és borzong az egész osztály. Ugyanakkor maga odahaza betegség ürügyén a szabadságos igazgatóval, a könyvtárossal, az üresfejű tornatanárral... Minek folytassam. Semmi se marad titokban ebben a városban, semmi, ezt tudhatná.

VALAKI: *(köhög, a torkát köszörüli.)* Khm...khm... *(Bele akar szólni a kagylóba, de aztán meggondolja magát, azért egy megjegyzés mégis kiszalad a száján.)* Sejtetem, kezdettől sejtettem, hogy így állunk.

ASSZONY: Szégyelld magad!

LÁNY: Én?

ASSZONY: Igen te.

LÁNY: Miért?

ASSZONY: Más ügyeibe beleütni az orrodát, szép dolog mondhatom.

LÁNY: Nem a másé. Ez a tanár úr dolga, és én nem hagyom a tanár urat.

ASSZONY: Kis taknyos.

LÁNY: Attól, hogy sérteget, még az igazat mondom.

ASSZONY: Az igazat? Mit tudsz te az igazságról?

LÁNY: Semmit, éppen ez az, hogy semmit.

ASSZONY: Na látod, akkor meg minek beszélsz bele mindebbe, milyen alapon ítélsz ilyen... elhamarkodottan?

LÁNY: *(lelkendezve.)* Hát nem igaz?

ASSZONY: Attól függ, mire célsz.

LÁNY: Arra, amit a városban beszélnek.

ASSZONY: Szemtelen.

LÁNY: Egy szavába kerül, mondja, hogy nem igaz, és én elhiszem.

ASSZONY: Mit értesz te ebből? Neked is csak a szád jár, a tanár úr így, a tanár úr úgy... Bolondultok érte, aztán este a parkban mégis a Jóska, a Pista, a Sanyi, a Béla fogdos össze benneteket. A tanár úr el van felejtve,

de nemcsak ő, mindenki és minden. Nincs igazam?
(*Nincs válasz.*) Letette. Nem lep meg. Ilyenek mind,
ami kényelmetlen, azt nem hallgatják meg.

VALAKI: Ezt meg hogy érti?

ASSZONY: (*ingerülten.*) Ki maga? Ezt tisztázzuk először!

VALAKI: Fogas kérdés...

ASSZONY: (*gyanakodva.*) Lépjén ki a vonalból, lépjen ki,
jó!

VALAKI: Nem lépek.

ASSZONY: Neeem?

VALAKI: Nem.

ASSZONY: És miért, ha szabad érdeklődnöm?

VALAKI: Mert nem léphetek. Egyszerűen képtelen
vagyok rá... sajnos. Különben is jogom van hozzá.

ASSZONY: (*lenézően.*) Ugyan mihez?

VALAKI: Hogy beszéljek.

ASSZONY: Csak nem velem?

VALAKI: Pedig azt hittem, magával több szerencsém
lesz.

ASSZONY: Semmi közöm nincs magához, érti?

VALAKI: (*elgondolkodva.*) Nem mondhatnám, hogy fáj,
inkább valami bizsergésfélét okoz, de ez nem túl kelle-
metlen. Eh, minek mondom, hiszen magát nem érdekli.
Engem sem érdekelne, higgye el, ha nem a saját bőrömre
menne a játék.

ASSZONY: Miért, arra megy?

VALAKI: Látja, most megint hiteget.

ASSZONY: Csak hallgatom.

VALAKI: Éppen ez az, ez az én csapdám. Nem tudok
ellenállni. Tudom, hogy nem szabadna, és mégis be-
szélek. Amikor menekülnöm kéne, maradok. És aztán
mindez megfordítva is így van. Az a röhej, hogy még
orvoshoz se mehetek. Mert mit mondhatnék neki? Fáj
a fejem. De hát még ez sem igaz mindig és egészen.
És ha igaz volna, akkor is, mit nyernék vele? Nyugod-
jék meg, jóember, itt mindenkinek fáj a feje. Körül-

belül ennyit. Kész, ki vagyok fizetve. Inkább el se megyek.

BEMONDÓ: Mit várunk Önöktől elvtársak? Határozott és bátor támadást a jobboldal és az antiszocialista erők ellen, a szocialista állam által létrehozott valamennyi védelmi eszköz mozgósítását...

VALAKI: *(ráüt a rádióra, az elhallgat.)* Tőlem csak ne várjanak semmit. Éppen elég bajom van nekem anélkül is. Valami állandóan lefelé erőlteti a fejemet a föld felé, ide nehezedik a tarkómra, és képtelen vagyok kideríteni, hogy mi az. Rosszul mondom, nem erőlteti. Súlytalan, szagtalan, észrevehetetlen, de mégis ott van mindig fenyegetően mögöttem, és ez nekem untig elég. Ha magamtól is lefele lógotam a fejem, nincs semmi baj, de ha kedvem támadna, akár csak egyszer is, fölnezní, mondjuk a fölkhők, a nap felé, hogy a csillagokról ne is beszéljek, biztosan kitörne a ribillió. Nem, nem ez többnyire már eszembe se jut. Régen nem mondom, megtörtént egyszer, kétszer. Próbálkoztam töretlen hittel, éveken át, és nem sikerült. Lehet, hogy az én hibámból, de akkor se. Így történt, jobban mondva így nem történt valahogy.

BEMONDÓ: ...a szocializmus ellen fellépő valamennyi politikai szervezet tevékenységének beszüntetését.

VALAKI: Még mielőtt beszüntetnek, végleg beszüntetnének, legalább egy szót szabad legyen... Szabad legyen egy szóra. Elnök Úr, egyedül Ön segíthetne rajtam. Egy szavába kerülne és szabad volnék. Kikecmereghetnék ebből az odúból, kiállhatnék a térre, és Istenem, belebámulhatnék az égbe, de jó is volna. Mennyi időt töltöttem valamikor ilyen hiábavalóságokkal, Úristen, mennyi időt! Most meg már semmire se futja.

ASSZONY: Szülői értekezletre kéne menni. Ért maga a pedagógusok nyelvén? Elromlott a kocsí. Ért maga a kocsíhoz? Egy ócska tragacs, de ha egyszer csak erre teltt! A csőrepedést is meg kéne javíttatni. A festés is

ráférne a lakásra. Elfelejtettem a közértből túrót hozni, tejfölt hozni, kenyeret hozni.

VALAKI: Szívesen segítenék, igazán. Csakhogy még a fejemet se tudom rendesen fölemelni. Anélkül pedig, anélkül pedig fabatkát sem ér az élet...

ASSZONY: Akkor ne emelje föl!

VALAKI: Érdekes, erre eddig nem gondoltam! Pedig így is lehet élni. Úgy látszik, tényleg a legkézenfekvőbb dolgokra jön rá legnehezebben az ember. Élni! Legyen elég mára ennyi! Hogyan? Az most ne érdekeljen! Örökösen lehajtott fejjel mire is emlékezhetnél másra, mint arra, ami már elmúlt. Hát becsüld meg azt, és ne szőjj terveket. *(Recsegés, halk zene.)*

BEMONDÓ: ...a tömegtájékoztató eszközök: a sajtó, a rádió, a televízió kézbevétele, s azoknak a munkásosztály, a dolgozók és a szocializmus érdekében való felhasználását...

VALAKI: Ott állt félkönyékkel a kútkávéra dőlve, és aludttejet ivott. Nem szóltam hozzá. Gyerek voltam. Nemrég jött föl a pincéből, a keziben még párás volt a napmelegtől éppen csak megérintett köcsög. Azóta se láttam, pedig rokonok vónánk. Minden elkopik az ember körül lassan. A rokonok is, hát még az idegenek. Világos nappal, és nem veszed észre.

ASSZONY: Majd a sárga ruhámat veszem föl, jó? Azt, amelyikben először láttál. Miért nem válaszolsz? Neked talán mindegy? Annak idején bezzeg nem volt mindegy. *(Recsegés.)*

VALAKI: Letette? Ne csodálkozz, ez a dögletes duma egy hétpróbás böllér gyomrát is megfeküdne, nemhogy egy ilyen kisasszonyét. Olyan jó volt pedig, hogy hallgatott valaki. Úgy éreztem magamat egy kicsit, mint gyerekkoromban, amikor minden fontolgtatás nélkül beléphettem a nyitott léccapun, az ajtó is mindig nyitva volt, nem állt ellen, kitarta előttem, megmutatta egész belsejét a ház, a kert, a kút, az álmok...

BEMONDÓ:...a párt sorainak tömörítését a marxizmus-leninizmus elvei alapján, a demokratikus centralizmus elvének töretlen megtartását, harcot azok ellen, akik tevékenységükkel az ellenséges erőket segítik...

VALAKI: Ez mit jelent? Kezdem előlről? Még a végén megteszem, amilyen hülye vagyok. Pedig jobb volna, ha földadnám. Magára hagyni ezt a rohadt alagsort, az kéne, hadd süllyedjen az összes emelet egészen beléje. Ki mondta, hogy nekem kell fönn tartani? Nem vagyok én... Na, hogy hívták azt az ürgét, aki annyit cepekedett abban a régi világban? Hogy is, na, hogy is...

ASSZONY: *(vidáman.)* Isten áldja.

VALAKI: Az, az... Jól mondja. Isten. Valami isten. Atlasz, vagy mi a fene... Azt hittem pedig, hogy sose veszem hasznát, hiába verték a fejembe, aztán vertem én is a mások fejébe annak idején az iskolában. Szóval én nem leszek olyan. Nem bolondultam meg, hogy a hátomra vegyem ezt az egész hóbelevancot. Igaz, aki ide lökte a nyakamba, az nem sokat kérdezett, akarom, vagy nem akarom, ide lökte, aztán jócákát. Ennyi szó egy rakáson! Még az a szerencse, hogy senki se hallja. És ha mégis? *(Óvatosan.)* Elnök Úr, maga itt van a vonalban? *(Kiabálva.)* Hé, Elnök Úr, hall engem? *(Nincs válasz. Megkönnyebbülten.)* Dehogyan hall. Most az egyszer szerencsém volt. Könnyen lebukhattam volna, mint szószátyár öregember. Nem szeretném pedig, ha ön is hülyének nézne, mint annyian. Az volt a baj, hogy egy fokkal mindig többet akartam a lehetségesnél. Így aztán még az is kész csoda, hogy sikerült túlélnem. Visszatekintve megállapíthatom, nem sok esélyem volt rá. Talán egyszerűbb lett volna belehalni, de én nem haltam bele. Egyelőre legalábbis nem. *(Csöngetés a vonalban.)*

FIÚ: Halló, te vagy az? Miért nem szólsz bele? Fogadni mernék, hogy megsértődtél, pedig nem volt igazad. Jobban tetszene, ha alakoskodnék, de szerintem, ha vala-

ki belevág a közepébe, ha arról beszél, az életről, a valóságról, ami az egész társadalmat érdekli, az az igazi. VALAKI: Jól mondja. Na végre! Ezt akartam hallani, amióta csak az eszemet tudom, de nem hallottam. Csak remélni mertem, hogy Önben nem csalódom. Micsoda megtiszteltetés! Mivel kezdjem, hova kapjak hirtele-
nében? Talán először azt kellene megköszönnöm, hogy felhívott, hogy Ön hívott fel, próbálkoztam én is eleget. Nem sikerült. Önnek meg bejött elsőre. Ez az többek között, ami miatt ennyire bízom magában. És most engedje meg, hogy minden formaság nélkül belevágjak, ahogyan Ön mondta az imént, egyenesen a közepébe. Sürget az idő, szeretnék rövid lenni. *(Köhög.)* Na! Miről is van szó? Fáj a fejem, le...vegőt is alig kapok. *(Csapkod maga körül.)* Te, az anyád! *(A telefonkönyv leesik a földre.)* Nem kiverte a kezemből? Fejsze kéne ennek, puska, gránát! *(A kagyló is kiesik kezéből, az asztalra koppan, de így is hallani belőle a fiú hangját.)*

FIÚ: Évikével szeretnék beszélni. Évike, Évike, hallasz engem? *(A rádióból egy dal hallható cigányzene kísérettel.)*

Juliska, Sárika,
Pannika, Mariska,
Irénke, Málika,
Se ide, se oda,

Katika, Rozika,
Juditka, Boriska,
Klárika, Rózsika,
Se ide, se oda,

De csalfa mind.

(Vége a dalnak. Az asztalon heverő kagylóból sietve, fulladozva újra a fiú hangja szól.) Miért csinálod ezt velem?

ASSZONY: Ha-ha-ha, ha-ha-ha...

FIÚ: Rajtam nevetsz?

ASSZONY: Nem, csak jókedvem van. Egyszer nekem is lehet jókedvem, nem?

VALAKI: Komolyan szeretnék Önnel beszélni, egészen komolyan.

ASSZONY: De hát azt nem lehet így telefonon.

VALAKI: Van, amikor az ember úgy érzi, képtelen tovább várni, egyetlen másodperc is végzetes lehet, és akkor mindegy, mi az, ha csak egy vacak telefon is, de belekapaszkodik, mint egy szalmaszálba.

BEMONDÓ: *(suttogva, bizalmasan.)* A Magyar Távirati Irodát illetékes helyen felhatalmazták a következők közlésére párt és állami személyiségek kérését teljesítve a Magyar Népköztársaság Kormánya – együtt más szövetséges országokkal – segítséget nyújt...

ASSZONY: Nyújt vagy kér, nekem mindegy. Beszélj valami másról! Miért kell a dolgokat mindig összezavarni, miért?

VALAKI: Azóta, hogy utoljára beszélgettünk, talán emlékszik rá, én vagyok az a pasas, aki... szóval nem sok jó történt velem. Mondhatnám, egyre rosszabb lett a helyzetem. Lassan már az asztal lapját se érem föl. Itt kell kuksolnom az asztal alatt. Nem azért mondom, hogy panaszkodjam, tudom, állhatna rosszabbul is a szénám. Még szerencse, hogy idejében eszembe jutott, és lehoztam ide a telefont meg a rádiót. Bár lehet, hogy ezt az utóbbit nem kellett volna, na de most már mindegy. Különben megvagyok. Ha nem zavarna, hogy kényszerítenek, akár boldog is lehetnék, hiszen itt se csinállok mást, mint amit odafönt csináltam. Ráadásul ennek a helyzetnek is vannak előnyei, bármilyen hihetetlenül hangzik. Ha jobban belegondolunk, talán mindegyiknek. Nemrég még én se hittem volna, csak most jöttem rá, hogy a saját bőrömön tapasztalom. Szinte semmiről sem dönthetek, és ez

nemcsak szorongást okoz, bizonyos értelemben megkönnyebbülést is.

BEMONDÓ: Az ENSZ Biztonsági Tanácsa csütörtökre virradóra összeült, hogy vitát kezdjen az úgynevezett...

VALAKI: Hát így valahogy. A fordulat nem lep meg, volt alkalmam megfigyelni, mindig és mindennek ez a vége. A kezdet kezdetén minden fenntartásomat legyőzve még orvoshoz is elmentem. Nahát, hogy ott mi van! Szerencsére időben észbe kaptam, és nem adtam ki magamat. *(Nevet.)* Gerincbántalom, ezt találtam ki. Sikerült kiharcolnom egy kis táppénzt. Igaz, bizonytalan időre. De hát, ha egyszer minden bizonytalan, akkor miért éppen a táppénz ne lenne az? Ön az egyetlen, akinek elárultam... *(Suttogva.)* ...a titkomat. Azért mondom ilyen halkán, mert ebbe a telefonba bárki beleshallgat. Bármilyen titokban csinálják, én mégis észrevettem. Lehallgatnak, ez a helyes kifejezés. *(Újra suttogva kezdi, de elkapja a szenvedély, s így hamar eléri a rendes hangerőt.)* Az orvosok mind bérgyilkosok. Azt tanácsolom, ne adja a kezükre magát, mert akkor kampec. Ne nevéssen, csak ne nevéssen ki! Azok a kórházak! Csupa haláleset, csupa félbeszakadt nyomozás. Hiába számozzák meg az ágyakat, az nem ér semmit. Ki jegyzi meg azokat a számokat? Az ajtókon meg a táblák: ilyen bizalmi, olyan felelős, betegek ne zavarjanak. Még szerencse, hogy nem vagyok beteg, mert különben ott rohadhatnék meg az ajtajuk előtt, akár egy fazék májas hurka. Gyógyítani? Talán nincs senki a világon, aki manapság ezt megengedhetné magának. Hacsak... *(Gondolkodik, mondja, ne mondja, aztán mégiscsak előhozakodik vele.)* ... Ön rá nem szánja magát. Ön az egyetlen, aki még megtehetné.

BEMONDÓ: Ennyi be nem avatkozásról, szuverenitásról, függetlenségről ritkán kiabáltak nyugati fórumokon. A kardcsörtetők és agresszorok békeangyalt játszanak, az emberiség óriási részének elnyomói és kizsákmá-

nyolói a humánium és a szabadság védelmezőinek pózában tetszelegnek.

VALAKI: (*Ráüt a rádióra, az elhallgat.*) Látja, most megint ezzel a rádióval kínlódom. Kikapcsolom, bekapcsolom, ez rá se hederít. Ha kedve szottyan, beszél, ha nem, elhallgat. Olyan, mint a háziasszonyom – micsoda ocsmány dolog ez az albérlet – az is mindig mindenbe belepofázik. Inkább sétálni mennék, azt mondja, mint hogy folyton itt a szobában kuksolok. De én csak azért se megyek. Micsoda boszorkány! Életében nem volt orvosnál. A betegellenőrről talán még nem is hallott. Ahogy a szerencsémet ismerem, ki se tenném a lábamat a küszöbön, máris itt volna. Akkor aztán lőttek a táppénznek. Micsoda foglalkozás, én sose lennék ellenőr, nyomorult embereket tönkretenni! Azt hiszem, az ember abban különbözik az államtól, hogy bármire kapható.

LÁNY: Ki az?

FIÚ: Én.

LÁNY: Mit akarsz?

FIÚ: Csak úgy fölhívtalak.

LÁNY: Kár volt.

FIÚ: Nem érsz rá?

LÁNY: Attól függ, mire.

FIÚ: Gondoltam, elmehetnénk valami moziba.

LÁNY: Tudod, hogy utálom a mozit.

FIÚ: És az angolparkhoz mit szólsz?

LÁNY: (*Mint aki nem hisz a fülének.*) Mihez?

FIÚ: Az angolparkhoz.

LÁNY: Ezt egyszerűen nem értem.

FIÚ: Betűzzem?

LÁNY: Nem a szót nem értem, hanem azt, hogyan juthatt eszedbe ekkora marhaság.

FIÚ: Hát hova menjünk?

LÁNY: Sehova.

FIÚ: Nem akarsz velem találkozni?

LÁNY: Az évnyitón úgyis találkozunk.

FIÚ: Elmarad az évnyitó.

LÁNY: Miért maradna el?

FIÚ: Technikai szünet lesz.

LÁNY: Az meg mit jelent?

FIÚ: Nem tudom, de lehet, hogy a tanár úrral kapcsolatos a dolog.

LÁNY: Hogyhogy?

FIÚ: Te még nem hallottad?

LÁNY: Mit?

FIÚ: Eltűnt a tanár úr.

VALAKI: Tanár úr? Ugyan gyerekek, hol van az már?

LÁNY: Hova tűnt, mi lett vele?

FIÚ: Fogalmam sincs. Állítólag a rendőrség már hetek óta nyomoz az ügyben, és még mindig nem tud semmiről semmit. Csak annyi biztos, hogy egy szép napon gondolt egyet a tanár úr, és nem ment haza.

LÁNY: Nem csodálom.

VALAKI: Én sem.

FIÚ: Úgy egyébként össze-vissza beszélnek mindent. Azt is mondják például, hogy Dunának ment, hogy öngyilkos lett a tanár úr. Mások szerint egyszerűen csak meglepett. Irány a szabad világ, és kész. Én inkább az öngyilkosságra szavazok. Puffadt vízihulla azért mégse lennék. Akkor már inkább a gyógyszer, valeriána, dorlotin meg a többiek. És te, te mire szavazol?

LÁNY: Hagyj békén! Tartózkodom. Tiltakozom! Nem szavazok. Egyébként jobban tennétek, ha ti se pofáznátok bele. Mi közötök hozzá? Ha csak az nem, ti tettétek tönkre. Ti, meg a felesége. Én szerettem volna megmenteni, de nem hallgatott rám. Nehéz megmenteni valakit, ha maga se akarja, szépszerével lehetetlen. Így voltam én is. Tanár úr, tanár úr, könyörögtem neki, de nem hallgatott rám. (*Elsírja magát.*) Miért nem? A Dunának menni egy ilyen asszony miatt, micsoda ostobaság, amikor más... más – talán – megbecsülte volna.

VALAKI: Azt hittem, sohase hallom többet a hangját. És most mégis itt van. Micsoda ajándék! A legszebb hang, amit valaha hallottam. Hogyan köszönjem meg? Elhallgatnám ítéletnapig. Lehet, hogy sikerül, hiszen nincsen már olyan messze, de ez most ne zavarjon bennünket. Kettesben egy ilyen csinos, kellemes, fiatal – mit mondjak még? – hanggal... De régóta várok már erre! Sokáig tudni se akartam róla, mi az, ami itt a bordák alatt végbemegy. És nem is tudtam, és most se tudnám, ha maga meg nem szólal, de megszólalt, bármilyen távolról, azért hallhatóan.

LÁNY: *(távoli, elhaló hang.)* Tanár úr, maga az? Hát mégis él?

VALAKI: Nincs értelme tagadnom. Pedig ami körülvesz, ezek a falak, ez a ház, ez a város, ez az ország, az összes burok, ami csak létezik, arra jó, hogy eltűnhessek mögöttük. Eltűnhessek, ha akarok, ha nem. *(Elakad, megköszörüli a torkát.)* Ha még egyszer kimehetnék oda, ahol régen a rét napsütötte bundájába kapaszkodtam, s a száradó fű illatát beszívtam, nem állnék jól magamért. *(Lépések, szélfúvás elmosódó zaja.)* Várjon, várjon, ne fusson el! *(A szélfúvás abbamarad.)* Olyan furcsán érzem magamat, ahogyan már régen nem éreztem. Elzsibbadtam a lábujjam hegyétől a fejem búbjáig. *(A telefon recsegni kezd.)* Ezzel meg mi van? Hé, van itt valaki? Egy frászt. Süket ez, mint az ágyú.

RÁDIÓ: *(Halk zene keretében egy behízelgő szavalat foszlánya úszik be.)*

S hol táborokba gyűlt bitangok
verseim rendjét üldözik,
fölbúdulnak testvéri tankok
szertedübögni rímeit.

(Az utolsó szavakat a zene egyre erősödő hullámmása szinte teljesen átjárja, magába oldja.)

BEMONDÓ: A párt és a kormány szocializmushoz hű vezető személyiségeinek hozzánk intézett segítségkérésére válaszolva utasítottuk fegyveres erőinket, adják meg a szükséges támogatást a testvéri munkásosztálynak, az egész népnek, hogy megvédhesse szocialista vívmányait, amelyeket mind jobban fenyegetnek a belső és külső reakció erősödő merényletei.

VALAKI: Azt hittem, több örömem lesz benne. (*Vonal nincs, de azért tárcsáz.*) Halló, Elnök Úr, Ön az, Önnel beszélek? Are you president of United Nations Organization? Vagy hogy mondjam, hogy megértse? Cu vi estas presidente?

BEMONDÓ: Provokátorok tüzeltek a szövetséges hadseregek harcosaira. Bűnöző elemek diverziós cselekményeket hajtanak végre. Akadályokat építenek az utakon és kivonják a forgalomból a közlekedési és hírközlési eszközöket.

VALAKI: Ne beszélj annyit! (*Ökölrel rácsap a rádióra, az elhallgat.*) Elnök Úr, hallgasson rám, most kell vigyáznia, amíg nem késő, amíg szabad ember, mert aztán – észre se veszi – egyszer csak úgy jár, mint én.

BEMONDÓ: Drága barátaink! Ma osztálytestvérek jöttek segíségekre. Nem azért jöttek, hogy beavatkozzanak belügyeitekbe, hanem azért, hogy veletek együtt verjék vissza az ellenforradalmat, védjék meg a szocializmus ügyét. Hisszük, hogy a testvéri szocialista népek közösségének egysége és összeforrottsága győzedelmeskedik az ellenség támadása felett. Éljen a szocialista országok népeinek barátsága és testvérisége!

VALAKI: Nem tudnám megmondani, velem mikor kezdődött. Nagy volt az én mellényem is valamikor, aztán a végén ide jutottam. Nem akarok dicsekedni, mert nincs mivel, de így volt. Csak tanácsot akartam adni, amire pedig, tudom, nemcsak Önnek, senkinek sincs szüksége ezen a földön. Nem önzésből, higgye el,

hiszen nekem már úgyis... befellegzett. Kisasszony, maga se segít rajtam, maga se?

LÁNY: *(Valószínűtlenül csilingelő hangon.)* Pillanat, pillanat, pillanat... lanat... lanat...

VALAKI: Abban a parázna szélben, azon a napszitta földön... Nem, nem, az a meleg ragyogás nincs többé, csak álmodni lehet róla, de azt se érdemes.

BEMONDÓ: A város külső képe csütörtökről péntekre valamelyest megváltozott. A központban, a legforgalmasabb utcákon és tereken ismétlődő látvány a hatalmas kirakati ablaktáblák lemosása, a szocializmus ellenes jel-szavak és felhívások eltüntetése a falakról. Letisztogatták a légiforgalmi társaság székházát, a kereskedelmi társaság székházát, a kereskedelmi és nemzeti bank épületét, az áruházak, az üzletek kirakatait...

VALAKI: Megérdemli mindenki, aki bízott valamiben, hogy cserben hagyják. Én se vagyok kivétel, tudom. És mégis! És mégse! Elnök Úr, jöjjön vissza, ne menjen el! Nem teheti ezt velem. És éppen most, amikor a legnagyobb szükségem volna magára... hö...hö...arra, hogy segítsen. Szólalj már meg, te kuka, vagy összetörlek. *(Földhöz vágja a telefont.)*

HÁZIASSZONY: *(benyit a csörömpölésre.)* Ez meg mi volt? Jézus Mária, mennyi szemét! Aztánnék azt tuggya-e tanár úr, hogy az nincsennek benne a bérbe, hogy én folyton csak söpörgek maga után? *(Söpör, csörögnek a telefonról lepattogzott bakelit darabok.)* Ha külön fizet érte, az más, akkor rendben van, akkor akár minden nap fősprök magának. De így? Mi az, nem hajja? Pedig magához beszélek. *(A lakó nem válaszol.)* Mér az asztal alatt fekszik, amikor ott van az ágy? Ha nem köll, szóljon, kiadom másnak. *(Próbálja élesztgetni, a vállát rázza, szólongatja.)* Valami baj van? A szíve, vagy mi a rosseb?

VALAKI: Semmi, most már sem...m...i.

BEMONDÓ: Mellüknél és hasuknál összenőtt szíami
ikreket hozott világra hétfőn Milka Havelova 22 éves
csehszlovák asszony. A kislányokat egy moszkvai klini-
kára szállították, ahol a kislányok azonnal meghaltak.

HÁZIASSZONY: Ejnye, pedig de rosszul néz ki! Hívjak
orvost?

VALAKI: Csak azt ne!

HÁZIASSZONY: Ha nem, hát nem. Maga tuggya, nekem
nyóc.

SZAVALÓKÓRUS A RÁDIÓBAN:

Elvtársaim,
a tények magukért beszélnek,
amíg az óceánon túl
milliók sztrájkolnak,
mi dolgozunk és tanulunk;
amíg nyugaton tizenhat nemzet
leértékelte a pénzét,
mi túljegyezzük a békekölcsönt;
amíg a zsarnokság tengerén túl
a megrémült atomimádók
reszketve gyötrődnek,
mi derűs jókedvvel
ünnepelek.

HÁZIASSZONY: De jó rádiója van! Minek köll állandóan
ezt hallgatni? *(Távozóban.)* Ez ment az agyára magá-
nak, ez ám!

VALAKI: *(mintha álomból ébredne.)* Ki volt az? Csak
nem a vén szipirtyó? *(Hosszan kifújja a levegőt.)*
De elsédültem. *(Megpróbálja újra a telefont.)* Na,
ez elrepedt. Kérdés, szól-e? *(Belehallgat. Egy-két recs-
csenés után süket csönd.)* Vonal az nincs. *(Leteszi a
kagylót.)* Attól, hogy én nem hallok semmit, egyáltalán
nem biztos, hogy ők se hallanak engem, nem hallgat-
nak le. Meglehet, nagyon is meglehet, hogy lehall-
gatnak. Csak tudnám, hogy minek? Mi érdekeset talál-
nak ebben a sok zagyvaságban, amit én itt összehordok?

Nem mintha nem szeretnék, nem akarnék valami igazán fontosat mondani, olyasmit, ami az elevenbe vág, már hogyan akarnék, nagyon is akarok. Csakhogy hiába. Erőlködöm, erőlködöm, és mégse jött össze semmi. Igen, be kell látnom, lejárt az én időm, a beszéd ideje lejárt. Nézzük inkább a tetteket! No, nézzük csak! Azokkal talán még rosszabb a helyzet. Esetleg tüzet... ahogy mondják... egy nagy-nagy tüzet kéne rakni, hogy melegedhessenek az emberek... vagy lángoszlopot gyújtani... s így vezetni a népet... a Kánaán, vagy mi a csoda felé... olyan sok minden nem is kellene hozzá... egy kevés benzin... egy szál gyufa... és kész!... Csakhogy követné-e bárki ezt a lángoszlopot. Érdemes volna-e követni? Ez is megérne egy misét, ezen se ártana elgondolkozni... Igen, gondolkozni azt még csak-csak, de beszélni... beszélni soha többet. Befejeztem, nincs tovább. Ennek egyszer s mindenkorra vége.

A MI LÁNYUNK

Színmű két részben
1977–1993

Szereplők:

Anya
Apa
Lány
Fiú
Vagány
Balog
Jobbágy
Orvos
Mentős
Másik mentős
Piroska
Beteglátogató

ELSŐ RÉSZ

Az előtérben egy szoba látható. Jobbra ablak nyílik az utcára, balra két ajtó, az egyik a konyháé, a másik a fürdőszobáé. Hátról jobbra nyitott kétszárnyú ajtó látható, mögötte az előszoba a kijárat ajtóval, balra egy ajtó, amelyik a másik szobába vezet. A berendezést egyszerű, mindennapi ízléstelenség jellemzi, ami néhány terítő, falra biggyesztett naptár, tájképlakát stílusában nyilvánul meg. Maguk a berendezési tárgyak, az asztal, a néhány szék, a lehasznált rekamié, egy ormótlan szekrény, a rádió, a televízió teljesen jellegtelenek. Az Apa az előszobában a gázkazánt szereli, a fiú segít neki, a lány pedig a szobában ruhát varr magának.

APA: Hányszor kérem még azt a rohadt csavarhúzó?

FIÚ: Nem találom.

APA: *(visszafordul, ellöki a szerszámosláda mellől a fiút.)*

Mindent nekem kell csinálnom, te még egy csavarhúzó se tudsz megkeresni. *(Keresi a csavarhúzót, nem találja.)* Neked adtam, jól emlékszem rá, hogy neked adtam!

FIÚ: Nem az ott a zsebedben?

APA: Nem elég, hogy nem segítesz, még szemtelenkedsz is. *(Megtapogatja a zsebét, megtalálja benne a csavarhúzót. Hitetlenkedve csóválja a fejét.)* Hogy a fészkes fenébe került ez ide?

FIÚ: Úgy, hogy odatetted.

APA: Az lehetetlen, arra emlékezni kellene, én meg nem emlékszem semmire.

LÁNY: Hogy tudtok ilyen marhaságon veszekedni? Örüljetek neki inkább, hogy megvan.

FIÚ: Te csak ne szólj bele a nagyok dolgába!

LÁNY: *(fönláll, kezében az összefércelt ruha.)* Nekem mindegy. *(Körbefordul, aztán kimegy a fürdőszobába. Pillanatok alatt átöltözik. Az új ruhában jön vissza.)* Na, mit szoltok hozzá?

FIÚ: *(a szerszámos ládában turkál, hátra se fordul.)* Csinos.

LÁNY: Apa, te meg se nézed az új ruhámat?

APA: *(visszafordul a lány felé, a foga között egy csavar.)* Ügyes.

LÁNY: *(forog a tükör előtt.)* Itt mintha egy kicsit szűk volna, nem? *(A derekát mutatja a ruhának.)* Meg aztán föl is kell venni belőle. *(Megtűzi a ruha alját.)* Így ni. *(Csöngetnek.)* Ez anya lesz. *(A Fiúhoz.)* Nyiss ajtót!

FIÚ: Miért pont én?

LÁNY: Többek között azért, mert te vagy a fiatalabb, te vagy a férfi...

FIÚ: De el vagyok foglalva. *(A szerszámos ládában turkál, zörög.)*

LÁNY: Én talán nem?

FIÚ: Oda ne rohanjak! Ezek a ruhák! Röhej. Papagájnak készülsz? *(Föltápáskodik, ajtót nyit.)*

ANYA: *(mindkét kezében egy-egy tömött bevásárló háló. Az egyiket a fiúnak nyújtja, az késlekedik elvenni.)* Vedd már el, mert leszakad a karom. *(A Fiú elveszi a hálót, leteszi az asztalra. Az Anya ugyanezt teszi a nála maradtal.)* Már azt hittem megszöktetek, azért nem nyitjátok ki.

APA: Mondtam nekik, hogy lóduljanak, de ezeknek beszélhet az ember.

ANYA: Te is kinyithattad volna.

APA: Tele volt a kezem.

ANYA: Volt idő, emlékszem, amikor nem esett ilyen nehezedre. A kezed-lábad összetörted volna a nagy sietésben, ha becsöngetek hozzád.

APA: Ugyan, hagyd már, azt hiszed, érdekel valakit ez a dajkamese?

ANYA: Érdekel, nem érdekel, így volt.

FIÚ: *(a csomagok között turkál, fosztogatja őket.)* Málnát nem hoztál?

ANYA: Olyan drága volt.

LÁNY: *(odamegy az asztalhoz, kikapja az egyik zacskót a fiú kezéből.)* Nekem nem hagysz?

FIÚ: Vigyáznod kell a vonalaidra.

LÁNY: Azzal te ne törődj!

FIÚ: Ilyen kövér leszel. *(Mutatja: fölfújja az arcát, behúzza a nyakát.)*

LÁNY: Azért volna, akinek akkor is tetszenék.

FIÚ: A Robinak, mi?

LÁNY: *(lekicsinylően.)* A Robinak, ugyan.

FIÚ: Miért, talán nem érdekel?

LÁNY: Ha érdekelné, azt se kötném az orrodra.

ANYA: *(rakja el a vásárolt holmit.)* Milyen gázszag van itt! *(Abbahagyja a rakodást, körülnéz, bemegy a konyhába, kijön, szaglászik. Megáll az előszobában az Apa mellett.)* Te megint szétszedted a kazánt?

APA: *(fölnéz a munkából. Csupa korom, a szájában egy újabb csavar, a kezében csavarhúzó.)* Rájöttem, a gyújtólánggal van baj. Ég, de nem gyújt.

ANYA: Ilyen melegben miért akarsz begyújtani?

LÁNY: Hogy fölrobbanjunk. *(Nevetnek.)*

APA: *(fölláll, belerúg a szanaszét heverő alkatrészekbe.)* Nektek is érdemes valamit csinálni! *(Morog.)* Máma meleg van, holnap meg hideg. Eh, jön még kutyára dér. *(Az asztalhoz megy, fölvesz egy sörösüveget, megnézi a címkét.)* Magyar nem volt?

ANYA: Nem, dehát ez jobb, azt mondták.

APA: A kőbányai világosnál nincsen jobb.

ANYA: Örülj, hogy ezt is kaptam. Én hoztam el az utolsót. *(Az Apa az ajtófélfára vasalásában kinyitja az üveget, iszik belőle.)* Na, jó?

APA: Egyszer meg lehet inni.

ANYA: *(a szétszerelt kazánra mutat.)* Csak nem akarsz így hagyni?

APA: Döntsöd már el végre, csináljam, vagy ne csináljam.

ANYA: Elég, ha csak összedobod valahogy, az se baj, ha nem működik, úgylis olyan meleg van, meg lehet fulladni. *(Előre húzza a blúza nyakát, és belefúj.)* Pfü! Csak valami pofája legyen. *(Körülnéz.)* Micsoda rendetlenség! Egy percre tegyem ki a lábamat, és máris a feje tetejére áll minden. *(Sietve rakodni kezd, az asztalon fölpúpozott ezernyi holmit hordja a helyére.)* Legalább segíthetnétek!

APA: *(visszatérdel a kazán alkatrészei közé.)* Hogy engem mindenre rá lehet dumálni! *(Méltatlankodva csóválja a fejét.)*

FIÚ: *(az Anyához tele szájjal.)* Azt csináljuk.

ANYA: *(könyörögve.)* Ne pusztítsatok el mindent, nem azért vettem.

FIÚ: Hanem?

ANYA: Csak, hogy legyen itthon. Nálunk mindig üres a kamra, a hűtőszekrény. Nem tudom, ha egyszer betoppanna valami vendég, mivel kínálnám meg?

FIÚ: Miféle vendég?

LÁNY: *(abbahagyja az evést.)* Tényleg, nyanya, miféle vendégről beszéltél?

ANYA: Nyanya a nénikéd.

LÁNY: Bocsánat anyukám.

ANYA: Milyen szemtelenek! *(Az Apához.)* Szólj rájuk!

APA: *(fölkapja a fejét.)* Tessék?

ANYA: Sokáig tart még?

APA: Mit mondjak, van vele meló.

ANYA: Siethetnél!

APA: Azt hiszed, csak úgy össze lehet vágni?

ANYA: Jó, jó, nem azért mondtam. Csináld, ahogyan tudod. *(A gyerekekhez.)* Na, gyertek, legalább ti segítsetek!

LÁNY: Előbb mondd meg, miféle vendégről beszéltél!

ANYA: Mindent megtudsz időben, ne félj. *(A Lány vállat von. Az Anya a Lány kezébe nyom egy mosóporos dobozt, amit éppen most vett ki a hálóból.)*

LÁNY: *(kiviszi a dobozt a fürdőszobába. Onnan kiabál vissza.)* Hova tegyem?

ANYA: A polcra.

LÁNY: De az tele van üres dobozokkal.

ANYA: Dobd ki őket!

APA: Nehogy már kidobd, hátha jók lesznek még valamire.

LÁNY: *(a fürdőszobából.)* Most kidobjam, vagy ne dobjam?

APA: *(abbahagyja a szerelést, elindul a fürdőszoba felé, az ajtóban megáll.)* Mindent csak kidobni, micsoda dolog ez! Látszik, hogy sose láttatok háborút közléről. Ne adj Isten, hogy megérjétek!

LÁNY: Anya akarta kidobni.

APA: Anyátok! Anyátok se tudja, mit csináljon jó dolgában. *(Átveszi a Lánytól a mosóporos dobozokat, van belőlük egy egész öltre való, s behozza a rakományt a szobába.)*

ANYA: Hova viszed őket?

APA: A szekrénybe.

ANYA: Az egyetlen szekrényünket telerakod a kacatjaidal, pedig amúgy se fértünk el.

APA: Csak az aljába teszem, ott van még hely. *(Berakja a dobozokat a szekrénybe. Amikor végez, megpróbálja becsukni a szekrényajtót. Nem megy. Megigazgatja a dobozokat. Újra próbálkozik. Most sem sikerül. Nyitva hagyja a szekrényajtót.)* Mindegy, így is jó lesz. *(Visszatér a kazán szereléséhez.)*

ANYA: *(ez idő alatt a Fiú segítségével elrakta a bevásárlást. A Lányhoz lép, félre vonja. Fojtott hangon magyaráz.)* Miért kell mindent apád orrára kötni? Kidobhattad volna szép csöndben azokat a dobozokat.

LÁNY: Azt hittem, nem hallja meg.

ANYA: Tudod, az ilyesmit mindig meghallja.

LÁNY: Nyugalom, majd kidobjuk holnap, ha elmegy melózni.

ANYA: És ha észreveszi?

LÁNY: Dehogyan veszi. Még sose vette, pedig mindig kidobtuk.

ANYA: *(most nézi csak végig a Lányt.)* Hát te meg milyen ruhában vagy?

LÁNY: *(megpördül a tengelye körül.)* Az új ruhám. Nem tetszik?

ANYA: Úgy lóg rajtad, mint tehénen a gatyá. *(Körüljárja a Lányt. Lehajol, megrángatja a ruhát. A hasítékon, mert a ruha ágyékgig föl van hasítva, kilátszik a Lány combja.)* És itt, itt még össze sincs varrva.

LÁNY: Ott nem is lesz.

ANYA: Hogyan?

LÁNY: Ilyen a szabása.

ANYA: Nem szégyelled magad? Kilátszik belőle a...

LÁNY: Ugyan anya, hiszen ez a divat.

ANYA: Divat, divat, az még nem ok arra, hogy úgy viselkedj, mint egy közönséges kurva.

LÁNY: De anya, hogyan beszélsz?

ANYA: Ahogyan megérdemled. *(Kétségbeesetten.)* Csak nem akarsz ebben... ebben a ruhában maradni? Ott van, amit a névnapodra vettem, az miért nem jó neked?

LÁNY: Olyan bő a dereka.

ANYA: Na, menj csak, és öltözz át! Attól, hogy egy kicsit bő a dereka, nyugodtan fölveheted. Majd behízázol.

FIÚ: Már bele is hízott. Ő ette meg az összes csokoládés kekszet. *(A Lányhoz.)* Piszok disznó, egy darabot se hagytál. *(Kifordítja a zacskót, a morzsa leszóródik a szőnyegre.)*

ANYA: Mit csinálsz, te szerencsétlen! *(A szőnyegre mutat.)* Nézd meg, most milyen lett a szőnyeg.

FIÚ: *(letérdel, megpróbálja a tenyerével összesöpörni, majd fölszedni a morzsákat.)* Fölszedem, na, csak ne morogj.

ANYA: *(riadtan tiltakozik.)* Ne, mert így még a csokoládét is beledörzsölöd! Vedd elő inkább a porszívót! *(A Fiú a porszívóért indul.)*

LÁNY: Több, mint egy féllal megevett, mire el tudtam tőle venni.

ANYA: *(rémülten.)* Az egészet megettétek? Semmi se maradt belőle?

FIÚ: *(megjelenik a porszívóval.)* Dehogynem. *(A szőnyegre mutat.)* Ennyi.

ANYA: Most mit adok a vendégnek?

FIÚ: Mondtam, hogy fölszedem.

ANYA: Ne kínozz a hülyeségeddel! *(A tálaló szekrényben kutat, a fiókokat huzigálja, a tányérokat zörgeti, majd kisvártatva felkiált.)* Meg van mentve a haza.

LÁNY: *(kíváncsian indul az Anya után.)* Mit találtál?

ANYA: Nem mondom meg.

LÁNY: Na, de anya, mutasd meg!

ANYA: Nem, nem, nem mutatom.

LÁNY: Hova tetted?

ANYA: Hadititok.

LÁNY: *(duzzogva.)* Úgyis megtalálom. *(Csapkod, zörög.)* De eldugtad!

ANYA: Ne forgass föl mindent! Leverem a derekadat, ha eltörsz valamit. *(Megáll az Apa mellett.)* Te még mindig nem vagy kész?

APA: Tévedni tetszett. *(Húz egyet-kettőt az utolsó csavaron, majd fölegyenesedik. Elégedetten dörzsöli a kezét. Na, mit szóltok hozzá?)*

LÁNY: És ez? *(Fölvesz egy csavart a földről.)* Ez nem hiányzik belőle?

APA: Mindjárt kiderül. *(A Fiúhoz.)* Van nálad gyufa?

ANYA: Csak nem akarod kipróbálni? Nagyon kérlek, ne most! Legalább várd meg, amíg elmegy a vendég, és akkor nem bánom. *(A Fiúhoz.)* Segíts apádnak rendet csinálni. *(A Fiú elkezdi a szerszámokat beledobálni a ládába.)*

APA: *(rémülten.)* Mit csinálsz?

FIÚ: Elrakodok.

APA: Ki kért meg rá?

FIÚ: Anya.

APA: Anyádnak semmi se drága. Nem érdekli, ha összekevered is a szerszámaimat, csakhogy a kedves vendége jól érezze magát. *(Mérgesen kiborítja a ládából a szerszámokat, aztán elkezdti ugyanúgy visszadobálni őket.)*

LÁNY: *(még mindig a kezében tartja a csavart.)* Most ezzel mit csináljak?

APA: *(mérgesen.)* Add ide. *(Elveszi a csavart, beledobja a ládába. Becsukja a ládát, föl akarja emelni.)* Hű, de nehéz! *(Nyög, visszateszi a ládát. A Fiúhoz.)* Segíthetnél.

FIÚ: *(megfogja a láda egyik fülét, az Apa a másikon keresi a fogást. Még mielőtt megtalálná, a Fiú fölemeli a maga oldalát. A láda rábillen az Apa lábára.)* Mi az, hát nem fogtad?

APA: *(egy lábon ugrál, és a fájós bokáját tapogatja.)* Aú! Aú! Aú! *(Lassan, óvatosan megpróbál ráállni a fájós lábára. Sántítva körüljárja a szerszámosládát, visszadobja bele a kihullott szerszámokat. A Fiúhoz.)* Mit csináltál te szerencsétlen?

FIÚ: Azt hittem, fogod.

APA: Hittem, hittem, hinni a templomban kell, nem a munkában. *(Lehajol, megfogja a szerszámosláda fülét.)* Na, gyere, fogd meg! Most emelheted. *(Kiviszik a szerszámosládát a konyhába, onnan a kamrába. Hallani az ajtócsapódást, a topogásukat, ahogy a szűk helyen lavíroznak.)* Erre, erre, mindig csak utánam!

ANYA: *(a Lányhoz.)* Csukd be az ajtót! *(A Lány engedelmeskedik. Az Anya odahúzza magához a Lányt, körülnéz, aztán a Lány füléhez hajol. Suttogva, de elég hangosan.)* Előttük nem akartam mondani. *(Kifelé int, a konyha irányába.)* Mindenből gúnyt űznek. Szegénykém. *(Megsimogatja a Lány fejét.)* Nehéz dolog így férjhez menni. Még szerencse, hogy én törődöm veled.

LÁNY: De nekem eszem ágában sincs férjhez menni.

ANYA: Mind ezt hajtogatjátok, aztán ha tényleg nem sikerül, ti vagytok a legboldogtalanabbak a világon. *(Magához.)* Anyának lenni, de nehéz is. *(Ábrándosan.)* Ha annak idején több eszem lett volna, nem itt tartanék. *(A Lányhoz.)* De legalább te légy okos! *(Magához húzza a Lányt, valamit a fülébe súg, nem hallani, hogy mit.)*

LÁNY: *(kiszabadítja a fejét.)* Na de anya, hogy gondolod?

ANYA: Miért, olyan csinos fiú. És francia, francia, francia. Te, hogy az hogy tudja mondani: Bonjour, Madame. Meg kell zabálni. Nem beszélek róla többet, hiszen úgysem hiszel nekem, látom a szemeden.

LÁNY: Nem vagyok rá kíváncsi.

ANYA: Nemsokára itt lesz. Ha meglátod, megváltozik a véleményed, biztos vagyok benne. De ha nem, az se baj. Keresünk másikat, jó? *(Az Apa és a Fiú visszajönnek. Az Anya a Lányhoz.)* És most siess kérlek azzal az öltözéssel! *(A Lány engedelmesen kimegy a fürdőszobába. Az Anya az Apához fordul.)* Hogy nézel ki? *(Megforgatja maga előtt, mint egy próbababát.)* Mit csináljak veled? Legjobb volna, ha lefürödnél, dehát most arra nincs idő. Legalább mosakodj meg, és vegyél föl valami rendes ruhát! *(A fürdőszoba felé tuszkolja az Apát, annak azonban a Lány már bezárta az ajtaját.)* Á, én bolond, de hiszen ez foglalt. *(Irányt változtat, a konyha felé tereli az Apát.)* Van egy lavór a mosogató alatt, abban megmosakodhatsz. *(Sikerül az Apát beterenie a konyhába. A szekrényhez megy, kivesz belőle egy öltönyt és benyújtja a konyhába az Apának.)*

FIÚ: És én, nekem mi a dolgom.

ANYA: *(végignéz rajta.)* Hát... *(Ingatja a fejét, mint aki nem hisz a szemének.)* Azt hiszem, rajtad már nem lehet segíteni.

FIÚ: Tartsam a gyertyát?

ANYA: *(pofon akarja vágni a Fiút, de az elugrik az ütés elől.)* Szentelen! Hogy beszélsz a nővéredről? *(A Fiú után iramodik. Kergetőznek az asztal körül. Lerántják*

a terítőt, a váza fölborul, de nem törik el, csak a víz csorog ki belőle le a parkettre.) Mit csináltál, te örült! (A vázához kap, a helyére teszi, megpróbálja visszarendezni a virágokat is, amikor megszólal a csengő.) Megérkezett! (Izgatottan szedi rendbe magát, a hajához, a ruhájához kapkod, megpróbál barátságos, mosolygós arcot vágni. Mindezt pillanatok alatt, aztán rohan ajtót nyitni. Közben a Fiúhoz.) Addig törölj föl legalább!

FIÚ: *(bekopog a konyhába.) Szabad?*

APA: Mi kéne?

FIÚ: A fölmosó vödör meg a rongy.

APA: *(egy szál alsónadrágban jön elő, kezében a fölmosó vödör meg a rongy.) Mit akarsz vele?*

FIÚ: Fölmosni. De te jobb tennéd, ha visszamennél, mert a vendég már csöngetett, és ha így fogadod, anya nagyon ideges lesz. *(Az Apa visszamegy a konyhába. A Fiú hozálát az asztal alatti tócsa feltörléséhez.)*

VENDÉG: *(belép a szobába. Olyan akár egy bábu, a hang a gyomra tájékaról jön magnetofonról, kellemetlen gép hang.)* Bonjour, Madame!

FIÚ: Hogy oda ne rohanjak!

ANYA: Bonjour, Monsieur!

VENDÉG: Ne suis-je pas en retard?

ANYA: Non. *(Beljebb tessékeli a Vendéget a szobába.)*

VENDÉG: Merci, Madame. *(A Fiúra mutat.)* Qui êtes-vous?

FIÚ: Mi baja van?

ANYA: Kérdezett valamit.

FIÚ: Tőlem?

ANYA: Igen.

FIÚ: Mit?

ANYA: Hogy ki vagy.

FIÚ: Nem titok. Mondd meg neki!

ANYA: *(a Vendéghez fordulva a Fiúra mutat.)* Mon fils.

VENDÉG: Bonjour, Monsieur! *(Kezet nyújt a Fiúnak. A Fiú beledobja a vödörbe a felmosórongyot, a nad-*

rágja ülepébe törli a kezét, majd kezét ráz a Vendég-
gel. Fogja a vödröt, és elindul vele a konyha felé,
az ajtóban megtorpan egy pillanatra, aztán mégis
bekopog, a választ meg se várva félig nyitja az ajtót,
és benyújtja rajta a vödröt, az ajtót pedig visszacsukja.
A Vendég ezalatt előveszi a zsebkendőjét, és gondo-
san törölgetni kezdi vele a kezét, minden ujját külön-
külön. Amikor elkészül, megszagolja a saját kezét. Fin-
torog.)

ANYA: (helyel kínálja a Vendéget, de mivel nem jut
eszébe a megfelelő francia kifejezés, mozdulatokkal
próbálja megértetni magát: a Vendégre néz, s a székre
mutat. A Vendég széttárja a kezét tettetve, hogy nem
érti. Az Anya közelebb húzza a széket a vendéghez,
s odakoppantja a lábát a parketthez. A Vendég moso-
lyogva ingatja a fejét, jelezve, hogy ezt sem érti.
Az Anya elfordul a Vendégtől, a fejét fogja, feszülten
gondolkozik, majd amikor eszébe jut végre a keresett
szó, örömeiben túlzó udvariassággal szinte körülbán-
colja a Vendéget.) Asseyez-vous!

VENDÉG: (leül.) Merci, Madame! (Mereven feszeng
a kényelmetlen széken.)

ANYA: (izgatottan forgolódik.) Miért nem jön már ez
a lány, mit csinálhat ennyi ideig? (A tálalószekrényből
kekszet vesz elő, kínálja a Vendéget.) Servez-vous!

VENDÉG: (kivesz egy marék kekszet.) Merci, Madame!
(Teletömi a száját keksszel.)

APA: (zakó nélkül fehér ingben, nadrágban van. Az ing
ujja fel van tűrve, a keze, az arca csupa víz.) Hol van
a törülköző? Eh, mindegy. (A kezét a nadrágba törli,
az arcát az inge ujjába.)

VENDÉG: (tele szájjal.) Comment?

APA: Hát te meg ki vagy? (A Vendég sietve megpróbálja
lenyelni a kekszet, de az a torkán akad, köhög.) Mi van,
cigányútra ment? (Barátságosan hátba vágja.) Ne is
törődj vele, majd elmúlik. (Kezet nyújt.) Pityi vagyok,

van szerencsém! *(A Vendég óvatosan nyújtja a kezét. Az Apa elkapja, jó erősen megszorítja, megrázza.)*

VENDÉG: Ööö... *(Amikor sikerül kiszabadítania az Apa szorításából a jobb kezét, úgy kell a baljával kiegyengetnie a jobb keze ujjait. Ahogy végzett, újabb kekszet vesz ki a tálból, beletömi a szájába. Rág.)*

APA: Na, mi van öcsi, hogy érzed magad nálunk? *(Barátságosan hátba vágja a Vendéget. Az fuldokolva viszszaköhögi, a padlóra köpi a kekszet.)* Hogy tetszik a lányom? *(Körülnéz, a Lányt keresi, nem találja. Magában.)* Hát ez a lány meg hova lett? *(Az Anyának szemrehányóan.)* Te csak itt társalkodsz: Merci, voala, meg minden, és közben észre se veszed, hogy eltűnt a lányod?

ANYA: Nagyon kérlek, ne kiabálj a vendég előtt!

APA: Úgyse érti.

ANYA: De azt azért hallja, hogy kiabálsz. És mit szól hozzá, hogy ilyen hangon beszélsz velem, a feleségeddel? Mindenesetre meg lesz a véleménye a családunkról, aztán lesheted, hogy mikor jön el hozzánk újra.

APA: Miii... Máskor is ide akarod hívni ezt a... *(Nem talál szavakat.)* Ezt a... *(Inkább nem mondja.)* Na nem, hát én ebbe nem megyek bele. *(Emelt hangon.)* Akkor inkább kiabálok.

ANYA: Nagyon kérlek, legyen eszed! Viselkedj tisztességesen! Nem szégyelled magadat egy ilyen finom úriember előtt?

APA: Egyáltalán nem. *(Vészjóslóan.)* Nem tudom, kettőnk közül kinek kell szégyenkeznie. Te beszélsz nekem a tisztességről, te, aki úgy árulod a saját lányodat, az én lányomat, a mi lányunkat, mint más a kelkáposztát? Rádásul egy ilyen alaknak!

ANYA: Miért, mi bajod van vele?

APA: Kuka, mint a favágó tuskó. Egy szót nem lehet kihúzni belőle.

ANYA: De nehezen érted meg: nem tud magyarul, mert francia.

APA: Na és aztán, én meg magyar vagyok.

ANYA: Én erre nem lennék ilyen büszke.

APA: Aztán miért nem?

ANYA: Hadd ne soroljam az érveimet, ha akartad volna, ennyi év alatt megismerhetted volna őket. Igazán nem várhatod el tőlem, hogy itt a vendég előtt nemzetsszociológiai vitába bocsátkozzam veled. Majd egyszer más-kor, ha lesz időnk rá. Talán.

APA: *(bosszúsan hátat fordít.)* Máskor... Mindig mindent majd máskor. Csak legyen, aki kivárja.

FIÚ: *(bejön a fürdőszobából, az asztalhoz megy, a Vendég orra előtt átnyúlva kimarkol egy csomó kekszet a tálból, és a szájába tömi. Teli szájjal a Vendéghez.)* Nehogy már az egészet megzabáld!

VENDÉG: Pardon!

FIÚ: *(megveregeti a Vendég hátát.)* Fejlődsz fiú.

VENDÉG: Comment? *(Újra belenyúl a tálból, amiből veszedelmesen fog a keksz.)*

FIÚ: *(az Anyához.)* Mondd meg neki, ha abbahagyja a zabálást, hozzáadom a nővéremet.

ANYA: Szemtelen.

APA: Igaza van anyádnak. *(Félre a foga között dörögve.)* Most az egyszer. *(A Fiúhoz.)* Ne ökörködj, eredj, kerítsd elő inkább a nővéredet!

ANYA: Öltözik, hagyjátok!

APA: Na de ennyi ideig?

ANYA: Ezt te nem érted. Ahhoz idő kell, hogy rendbe hozza magát az ember. Elvégre a vendég előtt nem jelenhet meg akárhogyan. *(A Vendégre mutat, rámosolyog, az vissza. Az Apához.)* Hát nem aranyos? Mutassatok nekem egy magyart, aki ilyen türelmesen tud... *(Jelentősegteljesen néz az Apára.)* ...várni, és ilyen udvariasan mosolyog.

APA: Pedig semmi oka vigyorogni. *(Az ingét majd a nadrágját vizsgálja.)* Nincs ennek a nadrágnak semmi baja. Már azt hittem kiszakadt az ülepe. *(Ellenőrzi a hasítékot.)* Még be is gomboltam.

ANYA: *(mintha fordítana.)* Azt jelzi vele, azt adja a tudtunkra, hogy ő nem türelmetlen, udvarias, és szívesen vár a lányunkra.

APA: *(elindul a fürdőszobaajtó felé, a kezét óvatosan ráteszi a kilincsre, és résnyire kinyitja az ajtót, nem les be, csak beszél a nyíláson.)* Itt vagy?

ANYA: Ne légy már ilyen kiállhatatlan, végy példát róla! *(A Vendégre mutat.)* Ha ő tud várni, te is várhatsz. Ennyit igazán megtehetsz a családotért.

FIÚ: Hát csak járjatok is a kedvében, mert különben a nyakatokon marad a csaj.

APA: Miféle csajról beszélsz?

FIÚ: A lányotokról.

ANYA: Neked meg a nővéred.

FIÚ: Épp elég baj az nekem.

APA: Miféle ember vagy te? Nincs benned egy csepp családi érzés?

FIÚ: Minek húzod föl magad minden szóra? Nem is úgy gondoltam.

ANYA: Ne beszélj így az apáddal!

APA: *(megfogja a Fiú mellén az inget, és fölemeli a Fiút, úgy hogy az kénytelen lábujjhegyre állni.)* Hát ne is. *(Az ing elszakad, pattogzani kezdenek róla a gombok. Az Apa erre visszaengedi a Fiút a földre. Aggódva vizsgálja az inget. Zavartan néz az Anyára.)* Ez elszakadt. *(Letérdel, hogy megkeresse a gombokat. Megtalál egyet, fölveszi, odaadja az Anyának.)* Itt van.

ANYA: *(elveszi a gombot.)* Te is csak a gondot szaporítod.

APA: *(mentegetőzve.)* Elfutott a méreg. *(Motorberregés szakítja félbe.)*

FIÚ: Halljátok? *(Félrevonja az Anyát, bizalmasan, mintha attól félne, a Vendég is érti, amit mond.)* Ez a Robi lesz,

a Robi meg a bandája. Már a hangjáról megismerem a motorját. Csak tudnám, mit vág föl vele, azzal az öcska tragacssal. *(Az ablakhoz megy, kinéz az utcára, elneveti magát.)* Igen, ők azok.

APA: Miféle tragacsról beszélsz? *(A kazánra érti.)*

FIÚ: Nem arról, amire te gondolsz. Különben is, akinek nem inge, ne vegye magára.

APA: Azt hiszed, én magamra vettem?

FIÚ: Nem mondtam.

APA: De gondoltad.

FIÚ: Gondolatszabadság van. Vagy nem? Itthon még az sincs?

APA: Hogyne volna. Talán túlságba is visszük. Azért mégse ártana, ha megmagyaráznád, mit akartál azzal a tragacssal, ha már előhoztad.

FIÚ: Úgyse értenéd. Aki értené, annak meg nem kell magyarázni. Érti anélkül is. Hajaj, nagyon is érti, talán jobban, mint kellene. *(A fürdőszobaajtó felé mutat, ahol a Lányt öltözni véli. A berregés újra fölerősödik.)*

ANYA: Jesszusom, már megint az a motor!

APA: *(értetlenül motyog maga elé.)* Motor? *(A Vendéghez lép, hátba vágja, a Vendég köhög.)* Mi van öcskös, motorral jöttél?

FIÚ: *(az Anyához.)* Itt köröznak a ház körül, az egész banda.

APA: Sose féljetelek, amíg engem láttok. Motoros huligánok ide nem teszik be a lábukat, az egyszer biztos. És ha mégis... *(A Vendég mögé lopakszik, le akarja ütni.)* ...az az ő bajuk.

ANYA: *(észreveszi, miben mesterkedik az Apa. Felsikolt.)* Jaj, ne!

APA: *(bosszús, hogy az Anya félbeszakította.)* Sajnálod?

ANYA: Nem is az övé a motor.

APA: Hát akkor kié, ha nem az övé?

ANYA: Mit tudom én, az Öcsi azt mondja, valami Robié.

APA: Robié? Miféle Robié?

ANYA: Jaj, ne kínozz! Honnan tudnám én azt? Az Öcsit kérdezd, ő ismeri.

FIÚ: Ismeri a hóhér, csak hallottam róla.

ANYA: Igazán megkínálhatnád a vendéget egy kis borral!

APA: *(bemegy a konyhába.)* Hogy ez eddig nem jutott eszembe!

ANYA: *(a Vendéghez bocsánatkérően.)* Moment! *(A fürdőszoba ajtaján hallgatózik. Bekopog. Nem jön válasz. Kedveskedve a Lányhoz.)* Elkészültél? *(Nem kap választ az újabb kérdésre se. Hirtelen elhatározással fölrántja az ajtót. A fürdőszoba üresnek látszik.)* Hol vagy? *(A Fiúhoz.)* Nézz körül, hova bújhatott a nővéred! *(A Fiú be akar menni a fürdőszobába.)*

LÁNY: *(előlép a rejtékhelyéről, farmernadrágban van, a kezében egy degeszre tömött utazótáska. Félrelöki a Fiút.)* Eressz!

FIÚ: De sürgős lett hirtelen!

VENDÉG: *(fölpattan, a Lány felé siet.)* Bonjour, Mademoiselle. Cela me fait plaisir de vous voir. *(Karon fogja a Lányt.)* Mademoiselle, faites-moi l'amitié de rester!

LÁNY: Eresszen, hallja-e! *(Belerúg a Vendég sípcsontjába.)* Mit képzelsz? *(A Vendég erre elengedi a Lányt, fájdalmas arccal a saját sípcsontját kezdi tapogatni, ahol a rúgás érte. A Lány kinyitja az ablakot, és kidobja rajta az utazótáskát, maga fölkapaszkodik a párkányra, és ugrani készül, amikor az Anya elkapja hátulról a blúzá, és visszarántja. A lány hanyatt esik.)* Szemétség, hát ez szemétség! *(Azt hiszi, a Vendég volt. Föül, a fenekét tapogatja.)* Ez az a híres francia udvariasság? *(Föltápáskodik, fenyegetően közelít a hátráló Vendég felé.)* Kikaparom a szemedet, te, te nyavalyás...

VENDÉG: *(védekezőn emeli az arca elé a kezét.)* Sois sage et aie patience.

LÁNY: Ne karattyolj itt nekem, te szemét, úgyse hatsz meg velem! *(Fölkapja a tálat az asztalról és a vendég felé dobja, a tál leesik, összetörik, a keksz kiszóródik belőle.)*

ANYA: *(a Lányhoz.)* Megörültél?

LÁNY: Mit fogdos azzal a mocskos kezével? Az hiszi, mert francia, neki mindent szabad? *(Sírva fakad.)* Teljesen összetörtem magamat.

ANYA: *(megsimogatja a Lányt.)* Szegény kislányom. Nem ő volt, én voltam, de ne haragudj, nem tehettem mást. Ha hagylak kiugrani, szörnyet halsz. Az talán jobb lett volna?

LÁNY: Ki tudja!

VENDÉG: *(távozni készül.)* Au revoir!

APA: *(a Vendéghez lép, hátba vágja, majd elővesz egy boros üveget, és a Vendég orra elé dugja.)* Gut vino. He! Egy szót se többet. Igyál inkább! Ilyet még úgyse kóstoltál. Csak vedelitek azt a sok hugyos sört, aztán csodálkoztok, ha az agyatokra megy. Na, hát te ne csodálkozz! *(Poharakat tesz az asztalra, tölt. Időközben hátat fordít a Vendégnek, de hirtelen visszafordul. A Vendéghez.)* Mit mondtál, mondtál valamit? *(Az Anyához.)* Mit mondott?

ANYA: Mondott valamit?

APA: Lehet, hogy hallucináltam. Nem volna csoda. Kész agyrém így beszélgetni, hogy közben nem érzük egymást. *(Belekarol az Anyába.)* Gyere, segíts egy kicsit! Beszélgessünk! Kérdezd meg tőle, miből csinálják azt a hugyos sörüket, szalmából, szénából, vagy miből?

ANYA: Nem értem, miféle sörrel beszélsz?

APA: *(elkapja a Vendég grabancát, megrázza.)* Hát ezek azt isznak, nem?

VENDÉG: *(kitépi magát az Apa markából, a kijárat irányába menekül. A Fiú elgáncsolja. A Vendég elesik, de azonnal fel is pattan. A Fiúhoz magyarul.)* Ezt megkeserülöd. *(Elfogadja az Apa invitálását, a nadrágját porolva oldalalog vissza az asztalhoz.)*

APA: *(a torkát köszörüli, mintha valami cikornyás tósztra készülné, aztán meggondolja magát, és a lehető legegyszerűbben oldja meg a helyzetet.)* Igyunk! *(Főlemeli*

a poharát, és fenékgig kiissza. A többiek is fölemelik a poharukat, de nem isznak. Sértődötten.) Senki sem iszik velem? (Újra hátba vágja a Vendéget.) Még te sem?

VENDÉG: (kilötyyenti a bort, de a maradékot aztán engedelmesen kiissza.) A votre santé!

ANYA: (suttogva a Lálynak.) Hová akartál menni?

LÁNY: Akárhova. Semmi közöd hozzá.

ANYA: (sírva.) Húsz évi törődés után ezt kapom?

LÁNY: (a fenekét tapogatja.) Szép kis törődés.

ANYA: Amit érdemeltél, azt kaptad.

FIÚ: (a meglepetéstől még mindig alig jut levegőhöz. A Vendég után, aki ismét távozni készül.) Hát te tudsz magyarul? Nem francia vagy?

VENDÉG: (már becsukta maga mögött az ajtót, de most visszadugja a fejét egy pillanatra.) Au revoir! Je m'en vais.

ANYA: (rémülten.) Ez elment! (A Fiúhoz.) Miért hagytad? (Kirohan a lépcsőházba.) Mindent megmagyarázok. (Teli torokból kiabál.) L'entendez-vous? (A lépcsőház süketen nyeli el az Anya hangját. A nyitott ablak alól egy kocsí indításának zajai hallatszanak. A motor elkapja a gyújtást, de nem bög föl, alapjáratban duruzsol sokáig. Az anya visszajön a lépcsőházból, teljesen föl van dülva, képtelen magán uralkodni, belerúg a székbe, amin a Vendég ült.) Vége, mindennek vége.

APA: (hogy békítse az Anyát.) Hagyd a fenébe!

ANYA: Ne dites pas le moindre mot! (Tolja el magától az Apát.)

APA: (értetlenül.) Hogy mondtad?

ANYA: Kérem, ne szóljon egy árva szót se!

APA: Mi az már magázódunk is?

ANYA: Hagyjál békén! Nem látod, hogy teljesen ki vagyok borulva? (Összeszedi a poharakat, kiviszi őket a konyhába. Mosogat. Az Apa is kimegy a konyhába.) Minek jössz ide utánam? Eh... (Lecsapja a mosogató-

rongyot, a kezét egy konyharuhába törölgetve jön vissza a szobába.)

FIÚ: *(az ablaknál áll, és kifelé bámul az utcára.)* Micsoda kocsi! Sokért nem adnám, ha egyszer egy ilyenbe beleülhetnék. *(A Lányhoz.)* A helyedben én nem tétováztam volna annyit, lecsaptam volna a palira, az biztos.

LÁNY: Szállj le rólam!

FIÚ: Csak a kocsiról beszéltem.

ANYA: Miféle kocsiról?

FIÚ: Egy lopott kocsiról alighanem.

ANYA: Kit gyanúsítasz már megint?

FIÚ: *(a Lányra mutat.)* Őt kérdezzétek, ő többet tud nálam, hajaj, sokkal, de sokkal többet. *(A Lányhoz.)* Én mindenestre nem öltöznék be franciának miattad, de még egy sokkal jobb nő miatt se.

ANYA: Ki öltözött be franciának?

FIÚ: A Robi, ki más lett volna.

ANYA: Micsoda hülyeségeket találsz ki!

LÁNY: De nagyon szeretsz a más szennyeseiben turkálni, amikor pedig neked is van éppen elég. Arról bezzeg hallgatsz, azzal nem dicsekszel, ki szúrta ki a Sárköziék kocsijának a kerekét, meg hogy kinek a haverjai erőszakolták meg a Borsos Marcsát a vastelepen... *(Az Anyához.)* Elég lesz ennyi, vagy mondjam tovább?

ANYA: *(letörten.)* Van tovább is?

FIÚ: Mi az anya, te hiszel neki?

ANYA: *(reménykedve.)* Hát nem igaz? Mondd, hogy nem igaz. Csak egy szóval mondd, és én elhiszem.

FIÚ: A Robikáról akarja elterelni a figyelmet a kisasszony, ennyi az egész. *(A Lányhoz.)* Pedig te is legalább olyan jól tudod, mint én, ha nem jobban, hogy a Robika se most mászott le a falvédőről. De hát az nem számít, mert a Robikába szerelmesek vagyunk, igaz-e kisasszony! Annál aranyosabb fiú, minél drágább kocsit lop.

ANYA: Na, most aztán elég legyen. *(Magának.)* Robi, Robika, hát ki az a Robika, hogy jön hozzá, hogy egy

egész család békéjét fölborítsa? *(A többiekhez.)* Nem akarom többet hallani ezt a nevet, megértettétek!

APA: *(a Lányhoz gyöngéden.)* Miért vagy ilyen durcás, csak nincs valami baj?

LÁNY: Nincs.

ANYA: Akkor miért akartál elszökni? És ráadásul kivel?

LÁNY: Senkivel. Elegem volt mindenből. Értitek, elegem! Ennyi az egész.

APA: Megszökni? Mit hallok! Aztán igaz ez? *(A Lány duzzogva elfordul.)* Válaszolj nekem, mert összetöröm a csontodat, te, te szajha! Elvégre az apád volnék, vagy nem?

LÁNY: Ezt inkább anyától kéne megkérdezned.

ANYA: Ne szemtelenkedj apáddal, nem látod, hogy milyen állapotban van? Válaszolj neki inkább szépen, hogyan is volt azzal a szökéssel? *(A Lány ismét hallgat, dacosan még a fejét is elfordítja.)*

APA: *(megbékülve.)* Na, gyere kislányom, nekem elmondhatod bátran, mi bánt. *(Megfogja a Lány állát, és maga felé fordítja az arcát.)* Mondd meg szépen, hát igaz, amit ezek össze-vissza beszélnek, tényleg el akartál szökni, itt akartál hagyni bennünket, csak úgy se szó, se beszéd? *(A fejét csóválja.)* És mond, mivel érdemeltük ki ezt? *(A Lány vállára teszi a kezét.)* No de most már remélem letettél erről a butaságról. Felejtsd el azt az izét, azt a... Hogy is hívják?

ANYA: Mondtam már, nem akarom hallani többet azt a nevet!

APA: Nyugodj meg, hiszen látod, hogy minden rendben van.

ANYA: Azt csak hiszed, mert nem tudod, mit forral a kisasszony ott, abban a konok fejében.

APA: Nem szólhatsz egy szót se, tőled örökölte. Te is ilyen vagy, ha a fejedbe veszel valamit, addig forgatod ott, addig forgatod, amíg egyszer csak elő nem hozakodsz vele. Hiába akar lebeszélni az ember, annál rosszabb.

ANYA: Nem is vagyok olyan tehetoha, mint te.

APA: Szóval szerinted én tehetoha vagyok. Hát így állunk.
Na végre, kibújt a szög a zsákból.

ANYA: Most miért sértódtél meg? Inkább gondolkodnál
el rajta, hogy igazam van-e, mert még az is lehetséges.
Sértődéssel nem megyünk semmire. Látod... *(Maga
köré mutat.)* ... húsz év alatt ezt sikerült elérni vele.

APA: És a te buzgalmaddal talán többre jutottunk?

ANYA: Még te kéred számon, te, te, aki... *(Az ablak alól
fütytyel hangzik föl.)* Pszt! *(Szájához emelve a mutató-
ujját mutatja is. Lábujjhegyen közelíti meg az ablakot.
A fütytyel újra felhangzik. Az Anya kiles az ablakon,
óvatosan, hogy ő lásson, de őt ne lássák. Ekkor har-
madszor is fölhangzik a fütyty. Az Anya megfélelkezve
magáról egészen kihajol az ablakon.)* Pusztuljatok
innen!

VAGÁNY: Mi van öreganyám, nem tetszik a rendszer?

ANYA: Kikérem magamnak ezt a hangot! Velem így nem
lehet beszélni. Pimasz huligánok! Mindjárt itt lesz a ren-
dőrség, kíváncsi vagyok, akkor is ilyen nagy pofátok
lesz-e.

BALOG: Nézd, hogy teszi magát a vén spiné.

ANYA: *(magán kívül.)* Azonnal takarodjatok innen!

JOBBÁGY: Légy kedvesebb hozzá!

BALOG: *(elvékonyított macskahangon.)* Anyuka, drágaaa!

VAGÁNY: Pofa be!

ANYA: Még mindig itt vagytok? Mire vártok?

BALOG: A drágalátos lányára!

VAGÁNY: Állítsd le magad!

ANYA: *(nem tágít, mintha tetszene neki, hogy akárho-
gyan is, de ennyien foglalkoznak vele. Visszafordul a
szobába. Az Apához.)* Te tűröd ezt, hogy így beszéljenek
a feleségeddel?

APA: *(az ablakhoz rohan, kihajol, az öklét rázza, de nem
kiabál, csak a foga közt szűri a hangot.)* Csibészek!

BALOG: Nézd a vén kakast!

APA: *(dühödten megfordul.)* Na megálljatok, majd adok én nektek! *(Kirohan a lépcsőházba, innen hallatszik be a nyitva felejtett ajtón.)* Ezt nem vizitek el szárazon!

BALOG: Jobb mint egy kakukkos óra!

ANYA: *(elállja a Lány útját, aki a nyitva hagyott ajtó felé igyekszik.)* Nem mész sehova!

LÁNY: Akármit csinálsz, akkor is elmegyek!

ANYA: Azt hiszed, engem is az ujjad köré csavarhatsz, mint az apádat? Nagyon téved a kisasszony. Most az egyszer a sarkamra állok. *(A Lány ki akarja kerülni, de az Anya résen van és nem hagyja magát.)* Nem mész innen egy tapodtat se! *(Lökdőssédnek.)* Legfeljebb a testemen át.

FIÚ: *(az ablakon néz kifelé.)* Ez az apa! *(Visszafordul az Anyához és a Lányhoz.)* De jót lekevert neki! Gyertek, nézzétek, még nincs vége! *(Az Anya meg a Lány azonban nem mozdulnak.)* Mi az, titeket nem érdekel? *(Mélyen kihajolva biztatja az Apát.)* A másiknak is! Hadd köpje ki a fogát, ha olyan sok van neki!

VAGÁNY: Lassabban a testtel öreg!

APA: Öreg a nénikéd!

LÁNY: Kik azok?

FIÚ: A Vagány meg a haverjai.

LÁNY: Mit keresnek itt?

FIÚ: Tőlem kérdezed? Neked ezt jobban kéne tudnod. Lehet, hogy a Robi küldte őket. Vagy maguktól jöttek? Egész udvartartás. Gratulálok!

LÁNY: *(az ablakhoz rohan.)* Eressz, hadd nézzek ki!

FIÚ: *(visszalöki.)* Mi bajod van? Anya, szólj rá, hogy ne lökdössön, mert ha én kezdem el lökdösní, azt nem köszöni meg!

LÁNY: *(könyörgőre fogja.)* Hadd néznem meg, ki van odakint!

FIÚ: Megmondtam.

LÁNY: Nem hiszem.

FIÚ: A Robit várod, mi? Az előbb abban a maskarában mintha ő lett volna itt. Vagy nem ismerted föl?

LÁNY: Hülye vagy. Az az anya pasija volt, ő szedte fel valahol. A Robi nem tud franciául. És különben is, miért csinálta volna.

FIÚ: Hát ez az, éppen ez az, amit én se értek. Talán így akarta felhívni magára a figyelmet, a figyelmedet.

LÁNY: Ugyan, menj már!

ANYA: *(közben az ablakhoz került. Mélyen kihajolva, aggodó hangon.)* Béla, vigyázz!

APA: Auuu!

ANYA: *(a Lányhoz.)* Látod, ennek is te vagy az oka. Miattad verik hülyére az apádat.

LÁNY: Le akartam menni érte, te nem engedted.

VAGÁNY: Hé, öreglány! *(Az Anya engedelmesen kihajol.)*

BALOG: Látom, értesz a szóból. Na, búcsúzz el a tatától!

Aztán... (Röhögés.) ...rendelj neki egy szép temetést!

APA: Pimasz csirkefogók, eresszetek! *(Dulakodnak, a dulakodás abbamarad.)*

BALOG: Nyugi öreg, itt jó helyen vagy.

APA: Ezt még megkeserülitek!

ANYA: Eresszéték el!

VAGÁNY: Előbb küldje le a lányát!

ANYA: Inkább a rendőrséget, az való nektek. *(Vissza-fordul a Fiúhoz.)* Telefonálj gyorsan!

JOBBÁGY: Mire azok ideérnek...

BALOG: ...az öregből palacsinta lesz. *(Röhögnek.)*

ANYA: Hogy nem sül ki a szemetek! Hárman egy ilyen szegény öregember ellen!

JOBBÁGY: Minek pattogott annyit?

FIÚ: *(a telefonnal bajlódik.)* Nincs vonal.

ANYA: Ej, te szerencsétlen. *(Kikapja a Fiú kezéből a kagylót, megrázza, bejön a vonal. A kagylót visszaadja a Fiúnak.)* Tárcsázz!

FIÚ: Mennyi a számuk?

ANYA: Még ezt se tudod? Nulla hét. *(Visszamegy az ablakhoz, kinéz az utcára.)* De siess már, mert agyonverik az apádat!

APA: *(odalentről.)* Auuu... Auuu... Jaj... Jaj... Jaj...

VAGÁNY: Nesze...

BALOG: ...emlékbe a szemed alá.

FIÚ: Ne hívjam inkább a mentőket?

VAGÁNY: Állítsátok le magatokat!

BALOG: Éppen most, amikor kezdünk belejönni?

VAGÁNY: *(az Anyához.)* Látja, mit csinálnak a szegény papával a haverjaim? Nem sajnálja? Egy szavába kerül és abbahagyjuk.

ANYA: *(a Lányhoz.)* Gyere ide, ez a pasi beszélni akar veled! *(A Lány az ablakhoz megy, az Anya hátulról fogja a ruháját.)* Nehogy azt hidd, hogy elengedlek! *(A Lány kinéz az utcára.)* Megismered?

LÁNY: Apát?

ANYA: Ne hülyéskedj, azt a huligánt, aki veri.

LÁNY: Mit csináltak az apámmal?

VAGÁNY: Megpuhítjuk egy kicsit.

BALOG: Ehhez támadt kedvünk.

FIÚ: *(még mindig a telefonnal bajlódik.)* Na végre, kicsöng. De nem veszik föl. *(Eltávolítja a kagylót a fülétől.)* Biztosan rájött a szükség a szervre.

ANYA: Fogd be a szád!

FIÚ: Miért? Úgyse hallják. Rögeszméd, hogy ezek mindent lehallgatnak, közben arra is lusták, hogy... *(Ijedten kapja vissza a kagylót.)* Igenis, jó napot kívánok, elnézést a zavarásért, verekedés van. Hogy tetszett mondani? Szóval nem önökre tartozik, a verekedés nem, értettem, igenis, köszönöm szépen.

ANYA: Hogyhogy nem rájuk tartozik, mit képzelnék ezek? Légy egy kicsit erélyesebb!

FIÚ: *(befogja a kagyló mikrofonját.)* Hagyd anya, hiszen már kapcsol. Átkapcsol valahova. *(Lekapja a kezét a*

mikrofonról.) Igen. Én vagyok az. Verekedés. Az utcán.
Egy pillanat. *(Az Anyához.)* Van halott?

ANYA: *(a fejét ingatja tagadólag.)* Még csak az kéne!

FIÚ: Nincs. Akkor jönnek? Jaj, hát arról megfeledkeztem.
A cím. Igenis. Savó három, huszonegyedik kerület,
Pityi. Ifjú Pityi Pál vagyok. *(Az anyához diadalittas
hangon.)* Jönnek.

ANYA: *(lenéz az utcára, aztán becsukja az ablakot.)*
Szegény apád.

FIÚ: Mi van vele, hívjam a mentőket is?

ANYA: *(szemrehányóan.)* Még nem hívtad?

FIÚ: Amit mondtál, azt hívtam.

LÁNY: *(ki akarja nyitni az ablakot, de az Anya nem
engedi.)* Apával mi van?

ANYA: Érdekel is az téged!

LÁNY: Igenis érdekel. *(Csöngetnek.)*

ANYA: *(miközben megy ajtót nyitni.)* Ki lehet az?

FIÚ: Biztosan a rendőrség.

ANYA: Kizárt dolog, hogy ilyen gyorsak lennének.
(Kikémlél a lyukon.) Nem látok senkit. *(Megint csön-
getnek.)*

LÁNY: *(bizakodón.)* Talán apa.

FIÚ: Feltámadt, mi?

LÁNY: Jó vicc volt, de azért ne várd, hogy röhögjek rajta,
elvégre mégiscsak az apámról van szó.

FIÚ: És nekem, nekem talán nem?

ANYA: *(továbbra is a kémlelőlyukkal bajlódik, de nem
sikerül kilesnie semmit.)* Igazán segíthetnétek.

FIÚ: *(megpróbál a kémlelőlyuk közelébe férközni.)* Bol-
dogan, ha ideengedsz. *(Az Anya nem engedi.)*

LÁNY: Valami kisgyerek lehet, azért nem látod.

ANYA: *(még mindig nem engedi előre a Fiút.)* Most
mintha látnék valamit. *(Az ajtó ebben a pillanatban
kinyílik, és orrba vágja az Anyát, aki az ütéstől hanyatt
vágódik. Fektében is az orrát fogja.)* Jaj, az orrom, jaj,

az orrom! *(Az ajtóban ott áll a Vagány tagbaszakadtan és mulyán.)*

LÁNY: Mit csináltál te szerencsétlen! *(A földön fekvő Anyára mutat.)* Agyonvered az apámat, betöröd az anyám orrát, és még van merszed idedugni a képedet?

VAGÁNY: Csak a táskádat hoztam. *(A Lány felé nyújtja a táskát.)* Itt van! *(A Lány nem veszi el a táskát, a Vagány erre leteszi a földre.)* Nem kell?

LÁNY: *(Váratlanul elsírja magát.)* Jaj, jaj, de szerencsétlen vagyok!

VAGÁNY: *(csodálkozva a Fiúhoz.)* Mi baja van?

FIÚ: Az anyját sajnálja, de az is lehet, hogy az apját.

VAGÁNY: Isten bizony nem én voltam. Én meg akartam akadályozni, de a fiúk annyira lendületbe jöttek, hogy lehetetlenség volt leállítani őket. Tudod milyen a köz-akarát, annak nem lehet ellenszegülni. Egy gyorsvonal elé nem szívesen áll oda az ember, de mit mondjak, egy személy elé sem.

ANYA: Itt kvaterkáztok a holttestem fölött, de eszetek ágába se jut segíteni. Szép kis alakok vagytok, mondhatom. *(Megpróbál föltápáskodni, de csak négykézlábig jut.)* Hú, de szédülök.

VAGÁNY: *(fölsegíti.)* Csókolom. Nem tetszik megismerni? Pedig egy házban lakunk.

ANYA: Igen, magával is?

VAGÁNY: A papámat se tetszik ismerni? Pedig a papámat mindenki ismeri a házban.

ANYA: És a mama, a kedves mamával mi van?

VAGÁNY: Kórházban van. És valószínű most már ott is marad, amíg... Az orvosok nem sok jóval bíztatnak. És a néninek hogy tetszik lenni?

ANYA: A néninek nem tetszik. *(Elfordul, magának.)* Néni, néni ám a nagymamád, de nem én. Azt hiszik ezek a tejföldrösszájúak, mert pár évvel fiatalabbak az embernél, már mindent megengedhetnek maguknak.

LÁNY: *(átöleli az Anya vállát.)* Anya, ne izgasd föl magad, árt a vérnyomásodnak, hiszen tudod.

ANYA: Te mondod ezt, te, aki idecsődítetted a szeretőidet, agyonveretted az apádat, te akarsz kioktatni engem? *(Zokogni készül, aztán mégis meggondolja magát.)* Tényleg, mi van apáddal? *(Magának.)* Egészen megfeledkeztem róla ebben a nagy zűrzavarban. *(A Lányhoz.)* Nézd már meg! *(A Lány kinyitja az ablakot, kihasznál.)*

ANYA: *(most jut eszébe, milyen veszélyes dolgot kért a Lánytól, hogy az akár meg is szökhet, ellöki magától a Vagányt, akinek eddig a karjára támaszkodott, és az ablakhoz siet.)* Majd én!

LÁNY: *(elnézően előre engedi az Anyát.)* Ne félj, nem ugrom ki. Az ajtón is elmehetnék, ha el akarnék menni, hiszen tárva nyitva van.

ANYA: *(ijedten.)* Tényleg, az ajtó! *(Megpróbálja becsukni, de nem tudja, mert a zár föltépvé csüng ki a helyéről. A hátával támasztja be az ajtót, úgy állja el a kijáratot. Szembe néz a Vagánnyal.)* Hát maga hogy kerül ide, mit keres itt?

VAGÁNY: *(főlemeli a földről a táskát, az Anya felé nyújtja.)* Ezt a táskát...

ANYA: *(a Vagány szavába vág.)* De hiszen ez a mi táskánk!

VAGÁNY: Azért hoztam vissza.

ANYA: *(gúnyosan.)* És ha szabad érdeklődnöm, hogyan került magához.

VAGÁNY: Az úgy volt, tetszik tudni, hogy a motoromat bűtyköltem. A gyújtásnál volt egy kis hézag. Különben fasza motor.

ANYA: Hogyan beszél? Igazán megválogathatná a szavait!

VAGÁNY: Miért, mondtam valami rondát?

ANYA: Ne kívánja, hogy elismételjem.

VAGÁNY: A világért se. El tudom képzelni anélkül is. Az ilyesmi előfordul nálam, sajnos elég gyakran. Rossz szokás, de nem tudom elhagyni. Igaz, nem is nagyon próbálkoztam vele. Szóval ott tartottunk, hogy a motort büttykölttem, amikor egyszer csak a fejemre esett az az izé, ez a táska. Gondoltam, felhozom.

ANYA: Miért éppen hozzánk?

VAGÁNY: Hát mert innen esett ki, ebből az ablakból. *(Megint a Lány felé nyújtja a táskát.)* A táskád. *(A Lány némi tétovázás után úgy dönt, hogy mégis elveszi a táskát. Amikor érte nyúl, a Vagány elkapja a kezét, és megpróbálja kiráncigálni a szobából, de a Lány nem engedelmeskedik. A Vagány kérleli.)* Gyere, na!

ANYA: *(a Lányhoz.)* Nem mész sehova!

LÁNY: Parancsolgatás helyett nem segítenél inkább? *(Az Anyának nyújtja a szabad kezét.)* Húzz vissza!

ANYA: *(megfogja a Lány kezét, és húzni kezdi a Vagánnyal ellentétes irányba. Ingerülten szól rá a Fiúra.)* Te mért nem segítesz? *(A Fiú megfogja az Anya szabad kezét, és húzni kezdi. A megváltozott erőviszonyok hatására az egész társaság araszolni kezd vissza a nagyszoba közepe felé.)*

LÁNY: Aúúú... *(A Fiúhoz.)* Hagyd abba, te marha, kiszakad a karom!

FIÚ: *(nem tágít.)* Miért nem neki szólsz? *(A Vagány felé int a szabad kezével.)*

ANYA: *(nem bírja tovább az erőfeszítést, kicsúszik a kezéből a Lány keze, és már hiába kap utána, a lánc elszakadt.)* Jaj! *(A Lány és a Vagány a lendülettől neki-esnek a falnak, az Anya és a Fiú az asztalnak tántorodnak.)*

VAGÁNY: *(a fejét tapogatja.)* Hű, ez aztán a púp! *(Föltápaszkodik, megpróbálja fölsegíteni a lányt is, de a Lány nem akar fölállni.)* Na, gyere, kelj föl már! *(Lehajol, a Lány hóna alá nyúl, és erővel emeli föl.)* De nehéz vagy!

FIÚ: Mondtam neki, hogy ne zabáljon annyit!

ANYA: *(a Vagányhoz.)* Eressze el a lányomat, mert ha nem... *(Fölkap egy kést az asztalról.)* ...hát én nem is tudom, mit csinálók! *(Fenyegetően közelít a késsel a Vagányhoz. A Vagány hátracsavarja a Lány karját, s a Lányt túszként maga előtt tartva védekezik, s így próbál az ajtó felé manőverezni.)*

LÁNY: Mit csinálsz? Aú, fáj!

VAGÁNY: Kuss! *(Az Anya a fölemelt késsel újra és újra elvakultan próbálkozik a támadással.)*

FIÚ: *(hátról megfogja az anya blúzá, hogy visszatartsa.)* Állítsd le magad! *(Az anya kitépi magát a Fiú kezéből, elszakad a blúza, s a hirtelen lendülettől elveszíti az egyensúlyát, megtántorodik, s véletlenül megsebzí a Lány karját. A Lány erre téátrálsan összeesik. A Fiú odamegy hozzá, lehajol, fölemeli a fejét.)* Na, mi van, hol fáj?

LÁNY: *(panaszkodva mutatja a karját.)* Itt.

FIÚ: A krapekodnak köszönd. Nagy vagány, mondhatom, ha egy kis baj van, egyből a lányok szoknyája mögé bújik, úgy bejied.

VAGÁNY: *(elkapja a Fiú karját, és úgy megszorítja, hogy az kénytelen lábujjhegyre állva végighallgatni az intelmeit.)* Én nem szoktam bejiedni, vedd tudomásul! Különben szétverhetem a pofádat, ha csak ez hiányzik. *(Undorodva löki el magától a Fiút.)* Te, te kis szaros.

FIÚ: Ez az, ezt szereti az én nővérkém, az ilyen nagyfiúkat. *(Gúnyosan.)* A legjobb alkalom, hogy imponálj neki, nem gondolod?

VAGÁNY: *(a lányhoz.)* Mi baj van?

LÁNY: Segíts felállnom, te ökör! *(A Vagány fölsegíti a Lányt. Odakint megszólal a sziréna.)*

ANYA: *(boldogan.)* A rendőrség! *(Kinéz az ablakon, csatlódottan.)* A mentők. *(A Fiúhoz.)* Most a rendőrséget hívtad, vagy a mentőket?

FIÚ: A nulla hetet, amit mondtál.

ANYA: Az a rendőrség, ha igaz. És mégis a mentők jöttek. Nem értem. Hogy van ez? Ki érti ezt?

FIÚ: Nem mindegy? Végül is jobb, hogy a mentők jöttek, nagyobb szükség van rájuk.

ANYA: Felhívom őket szegény nővéredhez, talán még nem késő. *(Kihajol az ablakon, s lekiabál az utcára.)*

Hé, hé, jöjjenek föl, jöjjenek! Nem hallja jóember!

MENTŐS: Nekem tetszett szólni?

ANYA: Kinek másnak?

MENTŐS: Megtisztel szépasszony, de most szolgálatban vagyok, egy óra múlva végzek, és akkor szívesen állok a rendelkezésére. Hol találkozunk?

ANYA: Ne tréfáljon, komoly dologról van szó.

MENTŐS: Hogyne szépasszony, a legkomolyabbról.

ORVOS: Gyerünk Márton, emberelje meg magát most az egyszer, és ne udvaroljon!

ANYA: Doktor úr, segítsen az Isten szerelmére, a lányomról van szó!

FIÚ: *(hátról rángatja az Anyát.)* Anya, hagyd abba, semmi baja sincs. Már el is ment. *(A Lány valóban hagyja, hogy a Vagány elvezesse, akinek szinte csak az illem kedvéért kell mímelnie az erőszakot, egyébként szinte egyetértésben távoznak, még a táskát is magukkal viszik.)*

ANYA: Hogyhogy elment? *(Meglepetten néz körül az üres lakásban.)* Hiszen az előbb még itt volt. *(Hitetlenkedve csóválja a fejét.)* Ez nem lehet.

FIÚ: Megszökött a palijával, ennyi az egész.

ANYA: A Robival?

FIÚ: Egy másikkal.

ANYA: Hát ez a csirkefogó nem a Robi volt?

FIÚ: Nem, csak a haverja.

ANYA: Mi is sok mindent megengedtünk magunknak, de az én időmben ilyenek nem voltak. Mindennap más pali, ez azért már nekem is sok. És ki tud közöttük eligazodni? *(Újra kinéz az ablakon.)* Jaj, már jönnek is.

Mindjárt itt vannak. Most mit csináljunk? Eridj, keresd meg a nővéredet, és hozd vissza nekem! Nem akarok szégyenben maradni miatta. *(A Fiú nem mozdul.)* Na, mire vársz?

FIÚ: Nem vagyok hülye fejjel a falnak rohanni. *(Az ablak felé int.)* Nem akarok úgy járni, mint az öreg.

ANYA: Micsoda szégyen! *(Erőltetetten kapkodja a levegőt.)* Ezt nem élem túl. *(Beleroskad a székebe. Kopognak.)* Egy pillanat! *(Izgatottan ugrik föl a székről újabb energiákkal telve. A Fiúhoz.)* Tartsd őket szóval, amíg visszajövök. Így nem fogadhatok vendégeket. *(Mutatja az elszakadt blúzt, majd eltűnik a fürdőszobában.)*

MENTŐS: *(bedugja a fejét a félig nyitott ajtó nyílásán.)* Bejöhetünk szépasszony?

ORVOS: *(félreolja a kíváncsiskodó mentőt.)* Márton, itt most én beszélek, megértette? Unom, hogy maga miatt folyton kellemetlenebbnél kellemetlenebb helyzetekbe kerülök. Nagyon kérem, mérsékelje magát!

MENTŐS: Igenis doktor úr!

ORVOS: *(újra kopog.)* Szabad?

FIÚ: Tessék!

ORVOS: Jó helyen járunk?

FIÚ: Az attól függ.

MENTŐS: A szépasszonyt keressük.

ORVOS: No de Márton, hát nem megmondtam! *(A Fiúhoz.)* Ne hallgasson rá, nem beszámítható. A betegről van szó, a beteghez jöttünk. Egyáltalán, hol a beteg, ez a kérdés.

FIÚ: Tetszik tudni, az úgy volt...

ORVOS: Szeretném megkérni, térjen a lényegre, odalenn egy másik beteg vár bennünket, nem érünk rá beszélgetni.

FIÚ: Tetszik tudni, az úgy volt...

ORVOS: *(türelmetlenül)* Nem tetszik.

FIÚ: Tetszik, nem tetszik, akkor is elment.

ORVOS: Kicsoda?

MENTŐS: A szépasszony? *(Az Orvoshoz.)* Pedig milyen szívesen invitált befelé! *(Az Orvos dühösen néz rá, erre elharapja a szót, és csak maga elé dörmögi.)* Hát kérem ilyenek ezek a nők.

FIÚ: *(magának.)* Se szép, se asszony. *(Az Orvoshoz.)*
A beteg.

ORVOS: Az nem lehet, egy beteg nem tud járni.

FIÚ: Ez tudott.

ORVOS: *(boldogan.)* De hát akkor nem is volt beteg.

FIÚ: Beteg nem volt, de azért kapott egy jót. *(Mutatja, hogy szűrást.)* Szerencsére csak a karjába.

ORVOS: *(sértődötten.)* Akkor itt nekünk semmi dolgunk.
A viszont nemlátásra.

MENTŐS: És a szépasszony, aki fölinvitált bennünket?
A szépasszonyt nem keressük meg?

ORVOS: Márton, ne provokálja ki, hogy erélyes legyenek.

ANYA: *(még az ajtó mögül kiabál a Fiúnak.)* Miért nem kínálod meg a doktor urat, meg az asszisztens urat valamivel? *(Az Orvos és a Mentős távozóban megtorpannak.)*

MENTŐS: *(az Orvoshoz.)* Mondtam én, hogy ne siessünk annyira.

ORVOS: Kuss!

MENTŐS: Ejnye, de szigorúnak tetszik lenni, hiszen alig mondtam valamit. Még a számat se szabad kinyitni? Jó hogy a levegővételt nem tetszik megtiltani a doktor úrnak.

ORVOS: *(magában.)* Szívesen megtiltanám. *(Visszafordul, a Fiúnak mondja.)* Hivatalos közeg félrevezetése, tudják mi jár ezért? Majd a rendőrség, az majd ellátja a maguk baját. *(A Mentős kutatni kezd a szobában.)* Hé, Márton, hova tűnt, mit csinál már megint?

MENTŐS: *(a szekrény mögül kiabál ki.)* Itt vagyok, de nem talállok senkit.

ORVOS: *(körülnéz)* Hol van, nem látom sehol.

MENTŐS: *(elkurjantja magát.)* Itt la! *(És előlép a szeké-
rény mögül.)*

ORVOS: *(összerezzen.)* No de Márton, most meg a szívbját
hozza rám.

MENTŐS: Meg tetszett ijedni?

ORVOS: Mit mondjak, nem tetszett, egyáltalán nem tet-
szett. Mint egy ötéves gyerek, úgy viselkedik, pontosan
úgy.

MENTŐS: Doktor úr, ne haragudjék!

ORVOS: Nem haragszom, csak elegendem van belőle, hogy
ötször kell elmondanom valamit ahhoz, hogy egyszer
félreértse.

FIÚ: *(borral és keksszel kínálja a vendégeket)* Paranc-
solnak? *(Az Orvos és a Mentős egymásra néznek.)* Egy
kis bort? *(Poharakat tesz az asztalra.)* Tölthetek?

ORVOS ÉS MENTŐS: *(együtt.)* Köszönöm, szolgálatban
vagyok.

FIÚ: Akkor inkább ezt? *(A kekszet kínálja.)* Vegyenek
nyugodtan! *(Megrázza a tálát, csörög benne a keksz.)*
Nálunk már a kutyának se kell.

MENTŐS: *(bizalmatlanul vizsgálja a tál tartalmát.)*
Keksz? *(Fintorog.)*

ORVOS: *(jól nevelten kivesz egy kekszet a tálból, de nem
harap bele, a kezében tartja, nézegeti.)* Köszönöm.

FIÚ: Vegyen még!

ORVOS: Még ez se fogyott el.

FIÚ: Kóstolja nyugodtan, nem mérgező. Sőt. A nővérem
ilyen dagadtra hízott tőle. *(Fölfújja az arcát, hogy kö-
vérnek látsszék.)* Aztán volt egy vendégünk, az úgy
zabálta, két pofára, hogy majd meg fulladt tőle.

MENTŐS: Olyan száraz?

FIÚ: Egy kis teát hozzá?

ORVOS: Azt elfogadnánk.

FIÚ: *(indul a konyhába teavizet forralni. Útközben, félre.)*

A féreg essen a kényes beletekbe!

ANYA: *(most jön elő a fürdőszobából. Új ruha van rajta.)*

Hogy érzik magukat nálunk?

ORVOS: Nagyszerűen kezit csókolom.

MENTŐS: A naccságos asszonynak de csinosnak tetszik lenni.

ORVOS: *(suttogva a Mentősnek.)* Megmondtam, hogy ne udvaroljon!

MENTŐS: Csakhogy amikor ilyen szép asszonyt lát az ember, könnyen megfeledkezik magáról.

ANYA: *(szégyenlősen, de büszkén.)* Egyszerű kis ruha az egész, fölösleges ilyen nagy fölajtást csinálni miatta. *(Többször is megperdül a saját tengelye körül, illegeti magát az egyszerűnek a legnagyobb jóindulattal se nevezhető öltözkében.)* Ne is törődjenek velem, inkább helyezték kényelembe magukat! *(Széket tol az orvos mögé.)* Üljenek már le végre. *(Az Orvos leül, és int a Mentősnek is, hogy leülhet.)*

MENTŐS: *(követni akarja az Orvos példáját, leül, de mögötte nincs szék, ezért a földre huppan. Méltatlankodva néz föl az Anyára.)* Hát én miért nem kaptam?

ANYA: Valami tévedés lehetett, hozom már, azonnal hozom.

ORVOS: Ne fáradjon, mennünk kell úgyis. Vár a kötelesség.

FIÚ: *(bejön a konyhából.)* Itt a friss tea. *(Leteszi a teáskannát az asztalra.)* Ki kér belőle?

ORVOS: Sajnáljuk, de mennünk kell, beteget viszünk.

ANYA: Miféle beteget?

MENTŐS: Laposat.

ANYA: Ezt meg hogy érti?

MENTŐS: Úgy, hogy laposra van verve.

FIÚ: De hiszen akkor ez az apám.

ORVOS: *(hivatalosan.)* Szóval a másik beteget legalább ismerik.

ANYA: A felesége vagyok sajnos.

ORVOS: *(nem tanúsít megértést.)* Hozzá tartozó? Hát ez nagyszerű. Akkor megállapíthatjuk a páciens kilétét, mert egyébként, elég szabálytalanul, nincs nála semmiféle igazolvány. Így kérem tilos az utcán mutatkozni. *(Karon fogja az Anyát. Hivatalosan.)* Maga pedig most velünk jön.

ANYA: Hova?

ORVOS: Azonosítani kell az áldozatot, anélkül nem kezdetünk vele semmit.

ANYA: *(ruhákat kapkod ki a szekrényből s egy bőröndbe rakja.)* Kórházba megyünk? *(Sorra kerülnek a legkülönfélébb utazási kellékek: fogkefe, papucs, pizsama, fehérnemű, törülköző. Mielőtt befejezné a csomagolást, megáll, elmélyülten gondolkodik.)*

MENTŐS: Az Antarktiszra készül, szépasszony?

ANYA: Semmi köze hozzá.

ORVOS: Indulás!

ANYA: *(megpróbálja becsukni a bőröndöt, nem megy. A Mentőshöz.)* Nem segítene?

MENTŐS: Szívesen. *(Rátéhenkedik a bőröndre, megpróbálja becsukni, de csak többszöri próbálkozásra sikerül.)*

ANYA: Hé, hé, lassabban a testtel, mert a végén még ösztetöri nekem itt az egész hóbelevancot. *(Kezébe veszi a bőröndöt, leteszi a földre, megpróbálja újra fölemelni, de nem megy.)* Hű, de nehéz! Pedig nem tettem bele semmit. Az a pár ruha nem számít, nincs is neki súlya. Akkor nem tudom, mi olyan nehéz benne. *(Nyög.)*

ORVOS: *(a Mentőshöz.)* Márton, segítsen az asszonyságnak!

MENTŐS: *(kelletlenül elveszi az Anyától a bőröndöt.)* Tessék csak hagyni, majd én viszem.

ANYA: *(boldogan teszi le a bőröndöt.)* Jaj, látja, azt nagyon megköszönném. *(A Fiúhoz.)* Aztán jó légy, ne hozz szégyent apádra, meg rám sem. *(Megcsókolja a Fiút, aztán belekarol az Orvosba, s bizalmas, elmé-*

lyülő hangon duruzsol a fülébe.) Doktor úr, ugye nem lesz semmi baj? Húsz éve élek együtt szegénnyel, már azt hittem, túl vagyunk a nehezén, és most ez az egész... *(Már kint járnak a lépcsőházban.)* De magában megbízhatok, ugye maga segít, doktor úr!

ORVOS: Mindent megteszek, ami tőlem telik.

MENTŐS: *(nyögve igyekszik az Asszony és az Orvos után a bőrönddel. Megbotlik a küszöbben, elejti a bőröndöt.)* Hát ez meg mi volt? *(Megnézi.)* A küszöb. *(Hitetlenkedve csóválja a fejét.)* Pedig amikor bejöttem, még nem volt itt. *(Megvakarja a fejét.)* Vagy csak nem vettem észre? Az ember a legfigyelmetlenebb állat a földön. *(Megakad a Fiún a tekintete.)* Nem így van?

FIÚ: *(az ajtózárat vizsgálgatta, nem figyelt oda.)* Tessék? Hogy tetszett mondani? Nem értettem jól.

MENTŐS: *(fölv teszi a bőröndöt, már kintről, a lépcsőházból.)* Hát ez az, éppen ez az, amiről beszéltem.

FIÚ: *(továbbra is a zárral bajlódik.)* Ha jól látom, ez kinyiffant. *(Csavarhúzót vesz elő, azzal próbálkozik.)* Ezen már nem lehet segíteni. Újat kell venni helyette.

APA: *(Odakintről, a nyitott ablakon át hallatszik be a hangja.)* Mit képzelnek maguk? Az hiszik, lehet ezt? Se bíróság se semmi, csak gondolnak egyet, aztán elviszik az embert a vakvilágba. Talán még elfogató parancsuk sincs. Anélkül meg mit akarnak? Nem, szó se lehet róla. Nem megyek sehova, megértették? Nem megyek, és kész.

ANYA: Na de Béla, ne légy már ilyen makacs! Hiszen ez nem a rendőrség.

APA: Hanem micsoda?

ANYA: Nem látod, hogy fehér köpenyben vannak?

APA: És te bedölsz ennek az ócska trükknek? Álruháról még sose hallottál?

ORVOS: Kérem az igazolványokat!

APA: *(az Anyához.)* Hallod? Nem mér pulzust, nem ad mesterséges légzést, egyből az igazolványokkal kezdi.

Attól, hogy fölvette a fehér köpenyt, nem lesz orvos belőle.

ANYA: Jaj, hagyjál már, az igazolvány az mindenhova kell. *(Az Orvoshoz.)* Bocsánat, fönt felejtettem őket. *(Az ablak felé fordul, kiabál.)* Öcsi, öcsi, hé, öcsi!

FIÚ: *(az ablakhoz megy, kihajol.)* Mi történt?

ANYA: Dobd le apád igazolványait. Ott vannak a szekrényben a ruhás polcon, a fehérneműk alatt.

FIÚ: *(a szekrényhez megy, keresgél, aztán vissza az ablakhoz, kimutatja az igazolványokat.)* Ezek azok?

ANYA: Dobd le őket, majd a doktor úr megnézi.

FIÚ: *(ledobja az igazolványokat.)* Apa hogy van?

APA: Hogy lennék, jól vagyok, nincs nekem semmi bajom azon kívül, hogy anyád el akar vitetni ezekkel a sintérekkel. A huligánokat persze futni hagyják. Azokkal összejátszanak. De velem nem lehet ilyen egyszerűen elbánni, én nem hagyom magam, panaszt teszek a százados elvtárs ellen... *(Az Orvoshoz)* ...vagy hogy a fenébe szólítsam?

ORVOS: Orvos vagyok.

APA: Én meg vicepápa.

ORVOS: Na, gyerünk emberek, indulás.

MÁSIK MENTŐS: Csak a lábát Marci, a kezivel én bírok. *(Fölkapják, és beteszik a kocsiba, mint egy fatuskót.)*

ANYA: Jaj, ne bántsák, emberek, ne bántsák! *(Az Apához.)* Nyugodj meg, akkor nem bántanak. *(Csapódik a kocsi ajtaja, felbőg a motor, vijjogni kezd a sziréna.)* Mi az, engem itt hagynak?

MENTŐS: Jöjjön szépasszony, üljön mellém! *(Újabb ajtócsapkodás, az Anya beül a kocsiba. A motorzaj és a szirénázás egyre távolodik, aztán elhal.)*

FIÚ: *(háttal fordít az ablaknak, végignéz a szobán.)* Micsoda nyugalom, micsoda csend! Ilyen se volt még ebben a lakásban. *(Fölveszi a kagylót, tárcsáz.)* Halló! Pali vagyok. Piroskával szeretnék beszélni! Köszönöm szépen, várok. *(A kagyló mellé.)* Várjak, várjak, jó vicc,

örökké csak várni, kinek van ehhez türelme. Nekem egyre kevesebb, az biztos. *(Vissza a telefonba.)* Na végre, itt vagy. Szia. Azért hívlak, mert üres a kégli. Elmentek, hát persze hogy elmentek, ha egyszer mondom. Mindenki, az egész család. Hova, hova, nem mindegy az neked? Az egyik ide, a másik oda, ahányan vannak, annyi felé. Nem, dehogyis jönnek vissza, egy jódarabig biztosan nem. Tudod, milyen nehezen jönnek össze a dolgok, akkor most miért kéreted magadat annyit. Gyere, várlak! Vagy érted menjek? Jól van, ha nem kell, hát nem kell. Idetalálsz anélkül is. Még szép, hogy ide-találsz. *(Felröhög.)* Nem röhögök. Szia. *(Leteszi a kagylót. Körülnéz a szobában. Becsukja az ablakot. Kimegy a konyhába. Kihoz két üres poharat.)* Valami piát igazán hagyhattak volna! *(Fölemeli az üveget, ami az Orvos és a Mentős kínálása után az asztalon maradt. Meglöttyögteti, megnézi, beleszagol.)* Ez nem valami sok, de azért a semminél több.

MÁSODIK RÉSZ

A szín ugyanaz, mint az első részben. A Fiú egyedül van a szobában, telefonál.

FIÚ: Holnap hozzák haza az öreget. Legalábbis anyám azt mondta. Az anyám? Állítólag nála van, amióta bevitték. Örökösen a kórházat bújja, nem úgy, mint régen. Na de hagyjuk ezt, mi volt régen. Inkább arról beszéljünk, mi van most, vagyis hogy mi lesz. Tudsz-e egy kis időt szakítani magadnak? Nehéz, nem nehéz, azért valahogy kéredezkezd el, mondd azt, hogy ... mit tudom én, találj ki valamit, amit bevesz a főnököd. Nem tudod ígérni? Hát ne ígérd. Elég, ha jössz. Nem hülyéskedem, komolyan mondom. Gondold meg, ez az utolsó nyugodt napunk. Leteszed? Miért? Bejött a főnököd? Na és aztán! Visszahívsz? Tudod mit, ne hívj vissza! Gyere inkább! *(Le akarja tenni a kagylót, de félúton meggondolja magát, visszakapja, beleszól.)* És siess! *(Leteszi a kagylót.)* Már letette. Sietett. Mindig mindenhova nagyon siet. Kivéve hozzám. Akkor ezer az aggály. Nem jelent ez valamit? Bezzeg azok a tanfolyamok, továbbképzések, gyűlések, azoknál nincs fontosabb. Csak tudnám, mit eszik rajtuk? Egyre-kettőre engem is elcipel, de már az első öt percben elaludtam. Biztosan bennem van a hiba. *(Leszedi a poharakat, az üres üveget. Kivesz egy kekszet a tálból, bekapja.)* Aú, a fogam! *(Kiveszi a kekszet a szájából, visszadobja a tálba.)* De kemény vagy! *(Belenyúl a szájába, megtapogatja a fogát.)* Azt hittem, kitörött, de nem, szerencsére nem. *(Csöngetnek. Rohan ajtót nyitni.)* Mi az, helikopteren jöttél, vagy a főnököd hozott el a szuperszonikus kocsi-jával? *(Kinyitja az ajtót.)*

MENTŐS: Jónapot fiatalúr! Visszahoztuk a kedves papát.
FIÚ: Máris?

MENTŐS: Talán nem örül neki?

FIÚ: Holnapról volt szó!

MENTŐS: Nálunk kérem nincs kecmec, mi nem totojázunk. Amihez egyszer hozzáfogunk, azt megcsináljuk. Lábtörés, kartörés, nekünk semmi kérem. Úgy gipszbe vágjuk, mint a pinty. Itt van például a kedves papa, jobb állapotban van, mint újkorában volt. *(Belép az ajtón, vállal félretolja a meglepetéstől dermedt fiút. A hordágy fogantyúja azonban elakad az ajtófélfában, a Mentős megtorpan. Hátraszól a Másik Mentősnek.)* Vigyázz Miska, el ne ejtsd! Kicsit el kell fordítani, mert szűk az ajtó. *(Az Apához, aki a hordágyon fekszik tetőtől talpig bekötözve.)* Kimenni könnyebb vót, mi, öreg?

APA: Öreg ám a maga nénikéje! Elegem van magukból, érti, elegem!

MENTŐS: Igazán lehetne egy kicsit barátságosabb. *(Hát-rafordul, rákacsint a Másik Mentősre. Elengedik, majd mielőtt leesne a földre újra elkapják a hordágyat.)* Elvégre a kezünkben van. *(A Másik Mentősnek.)* Igaz-e Miska?

APA: Mit csinálnak maguk örültek?

MENTŐS: A kötelességünket teljesítjük. *(A Fiúhoz.)* Hova tegyük a kedves papát?

FIÚ: Szevasz papa! Hova akarsz feküdni?

APA: Sehova.

FIÚ: Vigyék a másik szobába. Mégse itt a vendégek előtt...

APA: Nem megyek sehova, itt maradok és kész!

FIÚ: De hiszen itt ágy sincs.

MENTŐS: Kihozzuk kérem. Ahogy a kedves vendég parancsolja. *(Leteszik a hordágyat a szoba közepére.)* Hol van a másik szoba? *(A Fiú megmutatja. A kiabálásuk úgy hallatszik, mintha segítséget kérnének.)* Melyiket hozzuk?

FIÚ: *(lehangoltan.)* Mindegy, most már úgyis mindegy.
(A mentősök kihozzák az ágyat, és leteszik a szoba közepére.)

MENTŐS: *(az Apához.)* Látja, mi mindent meg nem teszünk magáért! Pedig nem vagyunk bútorszállítók. És ez aztán végképp nincsen benne a fizetésben.

APA: *(a jobb kezét kihúzza a kötszerek közül, kotorászni kezd a pizsamája zsebében, egy papírhúszast húz elő belőle, diadalmasan meglobogtatja, majd a Mentős felé nyújtja.)* Na, fogja jóember! *(A Mentős nyúl a pénzért, de megtorpan, mintha cseltől tartana, attól, hogy az Apa az utolsó pillanatban elrántja előle a pénzt, s így megszégyeníti.)* Vegye el nyugodtan, ne szégyellje magát! Nem szeretek tartozni senkinek.

MENTŐS: *(elveszi a pénzt, zsebre gyűri.)* Köszönjük.

APA: Ne köszönjön semmit, megszolgált. *(Csöngetnek. Az Apa a Fiúhoz fordul.)* Anyád lesz. Nyiss ajtót neki!

MENTŐS: *(készségesen.)* Kinyitom én, nekem úgyis kézre esik. *(Kinyitja az ajtót. Piroska lép be. Pöttyös ruha van rajta, az arcán csodálkozás.)* Kit tetszik keresni?

PIROSKA: Bocsánat, azt hiszem eltévesztettem a házszámot. Elnézést, nem tudná megmondani, milyen lakás ez?

MENTŐS: Jó, öleg jó, nem mondom, láttam már ennél jobbat is, de azért elfogadnám. Hajaj, de még mennyire.

PIROSKA: Nem úgy értem. Azt szerettem volna megkérdezni, ki lakik itt?

MENTŐS: *(az Apához fordul.)* Kié ez a lakás?

APA: A feleségemé. *(A Fiú megpróbál Piroska közelébe kerülni, de a Második Mentős elállja az útját.)*

MÁSODIK MENTŐS: Lassabban a testtel fiatalúr! *(Megfogja a Fiú grabancát, s annál fogva fölemeli a Fiút a levegőbe.)*

FIÚ: *(kétségbeesetten kapálózik, de a lába se ér le a földre.)* Tegyen le, eresszen el! *(A Második Mentős leteszi*

a Fiút. A Fiú megigazítja a ruháját, porolgatja magát, nézegeti a gyűrődéseket.) Ezt megkeserüli!

MÁSODIK MENTŐS: *(ismét elkapja a Fiút, fölemeli, úgy, hogy a Fiú lába leér ugyan a földre, de csak lábujj-hegyen.)* A jó modorról maga sose hallott? Köszönöm, vagy mi, meg legyen szíves! Fenyegettük, folyton csak fenyegettük a szegény embert? *(Megrázza a Fiút, úgy hogy annak még a foga is összekoccan.)* Szép dolog mondhatom.

FIÚ: *(mímelt alázatossággal.)* Legyen szíves engedjen el!

MÁSODIK MENTŐS: *(elengedi.)* Na látja, tud maga másképpen is beszélni, ha akar. Ez igen, ezt szeretem.

PIROSKA: *(észrevette a Fiút, hozzá beszél.)* Mi van itt nálatok, micsoda felfordulás? Azt mondtad, nincs itthon senki.

FIÚ: Ne haragudj, nem tehetek róla. *(A mentősökre mutat.)*

Se szó, se beszéd, egyszer csak beállítottak.

PIROSKA: És mit akarnak itt, nem kérdezted tőlük?

MENTŐS: Most már semmit, kisztihand. Meghoytuk a kedves papát. *(Az ágyra mutat.)*

MÁSODIK MENTŐS: És már megyünk is. Kőd előttünk, köd utánunk, igaz-e Marci bátyám!

MENTŐS: Lassan a testtel Miska, előbb körülnézünk, nem hagyunk-e itt valamit. *(Mindkét mentős kutatni kezd a szobában, a szekrényben turkálnak, kihúzzák az asztalfiókot, benéznek a kéménylyukba, mintha házkutatást tartanának.)*

FIÚ: Mit keresnek?

A MENTŐSÖK: A hordágyat.

FIÚ: De hiszen az itt van az orruk előtt.

MENTŐS: Ne tréfáljon velem, a hordágy komoly dolog, leltárba van véve. Tudja maga, mit jelent az?

MÁSODIK MENTŐS: *(lehajol, megfogja a hordágy fogantyúját, fölemeli. Az Apának erősen kapaszkodnia kell, nehogy lecsússzon a lejtős hordágyról.)* Marci

bátyám, megtaláltam. Csak egy baj van. *(Megzöttyögteti a hordágyat.)* Rajta van a beteg is. Leborítsam?

MENTŐS: Rakjuk át az ágyra! *(Az egyik mentős a hóna alatt, a másik a térdhajlatban fogja meg az Apát, és fölemelik, majd hórúkkolva hintáztatni kezdik.)*

APA: Mit akarnak velem?

MENTŐS: Átesszük az ágyra. A hordágyon nem maradhat, az a miénk. Vissza kell vinnünk.

MÁSODIK MENTŐS: Dobjuk már Marci bátyám, mert olyan nehéz, hogy rögvest leejtem, ha még egy kicsit várunk. *(Vezényel.)* Hórukk! Hórukk! Hó hórukk! *(Az apa leesik az ágyra, hogy csak úgy nyekken.)*

APA: Hogy bánnak velem? Sintérek maguk, vagy hullaszállítók? Ha nem vették volna észre, én még élek. Tiltakozom. *(A Fióhoz.)* Túléltem. Igaz, hogy nem volt könnyű. Csúnyán helyben hagyott az a pizsok, az a Vagány, vagy hogy is hívják, meg a haverjai.

MENTŐS: Ez magának a rögeszméje.

APA: Ez nem rögeszme, ez a szintiszta igazság. Arról én nem tehetek, hogy maguknak fogalmuk sincs róla. Miért nem nyomozták ki?

MENTŐS: Nem vagyunk mi rendőrök.

APA: Akkor micsodák?

MENTŐS: Egészségügyi dolgozók.

APA: Talán inkább betegségügyiek. *(A lábát tapogatja a szabad kezével. A Fióhoz.)* Aú, de fáj. Biztosan eltörtött, amikor rádobtak a deszkára.

ORVOS: *(kopogás nélkül, ziláltan robban be. A mentő-sökhöz.)* Na, minden rendben van?

MENTŐS: Hogyne doktor úr, amit ránk tetszik bízni, az mindig rendben van.

ORVOS: *(az Apához.)* Aztán hogy érezzük magunkat?

APA: Ami a doktor urat illeti, arról fogalmam sincs, én ellenben elég szarul vagyok.

ORVOS: Hogy értsem ezt, valami baj van?

APA: A lábam... Alighanem eltörött a lábam, amikor ezek a sintérek... *(A mentősökre mutat.)* ...rádobtak az ágyra. *(Az orvos az ágyhoz lép, lehajol, vizsgálni kezdi az Apa lábát, nyomkodja, hajlítgatja. Az Apa jajgatva tiltakozik.)* Aú, aú, doktor úr, fáj.

ORVOS: *(befejezte a vizsgálatot, főlegyenесedik, megtörli a homlokát a keze fejével.)* Semmi baj, semmi baj. Nyugalom, türelem, most már pillanatok alatt fölépül. Az ellenőrző vizsgálatra a saját lábán várjuk. Most a pihenésen van a hangsúly. Van itthon valaki, aki ellássa magát?

APA: Úgy hallottam, a feleségemet behívták a rendőrségre. Remélem, hazaengedik. Ugye hazaengedik, doktor úr!

ORVOS: Azt én honnan tudjam?

APA: Hát nem maga hívatta be?

ORVOS: *(a mentősökhöz.)* Úgy látom itt minden rendben van, mindent megbeszéltünk, semmi dolgunk tovább...

MENTŐSÖK: *(fölemelik a hordágyat, együtt.)* Indulhatunk.

APA: Doktor úr, hova siet, várjon egy pillanatra! *(Egy marék pénzt húz elő a pizsamája zsebéből, tízesek, húszasok, ötvenesek, százasok, és az orvos felé nyújtja.)* Na, fogja doktor úr, ez a magáé, bár nem érdemli meg. *(Az Orvos úgy tesz, mintha nem venné észre a pénzt, az Apa azonban tovább erőlteti.)* Tegye csak el, nem sajnálom.

ORVOS: *(lenéző undorral.)* Rakja el a pénzét jóember, aztán vegyen rajta cukrot a feleségének, virágot a gyerekeinek. Nem azért segítettem. Emberségről maga sose hallott?

APA: Már hogyan hallottam volna, ismerem én is ezt a falvédő szöveget, de megélni azt nem lehet belőle. Magának is jól jön egy kis dohány néha, egy kis mellékes, nem igaz?

ORVOS: *(sértetten törtet kifelé félretolva az útból Piroskát, aztán a Fiút is. A Fiúhoz érve azonban egy pillanatra megtorpan.)* Vigyázzon az édesapjára!

FIÚ: Rossz pénz nem vész el.

ORVOS: Hogy beszél róla, szégyellje magát! Mégiscsak az édesapja, vagy nem?

FIÚ: Házasságban született gyermek apja a férj. Legalábbis Napóleon szerint.

ORVOS: *(a mentősöknek integet.)* Gyerünk Márton, gyerünk! Mit tudnak annyit totojázni?

MENTŐSÖK: *(együtt fölkapják a hordágyat, és engedelmesen hagyják magukat kiterelni.)* Megyünk már, megyünk.

FIÚ: Na, legalább ezek elmentek. *(Az Apa felé int.)* Az öreggel úgyse tudok mit csinálni. Mindegy, a kéglinek most már löttek. Azért még beszélgethetünk, nem igaz?

PIROSKA: Itt a folyosón?

FIÚ: Gyere be!

PIROSKA: Nem megyek.

FIÚ: Az öregtől félsz? Fölösleges. Csak morog, de nem harap.

LÁNY: Mennem kell. Sietek.

FIÚ: Te tudod. *(Becsukja a távozó Piroska után az ajtót. Az ablakhoz megy, kihajol.)*

MENTŐS: *(odakintről.)* Miért nem száll be szépkisasszony?

PIROSKA: Mert nem vagyok beteg.

MENTŐS: Attól még hazavihetjük. Na, jöjjön, ne keresse magát!

PIROSKA: *(beszáll a mentőkocsiba.)* Köszönöm. *(Csapódik az ajtó, felberreg, majd távolodva elhalkul a motor. A Fiú becsukja az ablakot, s csalódottan járkálni kezd a szobában.)*

APA: Egész helyes.

FIÚ: Kicsoda?

APA: Hát ez a kis izé, ez a kis ismerősöd, vagy hogy mondjam.

FIÚ: Olyan, amilyen.

APA: Nekem tetszik. *(A Fiu megáll az ablak előtt, hosszan bámul kifelé az üvegen át.)* Miért, neked nem?

FIÚ: Ahogy vesszük.

APA: Ez meg miféle nyegle válasz? Ha annak idején én így válaszolok az apámnak, kiverte volna mind a harminckét fogamat.

FIÚ: Te erről már lekéstél. A fogorvos megelőzött. Egyet azért, mondjuk, ezt a bal alsó hatost kiverhetnéd, akkor talán nem szaggatna tovább.

APA: Annyira fáj?

FIÚ: Már múlik. Bevettem egy marék demalgont.

APA: Csak arra vigyázz, nehogy az orvosok kezére kerülj te is. Velem csúnyán elbántak ott a kórházban. Rám rakták ezt a sok istentelen gipszet meg kötést, mozdulni se tudok tőlük, pedig különben semmi bajom sincs már. Te, van valami olló itthon?

FIÚ: Biztosan van, de mit akarsz vele?

APA: Leszedni ezeket a vackokat. A fogammal már próbáltam, de azzal nem ment.

FIÚ: Maradj békén, és pihend ki magadat! Az orvosok mégiscsak jobban tudják, mire van szükséged.

APA: Nehogy bedőlj nekik! Gyere ide, megsúgom, mit tudtam meg odabent.

FIÚ: Hangosan nem lehet elmondani?

APA: Nem lehet.

FIÚ: Miért?

APA: *(körülnéz.)* Mert itt a falnak is füle van. *(Csöngetnek.)* Mit mondtam!

LÁNY: *(belép a szobába, bal kezében a kulcsot csörgeti, jobbájában a régi utazótáska degeszre tömve.)* Szevasz-tok! Miért nem zárjátok be az ajtót?

FIÚ: Mert a barátod összetörte a zárat.

LÁNY: Nem a barátom. Különben azóta már százszor is megcsináltathattátok volna. Anyával akarok beszélni, hol van?

FIÚ: A rendőrségen.

LÁNY: (*aggódva.*) Mit csinálnak vele?

APA: Majd kivágja magát. Anyátokat nem kell félteni. Szervusz kislányom, mi van veled?

LÁNY: Jaj, apa, hogy nézel ki? Azt hittem, már meggyógyultál.

APA: Éppen most mesélem az öcsédnek, hogy elbántak velem azok a piszkok ott a kórházban. Úgy összekötözték, mint egy gályarabot. (*A Fiúra mutat.*) Ez a szaros meg nem akar nekem ollót adni, hogy kiszabadítsam magam.

LÁNY: Na de apa, az orvosok mégiscsak jobban tudják...

APA: Ti összeesküdtetek. (*Felháborodva.*) Ellenem! Így neveljen gyerekeket az ember! Senkire se számíthatsz ebben a koszos életben, ha egyszer bajba kerülsz.

LÁNY: Ezt most miért mondod? Csak szólj, mi itt vagyunk és mindent megcsinálunk.

APA: Akármit kérhetek?

LÁNY: Akármit.

APA: Add ide az ollót!

LÁNY: Na de apa, ez nem volt szép tőled! Hiszen tudod, hogy az ollót nem adhatom. A gipszet nem szabad levenni, csak ha már teljesen meggyógyultál. Különben sánta maradsz, és sose tudsz rendesen járni többet.

APA: Dehát nekem nincs semmi bajom.

LÁNY: Azt csak úgy érzed, mert a gipsz összetartja a csontodat. Ha levennéd, mindjárt fájni kezdene.

APA: Gondolod?

LÁNY: Tudom.

APA: Neked is eltörte a csontodat az az izé, az a hogysis-hívják, aki nekem?

LÁNY: Azt próbálta volna meg. Ha csak egy ujjal hozzám nyúl, hát kikaparom a szemét, az biztos. Meg is

mondtam neki, ne nyúlj hozzám, mert megjáród, kikaparom azt a gülü szemedet. Hát nem nyúlt hozzám, egy ujjal se.

APA: Akkor honnan tudod, milyen az, amikor összetörök az ember csontját?

LÁNY: Az iskolában tanultam.

APA: Ajaj, csak ezt ne mondtad volna! Te tényleg elhiszed, amit ott tanítanak, az összes marhaságot?

LÁNY: Miért tanítanak marhaságot?

APA: Fogalmam sincs, de azt tanítanak. Ez esik kézre nekik.

LÁNY: *(tálcán egy kancsó vizet és egy poharat hoz be a konyhából.)* Tessék apa!

APA: *(megütközve nézi a kancsót.)* Víz? Az összes bort megittátok, amíg oda voltam? *(A Fiúhoz.)* Nem volt szép tőled.

LÁNY: A betegnek amúgy se szokás bort adni.

APA: Én nem beteg vagyok, hanem az apád, ha nem tudnád. *(A Fiúhoz hitetlenkedve.)* Egy egész üveggel hagytam itt. Mi lett vele?

FIÚ: Egy hónap alatt egy üveg bor, jó vicc! Egy egérnek se lenne elég. Ráadásul nem is egyedül voltam. Olyan forgalom volt itt, hogy nem győztem a fejemet kapkodni, csak úgy jöttek-mentek az orvosok meg a mentősök, a többiekről nem is beszélve.

APA: Kihez jártak, az anyádhoz?

FIÚ: Mit tudom én.

APA: Na, csak erőltess meg egy kicsit azt a tompa agyadat, hátha rémlik valami! Hogy is volt azokkal a vendégekkel?

FIÚ: Nem hozzád jöttek, az biztos.

APA: Az anyádhoz, mégiscsak az anyádhoz! *(Fulladva.)* Vizet, adjatok egy kis vizet!

LÁNY: *(vizet tölt a pohárba, az Apának nyújtja.)* Tessék, igyál!

APA: *(elveszi a poharat, belekortyol, majd visszateszi a tálcára.)* Mit mondjak, ittam ennél jobbat is. *(A Lányhoz.)* Veled meg mi van? Rég nem láttalak Sose jöttél be látogatni, beteg voltál?

LÁNY: A többiek nem mesélték?

APA: Nem.

LÁNY: Rendesebbek, mint gondoltam.

APA: Mit kellett volna mesélniük?

LÁNY: Elköltöztem.

APA: Hova?

FIÚ: A Vagányhoz.

APA: Ahhoz a koszos csirkefogóhoz, aki az apádat majdnem a temetőbe juttatta? Te semmitől se riadsz vissza? Mondd, hogy nem igaz, mert különben elhiszem.

LÁNY: Nem önszántamból tettem, erőszakkal cipelt el.

APA: Szóval így állunk. *(Csöngetnek. A Lány az Apára néz.)* Ez anyád lesz.

LÁNY: Jaj, de félek! *(Zavarában elkezdi kipakolni az utazótáskát.)*

APA: Akkor féltél volna, amikor megszöktél.

ANYA: *(belép a szobába, egyből megakad a tekintete a Lányon.)* Hát te hogy kerülsz ide? *(Annyira elcsodálkozik, hogy még a bevásárlószatyrot is elfelejti letenni.)*

LÁNY: Hazajöttem.

ANYA: És a... *(Keresi a helyes kifejezést.)* ...férjed?

LÁNY: *(becsmérlően.)* Férjem, ugyan.

ANYA: Miért, nem vett el?

LÁNY: Ahogy vesszük.

ANYA: Azért elhozhattad volna, ha már egyszer megtörtént a ... dolog. Előbb-utóbb úgyis össze kell ismerkednünk. *(Most veszi észre a félig kipakolt táskát a Lány holmijával.)* Hát ez meg mi?

LÁNY: A cuccom. Hát nem érted? Hazajöttem.

FIÚ: Kirúgták a kisasszonyt.

ANYA: *(a Lány hasára mutat.)* És ezzel, ezzel mi lesz?

LÁNY: *(meglepetten kapja föl a fejét.)* Honnan tudod, hiszen még nem is látszik.

ANYA: Egy anya mindent megérez, nem lehet félrevezetni.

FIÚ: *(kiveszi az Anya kezéből a bevásárló szatyrot, leteszi az egyik székre, turkál benne, aztán egy borosüveget vesz elő.)* Ide süss öreg! Micsoda pia!

APA: *(eddig a fogával próbálta kibogozni a kötéseket, az ágy lábához ütögetve letörni a gipszet, és bár nem sikerült teljes egészében megszabadulnia a kötelékeitől, fölkel az ágyból, s ingerülten ráfordul a Fiúra.)* Öreg ám a nénikéd.

FIÚ: Nézd anya, leszedte magáról a kötést!

APA: Mi közöd hozzá? A magad dolgával törődj, ne az enyémmel! *(Elveszi a bort a Fiútól, vizsgálgatja. Az Anyához.)* Olcsóbb nem volt?

ANYA: Az árát akarod meginni, vagy a bort?

APA: *(a Fiúhoz.)* Hozz egy dugóhúzó! *(A Fiú hozza a dugóhúzót, az Apa hozzálát az üveg kibontásához.)*

LÁNY: Miért akarjátok mindenáron kinyitni azt az üveget, megint vendég jön?

APA: Ez rossz vicc volt.

FIÚ: Talán a férjcskédet várod?

LÁNY: Szállj le rólam!

APA: *(kezéből kicsúszik a borosüveg, felborul, eltörik. Az Apa a fejéhez kap.)* Én marha! *(Kétségbeesve.)* Most mit csináljak?

ANYA: Hozd a felmosórongyot, meg a szemétlapátot a cserépnek!

APA: *(kimegy a fürdőszobába, onnan kiabál be.)* Nincs a helyén. Nem bántotta valaki közületek?

FIÚ: Én nem nyúltam hozzá, az biztos.

LÁNY: Én meg itthon se voltam.

APA: *(még mindig a fürdőszobából.)* Te Öcsi, nem az a kislány volt?

ANYA: *(a Fiúhoz.)* Miféle kislány.

APA: Nagyon helyes. Igaz Öcsi? Ráadásul olyan háziassnak látszott.

FIÚ: Olyan, amilyen. Hagyjatok engem békén!

ANYA: És én miért nem tudok erről semmit? Legalább méltóztattál volna bemutatni, mielőtt felhurcolod nekem ide a lakásba.

FIÚ: Nem neked hurcoltam föl.

ANYA: Hát éppen ez az, erről beszélek. Vedd tudomásul, az én lakásom nem nyilvánosház, és a hátam mögött sem fogjátok annak használni, megértetted? *(A Fiú nem válaszol, csak megvonja a vállát.)* Ne vonogasd a válladat, elvégre nem a haverjaiddal beszélsz, hanem az anyáddal, ha nem vetted volna észre. *(Pofon akarja ütni a Fiút, aki erre védekezően az arca elé emeli a kezét, a nyakát behúzza. Az Anya leengedi ütésre lendülő kezét.)* Mit ijedezel? Nem szégyelled magad, kész felnőtt vagy, és még mindig a pofonok előtt kapkodod a fejedet?

FIÚ: Te meg pofozkodsz.

ANYA: Mert úgy viselkedsz, mint egy taknyos kölyök. *(Elfordul.)* Közben lányok járnak hozzá. *(Maga elé.)* Hogy elment az idő! Észre se vettem. Nemrég még pelenkázni kellett őket, most meg... *(Az Apához a fürdőszobába.)* Még mindig nincs meg a felmosó vödör?

APA: Ne haragudj, megfeledkeztem róla. Valami ruhát keresek, amit fölvehetnék. *(Előjön a fürdőszobából, a szekrényhez megy, kinyitja, keres benne, egy csikos öltönyt vesz elő belőle, a vállán lógatva maga elé tartja, úgy vizsgálgatja.)* Mit szóltok hozzá, ez jó lesz?

ANYA: Olyan szag van, mint egy kocsmában. *(A Fiúhoz.)* Törölj már föl, légy szíves!

FIÚ: *(bemegy a fürdőszobába, kihozza a felmosó vödört, a rongyot, a lapátot, feltöröl, összeszedi a cserepeket és közben morog.)* Mi vagyok én, háziszolga?

APA: *(a Lálynak mutatja a ruhát.)* Hogy tetszik?

LÁNY: Templomba készülsz?

APA: Nem találtam mást. Így meg nem maradhatok. Valamit csak föl kell vennem. *(Bemegy a fürdőszobába, viszi az öltönyt is, hogy átöltözzék. Magára zárja a fürdőszobát, csobog a víz, az Apa énekel: operett áriákat, magyar nótákat, slágereket, ezt-azt, de mindenből csak egy-egy foszlányt, belekezd, abbahagyja, másra vált.)*

ANYA: *(válogat a bevásárolt holmik között.)* Na, mi legyen a vacsora, vesét is, májat is vettem, melyiket csinálgam meg?

FIÚ: Borsos vese legyen!

LÁNY: Rántott máj!

ANYA: Jaj, hát még ebben sem tudtok megegyezni?

FIÚ: Jó, legyen máj, velem lehet beszélni.

ANYA: Szóval akkor rántott máj. *(Az asztalon keresgél, bemegy a konyhába, csapódik a hűtőszekrény ajtaja. A konyhából kiabál kifelé.)* Tojást meg elfelejtettem hozni.

FIÚ: Mégiscsak nekem lesz igazam?

LÁNY: Lemegyek, hozok inkább tojást.

ANYA: Ott van a pénztárcám a kosárban.

LÁNY: *(fölv teszi a kosarat.)* Viszem a kosarat is. *(Az ajtóban megtorpan.)* Mennyit hozzak?

ANYA: Hát nem is tudom. Tízet, húszat? Elfogy, akár mennyit hozol.

LÁNY: *(kinyitja az ajtót, és szembe találja magát a Beteglátogatóval, aki éppen a kulcslyuknál leskelődött. A Beteglátogató el akar somfordálni, de a Lány megszólítja.)* Jó napot! Kit tetszik keresni?

BETEGLÁTOGATÓ: *(egy kis gyűrött füzetet vesz elő a zakója zsebéből, lapoz benne, egészen közel hajolva silabizálja az írást.)* Pityiék. Pityiéket keresem. Itt laknak? *(A Lány bólint.)* Akkor magukhoz jöttem.

LÁNY: Milyen ügyben?

BETEGLÁTOGATÓ: Beteglátogató vagyok.

LÁNY: *(a Fiúhoz.)* Öcsi, itt van ez az úr, valami betegláto-
gató. Én már nem megyek vissza, nem érek rá, foglal-
kozz vele, jó?

FIÚ: Fulladj meg!

BETEGLÁTOGATÓ: Ezt nekem tetszett mondani?

FIÚ: *(engesztelően.)* Dehogy! A nővéremnek. Olyan éhes
vagyok, mint a farkas, de őneki, á, dehogy a farkasnak,
a nővéremnek, nem jó, ami itthon van, a borsos vese
például, ő mindenáron rántott májat akar. Még vásá-
rolni is hajlandó, csakhogy neki legyen igaza. Én akár
éhen is halhatok, csak az igazság, az igazság, az ne
szenvedjen csorbát.

BETEGLÁTOGATÓ: Az igazság?

FIÚ: Igen.

BETEGLÁTOGATÓ: Látja, ez az, ami engem nem érde-
kel. Én csak a beteget szeretném látni, azért jöttem.

FIÚ: Magát nem érdekli az igazság?

BETEGLÁTOGATÓ: Nem.

FIÚ: *(barátságosan hátba vágja a Beteglátogatót.)* Maga
az én emberem.

BETEGLÁTOGATÓ: Na, akkor lássuk azt a beteget!
(Újra a feljegyzéseibe mélyed.) Ide van nekem kérem
fölríva: kartörés, combnyaktörés, bordatörés, meg mit
tudom én még micsoda. Ezt a macskakaparást képtelen-
ség kiolvasni. Még írni se tud rendesen, de már asszisz-
tensnő a drága. Elég, ha egy kicsit jobban néz ki, nem
bandzsa és nem kopasz... *(Végigsimít a saját kopasz
fején.)* ...mondjuk, és mosolyogni is tud, miért ne tudna,
a főorvos úrra, azonnal kinevezik. Csak ül ott a kényel-
mes kis üvegkalickájában, és írja, írja a cetliket. Még ha
írná, de csak firkálni tud, az egész füzet merő macska-
kaparás. Én meg kutyagolhatok egész nap. Na, mutas-
sák gyorsan azt a beteget, mert nem érek rá, nekem még
kérem van itt még... *(Újra felüti a noteszt.)* ...egy, két,
há, négy helyem kérem. És még haza is szeretnék érni
ma, várnak a gyerekek, meg a feleségem. Én családos

ember vagyok kérem, nem szórakozhatom el az időmet csak úgy a vakvilágba. A múltkor is nem találtam az egyik helyet, ezért aztán jó későn értem haza, a feleségem meg veszekedett velem, hogy hol voltam ennyi ideig. Hát hol lettem volna, a munkámat végeztem kérem, de ha belegondolunk egyébként meg igaza volt. Más ember, más ember, azt mondja, ilyenkor már... De én sajnos nem vagyok más ember. Hagyjuk ezt, nem ide tartozik. Elő a beteggel! A beteg ott írja alá, én meg itt. Ennyi az egész. Maguk vacsoráznak, én meg odébb állok, értve vagyok kérem?

FIÚ: Már hogyan volna.

ANYA: *(kijön a konyhából, félrevonja a Fiút, úgy, hogy a Beteglátogató az előszobából ne vegye észre. Suttogva.)* Kit keres?

FIÚ: Apát.

ANYA: Szólj neki, hogy feküdjön vissza az ágyba, én addig megpróbálom föltartani az ipsét. *(Túlzott barátságossággal siet a Beteglátogató elé.)* Isten hozta minálunk. Minek köszönhetjük a szerencsénket?

BETEGLÁTOGATÓ: *(zavarban van, szeretne szigorú lenni, de az Anya lelkendezése lefegyverzi.)* Egyszer már elmondtam kérem itt valakinek. Csak a beteget szeretném látni, csak a beteget, és semmi mást.

ANYA: Semmit, biztos ebben?

BETEGLÁTOGATÓ: *(elbizonytalanodva.)* Végül is maga igazán kedves, dehát...

ANYA: *(széket tol a Beteglátogató alá, megpróbálja úgy forgatni, hogy háttal legyen az ágynak. Félig-meddig sikerül is. Felszabadultan.)* Megkínálhatom valamivel?

BETEGLÁTOGATÓ: Köszönöm, nem kérek semmit. Éppen vacsora előtt vagyok, és nem akarom elvenni az étvágyamat mindenféle vacakkal.

ANYA: Na, na, honnan tudja, mivel akartam megkínálni?

BETEGLÁTOGATÓ: Nem úgy értettem, csak tudja, az én gyomrommal nem lehet tréfálni. Olyan az, mint az óra,

a rendszeresség a mindene neki. Ha össze-vissza eszem, azonnal beteg leszek. Nem tehetek róla.

ANYA: Legalább egy kávét fogadjon el!

BETEGLÁTOGATÓ: Na látja, arról lehet szó. Olyan álmos vagyok, nem tudom, az időjárástól vagy mitől van, de ha leülök valahova öt percen belül elalszom. *(Nagyot ásít.)*

ANYA: *(félre.)* Hála Istennek! *(A Beteglátogatóhoz mímelt buzgalommal.)* Hozom már, hozom, csak addig tartson ki! *(Kimegy a konyhába, hogy feltegye a kávét. Közben a Beteglátogató elalszik. Kicsit félrebillenve ül a széken, és elmélyülten horkol.)*

FIÚ: *(a fürdőszoba ajtaján dörömböl.)* Hé, apa, hé, gyere már ki!

APA: Mi van, ég a ház?

FIÚ: Keresnek.

APA: *(csodálkozva.)* Engem? Kicsoda?

FIÚ: A beteglátogató.

APA: *(idegesen.)* De sürgős neki. *(Kiugrik a fürdőszobából, a Beteglátogató felé siet, de aztán észbe kap, sántítani kezd, az ágyhoz megy, leül a sok elhányt kötszer közé, a lábához kapkod.)* Jaj, jaj, jaj de fáj! De rosszul vagyok!

FIÚ: Ne fáraszd magad, alszik.

APA: *(megkönnyebbülten.)* Nagyszerű. Akkor tegyük vissza gyorsan a kötést.

FIÚ: Minek?

APA: Minek, minek, jaj de sokat kérdezel! Nem szabad meglátnia, hogy levettem. Megbüntetnek érte. Táppénz-csalásról nem hallottál?

FIÚ: Ugyan, ez egy idióta, ettől nem kell félned.

APA: Annál jobban kell félni tőle. Lehet, hogy csak megjátssza magát. Nem ismered te ezeket. *(A zakóját ledobja, de a nadrág marad, és sietve kapkodja magára a kötszereket, egészen beléjük gabalyodik.)* Ennek meg hol van a vége? *(Rángatja, el akarja tépni, de nem*

sikerül.) Talán nincs is neki? *(A Fiúhoz.)* Igazán segíthetnél! *(A Fiú felé nyújtja a kötszer egyik csomóját.)*
Ezt fogd meg itt, de jó erősen tartsd!

FIÚ: *(megfogja a kötszert.)* Tartom.

APA: Erősen?

FIÚ: Erősen, de mit akarsz vele?

APA: Elszakítani. Amikor azt mondom, hogy hórukk, akkor tiszta erőből megrántod, én is megrántom, mind a ketten megrántjuk, és elszakad. Most már érted? Kezdhetjük?

FIÚ: Felőlem.

APA: Akkor gyерünk! *(Vezényel.)* Hó-hó-rukk! *(Megrántják a kötszert, az elszakad. A Fiú a lendülettől hátrántorodik, neki az alvó Beteglátogatónak, aki ettől leesik a székéről. Rémműlten ugrik talpra.)*

BETEGLÁTOGATÓ: Mi van itt kérem?

ANYA: *(most hozza be a kávé, a tálcával a Beteglátogató elé perdül.)* Itt a finom kávé!

FIÚ: *(lassan tápáskodik föl. A Beteglátogatóhoz.)* Bocsánat!

BETEGLÁTOGATÓ: *(kelletlenül.)* Meg van bocsátva.

ANYA: *(értetlenül csodálkozik.)* Hát maga, hát ti meg...

APA: *(még mindig a kötszerek hálójában.)* Összegabalyodtak ezek a nyavalyás kötszerek. Azért van az egész, mert egy rohadt ollót nem lehet találni az egész házban. Csak tudnám, minek dugdossátok? Ha akarom, úgyis megtalálom. Elveszett! Ilyen átlátszó trükknek nem dőlök be, hiába mesterkedtek. *(A Beteglátogatóhoz.)* Maga meg, Ön meg... hogy kerül ide? Kihez van szerencsém?

BETEGLÁTOGATÓ: Rókához. Róka vagyok.

APA: Róka úr?

BETEGLÁTOGATÓ: Elvtárs.

APA: Róka elvtárs. Ám legyen. Meg lehet szokni ezt is.

ANYA: *(aggódón.)* Kihűl a kávéja kedves... Szabad a keresztnevét?

BETEGLÁTOGATÓ: István.

ANYA: Szóval Pista. Hány cukorral parancsolja kedves Pista?

APA: De jóba lettetek hirtelen!

BETEGLÁTOGATÓ: Eggyel elég lesz. *(Az Anya beleteszi a kávéba a cukrot. A Beteglátogató elveszi a csészét, kavargatja a kávé, szagolgatja.)* Micsoda illat! *(Belekortyol.)* Hű de finom! Magának arany keze van.

ANYA: Mondták már mások is.

BETEGLÁTOGATÓ: De én igazán, én minden érdek nélkül mondom. És higgye el, ez nagyon ritka ebben a mai világban, hogy érdek nélkül beszéljen valaki. Régen, nem mondom, régen még előfordult ilyesmi, de manapság... Eh, mi van manapság. *(Legyint.)* Semmi.

ANYA: Miért ilyen kiábrándult? Egy ilyen életerős, csinos férfinak, mint maga, igazán nem szabadna így viselkednie.

BETEGLÁTOGATÓ: Ezt komolyan mondja?

ANYA: A legkomolyabban.

BETEGLÁTOGATÓ: Tudja, eddig annyi értetlenséggel találkoztam, de annyival. Belefárad az ember. Nem leányálom ez a meló. Pedig könnyítésnek kaptam, mert nem bírta a tudóm a gyárat. Ha bírná, nem tréfálok, azonnal visszamennék. *(Az utolsó szavakat bizalmasan az Anya füléhez hajolva suttogja.)*

APA: Hű de bizalmas a feleségemmel. Jó, hogy mindjárt meg nem kéri a kezét.

BETEGLÁTOGATÓ: Na de kérem!

APA: Én meg nem adom.

ANYA: Ne törődjék vele, ilyen a modora. Nem tehet róla szegény, de azért áldott jó ember.

APA: Férje van, ha nem tudná. Én vagyok a férje.

BETEGLÁTOGATÓ: Igazán örvendek.

APA: Maga csak ne örvendjen. Biztosítom róla, hogy nincs miért. És ha továbbra is disznóságokat sugdos a feleségem fülébe, hát nem állok jól magamért. Olyan

beteg azért nem vagyok, hogy egy ilyen alaktól bejadjek. Szóval csak annyit akartam mondani, tágítson a feleségemtől.

BETEGLÁTOGATÓ: Én kérem, tudom mi a tisztesség, engem kérem, nem kell arról kioktatni. *(Mérgesen visszacsapja az üres kávéscsészét a tálcára.)* Bocsánat! *(A csésze füle a kezében marad.)*

ANYA: Nem tesz semmit.

APA: Te csak ne nagylelkűsködj. Igenis tesz. Tudja, hol törjön-zúzzon nekem, a jó nénikéjének a lakásában, de nem az enyémben. Kárt okozott, hát fizesse is meg! Semmi elnézés!

BETEGLÁTOGATÓ: Mennyibe kerül? Itt ez a tízes, ebből kettőt is vehetnek akár. *(Ledobja a pénzt az asztalra.)*

APA: Pénzt hajigálunk? *(Fölugrik, lógnak rajta a kötszerek, megragadja a Beteglátogató zakóját.)* Mit képzelsz, ki vagyok én, hogy így viselkedik velem?

FIÚ: *(közbelép, kiszabadítja az Apa karma közül a Beteglátogatót.)* Na de apa, ne izgasd föl magad!

APA: Már késő, már fölizgattam.

ANYA: Vegyél be nyugtatót, az orvos is azt mondta, szedned kell. A konyhában van, a kisszekrényben. *(A Fiúhoz.)* Segíts apádnak!

FIÚ: Gyere apa!

APA: *(nem akar menni, de a Fiú kivezeti a szobából.)*

Csak azért találtad ki az egész gyógyszer ügyet, hogy kettesben maradhass ezzel az alakkal. Nem elég, hogy itt a szemem láttára udvaroltatsz magadnak, ráadásul egy ilyen szemét palival, még ki is küldesz! De én nem hagyom magam, nem megyek! *(Mégis kimegy.)*

BETEGLÁTOGATÓ: *(szigorúan.)* Kérem, térjünk a tárgyra. Jegyzőkönyvet veszek fel a szabálytalanságokról. Kezdjük mindjárt az elején: Hol van a gipsz?

ANYA: Miféle gipsz?

BETEGLÁTOGATÓ: Hát, amit a kórházban föltettek magára.

ANYA: Rám?

BETEGLÁTOGATÓ: Nem maga az a Pityi Péter vagy Pál vagy kicsoda?

ANYA: Nem. Én a felesége vagyok.

BETEGLÁTOGATÓ: Az még rosszabb. Hiszen a kedves férjének, ahogy én láttam, nincsen semmi baja.

ANYA: Hogy mondhat ilyet? Nem látta, milyen ideges szegény?

BETEGLÁTOGATÓ: Ideges, ideges, azt gondolja talán, hogy én nem vagyok ideges?

ANYA: Adhatok nyugtatót. *(Bemegy a konyhába, a félig nyitott ajtón át kihallatszik a suttogása.)* Maradjatok itt, majd én elintézem. Ne gyertek ki, értettétek? *(Tovább susmorognak, de hogy mit, azt már nem érteni.)*

VAGÁNY: *(Az ablakon át hallatszik be az utcáról a hangja.)* Na, gyere csak ide! Most elkaptalak.

LÁNY: *(kiabál.)* Anya, anya, anyaaa... !

BETEGLÁTOGATÓ: *(az ablakhoz megy, kihajol.)* Esetleg nem tudnék segíteni?

VAGÁNY: *(a Beteglátogatóhoz.)* Megpróbálhatod. *(Röhög.)* De nem ajánlom. *(A Lányhoz.)* Na, ne hisztériázzál, gyerünk haza!

LÁNY: Hova?

VAGÁNY: Hozzám. *(Megfogja a Lányt, előre löki.)* Lódulj!

BETEGLÁTOGATÓ: Maga huligán, mit csinál a kisasszonnyal? Hagyja kérem békén, mert ha nem, hát velem gyűlik meg a baja.

VAGÁNY: Jól rám ijesztettél öregfiú.

BETEGLÁTOGATÓ: Micsoda hang ez, hogy beszél velem! Na, megálljon, hívom a rendőrséget! Rendőr! Rendőr! Rendőr!

VAGÁNY: Mit ugat, azt csinállok a feleségemmel, amit akarok.

BETEGLÁTOGATÓ: *(csodálkozva.)* A felesége? *(A Lányhoz.)* Kisasszony, maga tényleg felesége ennek a... Ne haragudjék, majdnem kimondtam, hogy kicsodának?

VAGÁNY: Naná. *(Rángatja a Lányt.)* Gyerünk már, mert a végén tényleg idecsődíti ez a hülye pasas a rendőröket.

LÁNY: Hadd csődítse, nekem nincs semmi takargatni valóm.

VAGÁNY: És a gyerek, arról már meg is feledkeztél? Figyelmeztetlek, ha elvetetted, följelentelek az angyalcsináló doktoroddal együtt. Vagy már el is vetetted?

LÁNY: Semmi közöd hozzá. *(Kiszabadul a Vagány szorításából, és el akar szaladni, de a Vagány utoléri és a falhoz szorítja.)*

BETEGLÁTOGATÓ: Egy védtelen nőt falhoz szorítani, akár a felesége, akár nem, ez mégiscsak sok. Mit képzelsz maga?

LÁNY: *(előkap a kosárból egy tojást, és a Vagány arcába vágja.)* Nesze!

BETEGLÁTOGATÓ: *(őszinte izgalommal szurkol.)* Ez az kisasszony! *(Magának.)* Ez a tojás, ez jó ötlet volt. *(Kiabálva le az utcára a Lányhoz.)* Még egyet a pofájába! Adjon neki még egyet!

ANYA: *(bejön a konyhából.)* Valami balhé van odakint?

BETEGLÁTOGATÓ: Csak volt.

ANYA: *(eltolja a Beteglátogatót az ablaktól.)* Szabad! *(Kihajol. A Lány befutott a lépcsőházba, nagy döndüléssel csapódik utána a kapu. A Vagány nem tudja kinyitni, dörömböl.)* Mit keresel itt te, te... Isten átka! Már megint a lányom után koslatsz? Szégyelld magad!

VAGÁNY: El akar tiltani a saját feleségemtől?

ANYA: *(kétségbeesve.)* Ezt ne mondtad volna te, te szégyentelen!

VAGÁNY: A gyerekem anyjától?

ANYA: *(fölényesen.)* Gyerek, ugyan, hol van az még?

VAGÁNY: Eszükbe ne jusson elvetetni, mert börtönbe dugatok mindenkit, az egész bandát mind egy szálig, megértette?

ANYA: Kisfiú vagy te ahhoz.

LÁNY: *(lihegve, kimerülten ront be a szobába.)* Jaj, de kivagyok! Ez a szemét még itt se hagy békén. De ugye anya, nem engeded, hogy elvigyen!

BETEGLÁTOGATÓ: Gratulálok kisasszony, nagyszerű volt, az a tojás! Filmre lehetett volna venni egyenesen.

LÁNY: *(a Beteglátogatóhoz.)* Köszönöm, hogy segített.

BETEGLÁTOGATÓ: Természetes, hogyha tud, segít az ember. *(Az Anya orra alá tolja a tömböt.)* Itt írja alá! *(Az Anya aláírja, a Beteglátogató kitépi az egyik példányt, és az Anyának nyújtja.)* Azért mondja meg a kedves férjének, hogy máskor jobban vigyázzon magára. *(Miközben elrakja a tömböt az aktatáskájába, odasúgja az Anyának.)* Csak a maga kedvéért csináltam. *(Rákacsint az Anyára.)* Remélem, tudja... értékelni.

ANYA: Köszönöm.

BETEGLÁTOGATÓ: *(távozik. Az ajtóban.)* Még látjuk egymást?

ANYA: Talán. *(A Vagány beront. Az arcán még ott van a szétkent tojás maradéka.)* Ez magánlaksértés!

VAGÁNY: A feleségemért jöttem.

ANYA: Feleség, ugyan, te találtad ki az egészet. Hol a papír róla?

VAGÁNY: Papír! Röhögnöm kell. Nem a papír a lényeg.

ANYA: Hanem?

VAGÁNY: Hanem a gyerek.

ANYA: Miféle gyerekről beszélsz?

VAGÁNY: Arról, amit várunk.

ANYA: *(a Lányhoz.)* Hányadik hónapban vagy?

LÁNY: Most lettem úgy.

ANYA: *(lekever egy pofont a Lánynak.)* Ha tényleg haza akarsz jönni, akkor nincs több szemtelenkedés, megértted?

LÁNY: *(sír.)* Nem szemtelenségből mondtam. Ez az igazság.

VAGÁNY: Na látja! Ha nekem nem hisz, higgyen legalább a saját lányának!

ANYA: *(a Vagányhoz.)* Eriggy a fürdőszobába, mosakodj meg, aztán menj haza! Nincs értelme tovább harcolnunk egymással, ha egyszer rokonok lettünk. Nyugodtan rám bízhatod a feleségedet egy-két hétre. Amíg megnyugszik. *(A Vagány bemegy a fürdőszobába, megengedi a vizet, mosakszik, elzárja a vizet. Az Anya sutogva a Lánynak.)* Akarok neked mondani valamit.

LÁNY: Mondd!

ANYA: *(fejével a fürdőszoba irányába int.)* Majd ha elment. *(A Vagány frissen mosakodva jön elő a fürdőszobából.)* Na, így már nyugodtan kimehetsz az utcára. *(Az ajtó irányába tuszkolta a Vagányt.)* Eriggy! Menj szépen haza! Szeretnék négyszemközt beszélni a lányommal! Ennyi joga csak van egy anyának.

VAGÁNY: *(megadóan távozik. A Lányhoz.)* Elmegyek, de ne bízd el magad! Visszajövök. Hamarabb, mint gondolnátok.

APA: *(beront a szobába. A Fiú hiába igyekszik megfékezni.)* Hol az a szemét? *(Körülnéz, nem lát senkit. Az Anyához.)* Hova bújtattad? *(Keres. Benéz az ágy alá, az asztal alá, a szekrénybe, benyit a fürdőszobába is.)* Itt sincs, itt sincs, sehol sincs. Mondd meg, hova bújtattad, mert ha én találom meg, eltaposom, mint egy sváb-bogarat.

ANYA: De hát azt se tudom, kit keresel.

APA: Ki mást keresnék, azt a szemetet, azt a beteglátogatót. Annak adta ki magát, vagy nem?

ANYA: Az is volt.

APA: Még véded?

ANYA: Miért, szerinted mi volt?

APA: Mit tudom én, de hogy nem beteglátogató, az biztos.

ANYA: Akármilyen volt, engem nem érdekel.

APA: Akkor miért kellett neki magad annyira?

ANYA: Hogy aláírja a beteglapodat.

APA: És aláírta?

ANYA: Alá.

APA: Még szép! *(Megfenyegeti az öklével az ajtót.)* Próbálta volna nem aláírni!

ANYA: Bevetted a nyugtatót?

APA: Be. *(Nagyot ásít.)* Olyan nehéz lett tőle a fejem, mintha tele volna ólommal. Legszívesebben lefeküdnék, és holnap reggelig föl se kelnék.

ANYA: És a vacsora? Nem vagy éhes?

APA: Dehogynem, álmos is, éhes is egyszerre, ez a baj. Talán mégis inkább vacsora után kellett volna bevenni azt a gyógyszert. Mi van vacsorára?

ANYA: Rántott máj lett volna, de ez a bolond lány eltörte a tojásokat.

FIÚ: A férje fején.

LÁNY: Férje ám a hóhérnak. Azért mert...

FIÚ: Mondtam én, hogy kár vitatkozni, a végén úgyis nekem lesz igazam. Vese lesz, ha jól értettem.

APA: Én azt is szeretem.

ANYA: Ez az ágy hogy került ide?

FIÚ: A mentősök hozták ki.

ANYA: Itt voltak a mentősök?

APA: Azt hitted, a saját lábamon jöttem haza? Ott azért még nem tartunk. Különben is úgy be voltam gubancolva ebbe a sok vacakba, hogy meg se tudtam mozdulni. *(Az ágyon heverő kötszerkupacra mutat. Előhúz belőle egy darab gipszet, megveregeti vele az ágy lábát, aztán visszadobja a gipszet a helyére.)* Jól hangzik, mi?

ANYA: Vigyétek vissza az ágyat, olyan ronda itt kint!

FIÚ: *(fölkapja az ágy egyik végét. Az Apához.)* Na, mi lesz, visszük, vagy nem?

APA: Várj egy kicsit, amíg kidobom ezeket a kötszereket a szemétbe. *(Összeszedi a kötszereket és begyűri őket a szemétkosárba, aztán megfogja ő is az ágyat.)* Mehetünk. *(Nem férnek be az ajtón.)*

FIÚ: Az élére kell fordítani.

APA: Aha, azok is úgy csinálták. *(Élére fordítják az ágyat, de erre meg lehullik róla minden, a párnák, a matracok.)*

A fenébe! *(Azért beviszik az ágyat a másik szobába, a Fiú visszajön a lehullott párnákért, matracokért, összeszedi és beviszi azokat is.)* Majd később elrendezzük, most csak dobd le ide az ágyra őket.

FIÚ: Mennyi piszok!

APA: Na, igen, mielőtt visszatesszük a helyére, el kéne söpörni alatta.

LÁNY: *(becsukja az ajtót, a további beszélgetés nem halatszik ki.)* Most elmondhatnád, amit akartál. Négy-szemközt vagyunk.

ANYA: Még nem mondtam volna? Ebben a lakásban semmire se jut ideje az embernek. Meg mernék esküdni, hogy a mosogatás is úgy van, ahogyan hagytam, senki se fejezte be.

LÁNY: Mondd már, olyan kíváncsi vagyok. Ha elmondod, befejezem a mosogatást.

ANYA: Ígéret szép szó, ha megtartják úgy jó.

LÁNY: Befejezem na, csak mondd már!

ANYA: *(a Lány füléhez hajol.)* Olyan csinos olasz fiúval találkoztam a rendőrségen, hogy az nem igaz!

LÁNY: És apa mit szól hozzá? Vagy nem tud róla?

ANYA: Jaj de bolond vagy, nem magamnak gondoltam, tudhatnád, hanem neked. A te ízlésed szerint választottam.

LÁNY: Honnan tudod, milyen az én ízlésem?

ANYA: Elég régóta ismerlek már, hogy legyen némi fogalmam róla.

LÁNY: Túlságosan is régóta.

ANYA: Itt a házban a tíz körmét megnyalná akármelyik lány, ha ilyen fiú jönne hozzá, te meg...

LÁNY: Ide hívtad?

ANYA: Nem jól tettem?

LÁNY: De hát nekem férjem van.

ANYA: Csak ezt ne mondtad volna. Nem férj az, egy madárijesztő. Nem tudom, hova tetted a szemedet, amikor hozzámentél.

LÁNY: Olyan erőszakos volt. De azért azt, hogy túlságosan ronda lenne, én nem mondanám.

ANYA: Csak tudnám, miért szöktél el tőle, ha egyszer annyira tetszik?

LÁNY: A modora nem volt megfelelő.

ANYA: Nahát, azzal most nem lesz hiba. Ez a fiú kész úriember, szakmája van, egzisztenciája, nem úgy, mint a kedves férjednek.

LÁNY: Ő is jár valahova melózni. Különben meg zenész. Zenekarban játszik. A Zsipsz-zsupszban. Nem ismered? Pedig már szerepeltek majdnem a rádióban is.

ANYA: Majdnem!

LÁNY: Na de tényleg. Csak elhalasztották.

ANYA: Soha, soha nem szerepel a rádióban, nincs annak annyi esze.

LÁNY: Azt hiszed, ahhoz ész kell, hogy valaki a rádióban szerepeljen?

ANYA: Mit gondoltál?

LÁNY: Én ismerek egy srácot, az még a tévében is szerepelt, pedig nem volt több esze, mint a Vagánynak, azt állíthatom. Talán még annyi se.

ANYA: A tévében, ugyan.

LÁNY: Miért, oda még nehezebb bejutni, mint a rádióba.

ANYA: Ez a fiú, akiről én beszélek, megáll a maga lábán, nem kell neki se tévé, se rádió. Üzlete van, saját üzlete Madridban.

LÁNY: Madridban?

ANYA: Miért, mit gondoltál, kit hozok én ide neked? Ez egy eredeti olasz kérlek, ott is született.

LÁNY: Madridban?

ANYA: Miért, miért ne születhetett volna Madridban?

LÁNY: De hiszen Madrid Spanyolországban van.

ANYA: Akkor nem Madridban, hanem valahol másutt.

Milánóban, mondjuk Milánóban. Azt hiszed egy egész kérdőívet kitöltettem vele? Majd ha itt lesz... *(Az órájára néz.)* ...remélem nemsokára... elmond neked mindent,

ami csak érdekel. (*Rákacsint a Lányra.*) Olyan közlékeny fiú, ami a szívéen, az a száján, igazán fölösleges tartanod tőle. És milyen udvarias. Kezet csókolhatnál nekem, hogy megismertetek vele.

LÁNY: Nem is tudok olaszul.

ANYA: Az olasz ugyanolyan, mint a francia.

LÁNY: Az se ment valami jól.

ANYA: Azért ha akarjátok, biztosan megértitek egymást. Fiataloknál ez könnyen megy.

LÁNY: Na de anya, nem lehet ezt csinálni. Mondd le, nagyon kérlek!

ANYA: Vissza akarsz menni a férjedhez? Tudod mit, ha olyan nagyon akarsz, hát akkor csak menj is. (*Kinyitja az ajtót, s kifelé mutat a lépcsőházba.*) Nem érdekel. (*Elsírja magát.*)

LÁNY: Nem erről van szó.

ANYA: Hanem miről? Most már tényleg nem értem, mi bajod van.

LÁNY: És a gyerek?

ANYA: Á, hol van az még? Ne is törődj vele. (*Újra az óráját nézi. Izgatottan.*) Mindjárt itt lesz. (*Figyelmeztően fölemeli a mutatóujját.*) Egyet kérek, légy kicsit kedves hozzá! Meglátod, nem lesz nehéz, olyan jópofa fiú, hogyha húsz évet letagadhatnék, nem bíznám rád. (*A Lány vállára teszi a kezét.*) De aztán apádnak, meg annak a hübele öcsédnek egy szót se erről, értetted! A legjobb volna elküldeni őket itthonról, nehogy megint mindent elrontsanak. De hova küldjem őket? Nincs valami jó ötleted?

APA: (*résnyire nyitja az ajtót, és benéz a szobába.*) De bezárkóztatok!

ANYA: Csak a fejem nem bírja a huzatot.

APA: Bejöhetünk?

ANYA: Miért kérdezed? Ha azt mondom, hogy nem, akkor is bejöttek.

APA: (*a Fiúval együtt visszajön a szobába.*) Kész a vacsora?

ANYA: *(a fejéhez kap.)* Hát erről megfeledeztem! *(Bero-han a konyhába. Onnan kiabál ki a Lánynak.)* Gyere segíteni, hogy hamarabb elkészüljünk! *(A Lány is be-megy a konyhába.)*

APA: Elfelejtani a vacsorát, szép dolog, mondhatom. Ide jutottunk húsz évi házasság után. *(A Fiúhoz.)* Csukd be kérlek az ajtót magad után.

FIÚ: Csak nem fázol? A betegség miatt van. Mondtam, hogy ne kelj föl. Aki beteg, az feködjön, amíg meg nem gyógyul!

APA: *(a gázkazánt vizsgálgatja. Be akarja gyújtani, de nem sikerül.)* Hát ennek meg mi baja van? Mielőtt bevittek volna, megcsináltam. Belepiszkált valaki?

FIÚ: Én nem, az biztos.

APA: Talán anyád.

FIÚ: Ilyen melegben nem hiszem, hogy eszébe jutott volna.

APA: Szerinted meleg van? Én fázom.

FIÚ: Talán a hideg ráz.

APA: Nem is a meleg. *(Bedugja a fejét a konyhaajtón.)* Micsoda illat!

ANYA: Ha nem zavartok, öt perc múlva készen leszünk.

APA: Csak gyufát akartam kérni. Az enyém elfogyott.

ANYA: Minek neked a gyufa?

APA: Begyújtani.

ANYA: Ilyen jó időben?

APA: Én fázom.

ANYA: Itt a gyufa, de nézd meg előbb a használati utasítást! Nekem ugyan elmagyarázta a szerelő, hol, mikor, milyen gombot kell megnyomni, de már elfelejtettem.

APA: *(a gyufával a kazánhoz vonul. Közben morog.)* Minek ehhez használati utasítás? Be kell gyújtani, és kész. Mindennel az a sok fölösleges felhajtás: használati utasítás, műszaki leírás, meg a fene tudja még mi nem. Arra jó az egész, hogy elhülyítsék az embert. Húsz oldalon írják le, hogyan kell megnyomni egy gombot,

nehogy valaki véletlenül megértse. Ilyenek ezek a tudósok. Ismerem a fajtájukat. Elegem van, nem kérek a tudományukból. Nem elég, hogy a gyárban mindenbe belepofáznak, még itthon se hagyják békén az embert.

ANYA: Milyen szag van? Jaj, a hús! Hát ez meg odaégett.
(*Füstölgő serpenyővel jön ki a konyhából. Szolgáltatja az ételt, megkóstolja.*) Kicsit odaégett, de azért meg lehet enni.

FIÚ: Akkor mire várunk?

ANYA: Segíts teríteni! Kapkodd már össze ezeket a vacokokat az asztalról!

FIÚ: (*leszedi az asztalt, piszkos poharakat, üres üveget visz ki a konyhába, visszajön, leveszi a terítőt, az ablakhoz megy, kirázza a morzsákat az utcára. A Lányhoz.*)
Kár, hogy most nem ólálkodik itt a kedves férjescskéd.

ANYA: Hagyd békén a nővéredet, hozz inkább egy tiszta terítőt a szekrényből! (*A Lányhoz.*) Te meg egy alátétet! (*Terítenek.*)

FIÚ: Leves is lesz?

ANYA: Kitűnő borsóleves, a legjobb mirelitből. Miért, van valami kifogásod ellene?

FIÚ: Én a kőbányai levest jobban szeretem.

APA: (*még mindig a kazánnal piszmog, de erre fölneszel.*)
A világost, mi? Igaza van a fiúnak.

ANYA: Jaj, de bolondok vagytok. Délben nem volt leves. Ráadásul ez ünnepi vacsora. (*Jelentősegteljesen ránéz a Lányra.*) Nem igaz?

APA: Ünnepe, milyen ünnepe? Én nem tudok semmiféle ünnepről.

ANYA: Nem baj, gyere csak, már a leves is ki van merítve.

APA: Előbb begyűjtök. (*A Fiúhoz.*) Gyere, segíts!

ANYA: Nem lehetne inkább a kaja után? Kihűl a leves.

FIÚ: Tényleg apa, hagyjuk a fenébe a kazánt. Olyan éhes vagyok, hogy kilyukad a gyomrom. Ha annyira fázol, vedd föl a nagykabátodat!

APA: Egy másodperc az egész. (*Autó fékez az ablak alatt.*)

FIÚ: Micsoda fékcsikorgás! Nem akármilyen kocsi lehet.
(*Az ablakhoz megy, kinéz.*) Ez igen!

APA: (*mániákusan mormol magában.*) Függőleges állásba csavarjuk a főcsapot, levesszük a gyújtópisztolyt, kinyitjuk a gyújtópisztoly csapját, meggyújtjuk a gyújtópisztolyt, elfordítjuk a kazán mellapján lévő gyújtónyílás ablakát, aztán a begyújtó nyíláson keresztül az égő gyújtópisztolyt a tűztérbe helyezzük...

FIÚ: Rolls-Royce, vagy mi az ördög? Mindenesetre most látok ilyet először. Nagyon nézegeti az ürge az ablakunkat, csak nem hozzánk jött?

ANYA: (*kinéz az ablakon.*) Jaj! (*Belekapaszkodik a Fiúba.*) Segíts! Levegőt, széket!

LÁNY: Valami baj van?

ANYA: Megjött. Ő az. Siess! Öltözz át gyorsan, szedd rendbe magadat!

LÁNY: Ugyan anya, rajtam már az se segít.

ANYA: Hogy mondhatsz ilyet? Fiatal vagy, szép vagy, hát szedd össze magadat!

LÁNY: Szép? Én? Ugyan!

FIÚ: (*becsukja az ablakot.*) Mint egy madárijesztő.

ANYA: Szégyelld magadat!

LÁNY: Hagyd anya, most az egyszer igazat mondott.

ANYA: Hogy mondott volna? Nekem is van szemem.

LÁNY: Te elfogult vagy.

ANYA: Vedd föl azt a ruhát, amit a születésnapodra kaptál tőlem, jó! Meglátod, milyen csinos leszel benne.
(*A Lány kiveszi a szekrényből a ruhát, s kimegy a fürdőszobába öltözni. Az Anya türelmetlenül nézeget ki az ablakon.*) Már itt kellene lennie. (*A bejárati ajtóhoz megy.*) Kinézek, hátha nem találja a csengőt. (*Megáll az Apa mellett.*) De bűdös van!

APA: Nem akar meggyulladni.

ANYA: Mondtam, hogy hagyd máskorra!

APA: Eh, ez a vacak! Ereszti, csak ereszti a gázt, de nem gyújtja meg.

LÁNY: *(előperdül a fürdőszobából. Megfésülködve, kifestve az új ruhában olyan, mint egy kirakati bábu.)*
Na, jól nézek ki?

ANYA: Csodálatos vagy!

LÁNY: Mi az apa, te ide se figyelsz?

APA: Dehogynem! *(A Lányt nézi. Csettint.)* De csinos vagy! *(Közben bedugja a gyújtólángot a kisablakon, úgy, hogy oda se fordul. Hatalmas durranás. A kazán fölrobban. A tűztér védőlemeze az Apa arcába vágódik. Az Apa elesik. Hanyatt fekszik a parketten. A többieknek az ijedtségen kívül más bajuk nem esett, csak az arcukat és a ruhájukat lepte be a korom.)*

ANYA: *(lehajol az Apához.)* Mi van veled? *(Megpróbálja fölsegíteni.)*

APA: *(föltápaszkodik. Véres az orra, valószínű a tűztér védőlemeze sértette föl. A keze fejével próbálja letörölni. A vér szétkenődik a kormos arcon.)* Semmi. *(Nevet.)* Mit vagy annyira megijedve? Nincsen semmi baj.

ANYA: De hiszen csupa vér vagy!

APA: *(most veszi észre a keze fején a vérfoltokat, az orrát tapogatja, megtalálja a sebet.)* Érdekes, észre se vettem. *(Lehajol, fölveszi a lerepült védőlemezt a parketről, nézegeti.)* Biztosan ettől van, ez törte be az orromat. *(Visszadobja a lemezt, belerúg.)*

ANYA: *(körülnéz a szobában. Reményvesztetten.)* Mi van itt! Minden csupa korom. *(Végighúzza az ujját a szekrényajtón.)* Írni lehetne rá. *(Az Apához.)* Ne telefonáljak a mentőknek?

APA: A mentőknek? Megörültél? Akkor már inkább a hullaszállítóknak.

FIÚ: *(zsebkendővel törölgeti ki a szeméből a kormot. A Lányhoz.)* Jól nézel ki.

LÁNY: *(arca bányász fekete a könnyel elmázolt koromtól, a világos ruha koromfoltos.)* Te sem panaszkodhatsz. *(Elneveti magát.)*

ANYA: *(végignéz a Lányon.)* Mitől van ilyen jókedved? Menj inkább átöltözni. *(A Fiúhoz.)* Te meg segíts egy kis rendet csinálni. Vedd elő a porszívót! *(Az Apához.)* Ragaszd le az orrodat, mert így mindent összevézelsz. A kötszerek ott vannak a konyhaszekrényben. *(Az Apa kimegy konyhába. A Fiú megjelenik a porszívóval. A kazán környékét kezdi takarítani.)* A székeket is, hogy legalább leültethessük valahova a vendéget!

FIÚ: *(az asztal körül rendezkedik. Belenéz a leveses tálba.)* Ez is csupa korom lett.

ANYA: Pedig nincsen másik. Ezt kell megenni.

FIÚ: A fekete levest.

ANYA: Majd teszek hozzá egy kis paprikát, akkor nem látszik.

FIÚ: *(vidáman felrikolt.)* És jó magyaros lesz.

APA: De jó kedved van!

FIÚ: Talán baj?

ANYA: Hát nem ez a legalkalmasabb időpont a vigaságra. *(Észreveszi a Lányt, aki a szekrénynek dőlve sír. A Lányhoz.)* Te meg mit bögsz itt, menj inkább mosakodni. Vagy így akarod fogadni a vendéget.

LÁNY: Úgyse jön már.

ANYA: Jön vagy nem jön, az az én dolgom, a tiéd, hogy megmosakodj legalább. De átöltöznöd se ártana valami tiszta ruhába. *(A Lány bemegy a fürdőszobába. Az Anya az Apához.)* Mintha még mindig gázszag volna?

APA: *(a kazánt vizsgálgatja, de már jóval óvatosabban, mint eddig.)* Ez az, megvan! Nincs elzárva a főcsap, azért ereszt. *(Elzárja a főcsapot.)* Így ni, most már nem jön több.

ANYA: *(beleszimatol a levegőbe.)* Még mindig bűdös van.

APA: Hát persze, nem oszlik el az ilyen hamar. Kinyitom az ablakot, jó? *(Az ablakhoz megy.)* Na, mindegy, ez már úgy is betörött. *(A lábával a cserepeket piszkálja.)*

ANYA: Azért csak nyisd ki, úgy mégse olyan rendetlen.

APA: *(kinyitja az ablakot, és kihajol rajta.)* Az az ipse ott lent, nem ide integet?

ANYA: *(izgatottan szalad az ablakhoz, mélyen kihajol háttérbe tolva az Apát.)* Ő az! Észrevett! Jön, jön, jön! *(Kifele kiabál a Vendégnek.)* Ciao! Ciao! *(Hirtelen a szoba felé fordul, lázas rendezkedésbe kezd, ráteszi a levesre a fedőt, megigazítja a székeket, a konyharuhával megpróbálja leporolni a terítőt és így tovább, amíg csak a csengő meg nem szólal. Pár pillanat az egész. Szól a csengő.)* Hát ez a lány meg hol van? *(Nem találja a Lányt, de azért ajtót nyit.)*

VENDÉG: *(mind a két keze tele van csomagokkal, tanács-talanul áll az ajtóban, amíg csak az Anya be nem tessékeli. Megáll a szoba közepén, széttárja a karját, meglengeti a csomagokat.)* Ciao bambini! *(Az Anyához fordul.)* Ciao mama! *(Megöleli, megcsókolja a még mindig kormos Anyát. Ő maga is kormos lesz tőle. Aztán az Apa következik.)* Ciao babbo! *(Majd a Fiú.)* Ciao fratello! *(Erre már a Lány is kidugja kíváncsian a fejét a fürdőszobából, és bejön a szobába. A maga készítette felvágott ruhában van, újra kifestve, mintha mi sem történt volna. A Vendég átöleli a Lányt.)* Ciao bambina! *(És szájon csókolja. Majd a derekára csúsztatja a kezét, és táncolni kezd vele keményen, kopogva, zene nélkül, mint egy fabábú. A család áhitattal nézi a jelenetet.)*

ANYA: Milyen szép pár!

FIÚ: Zsák a foltját megtalálta.

ANYA: Ne légy ünneprontó!

FIÚ: Vagy úgy, ünnepeünk! Jó hogy mondd. *(Közben a Vendég gyomrából, ahonnan az olasz szavak is fülhangzottak, szivárogni kezd a zene.)*

ANYA: *(a Fiúnak.)* Te talán nem örülsz a nővéred szerencséjének? *(Az Apához fordul.)* És te, te meg mit búslakodsz? Nem a vesztőhelyre viszik a lányodat, révbe

ért végre. Ő legalább megtalálta a szerencsáját, nem úgy, mint én.

FIÚ: Olyan biztos vagy benne?

ANYA: Jaj, ne akadékoskodj folyton! *(A furcsa pár kitáncol az ajtón, már a lépcsőházban kopognak a léptek.)*

APA *(az ablakból. Magában mélabúsan.)* Nem ártott volna elbúcsúzni, de ha nem, hát, nem. Az idő az oka mindennek, az idő. Semmire se jut belőle. *(Felélénkülve.)* Gyertek, legalább integessünk neki! *(Mind az ablaknál, integetnek. Az Apa a Fiúhoz fordul.)* Te, mi-féle autó ez, mintha láttam volna már valahol?

FIÚ: Azt hiszem, lopott. Mint az összes többi.

APA: Szóval ez a spanyol is...

ANYA: Olasz.

APA: Spanyol, olasz, teljesen mindegy. Azt mondd meg, ez is ugyanabból a bandából való, amelyik kicsinált engem?

FIÚ: Könnyen lehet.

APA: Egy közönséges magyar csirkefogó, aki olasznak adta ki magát?

FIÚ: Te mondtad, nem én mondtam.

ANYA: Ne, ne, nem akarom hallani!

APA: Pedig ez az igazság.

ANYA: Á, te, te igazság bajnoka! Mindig azt kerested, aztán mire jutottál vele? Megmondom én, semmire, az ég adta világon semmire. Hát ez a semmi, ez a te nagy igazságod. *(Kint fölberreg az autó, távolodik, majd elhal a motorzaj.)*

FIÚ: Elmentek.

APA: Nem értem, mi a probléma, hiszen megvolt mindenünk, lakás, bútor, kaja, pia, meg amit akarsz... Semmi bajunk se volt, amíg ez az izé, ez a hogyishívják... ez a francia... ez az olasz... be nem tette ide a lábát. De amióta betette, mit mondhatnék, nincs béke az olajfák alatt.

ANYA: *(becsukja az ablakot, hátat fordít neki.)* Hagyjuk ezt. A többi nem ránk tartozik. Inkább próbáljunk... *(Körbe mutat a szobán.)* ...valami rendet csinálni itt. *(Hozzákezd a rendcsináláshoz. Az Apa meg a Fiú követik a példáját. Ide-oda rakosgatják a tárgyakat, de ennek semmi látszatja nincs. Mintha egy helyben topognának. Például az egyik cserepes virágot a virágtartóból az asztalra teszi az Anya, majd vissza újra a virágtartóba többször egymás után. Az Apa egy karosszékkal bajlódik, az asztal mellől az ablakhoz helyezi, majd vissza, akárhányszor megismétli az áthelyezést, ahogy sem elégedett az eredménnyel. A Fiú a tálcán gőzölgő kávéval csinálja ugyanezt, hol kiviszi a konyhába, hol visszahozza, de nem tud megállapodni sehol.)*

APA: *(fúj, megáll pihenni, majd körülnéz a szobában, hogy felmérje, mire jutottak. A fejét csóválja.)* Szó, ami szó, ennek nem sok értelme van. *(Megrántja a vállát.)* Na, mindegy! *(És tovább folytatja együtt az Anyával és a Fiúval a vég nélkülinek ígérkező rendezkedést.)* Azért, ha úgy gondoljátok, csináljuk tovább.

DURAZZÓI KÁROLY

*Történik 1386 februárjában,
három és fél évvel Nagy Lajos király halála után*

Személyek:

Durazzói (Kis) Károly, Nápoly és Magyarország királya

Garai, nádor

Forgách Balázs, nemes

Csathó, katona

Láncos, katona

YOUNG RUSSIA

GARAI: És akkor a durazzói bitang a levélért nyúl majd...

FORGÁCH: Értem... amikor Erzsébet kezéből éppen átveszi...

GARAI: Átveszi, és a tekercset lappá simítaná... akkor cselekszel...

FORGÁCH: Igen... az a kedvező pillanat...

GARAI: ...mivelhogy mindkét kezét egyszerre köti le a gyatra bíbelődés... Ezt kell kívárnod.

FORGÁCH: Úgy lesz. Figyelek majd, uram.

GARAI: Nem előbb és nem utóbb! Egyetlen mozdulat.

Ha jó helyet ér, nem több... Gyimes várát kapod érte, Balázs, és a királynék sírig tartó köszönetét.

KÁROLY: Alattomban? És éppen te, Balázs... Mit bámultok, orvgyilkosok? Nem adom olcsón az életem! Ha annyira sóvárogtok utána... gyertek, törjetekek rám újra. Vívni fogok érte! Vívni, vívni, vívni addig, amíg meg nem halok.

FORGÁCH: Érzem, most fölém hajol, de akkor se mozdulok, ha tört döf belém a takarón át. Haljak meg így, ha meg kell hálnom, nincs kedvem védekezni. Undorodom mindentől – magamtól is. Számíthattam volna rá, hogy így kell végezni. Eszköz voltam. Tökéletlen eszköz, mert azt a gyilkos döfést elhibáztam. És ez az, amire nincs bocsánat. Királynénk Gyimes várát ígérte tettemért. Ha sikerül, most az egész udvar hősként ünnepelne, így meg... Így meg azt sem tudom, seblázamból kinek a börtönében ébredek, ha felébredek egyáltalán.

GARAI: Ébredj, Balázs! Hiszen csak színlelsz. Néhány karcolástól férfi nem esik ágynak. Mért teszed próbára a türelmemet?

FORGÁCH: A seb túlságosan sajog még.

GARAI: A legjobb gyógyír sebedre a cselekvés.

FORGÁCH: Menekülni kell?

GARAI: Az fusson, akinek félnivalója van. Nekünk nincs.

FORGÁCH: És a király? Végeztetek vele?

GARAI: Ne nevezd királynak. A durazzói, ha rá gondoltál, fogoly.

FORGÁCH: Halandó nem élte volna túl csapásomat. Az Isten volt vele.

GARAI: Pápai átokkal a nyakában? Inkább a vakszerencse, ha nem az ördög maga. Vagy csak te voltál ügyetlen, hogy elhibáztad.

FORGÁCH: Teljes erőmet beleadtam. Mázsás vadkan nem élte volna túl, ő meg még mindig él.

GARAI: Már nem sokáig. Hamarosan alkalmad lesz javítani.

FORGÁCH: Ne kívánd tőlem, hogy még egyszer kezet emeljek a magyar királyra.

GARAI: Nem király, trónbitorló, ezt jól jegyezd meg. Mit tisztelsz benne? Johanna gyilkosát, Lajos végrendeletének felrúgóját, a királynékat fondor csellel kijátszó trónbitorlót?

FORGÁCH: Az Árpád-vér utolsó cseppjeit.

GARAI: Jó királyod már várja hű alattvalóját a tömlőcében. Tört és mérget is vigyél magaddal. Nem kényserítünk semmire. Belátásod szerint cselekszel.

FORGÁCH: Adj el rabszolgának, török gályára küldj inkább, semmint Károly színe elé.

GARAI: Ne engem kérj, a királynék döntöttek így. Csúpán nevükben szólok. Nem értem, honnan és miért e hirtelen megingás. Nemrég még tudtad a dolgodat, és most már nem tudod?

FORGÁCH: Károlynak pusztulnia kell, de miért az én kezemtől? Vesszen éhen, eressz kígyót a tömlőcébe, kínáld mérgezett hússal, álmában hóhér fojtsa meg, de én hadd menjek utamra.

GARAI: A szerződésnek, amit kötöttünk, ez lesz a pecsétje.

FORGÁCH: Azt mondd, nincs választásom?

GARAI: Tör vagy méreg. A királynék azt hiszik, hű maradtál hozzájuk mindhalálig.

FORGÁCH: Lajos király örökségét védtem, de hol van az? Az özvegy Erzsébet Lajos országát veszni hagyta. Törvény szerint királynénk, a kicsiny Mária anyja, s gyámolaként rosszul sáfárkodott. Gyűlölség és széthúzás emészti most e drága földet. A jeges Baltikumtól a kéklő Adriáig nemrég még mindenki egyet akart. És ma?

GARAI: De ne feledd, milyen áron. Zách Felicián heted-ízíglén kiontott vére pezsgett kötőanyagként a kövek között. S még mi minden! Nem sorolom, hiszen tudod te is. Az együgyű Károlytól mit remélsz? A hígvelejű olasz intrika, amely egy várost sem képes összetartani, itt nálunk, mint a májusi hó, egy szempillantás alatt elolvadt. Hova lettek, nézz körül, a nagyszájú felbujtói, a gögös horvátiak, Alsáni bíboros, Palisnyai s a többiek, az olasz testőrséggel? Alighogy tört rántottál, térdre estek, elfutottak. Előtted estek térdre. Akkor még nem tudhattak az én embereimről, mégis megfutottak. Gyáva népség. Ha hozzájuk állsz, veszélyes útra tévedsz.

FORGÁCH: Félreértettél, uram. Hűségem a királynék iránt rendületlen, csak az erő és az elszánás folytatkozott meg bennem.

GARAI: A méreg és a tör veled van. Mit várunk tőled, tudod és ne feledd! – Csathó, Lāncos! Vigyétek!

FORGÁCH: Hova visztek, barátaim? Lāncos, Csathó, megnémultatok? Uratok voltam nemrég, hogyan lettem most foglyotok?

CSATHÓ: Nem a miénk, uram!

LÁNCOS: Itt mindenki fogoly.

FORGÁCH: Hogy érted ezt?

LÁNCOS: Ennél többet nem mondhatunk.

CSATHÓ: Ennyit se.

LÁNCOS: Megérkeztünk.

FORGÁCH: Vakhomály! Mintha a másvilág, a pokol tornáca volna. Fáklyát! Adjátok a fáklyát... Hogy a csekélyke fénnel szembeszegülhessek a szuroksötétnek...

CSATHÓ: Vedd hát! Most már beléphetsz, uram!

FORGÁCH: A fáklyafény csak engem vakít el, semmit meg nem világít. *(Ajtó)* Hé, hova ilyen sietve! Mitől féltetek? Csathó, Láncos! A csatában sosem hátráltatok, most menekültök? Futnék én is veletek, de nekem nem lehet, nekem maradnom... mennem kell... lefelé... mindig csak lefelé... Mikor lesz vége ennek, mikor csúszik ki alólam a sikamlós talaj... vonz magához a véget nem érő zuhanás örvénye. Hé, van itt valaki? Senki. Becsapott Garai engem is. Hittem neki, cselekedtem... rosszszul. És most azt szánja nekem, hogy patkányok étke legyek, csontjaim itt szóródjanak szét a nyirkos, hideg mocsokba. Hé, mi az? Ki az?

KÁROLY: A sötétség nem éppen az ébredés jele, ha ébredés ez. Valaki beszélt, lépteit hallottam a puha telt sötétben. És most érzem, engem figyel, valaki, aki... nincs is talán. Szomjas vagyok. Egy korty vízért a koronám... mindkettőt, a magyart s a nápolyit... ki veszi meg? A koronám... sem kell már senkinek? Balázs? Lehet, hogy tényleg te vagy az? Sebnél, szomjúságnál jobban emészt, hogy éppen te törtél ellenem. Bíztam benned. Megcsaltál mégis. Téged választottak, mert rád nem gyanakodtam. Tehát nem is ők, én választottalak a kísértésre. Nem számítottál rá, hogy visszaszúrok. Öten is alig bírtatok legyűrni. Gyimes vára szép birtok, de jobban jártál volna, ha hű maradsz.

FORGÁCH: Ostobán viselkedtél! Garai s a királynék csúnyán lépre csaltak. Gyanútlanul besétáltál a kelepcebe. Megbocsáss, hogy ilyen hangot engedek meg magamnak, de nem vagy már király.

KÁROLY: Még az vagyok.

FORGÁCH: Korona nélkül, várfogságra vetve, vasra vereten, fél szemmel.

KÁROLY: Te tetted ezt! Kétkelzeses orvgyilkos.

FORGÁCH: Szívesen lettem volna hű hozzád, ha módot adsz rá. Aki gyöngé, ahhoz csak öngyilkos pártol. Rosszszul áll a szénád. Újra az életedre törnek...

KÁROLY: Garai! Hát minden áron király akar lenni?

FORGÁCH: Inkább az ágyasa.

KÁROLY: Úgy érted, az özvegy?

FORGÁCH: Csupán leánya, az ifjú Mária gyámjaként.

De úgy nagyon is. Azt a koronázást meg nem bocsátja neked Erzsébet soha. Emlékszel, a templomban hogy zokogott? Futkározott tőle hátunkon a hideg. A koronázási zászló derékba tört. Aztán a szélvihar, a varjak. Te nem olvastál ki semmit e baljós jelekből, uram, csak Garai és Erzsébet.

KÁROLY: Ők ugyan mit?

FORGÁCH: A vesztedet.

KÁROLY: És te, és ti mindahányan, akik mímelték a hű alattvalót, királlyá koronáztatok engem, aki nem fegyverrel érkeztem hozzátok, mint Zsigmond hercegetek, Mária botcsinálta vőlegénye, akinek még elhálni sem sikerült a nászt, s ki most hiú gögjétől elvakulva fegyvert csörtetve ólálkodik fönt északon. Horváti is teljes támogatásról biztosított. Betelt a pohár, azt mondta. Az asszonyuralom csak zűrzavart szül. Mindenki rendre vágyik, Árpád vérét kívánja vissza, az idegenekből elege van. S Lajos álmát, a magyar Adriát, most végre együtt létre hívjuk. Egyezségre kértetek, s nem viszályra.

FORGÁCH: Horváti kért.

KÁROLY: Minden nemes nevében.

FORGÁCH: Hazudott.

KÁROLY: Miért tettétek mégis ellenkezés nélkül fejemre a koronát? Garai és hívei miért nem lázadtak akkor?

FORGÁCH: Nem tudták, milyen erők állnak mögötted. Erősebbnek vélték, mint amilyen voltál. Bátorságod vagy vakságod tévesztette meg őket? Nem hitték, hogy gyanútlan és csak néhány olasz testőr kíséretében sétálsz bele az oroszlán barlangjába. Aztán kiderült, nincs erős és elszánt szövetségesed se külföldön, se itthon.

KÁROLY: Miért lett volna szükségem minderre, amikor én nem elfoglalni, elfogadni jöttem a trónt.

FORGÁCH: Amelyen már ült valaki. Nagy Lajos törvényes utódja, Mária.

KÁROLY: Mária gyermek. A hatalmat törvénytelenül anyja, még inkább Garai bitorolta, és egyáltalán nem az ország javára. A törvénytelenység, a pártoskodás már-már belháborúba torkolt. Erzsébet és Garai alatt a viszály lett az egyetlen vezérelv.

FORGÁCH: S a te híveid, a Horvátiak s a többi délvidéki úr, nem ugyanezt szították vajon?

KÁROLY: Én a megbékélésre próbáltam rábírní őket is. Mutattak, mert kénytelenek voltak mutatni némi önmérsékletet, amit Garai és Erzsébet még színlelni se próbált soha.

FORGÁCH: Miért rendelted a két királynét a koronázási misére, vagy ha nem rendelted, miért engedted oda őket? Hogy látványosan, Lajos sírjára borulva, zokogva ellened tüntessenek? Már ekkor mindenki megbotránkozott. Te nem végeztetted ki a két tiltakozót, nem vettetted tömlöcbe, ide, hova most minket vettettek ők, hanem szemet hunytál orcátlanságuk fölött. Vagy észre se vetted, mi történt veled, általuk, körülöttd? A koronázási zászló derékba tört, mindenki földöntúli jelről beszélt. Lehet, provokáció volt ez is, amit Erzsébet szervezett. Szándékosan törte el valaki a zászlórudat. S megint csak nem hullt le a porba a bűnösök feje. Még ekkor sem kezdtél gyanakodni?

KÁROLY: A gyanakvás gyanakvást szül, a gyűlölség gyűlölködést. Ha én is gyanakvással kezdem, és gyűlölséget táplálok a szívemben, hogyan lett volna esélyem békességet teremteni?

FORGÁCH: Kard által.

KÁROLY: Öldöklő belháborúban?

FORGÁCH: Ne hidd, nem lázadt volna senki. Titokban mindnyájan erre vártunk, erős férfikézzre a szeszélyes asszonykormány helyett.

KÁROLY: Talán még te sem rántottad volna orvul rám a tört? Mert hidd el, ez volt mindebben a legnagyobb kudarc, hogy éppen te szegődtél szolgálatukba orgyilkosomnak, te, akit leginkább a bizalmamba fogadtam. A számítás vezetett már akkor is, a kezdetektől? A gáz-tetre mikor vettek rá, mondd, az alávalók?

FORGÁCH: Bíztam benned, uram, nagyra tartottalak, de te gyengének bizonyultál. Megkerestek, és nekem nem volt merszem nemet mondani.

KÁROLY: Meg is kaptad a jutalmadat. Az áldozat s az orgyilkos ugyanegy börtönben végzi. Azért, gondolom, nem erre számítottál. Ha nem állok ellen, ha neked sikerül hátulról hőiesen végezned velem, minden egyszerűbb volna most. Én a föld alatt, te meg Gyimes várában ünnepelnéd hőstettedet házad népével, felhőtlen boldogan. A te balszerencséd, hogy kénytelen vagy a társamul szegődni, nekem most igazi szerencse. Lám, utolsót lobbant a fáklya. Sűrű és nehéz a sötét... A sötétség a felejtés, a megbocsátás közege. A gyógyulásé.

FORGÁCH: Vagy a halálé.

KÁROLY: Amely a legteljesebb gyógyulás maga.

FORGÁCH: Felkészültél rá, uram?

KÁROLY: Mióta megszülettünk, mindnyájan arra készülünk.

FORGÁCH: Külön imát a lelki üdvösségedért, mondtál-e?

KÁROLY: És te? Neked sokkal nagyobb szükséged volna rá.

FORGÁCH: Gondolod? Johanna vesztét, amely pápai átkot vont fejedre, már elfeledted?

KÁROLY: A bérgyilkosom most bírám-má lép elő. Tudatlan vagy, semmit se ismersz, de ítélkezni, úgy véled,

van jogod. Endre öccse vesztéért Lajos király sem res-
tellt önkezével állni bosszút. De az igazi bűnöst, Johan-
nát futni hagyta, az ő büntetését nekem kellett kimér-
nem. Nápoly kurvájára, a pápa fattyára! Bizony, Endre
jegyeséről és egyben gyilkosáról nem sok jót őrzött meg
Nápolyban az emlékezet.

FORGÁCH: De amit itt beszéltek...

KÁROLY: Miféle szóbeszédet emlegetsz?

FORGÁCH: Erzsébet s Mária megérkezésed óta rettegve
várta a halált, féltek: Johanna sorsára kerülnek, meg-
fojtatod majd őket is. Budán mindenki erről suttogott.
Így talán érthető már, hogy Erzsébet a megsebzett anya-
tigris dühével támadott.

KÁROLY: És te? Téged mi vezérelt? Elhitted, amit suttog-
tak felőlem, hogy vérszomjas asszonygyilkos vagyok?

FORGÁCH: Könnyebb volna most azt mondanom, igen,
megtévesztettek engem is, de nem mondom. Nem,
uram, nem hittem egy szót se abból, amit az utca plety-
kált, gondolom, Erzsébet sugallatára. Ámbár az is biz-
tos, mióta megérkeztél, Erzsébet nem aludhatott nyu-
godtan. Ha nem is tört orvgyilkos az életére, törhetett
volna. Talán hiba volt, hogy mégsem. Túlságosan kesz-
tyűs kézzel bántál velük, a két királynéval. Érdekeid
ellenére. Ezért tápláltam a kelleténél több rokonszenvet
irántad. Amit félreértettél.

KÁROLY: Alaposan.

FORGÁCH: Szövetségesednek véltél, pedig csak tisztel-
telek.

KÁROLY: A tisztelet alábbvaló a szövetségnél?

FORGÁCH: Fordítva, és mégis az utóbbi az erősebb
kapocs.

KÁROLY: Hogy érted ezt?

FORGÁCH: Mert életben tart, egyedül ez tarthat életben,
feledteti el gyöngeségedet, ha szövetkezel akár az ör-
dőggel is. Így voltam én. Szívesebben húztam volna
hozzád, de esküm a királynékhoz kötött.

KÁROLY: És rám, a királyodra nem esküdtél-e később ugyanúgy? Hogyan döntötted el, két esküd közül melyiket szegezed meg?

FORGÁCH: Nem én döntöttem el, te magad, amikor gyöngének mutatkoztál, mert mi másnak volna jele a túlzott megbocsátás, ha nem a gyöngeségnek?

KÁROLY: Akár az erőé is lehetett volna.

FORGÁCH: Lehetett volna, de nem az volt. Ezt most már te is beláthatod. Palisnyai, a Horvátiak és a többi délvidéki úr biztattak, tüzeltek, de csak azért, hogy királyságod szélárnyékában saját pecsenyéjüket sütöghessék. A koronát el lehet nyerni csellel, trónra emelhet a kedvező közhangulat, de a koronát s alatta az országot megtartani csupán erő képes, gazdagság s hadsereg.

KÁROLY: Vér s megtorlás nélkül nem vagytok képesek elfogadni senkit királyotoknak?

FORGÁCH: Aki nem szánta el magát eléggé, az nem való uralkodásra.

KÁROLY: Azt akarod mondani ezzel, ha Erzsébetet időben megfojtom, máig a trónon ülnék, s nem itt a tömlöc padkáján várnám a végítéletet?

FORGÁCH: S nekem nem kellett volna ellened tört rántanom. Azt mondom, igen. Hűséges szolgád lehettem volna mindhalálig. Nem csalódtál volna bennem. Ha azt látom, a királynéknak mindenképpen veszniük kell, veled vagyok, de nem azt láttam. Egyre magabiztosabbak lettek, s Garai egyre gögösebb. Nem mondhattam ellent nekik. Kezdetben azt hittem, az első megpróbáltatás után hátat fordítasz ennek a konok, rögzös földnek, s meg sem állsz Nápolyig.

KÁROLY: Nem tehettem. Lajos örökségét jöttem valóra váltani.

FORGÁCH: Sereg nélkül, a pusztá két karoddal. Ha csak a léha olasz testőröket nem nevezed seregnek. S Horváti katonáit, akik szintén az első kardvillanásra megfutottak. Egyik sem akarta igazán megvédeni a koronádat.

Talán mert nem állt érdekükben, vagy csak nem ismerték fel, mi volna az igazi érdekük? Garai ellenben tudta, mit akar.

KÁROLY: Gondolod?

FORGÁCH: Ha nem tudta is, legalább elszánta magát, s nem hátrált meg. Lajos halála óta itt a Kárpátok alatt senki se tudja, mit akar. Senki, akinek módja volna az akaratát tettekre váltani. Nincs senki, aki békétlenségünket, önzésünket erő s elnézés megfelelő egyvelegével orvosolná.

KÁROLY: Ezt akartam. S te mégis tört rántottál rám.

FORGÁCH: Az akarat kevés, ha tettek nem szereznek érvényt neki, elröppen egyik pillanatról a másikra, mint a pitypang bolyha. Nem annyira eszme, erő kell hozzá inkább.

KÁROLY: Erő sokféle van. A nyers kard-ki-kard-ki, bármilyen sokra becsületek is, nem mindenható.

FORGÁCH: S te mennyivel mentél többre itt? Nyakadon a pápa átka, Zsigmond, Valois, mind egyformán trónkövetelő ellenségeid.

KÁROLY: Én arra gondoltam, ha ő, Garai, a Horvátiak s Nápoly összefog a magyar korona alatt, Lajos álma valóra válhat. Ezért nem jöttem sereggel, nem mutattam erőt. Azt reméltem, elfogadják bennem a kibékítőt, de nem fogadták.

FORGÁCH: Álom volt. Lázálom. Amiből íme, fölébredtél... Tessék! És a valóság: börtön nyirka, patkányok bűze! Reménykedsz még valamiben, uram?

KÁROLY: Amíg élek, nem adom, nem adhatom föl. Isten bármikor segíthet. Ahogy eddig nem egyszer segített, volt, hogy éppen a pápa ellenében.

FORGÁCH: Igen, talán az Isten. Mert másra most már végképp ne számíts.

KÁROLY: És te? Mit akarsz? Hallod? Hová mégy? Ki vagy te? Ki voltál? Nem válaszolsz? Így is jó. Hiszen nem is létezel talán. Csak elképzeltelek. Ennyi voltál.

S most eltűnsz a képből. Bele a sötétbe, amiről nem tudhatom, a börtön, az álom, a rosszullet vagy a másvilág sötétje. Itt hagytál, mielőtt elszámolhattunk volna egymással, pedig semmi másért, csupán ezért, az elszámolásért kerestelek meg. Vagy te kerestél. Miért nem válaszolsz? Érzem lélegzetedet a sötét nyirkon át, pórusaid éber figyelmét. Garai küldött? A királynék? Miért? Hogy megfigyelj és besűj nekik? Vagy azért, hogy megölj? Ha így van, miért tétovázol? Mitől félsz?

(Ajtó)

LÁNCOS: Az asztal terítve, a királynék ebédre várnak, jó király!

KÁROLY: Tisztálkodnom kellene, átöltöznöm. Így nem léphetek a királynék elé.

CSATHÓ: Nincs rá időnk, uram!

KÁROLY: Végül is szégyenkeznem állapotomért nem nekem kellene. Inkább nekik, hiszen ők juttattak ide.

(Zenei átkötés)

GARAI: Urunk királyunk, Isten hozott körünkben.

KÁROLY: Ezek az illatok! És ez a fény! Az utóbbi napokban elszoktam tőle, hogy így fogadjanak. Mitől változott meg most minden?

GARAI: Ami történt, tévedés volt, uram.

KÁROLY: Úgy érted, hogy életben maradtam? Megzavarta a királynékat, de talán téged is, habár te nem könnyen jössz zavarba, s ennek köszönhetem, hogy még életben vagyok. De lehet, hogy nem sokáig. Mi ez itt az asztalon, saját halotti torom? Nem gondolod, hogy mindez ízléstelen?

GARAI: Félreértesz, uram. Bocsánatot szeretnék kérni a királynék nevében.

KÁROLY: Ők hol vannak?

GARAI: Megérkeznek hamarosan. Addig is foglalj helyet! Milyen bort a kupába? Vérvöröset, színaranyt? Én töltek neked saját kezűleg.

KÁROLY: Gondolod, benned olyannyira megbízom, hogy csupán kezedből vágyom elfogadni a kupát?

GARAI: Bizalmatlan vagy? Azért nem nyúlsz semmihez?

KÁROLY: A bizalmamra áhítozol? Le kellett volna fejeztesselek. Amikor még nem tartottál igényt a bizalmamra!

GARAI: Megkövetlek, uram királyom, és nemcsak a magam nevében. Erzsébet s Mária, a kis királyné, mindketten látni akarnak, s bocsánatot általam kérnek most. Amíg nem érkeznek meg, addig is.

KÁROLY: Nem érkeznek meg, de hát ezt jól tudod te is. A te kezedben van minden hatalom, élet és halál. De ha életemre törsz, siess nagyon, nem tart soká e pünkösdi királyság. Elbúsz te is hamar. Ha végezni akarsz velem, sietned kell.

GARAI: Félreértesz, uram. Szabadulásodat jöttünk össze ünnepelni.

KÁROLY: A szabadulásomat? Pár hete még az életemre törtetek orv cselekkel, majd börtönben próbáltatok elvéreztetni, megrohasztani. Túléltem mindezt. És most koccintsak veled, ki nemrég orvgyilkost fogadtál ellenem? Bízom benned, az összeesküvőben? Hogyan koccinthatnék veled, mikor tudom, a kupában a bor, mit felém nyújtasz, lehet, hogy mérgezett. Az étel az asztalon bármilyen ínycsiklandóan illatozik, dögletes halált lehel. Vagy ezt nevezed te szabadulásnak?

GARAI: Nem bízol bennem, jó uram. Nem bízol, s joggal teszed. Mit kívánsz, hogy kételyedet eloszlassam?

KÁROLY: Valld meg az igazat!

GARAI: Azt tettem eddig is.

KÁROLY: Túl sok volt az igazságod ahhoz, hogy köztük a valódira rátaláljak.

GARAI: Tudod jól, ez az, ami nem rajtam múlik. Ők rendelkeznek velem, és nem én velük.

CSATHÓ: Ahogy parancsoltad, uram, a vendég előállt.

GARAI: Itt vagy hát, Forgách Balázs, jó barátunk. Foglalj helyet körünkben! Fegyveredet majd Csathó őrzi, míg koccintasz velünk.

KÁROLY: Miféle színjáték ez?

GARAI: Tölts, Csathó fiam! Urunk, királyunk sokáig éljen! Egészségére ürítsük a kupát!

EGYÜTT: Éljen! Sokáig éljen Károly király!

GARAI: Mi az uram, átalsz inni velünk? Nem ízlik tán, hogy földre loccsantod a bort? Csathó fiam, újat tölts neki! A szabadulásodra, uram, inni kell!

EGYÜTT: Inni kell!

KÁROLY: Ha kell, hát legyen! Miért nem te töltesz, Balázs? Jól sejtem, a te tiszted felszolgálni a méreg-poharat is.

GARAI: Uram, te rémeket látsz! Az egészségedre, uram! A sültből is végy! Na mi van, miért hallgattok ilyen gyászos pofával? Balázs, Gyimes vára sem derít föl? S ti martalócok, a fejedelmi asztal nektek semmi se? Talán mindennap királlyal lakomáztok? Ha ti így, én meg amúgy. *(Károlyhoz)* Uram, látom, nem vagy éhes. Nem óhajtasz visszatérni a lakosztályodba? Nem válaszolsz? Rendben van. Láncos, Csathó, munkára fel, jó urunk pihenni óhajt, kísérvétek el!

LÁNCOS: Hová, uram?

GARAI: Ahonnan jött.

LÁNCOS: A palotába?

GARAI: A börtönébe.

KÁROLY: Ne játsszátok a meglepettet! Inkább segítsetek. A bor a fejembe szállt. Gyorsan ható mérge a térdeimbe. Jó lesz hát, hogyha támogattok.

GARAI: *(Forgáchhoz)* Hogy érzed magad?

FORGÁCH: Mérget tettél az én boromba is?

GARAI: Félrebeszélsz. A rossz lelkiismeret felszította fantáziád. Én az igazságszolgáltatást Istenre bízom, nem úgy, mint egyesek.

FORGÁCH: Mintha nem te béreltél volna fel a merényletre, most úgy teszel! Mi készül itt, én nem tudom, miféle aljas cselszövény. Vagy egyszerűen csak kedved leled benne, hogy megzavarj?

GARAI: Nem nagy multság, de jobb híján kénytelen vagyok most ezzel beérni. Bár szívesen megkímélném tőle magamat és téged is, de...

FORGÁCH: Arra célzol, börtönbe kívánsz engem is?

GARAI: Csak hogy gondját viseld a királynak.

FORGÁCH: Ha nem hatna a méreg?

GARAI: Miféle méregről beszélsz? Gyilkosnak nézel? Méreg és tör a *te* fegyvered. Úgy emlékszem, magadhoz vetted mind a kettőt. Megvannak-e még?

FORGÁCH: A méreg... hol a méreg? Nem találom...

GARAI: Véletlenül, de egészen véletlenül, nem Károly borában keveredett el?

FORGÁCH: Nem értem, én nem...

GARAI: A király majd mindent elmagyaráz. Kövesd szégyent!

FORGÁCH: Még nem vagy király, hogy parancsot osztogass nekem.

GARAI: Félreértesz, ez nem parancs, csupán egy jó tanács. Nem kötelező, de gondold meg, talán érdemes megfogadni.

CSATHÓ: Elkísérünk, uram.

GARAI: Kétbalkezes. Amit elhibáztál, most beteljesedett. Eridj, gyönyörködj benne, bár létre nem te hoztad. Jobb így... talán, hogy megtörtént végre, aminek hetekkel ezelőtt kellett volna megtörténnie. Akkor szilárdabban állna a vér által visszavett királyság, tündökölné a korona Mária fején Erzsébet vigaszára. A kishitűség távol álljon tőlem, de így most nehéz lesz kitartani, király-ném. Zsigmond fegyvercsörtetve ellenünk ólálkodik.

S ha Margit, Károly özvegye megtudja, mi lett ostoba férjével... Föllázadhat az egész Balkán, nemcsak a Horvátok. Velencének ürügy sem kell. Királyném! Itt vagy, nem vagy itt? Válaszolj, vagy, vagy nem vagy... szólj, mitévő legyek? Hogyan álljak helyt? Én nem vagyok király, csupán sanyarú szolga, akit mások fölé helyezték... alattvalóként túl nagy a hatalmam, uralkodáshoz túl kevés... akit miattad fognak – ha helyt állok – eltaposni. És te miért próbálsz királynőként helytállni, amikor nem vagy királynő? Zavaros helyzet, beláthatod. Megingásom így részben érthető. Ne vesd rám csalódott pillantásodat. Kitartok melletted, bármi vár rám, mindhalálig. Ha az eszemre hallgatnék, meg kéne futamodnom, de hűség és becsület visszatart. Nem vagyok képes választani.

(Lépések)

FORGÁCH: Jó volna végre megnyugodni. A börtön sötét nyirkával is beérni. Beérni a patkányseszezással... De nem lehet. Károlynak meg kell halnia. Isten, könyörülj rajtunk, engedd meghalni, akit halálra szántál, ne rój több szenvedést reá.

KÁROLY: Úgy lesz, ahogy ígérted! Levágatod a lázadók fejét. Garaiét, Forgáchét, mindahányét. Erzsébetet megfojtatod.

FORGÁCH: Él, még mindig él... A méreg nem hatott.

KÁROLY: Margit, királyném, a nápolyi palota lépcsősorán szaladsz, de már nem felém. A bárkát várod, amely a sóba pácolt, levágott fejekkel most érkezik.

FORGÁCH: Uramisten... mit tegyek, hogy elnémuljon?

KÁROLY: A bosszú édes, mondják, de én mégse érzek semmi kielégülést. A hiány éget, az elszalasztott tettek hiánya, melyekért nem kárpótol a legvéresebb bosszú sem. Hiába hordatod nápolyi szokás szerint szamaras kordén a levágott fejeket körbe a városban, a megfojtott

királyné szeme hiába dült a semmibe, nem okoz enyhülést.

FORGÁCH: Elhallgass már végre!

KÁROLY: Jóvá tenni már semmit nem tudok. Hiába, hiába, minden hiába.

FORGÁCH: *(Károlyhoz közelít)* A pokolba veled végre!

KÁROLY: Ha én vágatom le a fejüket, abból tanult volna az ország. A vér összekötötte volna, mi széthullani készült, amit utólag nem köt össze már tízannyi vér sem, mert a bosszú rombol, csak a büntetés fegyelmez. Nekem kellett volna rendet vágni köztük. Mert elmulasztottam, megérdemeltem a halált.

FORGÁCH: Most meghaltál, vagy élsz még? Nem mozdul. Nem vérzik. Megalvadt a méregtől a vére? Vége van. *(Elszalad – dörömböl)* Vége. Engedjete ki, hé, engedjete ki! Meghalt a király, meghalt, meghalt! A király halott!

GARAI: Végre.

FORGÁCH: Halott, és mégsem az.

GARAI: Hogy érted ezt?

FORGÁCH: Nem mozdult, de folyton beszélt, tört döftem belé, mintha észre se vette volna, a vér ki sem freccsent belőle. Csak nagy sokára hallgatott el... De addig szörnyűséget beszélt.

GARAI: Mit mondott?

FORGÁCH: Mintha levágatta volna már a fejüket... a tiedet is, uram... és megfojtatta volna a királynét.

GARAI: Vérengző gyilkos. Megérdemelte, ami történt vele!

FORGÁCH: És én? Velem mi lesz?

GARAI: Te maradsz, ahol vagy!... Királyném!... Károly nem árthat többé neked, nem sok benne a köszönet már. Csapdába kerültünk. A Horvátiak ott lázadoznak a délvídeken. Északon az üres fejű Zsigmond a cseh nagybácsi kardját csörteti, Nápolyból Margit királyné bosszúra készül. Alaposan meg kellene fontolni, mit tegyünk.

Délre? Azt mondd, délre, lecsillapítani a fölbolydult urakat? Ne, királyném, ne hamarkodd el a döntésedet. Erdélybe, inkább keletre! Bárhová! Gyűjtsünk sereget! Sereget! Mindenki ellen! Mit? Hogy sereg nélkül, egy-szál magadban? Csupán én kísérjelek, ahogy a múltkor is? Nem, nem, most más a helyzet. A vért vérrel akarják majd megtorolni, halállal a halált. Akkor is? Azt mondd, nem érdekel? Bízol bennük? Miben bízol? Hogy belátják, neked van igazad? Azt mondd, Lajos özvegyét tiszteljük benned. Nem tisztelnek, nem félnek, nem kímélnek ezek már semmit. Csupán a fegyvert, de azt is csak akkor, ha erősebb az övéknél. Azt mondd, aggályos vagyok, mint egy vénasszony? Bocsáss meg, királyném... döntöttél tehát? Kész vagyok parancsodat követni. Döntöttél, tehát indulunk.

EURÓPAI VÖLEGÉNY

*Rémjáték egy részben
Játszódik holnapjainkban,
a mi kis családunkban.*

Személyek:

Anya

Apa

ő, a Fiuk, aki egyébként az öcsém,
én, a Lányuk, akit menyasszonynak szánnak

Mindnyájan a Vendéget,

az Európai Völegényt

várjuk

Mentősök,

Vagányok,

ellenőrök

és

más

látogatók

zaklatása közepette.

Szobabelső. Torzított perspektíva. Hátral jobbra az előszoba ajtaja, balra beépített konyha. Jobbról, oldalt ablak nyílik az utcára, balról a fürdőszoba ajtaja, mellette a falon gázbojler. A berendezés egyszerű, mindennapi. A szoba közepén asztal, körülötte néhány szék. TV, tükör. Az apa a bojler szereli, a fiú segít neki, a lány háttal az asztalra tett hordozható varrógépen ruhát varr magának.

1. (Apa, Fiú, Lány)

APA: *(bojlert szereli.)* Tulajdonképpen gazdagnak is érezhetnénk magunkat. Egy német ürge, elég régen olvastam, de emlékszem rá, azt mondja, a vagyon csak viszonyfoglalom, olyan, mint a nevező nélküli tört. Ehhez mit szólsz?

FIÚ: Kicsit bonyolult, de azért csak folytasd. Előbb-utóbb lehet, hogy megértem.

APA: Pedig egyszerű. Arra céloz az ürge, ez a Schopenhauer, vagy kicsoda, hogy amire az ember nem vágyakozik, az egyáltalán nem is hiányzik neki. Tehát ha ehet, ihat, ölelhet, alhat, ezt is valami nagyokos mondta, akkor mindene megvan neki, feltéve, ha beéri ennyivel. Ellenben lehet akármilyen gazdag, ha még többet akar, szegénynek érzi magát. Tehát, hogy gazdagok vagy szegények vagyunk-e, azt mi magunk döntjük el.

FIÚ: Ügyes.

APA: Én azért ennél tovább mennék. Még az is lehet, hogy igaz.

FIÚ: Tehát akkor most te ezek szerint gazdag vagy, vagy szegény?

APA: Ahogy vesszük. Mondjuk, egy üveg jó hideg sör nem esne rosszul. Az a csavarhúzó pedig, amit már vagy huszonöt-ször kértem tőled, kifejezetten hiányzik.

FIÚ: Ha százszor kéred, akkor se találom.

APA: *(ellöki a szerszámosládát mellől a fiút, és turkálni kezd a ládában, közben morog.)* Mindent nekem kell

csinálnom. *(Egyre bosszúsabb, mert közben ő sem találja a csavarhúzót.)* Eltűntetted a kedvenc amerikai csavarhúzót is.

FIÚ: Amerikai! Álmodik a nyomor. Én úgy emlékszem, orosz volt, és mintha te tetted volna zsebre.

APA: *(megtapogatja a zsebét, megtalálja benne a csavarhúzót.)* Nem segítesz, és még szemtelenkedsz is. *(Hitetlenkedve csóválja a fejét.)* Hogy a fészkes fenébe kerülhetett ez ide?

FIÚ: Úgy, hogy odatetted.

APA: Lehetetlen, arra emlékeznék. Azért egészen hülye még nem vagyok

LÁNY: Hogy tudtok ilyen marhaságon veszekedni? Örüljeteinkább, hogy végre megvan.

FIÚ: Ne szólj bele!

LÁNY: *(förláll a gép mellől, kezében az összefércelt ruha. Nem is néz az apára meg a fiúra. Megrántja a vállát.)* Nekem mindegy. *(Megszólal a telefon. Három csöngetés után a kihangosított üzenetrögzítőre vált.)*

TELEFONHANG: Szia, kerestelek, mindenképpen találkozunk kellene!

LÁNY: *(fölv teszi a telefont.)* Mondtam, már, hogy ne hívogass itthon. Különben sem akarok találkozni veled. Miért olyan nehéz ezt megérteni. *(Kimegy a fürdőszobába.)*

2. (Apa, Fiú)

APA: Hol van az anyacsavar? Tényleg, hol van anyátok? *(Csengetés.)* Ez ő lesz, biztosan megint itthon felejtette a kulcsot. *(A Fiúhoz.)* Lódulj, engedd be!

FIÚ: Miért pont én?

APA: Többek között, mert te vagy a fiatalabb, ráadásul a te anyádról van szó, nem az enyémről.

FIÚ: Mit mondjak, nagyon szellemes. *(Ajtót nyit.)*

3. (Apa, Fiú, a Köszörűs, a Lány hangja)

KÖSZÖRŰS: Van-e élezni való? Kicsorbult kés, olló, balta? Spisák mesterre rábízhatja.

APA: Nem bízunk senkire semmit. Spisák, még hogy Spisák, miféle hülye név. Ilyen név nincs is, szélhámosság ez is, mint minden.

FIÚ: Nincs köszörülni valónk. *(Az Apához.)* Jól mondom Apa?

APA: Jól, nagyon is jól.

LÁNY: *(a fürdőszobából.)* Olyan vagy, mint Pepin bácsi.

KÖSZÖRŰS: Vadonatúj készlettel is szolgálhatok. Ha beenged kérem, megmutatom a készletet. Csúcsminőség fél áron! Ilyent más nem kínál. Gondolják meg, jól gondolják meg, kérem!

APA: Nem gondoljuk meg!

KÖSZÖRŰS: Soha nem látott lehetőséget szalasztanak el! Ne utasítsa vissza a szerencséjét, bácsi! Most az egyszer maga is jól járhatna.

APA: Jól jární, megjární, nem akarok sehogy se jární. Be akarok gubózni a saját csigaházamba! Az én házam az én váram! Békében akarok maradni! Ne háborgasson senki!

FIÚ: Nincs szükségünk semmire!

LÁNY: *(a fürdőszobából.)* Egy olló, apa, egy új olló azért jó lenne!

APA: Nem, a régi sokkal jobb, ha nagymamának jó volt, legyen jó neked is.

KÖSZÖRŰS: Pedig most megcsinálhatta volna a szerencséjét, de ha nem, hát nem. Mindenki a maga szerencsétlenségének a kovácsa.

APA: Házaló, vigéc, hülye ügynök engem ne oktasson! Szerencse, törődjön a saját szerencséjével, ne a miénkkel!

FIÚ: Köszönjük, nem kérünk semmit! A viszont látásra.

KÖSZÖRŰS: Hogy a Devla vigyen el benneteket!

FIÚ: Kuss! *(Beccapja az ajtót.)*

4. (Apa, Fiú)

APA: Én a helyedben pofán vágtam volna!

FIÚ: Ugyan, apa, udvariasság is van a világon.

APA: Betolakodókkal szemben nincs udvariasság! Elvárnák ugyan, de nem érdemlik meg. Na, mindegy. A lényeg, hogy kidobtad az ürgét. Jól megvagyunk mi magunkban, nincs szükségünk senkire. Igaza volt annak a tibeti ürgének, annak a Milarepának, vagy kinek, amikor azt mondta, az ember két négyzetméteren is lehet szabad, másnak ugyanehhez egy földrész sem elég.

FIÚ: Miért olyan fontos ez neked?

APA: Mi?

FIÚ: Hát a szabadság.

APA: Amikor fiatal voltam, folyton ezzel voltunk elfoglalva, mindenáron szabadok szerettünk volna lenni.

FIÚ: Hagyd el, manapság ez már senkit se érdekel.

APA: Jobb is talán. Elég, ha minden csavar a helyére kerül. *(Fölemel egy csavart a földről, maga elé tartja.)* Mint ez is például. Egy csavarnak ne legyenek álmai! Ott érezze jól magát, ahova a konstruktőr szánta, és ne ugráljon! A lényeg, hogy működjön a rendszer. A rendszer mindennél fontosabb, tudom én azt.

5. (Apa, Fiú, Lány)

LÁNY: *(átöltözve jön vissza a fürdőszobából. Az új ruháját mutatja.)* Mit szóltok hozzá?

FIÚ: *(a szerszámos ládában turkál, hátra se néz.)* Csinos.

LÁNY: Apa, te meg se nézed az új ruhámat?

APA: Sápadt vagy.

LÁNY: Igazán befizethetnél egy tengerparti nyaralásra.

APA: Neked a Tiszazug nem is jó?

LÁNY: Döglött halakkal együtt süttessem a hasamat?
(*Forog a tükör előtt, a saját derekát simogatja.*) Itt mintha egy kicsit szűk lenne, nem? Meg aztán föl is kéne venni belőle. (*Megtűzi a ruha alját.*) Így ni!
(*Csöngetnek.*) Ez anya lesz. (*A Fiúhoz.*) Engedd be, kérlek!

FIÚ: Miért nem te engeded be?

LÁNY: Azért, mert teli vagyok gombostűkkel.

FIÚ: Én meg el vagyok foglalta!

LÁNY: Én talán nem?

FIÚ: Oda ne rohanjak! Ezek a ruhák! Röhej. Papagájnak készülsz? (*Föltápaszkodik, kelletlenül ajtót nyit.*)

6. (Apa, Anya, Lány, Fiú)

ANYA: (*mindkét kezében egy-egy tömött bevásárló-szatyor. Az egyiket a Fiúnak nyújtja, aki késlekedik segíteni.*) Vedd már el, mert leszakad a karom! (*A Fiú elveszi, és az asztalra teszi a szatyrot, az Anya ugyanezt teszi a nála maradtal.*) Már azt hittem, megszöktetek, azért nem nyitjátok ki az ajtót.

APA: Mondtam nekik, hogy lóduljanak, de ezeknek beszélhet az ember.

ANYA: Te is kinyithattad volna.

APA: Tele volt a kezem.

ANYA: Volt idő, amikor a kezed-lábad összetörted volna, ha becsöngetek hozzád, emlékszem.

APA: Ugyan, ma már kit érdekelnek ezek a régi dolgok.

ANYA: Érdekel, nem érdekel, így volt.

APA: Régen, régen a lócitromok is nagyobbak voltak.

FIÚ: (*a csomagok között turkál, fosztogatja őket.*) Málnát nem hoztál?

ANYA: Olyan drága volt!

ANYA: Te megint szerelsz? *(Rakodik, de közben meg-megáll, bele-beleszimatol a levegőbe.)* Milyen gázszag van! *(Most csodálkozik csak rá.)* Szétszedted a bojler!?

APA: *(fölnéz a munkából.)* Nem értem, nem a gyújtólánggal van baj. Ég, de nem gyújt.

ANYA: Ha ég, miért kellene gyújtania?

APA: Hogy-hogy miért?

LÁNY: Hogy fölrobbanjunk. *(Nevetnek.)*

APA: *(fölláll, mérgesen belerúg a szerszámosládába.)*

Nektek is érdemes valamit csinálni! *(Az asztalhoz megy.*

Kibont egy sört.)

ANYA: *(a bojlerre mutat.)* Csak nem akarod így hagyni?

APA: Dönts már el végre, most csináljam, vagy ne csináljam?

ANYA: Elég, ha összedobod valahogy, az se baj, ha nem működik. Valami pofája legyen, az a lényeg, a többi most nem számít. *(Körülnéz.)*

APA: Azt hiszed, hogy csak úgy össze lehet dobni.

ANYA: Micsoda rendetlenség van itt! Csak egy percre tegyem ki a lábamat, és máris a feje tetejére áll minden! *(Sietve újra rakodni kezd. Szemrehányóan a többiekhez.)* Legalább segíthetnétek!

APA: Állítólag a káosz a világ természetes állapota, a rend csak véletlenül, kivételes pillanatokban áll elő. Ez most, úgy látszik, speciel nem az a pillanat.

ANYA: *(az Apát meg se hallja, könyörögve a gyerekekhez.)* Ne pusztítsatok el mindent, nem azért vettem!

FIÚ: Hanem?

ANYA: Csak hogy legyen itthon. Nálunk mindig üres a kamra, a hűtőszekrény. Nem tudom, ha egyszer betoppanna valami vendég, mivel kínálnám meg.

FIÚ: Miféle vendég?

ANYA: Mindjárt elmesélem. *(A mosóporos, szappanos dobozokat a Lány kezébe adja.)* De most vidd ezeket a fürdőszobába! *(A Lány kimegy a fürdőszobába.)*

LÁNY: *(a fürdőszobából kiabál ki.)* Hova tegyem őket?

ANYA: *(bosszúsan.)* Hova, hova, hát a polcra.

LÁNY: Tele van üres dobozokkal.

ANYA: Dobd ki őket!

APA: Nehogy már! *(Átveszi a dobozokat.)* Jók lesznek még ezek valamire! Mindent csak kidobni, kidobni, micsoda dolog! Jön még kutyára dér, ebben biztos vagyok, amikor egyetlen gyufaszál is kincset ér majd.

ANYA: Hova viszed őket?

APA: Találok helyet nekik.

ANYA: *(elkeseredetten.)* Az egyetlen szekrényünket akarod telerakni a kacatjaiddal?

APA: *(viszi a dobozokat a másik szobába. Kifelé menet, magában.)* Jók lesznek még ezek valamire. *(Elejti a dobozokat.)*

ANYA: Na tessék, kellett neked zsonglörködöd! *(Körül néz. Elégedetlen.)* Micsoda rendetlenség van itt. *(A Fiúhoz.)* Hozd a porszívót! Mindjárt itt a vendég!

APA: De hát kit hívtatok ide, miféle vendéget?

ANYA: Egy férfit, egy igazi férfit.

APA: Csak nem egy újabb vőlegény? *(Kiviszi a dobozokat.)*

LÁNY: Milyen vőlegény?

ANYA: Egy igazi úr. *(Mutatja.)* Ilyen magas, három nyelven beszél, jóképű, elegáns. Kell ennél több?

LÁNY: Nem, dehogy, ez is túlzás.

7. (Anya, Apa, Lány, Fiú)

FIÚ: *(bejön a porszívóval.)* És gördeszkán jár. *(Bekapcsolja a porszívót.)*

ANYA: És öltönyt visel, és nyakkendőt, csokornyakkendőt. Igazi úriember. Mellette leányálom az élet!

APA: De mit akar itt? *(A bojlert szereli.)*

ANYA: Kiküldetésben van Brüsszelből. Egy egész bizottsággal érkezett. Felmérést végeznek, és minket válasz-

tottak ki, és ha jól szerepelünk, akkor tovább jutunk, és ha ott is jól szerepelünk, a végén jutalomban részesülünk. *(A Fiú a porszívóval átmegy a másik oldalra.)*

LÁNY: Miféle jutalomban?

ANYA: Ingyen nyaralásban vagy valami hasonlóban, de nem ez a lényeg. A lényeg az, hogy jól szerepeljünk, hogy a bizottságnak jó véleménye legyen rólunk, hogy elfogadjanak. Érted már?

LÁNY: Nem nagyon.

ANYA: Hamarosan itt lesz. És akkor majd minden kiderül. Most siess átöltözni!

LÁNY: Mit vegyek fel?

ANYA: Mondtam már, azt a ruhát, amit a névnapodra kaptál.

LÁNY: De hát abban úgy nézek ki, mint egy anyapingvin!

FIÚ: Ne izgulj, a Robicsek arra is bukik. *(A porszívóval ki.)*
Arra igazán.

8. (Anya, Apa)

ANYA: *(az Apához.)* Hát te meg hogy nézel ki?

APA: *(méltatlankodva.)* Hogy néznék, meló közben vagyok!

ANYA: Legjobb lenne, ha lefürödnél.

APA: Nem működik a bojler.

ANYA: Jól van, akkor mosakodj meg, és vegyél föl valami rendes ruhát! *(Apa elpakolja a szerszámokat.)* A szekrényben találsz ruhát!

9. (Anya, Fiú)

FIÚ: *(visszajön.)* És velem, velem mi legyen?

ANYA: *(végignézi a Fiút.)* Hát... Reménytelen vagy. Na, menj, azért öltözz át! Vegyél föl legalább egy zakót! Találsz a szekrényben!

FIÚ: Zakót! Ti mondtátok mindig, nem a ruha teszi az embert! Akkor most minek ez a nagy felhajtás?

ANYA: *(a fejéhez kap.)* Úristen, mit vétettem én ellened? Mindig csak ellenkezni, mindig csak ellenkezni!

FIÚ: Jó, jó, megyek már, ne idegeskedj! Csak éppen szerettem volna tisztázni egy-két dolgot, de ha nem, hát nem megy. *(Kivonul a másik szobába.)*

10. (Anya, Lány)

ANYA: *(a lányához.)* Mindenből gúnyt űznek. Szegénykém. *(Megsimogatja a Lány fejét.)* Így nem könnyű férjhez menni.

LÁNY: De nekem eszem ágában sincs férjhez menni.

ANYA: Mind ezt hajtogatjátok, aztán, ha tényleg nem sikerül, ti vagytok a legboldogtalanabbak a világon. *(Kiábrándultan.)* De ha sikerül, akkor is. *(Magyarázkodik.)* Ha annak idején több eszem lett volna, vagy kaptam volna egy-két jó tanácsot az anyámtól, ma nem itt tartanék. *(A Lányhoz.)* Legalább te légy okos!

LÁNY: Nincs szükségem a tanácsaidra, tudom, mit akarok. Nagyon kérlek, ne szólj bele a dolgaimba! Egyedül szeretnék boldogulni!

ANYA: Egyedül! Istenem, azt hiszed, egyedül könnyebb?

LÁNY: Ha nehezebb, akkor is.

ANYA: Csak segíteni akartam. Olyan csinos fiú. És francia, francia, francia. Te, hogy az hogy tudja mondani: Bonjour, Madame. Meg kell zabálni. Nem beszélek róla többet, hiszen úgysem hiszel nekem, látom a szemeden. De ha majd találkozol vele, megváltozik a véleményed, ebben biztos vagyok. *(Csengetnek.)*

LÁNY: Anya, hallod?

11. (Anya, Apa, Lány, Fiú)

APA: *(félíg öltözve ugrik elő.)* Hol az ingem, hol a zakóm?

FIÚ: *(egy szál gatyában.)* Így jó leszek?

ANYA: Igyekeztek. *(Kifelé.)* Mindjárt. *(A többiekhez.)*

Jaj, az asztal, gyorsan egy terítőt! *(Csengetés másodszor.)* Atyaisten! A létra! *(Kiviszi a fürdőszobába.)*

ANYA: Gyorsan, gyűjtsunk gyertyát!

LÁNY: Ez a csavar nem hiányzik?

APA: Mindjárt kipróbáljuk.

ANYA: Legalább várd meg, amíg elmegy a vendég!

(Kifelé.) Igen, megyünk. *(Anya nyitja az ajtót.)* Tessék befáradni! *(Kinéz a lépcsőházba.)* Van itt valaki? *(Becsukja az ajtót. Lehangoltan.)* Nincs itt senki? *(Visz-szajön, leül az asztalhoz.)*

FIÚ: Elment?

ANYA: Lehet, hogy csak álmodtam. Mostanában elég sokat álmodom. A múlt éjszaka is például. Egyedül utaztam hazafelé. Villamoson, vagy valami rozoga helyi-érdekűn. Kopott, piros kocsik. Tudtam, le kéne szállnom, mert nem jó irányba megyünk. De a szerelvény nem állt meg. A végállomásig döcögtünk. Egy idegen városban találtam magamat. Mentem az utcán, a házak között, és nem ismertem senkit. Öreg, földszintes házak. Egy öregasszony három varjút etetett a kötényéből. A varjak, ahogy jóllaktak, tovább repültek. Egy térre jutottam. Régi romok, fölállványozott, befejezetlen házak. Valaki megfogta a karomat. Nem néztem rá, de tudtam, a férfi, aki a színpad felé vezet, kínosan elegáns, csokornyakkendőt, frakkot visel, és hátborzongatóan jóképű. A színpadon már egyedül voltam. Beszél-nem kellett volna, de hiába nyitottam ki a számat, egy hang nem jött ki rajta. Eszembe jutott, hogy leírtam a beszédemet. Elővettem a táskámból a papírt, kihajtogattam, de a papír üres volt. Ekkor a tömegből valaki

egy óriási léggömböt engedett föl a levegőbe. A léggömb, egy darabig ott lebegett a tér fölött, majd felrobant. Szerencsére mindent ellepett a füst. Aztán kisvártatva föltámadt a szél, és elsodorta a füstöt. Körülnéztem. Sehol egy lélek. Csak szállongó, árva porszemek.

APA: Mit akartál mondani?

ANYA: Fogalmam sincs... Csak arra emlékszem, képtelen voltam megszólalni.

LÁNY: Ugyan anya, nincs olyan helyzet, amiben te ne tudnál megszólalni.

APA: Úgy van, anyátok mindig, minden helyzetben kivágja magát.

FIÚ: Ne álmodozzunk, maradjunk csak a Robikánál!

LÁNY: Csillapodj le!

APA: Kijövünk az alagútból, ne búsulj, mama.

FIÚ: Én már látom a végét.

ANYA: Én nem. A lelkem kiteszem értetek, és mégis itt állunk megfürödve.

APA: Nem történt semmi rendkívüli. A vendég elment, annyi baj legyen. Tele van a hócipóm a külföldi vendégekkel. Külföld, mindig csak a külföld, a nagypofájú nyugat. Pénzük van, nem mondom, de én a helyükben nem dicsekednék vele. Ha vaj van a fejedén, ne menj a napra! A rablott holmit az ember jobb, ha nem teszi a kirakatba. Nem érdekelnek. Nem vágyom rá, hogy kinyaralhassam a segélyüket. Vendég! Micsoda vendég az ilyen! Miért nem tudott várni? Ez az ő híres toleranciájuk?

ANYA: Jaj, ez a kuruc duma, ki nem állhatom! Több száz évet késtél vele. Megjegyzem, idejekorán sem volt túl ésszerű, akkor is több volt a veszte, mint a haszna.

APA: És a hajbókolásnak? Annak volt haszna? Ha mindenképpen faképnél hagy a nagyságos angol, német, francia ficsúr, akkor legalább tartásom legyen!

LÁNY: Nem téged hagyott faképnél, mit vagy úgy oda.

APA: És ha téged, mennyivel jobb?

LÁNY: Engem se.

ANYA: Szóval engem, azt akarjátok mondani? Nem inkább mindannyiunkat? De hát igaza volt, ha megsértődött, amikor fél óráig senki nem nyitott neki ajtót.

APA: Teljesen fölösleges volt idehívni.

ANYA: Nem én hívtam, ő ajánlkozott.

APA: Gyanús, nagyon gyanús! Mi a francnak ajánlkozott volna, ha nincs valami hátsó gondolata?

LÁNY: Na, én megyek. *(Az órájára néz.)* Nem akarok elkésni!

APA: Hova sietsz annyira?

FIÚ: Mégiscsak a Robikához?

LÁNY: Kösz öcsi. Milyen jó, hogy te mindent jobban tudsz.

ANYA: Elég, nem akarom hallani ezt a nevet.

LÁNY: Anya, ne hagyd magad felhúzni. Csók, majd jövők. *(A Lány fölkapja a táskáját, elmegy.)*

12. (Anya, Apa, Fiú, Robi, Haver)

APA: *(elgondolkodva az Anyához.)* Miért akarsz mindenáron kiárusítani a lányodat?

ANYA: Neked talán nem a lányod? Egyszer az életben komolyan vehetnél végre már valamit!

APA: Mit kéne komolyan vennem?

ANYA: A lányunk jövőjét. A jövőnket!

APA: És azt hiszed, hogy attól boldog lesz, ha hozzákényszerítéd ehhez a jött-menthez.

ANYA: Nem jött-ment, igazi francia, bonjour madame, kezdet csókol, voala, és készséges és előzékeny... Mellette akárki megtalálhatná a boldogságát.

FIÚ: Támogatom anyát. Ha már a Robi nem jött össze, csípjük meg ezt a franciát!

APA: Fiam, te ebbe ne szólj bele!

FIÚ: Miért? A szabadság szent ügy. Aki menni akar, hadd menjen, ne tartsa vissza senki! Legalább tisztul itthon a levegő. Nem ártana.

ANYA: Te, te Biberach. Szégyelld magad. *(Lentről dudálás hallatszik.)*

APA: *(a Fiúhoz.)* Miért akarod kitúrni a testvéredet?

FIÚ: Semmi személyeskedés, én csak a szabadságról beszéltem. Ez pedig, ha jól tudom, a te kedvenc témád.

APA: Nyugalom! Tulajdonképpen minden rendben van! Tele a hűtő, hideg sör. Jó, jó, megjavítom a bojler, és akkor fürdeni is lehet. Kell ennél több?

ANYA: Igen, talán, egy kicsivel kellene.

APA: Neked semmi se elég jó?

ANYA: Nézz körül, nézz körül végre: húsz év alatt ezt sikerült elérnünk!

APA: Jó kis lakás, mi kifogásod van ellene? Elismerem, a kilátás nem éppen első osztályú, de úgy egyébként teljes az összkomfort.

ANYA: Összkomfort! Ne röhögtesd ki magadat. Tudod, mi mindent kínálnak ma egy közepes lakóparkban a beköltözőknek?

APA: Fogalmam sincs, de nem is érdekel. Neked talán hiányzik valami?

FIÚ: Kilátás a tengerre.

ANYA: Ne szólj bele, kérlek, Apáddal beszéltem, ha nem vetted volna észre. *(Az ablak alól újra türelmetlen dudaszó harsan. Az Anya diadalmasan néz a többiekre.)* Visszajött! *(Az ablakhoz siet, kinéz.)* Hahó, itthon vagyunk! *(A Fiú is az ablakhoz megy. Az Anya a Fiúhoz oktatóan.)* Látod, te kishitű, látod! Hívd azonnal a nővéredet, jöjjön vissza, jöjjön azonnal!

FIÚ: A Robikájához? Mert ha jól látom, ők azok, a Robi meg a haverja.

ANYA: *(elfordul.)* Mindig jobbat vár az ember! *(Újabb, harmadik dudálás. Az Anya kihajol az ablakon.)* Mit kerestek itt? Takarodjatok!

HAVER: Küldje le a lányát!

ANYA: Nincs itthon! Menjetek dolgoatokra!

HAVER: Ne nézz bennünket hülyének, nyanya!

ANYA: Kikérem magamnak ezt a hangot! Velem így nem lehet beszélni! Kikaparom a szemeteket génkezelt, nyomorék kappanok!

HAVER: Nézd, hogy beindult az öreglány!

ANYA: Hívom a rendőrséget. Kíváncsi vagyok, a rendőrök előtt is ilyen nagy pofátok lesz-e!

HAVER: Légy kedvesebb hozzá, elvégre csaknem az anyósod!

ANYA: Anyósod ám a bakarasz bába, a hétfejű sarkanyal. Takarodjatok, de azonnal!

HAVER: *(elvékonyított macskahangon.)* Anyuka drágaaa! Lejöhet maga is. Kifelé áll a sarka? Mutassa magát!

ROBI: A farát!

ANYA: *(az Apának.)* Tűröd ezt, hogy így beszéljenek a feleségeddel?

APA: *(az ablakhoz megy, kihajol, az öklét rázza.)* Stricik! Kankurvák! Takarodjatok!

HAVER: Odanézz, hogy hergeli magát a vén kakas!

APA: Kriplik, meztelen csigák, oda valók vagytok, olasz konyhán a salátába!

ROBI: Öreg dagadó, fasírtot aprítunk belőled, ha sokat ugrálsz!

APA: Ne röhögtessetek. Egy ültőmben fölfallak benneteket. Popkorn huszárok!

ROBI: Gyere le, te rozoga szájhős, hadd fogjuk be azt a nagy pofádat.

APA: Megyek is, és rendet teszek köztetek!

HAVER: Vigyázz, mert lefejellek, mint vasorrú bába a mágnes asztalt!

APA: Mit fejelesz te le? *(Dühödten kirohan a lépcsőházba, onnan hallatszik a hangja.)* Csak próbálj hozzám érni, megrázlak, mint Krisztus a vargát. Távvezeték az elázott villanyszerelőt.

13. (Anya, Fiú, Apa hangja, Robi hangja,
a Haver hangja)

FIÚ: Mindjárt leér apám, és ad nektek!

ANYA: *(az Apához.)* Hová rohansz Béla! *(A Fiúnak.)* Menj apád után, hívd vissza!

FIÚ: Nyugodj meg, apa helyre teszi őket. *(Ablakon ki.)*
Még mindig itt vagytok?

HAVER: Gyere le kisköcsög!

APA: *(lent.)* Szíjat hasítok a hátatokból gazemberek!

FIÚ: Ugye, megmondtam!

APA: Mi van, megfutamodtok?

ANYA: Béla, vigyázz! Nem sülsz ki a szemetek, ketten egy öregember ellen. *(A Fiúhoz.)* Hívd a rendőrséget!

FIÚ: Mire azok ideérnek...

HAVER: Ne hadonássz fater, mert levered a konyakos poharat! *(Röhögnek.)*

APA: Poharat! Miféle poharat? Nincs itt semmilyen pohár, hülyegyerekek!

ROBI: Humorérzékről nem hallottál, tata?

HAVER: Öreg haver, elvesztetted a mankódat?

APA: Olyan öreg azért még nem vagyok... Aúúú!

FIÚ: *(a telefonnal bajlódik.)* Most van vonal, vagy nincs vonal? *(Tárcsáz.)*

ANYA: Tárcsázz már, te szerencsétlen!

FIÚ: Azt csinálom. *(Kihangosítja a telefont. Hallani, hogy kicsöng.)* Nem veszik föl.

ROBI: Húzzunk innen! *(Fölberreg és elhúzza a kocsit.)*

ANYA: Mi történt Béla? Nem tudsz fölkelni?

FIÚ: Ne hívjam inkább a mentőket? *(Újra tárcsáz.)*

ANYA: Miért, eddig mit hívtál?

FIÚ: *(az Anyához.)* Amit kértél, a rendőrséget. Az óhajod parancs. Bocsánat! *(A kagylóba.)* Verekedés van. *(Szünet.)* A mi utcánkban. Egy pillanat. Hogy halott van-e?

ANYA: *(kiveszi a Fiú kezéből a kagylót.)* Még csak az kéne! Azonnal jöjjenek. Savó utca három. Savó, Savó...

második emelet, Pityiék. *(A Fiúhoz.)* Hozd fel apádat! *(Újra a telefonba.)* Igen, igen, Pi-tyi, ahogy mondom, olyan nehéz ezt megérteni, és Béla, Béla, ennyi, és semmi több. *(A Fiú lemegy az Apáért.)*

14. (Anya)

ANYA: Micsoda nap... Kész Mohács! Pedig én jót akartam. Az ember mindig jót akar. Aztán mi lesz belőle? Arról inkább ne beszéljünk! De azért optimistának kéne lennem, hiszen még élünk. *(Rakodik. Meg-megáll, azon gondolkodik, hol készítsen helyet a sebesült Apának. Az asztalnál állapodik meg.)* A gyerekek egészségesek, és bármennyi baj van velük, mégiscsak a mi gyerekeink. Kell ennél több? Nem túl sok már ez is a jóból? Vannak, akik soknak tartják. Vannak nekünk is irigyeink. Hajaj, de hányan! Addig jó, amíg vannak. Addig van remény valami szebbre, valami jobbra. Mert azt keressük folyton, a szebbet, a jobbat. Ha együtt nem megy, hát akkor a családban, magunknak, egyedül. Ha nincs semmi esély, akkor is. Mert remény nélkül nem lehet élni. *(Elkészült a rakodással. Az asztalon készített helyet az Apának.)* Mit szerencsétlenkedik ez a gyerek? *(Kinéz az előszobába. Apa és a Fiú most érkeznek.)* Végre!

15. (Anya, Apa, Fiú)

ANYA: *(az imént elkészített ideiglenes pihenőhelyhez kormányozza az Apát. Ketten a Fiúval fölfektetik az Apát az asztalra. Az Apa karja lecsüng, a mutatóujjáról csöpög a vér.)* Béla, te vérzel! *(A Fiúhoz.)* Hozd a vödröt!

FIÚ: *(kihozza a vödröt a fürdőszobából, az Apa mutatóujja alá helyezi, hogy fölfogja a csöpögő vért.)* Apánk vére ne vesszen kárba!

ANYA: A vérvonal?

FIÚ: El ne szakadjon!

APA: *(magában dohog.)* Senkiháziak! Képzelem, hogy el vannak most telve maguktól. Azt hiszik, legyőztek, pedig dehogy győztek le, nem olyan könnyű engem legyőzni. Már jobban vagyok. Engedjete, visszamegyek, megmutatom nekik...

ANYA: *(az Apa homlokát törölgeti.)* Felejtsd el őket! Most az a fontos, hogy meggyógyulj. *(Sziréna hang.)* Megjött a mentő! *(A Fiúhoz.)* Nedvesítsd be ezt a kendőt!

FIÚ: Hideg vagy meleg vízzel?

ANYA: Hideggel, hát persze, hogy hideggel. Ne tégy úgy, mintha sose hallottál volna róla, hogy a zúzódásra hideg víz kell!

FIÚ: És a törésre?

ANYA: Ne okoskodj, hozd már azt a rongyot! Törés, törés, hogy te mindig a legrosszabbra gondolsz. Azt majd ellátják a kórházban.

APA: Kórházban? Nem megyek kórházba! *(Csöngetnek.)*

ANYA: *(a Fiúhoz)* Nyiss ajtót! *(Az Apához)* Ne nyugtalanodj, a főorvos úr mindent elrendez!

APA: Miféle főorvos, nem látok én semmiféle főorvost, de még alorvost sem. Szerencsére.

16. (Anya, Apa, Fiú, Mentősök)

ELSŐ MENTŐS: *(határozottan a szoba közepére csörtet.)*

Jó napot kívánok!

FIÚ: Volt már jobb is.

ANYA: Isten hozta nálunk főorvos úr!

ELSŐ MENTŐS: *(kissé szabadkozva.)* Főorvos úr, ugyan, hagyjuk a formaságokat! Lássuk inkább a beteget! *(Hátat fordít az Apának.)* Ha már olyan sürgős volt! *(A Második Mentőshöz, aki megállt az ajtóban.)* Nem igaz, Márton?

FIÚ: *(az Apára mutat.)* Itt van szegény, ahogy mondani szokás, vérbe fagyva.

ELSŐ MENTŐS: Feljegyzéseim szerint: *(Lapozgat a cédulái között, majd olvassa.)* Savó három, harmadik emelet, három. Vagy tévednék?

ANYA: Nem, nem, a kedves főorvos úr sohase téved!

ELSŐ MENTŐS: Főorvos úr, ugyan! He, he... Hehehe... Mondtam már, a formaságokat mellőzhetjük.

ANYA: *(az Apára mutat.)* Szegény férjem, sürgősen kéne rajta segíteni, mielőtt még elvérzik.

ELSŐ MENTŐS: Szóval azt állítja, hogy a beteg az ön férje? És mivel tudja ezt igazolni?

ANYA: Azonnal hozom a papírokat. *(Sietve hozza elő az Apa igazolványait.)* Itt vannak: a személyazonossági, a jogosítvány, a szakszervezeti könyv, ja, az már nem kell, a TB kártya, az adószámot igazoló lap, bocsánat, ez nem tudom, hogyan keveredett ide, a villamosbérlet, a kedvezményes vasúti igazolvány. Elég lesz ennyi, vagy keressek még valamit?

ELSŐ MENTŐS: A legutóbbi kórházi kezelés zárójelentése...

ANYA: Szegény Béla, eddig még sose volt kórházban. Most is azért olyan ideges.

MÁSODIK MENTŐS: Szerencsés ember!

ANYA: Szerencsés, szerencsés, de mi lesz vele, ha egyszer nincs zárójelentése. Drága főorvos úr, azért még megvizsgálja, ugye!

ELSŐ MENTŐS: Valami röntgenfelvétel csak akad.

ANYA: A legutóbbi tüdőszűrés jó lesz? *(Hozza a filmet.)*

ELSŐ MENTŐS: *(egy darabig vizsgálhatja a filmeket, majd visszaadja őket az Anyának.)* És a beteg mostani állapota?

ANYA: Csúnyán helyben hagyták szegényt, az egyszer biztos, de hogy mije törött el és mije nem, azt mi nem tudhatjuk.

ELSŐ MENTŐS: *(köhög. Az Apához lép.)* Leheljen rám! *(Az Apa lehel.)* Szóval ivott a papa! És lebucskázott a lépcsőn?

APA: Csak egy sör volt főorvos úr, csak egy sör!

ELSŐ MENTŐS: Ezt mindenki mondhatja. Egyébként milyen panaszai vannak

APA: Nekem? Mi köze hozzá? *(Az Anyához.)* Ki hívta ide ezt a sintért? Csak nem te voltál? Ezt azért nem vártam volna tőled!

ANYA: A főorvos úr, nem sintér. Ne makacskodj, kérlek! Ő is, mint mindenki a gyógyulását akarja!

APA: Nem hiszek neki, nem hiszek senkinek.

ANYA: Istenem, Istenem, hit nélkül, hogy lehet élni? *(Kissé idegesen az Első Mentőshöz.)* Bocsásson meg drága főorvos úr, de látja, nincs egészen beszámítható állapotban a férjem. Nem csoda, hiszen a fejét is beütötte.

ELSŐ MENTŐS: *(a beteg karját, lábát tapogatja.)* Ne izguljon szépasszony, nincs itt semmi baj. A biztonság kedvéért azért bevisszük a kórházba az öreget.

APA: Nem megyek kórházba! Nem megyek sehova!

ELSŐ MENTŐS: Azt mi döntjük el, hova megy és hova nem.

ANYA: Menned kell! Nemcsak a kedvemért, ez a saját érdeked is. Elkísérlek! *(A Fiúhoz.)* Van a hűtőben borsó-leves, paprikás krumplics, melegítsd meg, és egyél! Sietek haza.

FIÚ: Ne izgulj anya, megleszek nélkületek. Apának jobbú-lást!

MÁSODIK MENTŐS: Ide kapaszkodjék, kérem, ide a nyakamba, és akkor nem lesz baj!

17. (Fiú)

FIÚ: *(leroskad a székre.)* Micsoda csönd, micsoda nyugalom! Ilyen sem volt még ebben a lakásban. *(Arcát a mennyezet felé fordítva tüntetően élvezi az egyedül-létet, de csak néhány másodpercig. Bekapcsolja a magnót. Dübörgő zene. A Fiú táncol. A történetekre utaló koreográfia. Bunyó: behúzok egyet, elesek, fölkelek, visszaadom, és így tovább.)*

18. (Lány, Fiú)

LÁNY: *(belép a szobába. A Fiú észre sem veszi. A Lány mutatja a Fiúra értve, hogy nem komplett. Lekapcsolja a magnót. A Fiú zene nélkül is tovább táncol.)* Mi az, begolyóztál?

FIÚ: Tessék! Ja, te vagy az? Már vártalak.

LÁNY: Sejttem.

FIÚ: Na, nem szívrepesve, de tudtam, előbb-utóbb kidob a Robi, és akkor visszajössz.

LÁNY: *(angolul.)* Ez a történet igaz történet? Nem, ez a történet nem igaz történet. Ez a történet hamis. Ez a fiú okos? Nem, ez a fiú nem okos. Ez a fiú ostoba. Ez a lakás gyönyörű? Nem, ez a lakás nem gyönyörű. Ez a lakás egyszerű. A mi családunk gazdag? Nem, a mi családunk nem gazdag. A mi családunk szegény. A mi országunk nagy? Nem, a mi országunk nem nagy. A mi országunk kicsi.

FIÚ: Merjünk kicsik lenni, igaz! Tiszta Európa!

LÁNY: Nem, ez világnyelv. Apa és anya hol vannak? Ilyen még nem fordult elő, hogy egyikük se legyen itthon.

FIÚ: Lenni neked sok eszed? Nem, neked nem lenni sok eszed. Neked lenni kevés.

LÁNY: Istenem, hogy te mindig a hülyéskedéssel vagy elfoglalva! Kérdeztem valamit, ha nem vetted volna észre! Hol vannak apáék?

FIÚ: Ne tégy úgy, mintha nem tudnád! Azt akarod elhittetni velem, hogy a Robiék nem meséltek semmit?

LÁNY: Nekem? Miért meséltek volna? Száz éve nem láttam őket. Te is tudod. Rajtunk kívül nincs itt senki, miért fárasztod magad? *(Letenyere az asztalra. Most veszi észre, hogy az asztal véres.)* Úr Isten! *(Nézi a tenyerét, megszagolja a mutatóujját.)* Hát ez meg mi?

FIÚ: Kecsapot vacsoráztam.

LÁNY: Vacsora? Hol van az még?

FIÚ: Na jó, ebéd lett volna, de kiömlött.

LÁNY: *(föltartja az ujját.)* Ne nézz hülyének, ez vér.

FIÚ: Ha tudod, miért kérdezed?

LÁNY: Kinek a vére?

FIÚ: Apánké.

LÁNY: Ha apánk vére, akkor a miénk is. *(A vödörre mutat.)* Ezt kivihetné!

FIÚ: Kösz, hogy rám gondoltál! *(Fölveszi a vödört, viszi, kiönti a fürdőszobában. Visszajön.)* Most mit bámulsz? Én tehetek róla, hogy így alakult? A te haverjaid verték hülyére az öreget, nem az enyéme. Neked könnyű, te leléptél, de én végignézttem, igaz, az ablakból, de végig, mit tettek az öreggel. Szemtelenkedtek Anyával, erre Apa lement, hogy rendet tegyen közöttük, de az egyik gáncsot vetett neki, a másik meg pofán vágta, úgyhogy beleesett a virágágyásba. Összetörte magát. Csupa vér lett. Én hoztam föl. *(A Lány sír.)* Most mit sírsz? Elvitték a mentők. Azt mondták, minden rendben lesz. Anya is vele ment.

LÁNY: Menjünk mi is, nézzük meg, mi lett vele! *(Együtt elmennek. A szín üres.)*

19. (Vendég)

VENDÉG: *(érkezik. Csenget. Nem jön válasz. Bekiabál. Franciául.) Van itt valaki? (Lassú, csikorgó ajtónyitás. Fölerősödik a szélfúvás, majd elhal. A kérdést magyarul is megismétli.) Van itt senki? (Nem kap választ. Franciául folytatja.) Tisztelt uraim, hölgyeim, önök nem tartózkodnak itthon? Mit mondjak, nem nagyon értem a viselkedésüket. (A monológ további része magyarul hangzik el némi idegenes hangsúlyozással.) Érdekes szokások, érdekes ország. Meghívnak vendégségbe, eljössz, és senki. Aztán megint meghívnak. Megint eljössz. Megint senki. Érdekes. Van ennek valami jelentősége, vagy nincs? Ki kell tapasztalni! Ki kellene, ha lehetne, de lehet, hogy nem lehet. Addig azonban, amíg nem bizonyosodik be, hogy lehetetlen, úgy tesszünk, mintha lehetséges volna. Eltávoztunk és visszajövünk. Vissza, vissza, vissza! (Elmegy.)*

20. (Apa, a Mentősök)

ELSŐ MENTŐS: Szegény öreg, nem mondhatnám, hogy itt téged tárt karokkal várnak. *(A Második Mentőshöz.)* Márton, törje be az ajtót!

APA: Ne, ne, itt a kulcs a zsebemben, azzal nyissák ki!

MÁSODIK MENTŐS: Nyugi öreg, nyitva az ajtó. Úgy látszik, a betörőket várják. *(Az Apát behozzák a szobába.)* Meghoztuk a tatát! Hova tegyük? Van itt valaki? Vagy nincs itt senki? *(Az Első Mentőshöz.)* Nincs, úgy látszik, nincs. Mi legyen, vigyük vissza az öreget?

ELSŐ MENTŐS: Ezen még gondolkodnunk kell Márton! Erősen kétséges a helyzet, mivel az átadási-átvételi bizonylatot valakinek mindenképpen alá kellene írnia! Ha pedig nincs aki aláírja...

APA: Aláírom én!

MÁSODIK MENTŐS: Öreg múmia, hiszen te nem is tudsz írni.

APA: Már hogylene tudnék!

ELSŐ MENTŐS: Lekötött kalóz.

MÁSODIK MENTŐS: Ványadt Guliver.

ELSŐ MENTŐS: Csökkent Prométeusz.

MÁSODIK MENTŐS: Azért addig, amíg eldöntjük, mi legyen vele, letehetnénk valahova az öreget.

MÁSODIK MENTŐS: *(körülnéz.)* Szerintem az asztal volna a legjobb. *(Lefektetik az Apát az asztalra.)* Ne így, lecsúszik! *(Próbálja visszahúzni az Apát.)* Így jó lesz?

ELSŐ MENTŐS: *(az Apához.)* Elég kényelmes, öreg?

APA: Ne tegezz, te szemétláda!

ELSŐ MENTŐS: Kicsit barátságosabb hangot is megüthetnél! Mondjuk, megkínálhatnál valami kajával! Egész nap csak a meló, semmi élvezet. Egy kis kényeztetést igazán megérdemelnénk, nem gondolod?

APA: Szegények vagyunk, de jól élünk. Tele van a hűtő, semmirekellők! Az asszony minden nap vásárol, zabálhattok.

MÁSODIK MENTŐS: Ilyen szíves kínálást nehéz volna visszaautasítani. *(Kinyitja a hűtőt.)* Kész Kánaán! *(Kolbászt vesz ki, az Első Mentősnek nyújtja.)* Mit szólsz hozzá?

ELSŐ MENTŐS: *(beleharap a kolbászba.)* Ez igen! Valóságos vérátömlesztés!

MÁSODIK MENTŐS: *(ő is eszik. Csámcsogva.)* Egyél te is öreg! *(Az Apa szájába nyomja a kolbászt.)*

APA: *(kiköpi a kolbászt.)* Nem vagyok éhes.

MÁSODIK MENTŐS: Pedig ízesebb a falat, ha mindnyájan lenyeljük.

APA: Nem, nem, én együtt veletek nem nyelek le semmit!

ELSŐ MENTŐS: Jól van, nem erőszak a disznótör. *(Az Apa hasára teszi a dossziéját.)* Intézzük el akkor a papírmunkát! Itt ird alá öreg!

APA: Meg vagyok kötözve!

ELSŐ MENTŐS: Te mondtad, hogy tudsz írni!

APA: Tudnék is, ha az a ti híres lódoktorotok gúzsba nem köt.

MÁSODIK MENTŐS: Szájjal festőkről nem hallottál?

ELSŐ MENTŐS: De nehogy tájképben gondolkozz! Nekünk aláírás kell! *(Felültetik az Apát, szájába teszik a tollat, elébe tartják az aláírandó dossziét. Az Apa aláírja az átadási-átvételi elismervényt. Az Első Mentős megnézi.)* Micsoda macskakaparás!

APA: Ne finnyáskodj!

ELSŐ MENTŐS: Én nem is, az a főnökök dolga. *(Zsebre gyűri a papírt. Visszanyomja az Apát.)* Na, feküdj le öreg, úgy kényelmesebb!

APA: *(köhög, fuldokol.)*

MÁSODIK MENTŐS: Mi az, a torkodon akadt valami?

ELSŐ MENTŐS: A toll, Márton, a tollam!

MÁSODIK MENTŐS: *(belenyúl az Apa szájába, kiveszi a tollat. Diadalmasan felmutatja.)* Megvan!

ELSŐ MENTŐS: *(elveszi a tollat, törölgeti.)* Egy kicsit nyálás lett. *(Befejezi a törölgetést, és zsebre teszi a tollat.)*

MÁSODIK MENTŐS: Az ijedtségre, azt mondják, inni kell!

ELSŐ MENTŐS: Az ijedtségre is? Hát akkor igyunk! Öreg, mivel szeretnél bennünket megkínálni?

APA: Semmivel.

ELSŐ MENTŐS: Ejnye, de barátságtalan válasz, hát ezt érdemeltük tőled?

MÁSODIK MENTŐS: *(a polcon kutat.)* Kőbányai világos, jó lesz?

ELSŐ MENTŐS: Ha jobb nincs?

MÁSODIK MENTŐS: Ohó, portói! De nagy lábon élünk! *(Fogja a dugóhúzó, nyitja az üveget. Beleszagol.)* Ennek aztán van bukéja!

APA: Ne, ne, azt ne, az a vendég bora. Mit képzeltek! Gengszterek! Rablók! Segítség! Betörők! Segítség, segítség!

ELSŐ MENTŐS: Pofa be! *(Felpeckeli az Apa állát. Int a Második Mentősnek.)* Ragtapaszt rá Márton!

MÁSODIK MENTŐS: *(leteszi a boros üveget, ragtapaszt vesz elő, és leragasztja az apa száját. Az Apa nyög, forgolódik, de nem tud megszólalni. A Második Mentős újra fölveszi a borosüveget. Tölt. Először az Első Mentősnek, aztán magának, végül egy harmadik pohárba az Apának is, de csak egy cseppet.)* Kár volt annyit lármáznod, így most nem ihatsz velünk.

ELSŐ MENTŐS: Sebaj, iszunk helyetted is. *(Koccintanak. Az Apához.)* Egészségedre öreg! *(Isznak. A Második Mentős kiissza az Apa poharát is. Az apa tiltakozni próbál. Leesik az asztalról. Az Első Mentős ijedten.)* Hé, mit csinálsz? *(Lehajol az Apához. A Második Mentőshöz.)* Gyere, segíts! *(Ketten fölemelik az Apát.)*

MÁSODIK MENTŐS: Visszafektessük?

ELSŐ MENTŐS: Ne, mert megint leesik, és még jobban összetöri magát. Inkább támasszuk ide a sarokba.

MÁSODIK MENTŐS: Márton, te zseni vagy! *(A sarokba viszik az Apát, és a falhoz támasztják.)* Viszlát öreg, aztán jól viseld magad!

ELSŐ MENTŐS: *(a Második Mentőshöz.)* Nem felejtettünk itt valamit?

MÁSODIK MENTŐS: *(a homlokához kap.)* Milyen igazad van! Egy kis hálapénzt igazán megérdemelnénk. *(Viszszamegy az Apához, végigtapogatja a zsebeit. Az egyikből pénzt vesz elő. Számolgatja. Az Első Mentőshöz.)* Mennyit tartsunk meg belőle?

ELSŐ MENTŐS: Ugyan, Márton, ne garasoskodj!

MÁSODIK MENTŐS: *(zsebre gyűri a pénzt, aztán az Apához fordul.)* Kösz, öreg. Bökezőbb vagy, mint Rothschild báró. Remélem, találkozunk még! *(Az Apa a fejét rázza, hogy azt nem, szólani azonban nem tud.)*

21. (Anya. Különben a szín üres.)

ANYA: *(hangja a kihangosított üzenetrögzítőről.)* Hé, Öcsi, mért nem veszed föl? Nekem a rendőrségre kellett mennem, de a mentősök mindjárt viszik apát. Jó volna, ha beengednéd őket, nem apának kellene begipszelve, betegen intézkedni. Hiszen tudod, egészségesen se lehet rábízni semmit. Mindig valami bajt kavar. Ha előkerülsz, ne menj sehova, várd meg a mentősöket, kérlek, fogadj szót most az egyszer!

22. (Lány, Fiú)

LÁNY: *(a telefonhoz rohan, fölveszi.)* Jaj, anya, de jó hogy hívsz. *(A Fiúhoz.)* Mikor is mentünk el?

FIÚ: Körülbelül fél órája.

LÁNY: Apánál voltunk a kórházban, de nem találtuk.

Jó, hogyne, rendet rakunk. Te meg siess haza! *(Körül néz. A szobában nagy a rendetlenség. Az Apa sebesülésének vérnyomai, a mentősök által eldobált csomagoló-papírok, szalvéták. A Fiúhoz.)* Gyere, segíts! *(Rongyot, vödröt hoznak, feltörlik a vért.)*

FIÚ: A vér nem válik vízzé.

LÁNY: És milyen piros!

FIÚ: Nem is kék!

LÁNY: Sajnálod?

FIÚ: Feltupírozni a családfát, nem rossz ötlet. Megvizsgálhatjuk a kérdést.

LÁNY: *(kicsavarja a rongyot a vödörbe. Kirázza. Nézi.)* A vérképünk.

FIÚ: *(fölveszi a vödröt.)* Nem értem, hol maradhat ennyi ideig apa. Biztosan beültek valami csehóba a mentősökkel.

LÁNY: Ne hülyéskedj! *(A Fiú kiviszi a vödröt a fürdőszobába. Beleönti a WC-be, elhúzza.)* Ez meg mi volt?

FIÚ: VÉRÁTÖMLESZTÉS. *(Kijön a fürdőszobából, észreveszi az Apát. A Lány is követi a Fiú tekintetét. Nem akarnak hinni a szemüknek.)*

23. (Anya, Apa, Lány, Fiú)

ANYA: Nem is köszöntök anyátoknak? Szép kis fogadtatás, mondhatom. Mit bámultok? *(Követi a gyerekek tekintetét.)* Béla, hát te meg mit keresel ott a sarokban? Szólalj már meg, ne játszd a néma leventét! Hogy neked még ilyen betegen is van kedved hülyéskedni!

LÁNY: *(közelebb merészkedik az Apához. A többiek követik. Tanácstalanul állják körül az Apát.)* Szegény apa!

APA: *(igent bólint.)*

ANYA: Nem tudsz beszélni?

APA: *(tagadóan rázza a fejét.)*

LÁNY: *(megérinti az Apa felpolcolt karját.)* Fájt?

APA: *(igent bólint.)*

FIÚ: *(megkopogtatja az Apa lábán a gipszet.)* És ez?

APA: *(igent bólint.)*

LÁNY: Kiverték a fogadat?

APA: *(tagadóan rázza a fejét.)*

ANYA: Eltörött az állkapcsod?

APA: *(tagadóan rázza a fejét.)*

ANYA: Akkor mért van bekötve a szád?

LÁNY: Vegyük le azt a ragtapaszt!

ANYA: És ha valami bajt csinálunk vele? *(Az Apához.)*

Levehetjük a szádról a ragtapaszt?

APA: *(hevesen bólogat, hogy igen.)*

ANYA: *(megpróbálja levenni a ragtapaszt az Apa szájáról.)* Micsoda barbárok, a tarkójáig beragasztották!

(Az Apához.) Kicsit fájni fog, nem baj?

APA: *(helyeslően rázza a fejét, hogy nem, nem.)*

ANYA: *(letépi az Apa szájáról a ragtapaszt.)* Mi történt?

APA: *(az Anya szavába vágva.)* Gyilkosok, haramiák! Behajítottak a mentőautóba, mint egy fahasábot, bekapcsolták a szirénát, amitől majd meg süketültem, aztán úgy száguldoztak velem, hogy a hordágyról is leestem. Itthon meg ledobtak az asztalra, közben az egész lakást fölforgatták, megették a téli szalámit, a pármái sonkát, megitták a portóit, nesze neked vendéglátás, de ez még mind semmi, a pénzt is kivették a zsebemből, azt mondták hálapénz. Hála? Hullarablók! Halálpénz! Az jár nektek!

FIÚ: És te nem tiltakoztál?

APA: Dehogynem. Azért ragasztották le a számát, hogy ne tudjak segítséget hívni, hogy nyugodtan kirabolhassanak. Még röhögtek is. Viszlát papa! Még csak az kéne! Lásson viszont benneteket a sistergő ménkü.

ANYA: Nem vagy éhes, nem vagy szomjas? Franciasaláta? Bécsi szelet? Oranzs dzsúsz?

APA: Egy üveg jó hideg sört elfogadnék! Kőbányai infúzió, minden bajra jó. Még szerencse, hogy nem ízlett nekik, különben azt is megisszák.

ANYA: *(hozza a sört, megitatja az Apát.)* Miért kell neked itt állnod, nem ülnél le inkább? Vagy feküdnél? Megvettem az ágyat, beviszünk a hálósobába.

APA: Inkább kint maradnék. Egy széket, adjatok egy széket, ülve a legkényelmesebb. *(A Lány, a Fiú segítenek, leültenek az Apát, aztán a széket az asztalhoz tolják.)*

LÁNY: Ezt nem hagyhatjuk annyiban! Téged megaláztak, sárba tiporták az önérzetedet, semmibe vették a jogaidat, fel kell jelenteni őket. Elmegyek akár Strassburgba is az igazunkért!

APA: Te csak ne menj sehova! Igazság? Nincs igazság se itt, se Strassburgban, schol.

ANYA: Most úgy történt, ahogy elmondtad, vagy nem úgy történt?

APA: Szóról szóra úgy történt.

ANYA: Akkor igazat kell, hogy adjanak nekünk!

APA: Nem hülyegyerek ezek, átverették magamat velem.

LÁNY: Ezt meg hogy érted?

APA: Ahogy mondom. Aláírtattak egy szabályos átadási-átvételi bizonylatot, amelyben az állt, hogy ők teljesítették a kötelességüket, a szabályoknak megfelelően leszállítottak, és én mindent rendben valónak találtam, és a továbbiakban mindennemű szövődményért vállalom a felelősséget.

FIÚ: És te aláírtad?

APA: Mi mást tehettem volna? Nem akartam, hogy agyonverjenek.

ANYA: Ami elmúlt, elmúlt. Örüljünk neki, hogy ennyivel megúsztuk. Reméljük, apátok hamarosan meggyógyul.

APA: Hamarosan! Hat hét, azt mondta a doktor. Minden törés hat hét, még a magáé is. Jót röhögtek rajta. Nem tudom, miért találták olyan viccesnek, hogy hat hétig beleszek gipszelve. Kíváncsi lettem volna rá, ha a saját lábuk törik el, azon is ilyen jól mulattak volna?

ANYA: *(a Lányhoz.)* Képzeld, megint láttam a vendégünket. Igaz, csak futólag, egy kocsiban, de ő volt az, megismertem, ő is megismert, integetett. Úgy látszik, nem sértődött meg. Valahol itt dolgozhatnak a környéken. Ezek szerint még nem fejezték be a közvélemény-kutatást. Visszajönnek. Hozzánk is.

FIÚ: Ezt a paksamétát is ő dobta be?

ANYA: És ezt csak most mutatod?

FIÚ: Most vettem észre. Európai párbeszéd, háromszáz kérdés, háromszáz felelet. És mindez franciául. És angolul. Itt van angolul is. *(Átadja a kérdőívet az Anyának.)* Ez a ti asztalotok.

ANYA: *(kibontja a borítékot, tanulmányozza az íveket. A Lány is kíváncsian böngészi a kérdéseket.)* Szereti a kutyákat? Ki a kedvenc színésze? A kedvenc televízió műsora? Az utazási szokásai? Hol tölti a szabadságát? Van-e életbiztosítása? *(Visszateszi a kérdőíveket a borí-*

tékba, a borítékot leteszi a telefon mellé.) Hagyjuk ezt most! Inkább rakjunk rendet, mert bármelyik pillanatban megérkezhet! *(Az Apához.)* Maradt még valami, amivel megkínálhatnánk?

APA: Ezek a sintérek alapos munkát végeztek, fölfaltak mindent, amit csak találtak. Megitták a portóit is.

ANYA: Csak a felét. A másik felét meghagyták.

APA: Jaj de rendesek voltak. Ennek igazán örülök. A legszívesebben táncra kerekednék!

ANYA: Ó, az volna az igazi, akkor tényleg elfelejthetnénk mindent!

24. (Anya, Apa, Lány, Fiú, Gázkommandós)

GÁZKOMMANDÓS: *(csönget. Türelmetlenül dörömböl.)*
Azonnal nyissák ki!

ANYA: *(ajtót nyit. Tűzoltónak nézi a Gázkommandóst.)*
Mi ez a nagy sietség? Tűz van?

GÁZKOMMANDÓS: Rosszabb. Lopják a gázt.

ANYA: Ezt azonnal vonja vissza! Hogyan merészel maga egy becsületes családot minden alap nélkül gyanúsítani?

GÁZKOMMANDÓS: Félreértett. Nem azt mondtam, hogy speciel maguk lopják a gázt, hanem csak azt, hogy valaki lopja a gázt. Éppen az a feladatunk, hogy rájöjjünk, ki az a valaki. Ebben kérnénk az önök segítségét. *(Elindul a gázbojler felé.)*

ANYA: *(megpróbálja útját állni.)* Megkínálhatjuk valamivel, tisztelt izé, hogy is hívják? Ha elárulná, kihez van szerencsénk!

GÁZKOMMANDÓS: Gázkommandós vagyok.

APA: Szerencsénk, még hogy szerencsénk! Nem inkább szerencsétlenségünk?

ANYA: *(pisszegve inti hallgatásra az Apát.)* Ez meg miféle név?

GÁZKOMMANDÓS: Nem név, foglalkozás.

APA: Foglalkozás! Szép kis foglalkozás, mondhatom.

GÁZKOMMANDÓS: Igaza van, nem is foglalkozás ez, hivatás, valóságos hivatás.

ANYA: *(int a gyerekeknek, hogy segítsenek.)* Bor, sör, pálinka, mivel kínálhatjuk? Vagy inkább valami harapnivalóval?

LÁNY: Franciasaláta.

FIÚ: Pármai sonka.

APA: Azt már bezabálták a mentősök.

FIÚ: Miért, ez nem az?

ANYA: Kolozsvári szalonna, te szerencsétlen.

FIÚ: És az nem jó?

APA: Nagyon is jó. Úgyhogy ne kínálgasd fünek-fának.

ANYA: Fünek-fának, hogy mondhatsz ilyent, a Gázkommandós úr nem akárki, felelős beosztású egyén. Jól mondom?

GÁZKOMMANDÓS: Nagyon is jól! Felelősség, felelősség! Ez a mi munkánk alfája és ómegája, ezt nem lehet elégszer hangsúlyozni. Úgyhogy félre a pármai sonkával, félre a portói vörössel, lássunk munkához, lássuk, miből élünk! Amíg előkeresik a dokumentációt, az engedélyezési tervet, a beüzemelési jegyzőkönyvet, addig is szeretném látni ezt a felettébb különös készüléket.

APA: A bojlerünket?

GÁZKOMMANDÓS: Hát, ha ez az izé bojler, akkor a bojler.

APA: *(sértődötten.)* Nem izé kérem, ez egy kitűnő bojler. Igaz, hogy elég régi már, és most éppen nem is működik, de nem adnám oda száz vadonatúj vacakért. A gyújtólánggal nincs semmi baj, csak éppen nem gyújtja be a kazánt. Alighanem átszakadt a gázszelep gumikarmantyúja. Érti, főnök?

GÁZKOMMANDÓS: Már hogyan érteném, a karmantyú nem mozgatja a szelep dugattyúját...

FIÚ: Szerintem a vízzel is baj van, túl kemény.

APA: *(a Gázkommandóshoz.)* Ne hallgasson rá! Nem ért hozzá. *(A Fiúhoz.)* Hetet-havat összehordasz! Csak megzavarod az embert. Még hogy a víz, mi köze a víznek a bojlerhez?

ANYA: Itt vannak a számlák, lássuk csak, ez itt a márciusi. Ki van fizetve, mondtam én, minden rendesen ki van fizetve.

LÁNY: Megtaláltam a kéményellenőrzési jegyzőkönyvet!

ANYA: Nagyszerű! *(A Gázkommandóshoz fordulva.)* Mondtam én, hogy minden rendben van.

APA: *(elmélyülten magyaráz a Gázkommandósnak.)* Ha a dugattyú nem tolja át a szelep karját, akkor nem nyílik meg a csap, és az égőfejek nem tudnak égni...

GÁZKOMMANDÓS: Meglepően jól látja a problémát. Ha szabad kérdeznem, szakember?

APA: Csak hobbi szinten. De azért alaposan beleástam magam a témába. Ez a levegőfűvóka, ott, a főcsap fölött jobbra, például saját találmány.

GÁZKOMMANDÓS: *(felvillanyozva.)* Hobbi szinten, és mégis szerelgetünk, saját találmányunk van, nem rossz.

APA: Kitűnő találmány volt a maga idejében, higgye el főnök úr. Megérte volna szabadalmaztatni. Fantasztikusan működött egészen mostanáig. *(A Gázkommandós a fejét csóválja.)* Van valami kifogása?

GÁZKOMMANDÓS: Kifogásom? Ember, értse meg, nemcsak a saját életével játszik, az egész ház a levegőbe röpkölhet. Sokba kerül ez még maguknak!

APA: Mennyibe, mégis mennyibe?

GÁZKOMMANDÓS: A legkevesebb, hogy elzárjuk a főcsapot, önöket meg kilakoltatjuk.

ANYA: *(a Lányhoz.)* Segíts apádnak, beszélj ezzel a hólyaggal, rád talán jobban hallgat.

LÁNY: Na de anya, egy ilyen majomnak kellessem magam?

ANYA: Nem én választottam. *(Pénzt vesz elő, borítékba teszi.)* Segítek én is.

APA: *(a Gázkommandóshoz.)* Ugye csak viccel?

GÁZKOMMANDÓS: Miből gondolja?

ANYA : Az engedélyeztetési terv is megvan!

LÁNY: És a szerződés is!

ANYA: *(a borítékkal mutatja a helyet a Gázkommandós-nak.)* Foglaljon helyet...

LÁNY: *(az Anya szavába vág.)* Professzor úr!

GÁZKOMMANDÓS: *(szabadkozva.)* Hát, ami azt illeti, professzor azért nem vagyok. *(Leül.)*

LÁNY: Mérnök úr, mi az ön szakértelmére bízunk magunkat.

ANYA: Biztosan talál valami megoldást. *(A Gázkommandós kezébe csúsztatja a borítékot.)*

APA: Kilakoltatni egy ártatlan családot holmi levegőfűvókáért, ez azért enyhén szólva túlzás. Megnézném én azt a rendeletet, amelyik ezt lehetővé teszi!

GÁZKOMMANDÓS: *(diszkréten megvizsgálja a boríték tartalmát.)* Hát, ami azt illeti, nincs az a vészhelyzet, amelyre ne lehetne megoldást találni. Szakértelem kérdése minden.

LÁNY: Még szerencse, hogy a szakértelem a főmérnök úrnak a kisujjában van.

GÁZKOMMANDÓS: *(szinte meghatottan.)* Itt ez a névjegy. Magasan kvalifikált, megbízható cég, kezeskedem értük. Mindent megoldanak.

APA: Mennyiért, ha szabad érdeklődnöm?

GÁZKOMMANDÓS: Magának mennyit ér az élete?

APA: Hát, ha a fizetésemet nézem, nem sokat.

GÁZKOMMANDÓS: Én mégis azt javasolnám, ebben az esetben ne garaszkodjon! Szerintem többet ér az élet üres zsebbel, mint teli zsebbel, bumm, a halál.

ANYA: *(a Gázkommandóshoz.)* Ne törődjön a szegény urammal. Nem ért a pénzhez. Folyton csak szerel, szerel,

szerel, az a mindene. *(az Apához.)* Ne vitatkozz a főmérnök úrral!

APA: Főmérnök! Majd éppen főmérnök! Ti beveszitek ezt a marhaságot?

FIÚ: Mi az hogy, ők találták ki.

ANYA: Örülj neki, hogy megoldódott a helyzet, és ne zúgolódj! *(Int a Fiúnak, hogy hozza a bort.)* Ezt meg kell ünnepelnünk.

LÁNY: Itt vannak a poharak.

FIÚ: *(tölt, koccintanak.)* Az egészségünkre!

GÁZKOMMANDÓS: A túlélésre!

APA: Te, nagyokos, eddig is megvoltunk a tanácsaid nélkül, megleszünk ezután is.

GÁZKOMMANDÓS: *(zsebre gyűri a borítékot.)* Aztán vigyázzanak magukra! Csak semmi szabálytalanság. Ne feledjék, egy óvatlan mozzanat, és bumm, minden a levegőbe röpül. *(A Gázkommandós elmegy.)*

25. (Anya, Apa, Lány, Fiú)

FIÚ: *(fölvesszi az asztalról a Gázkommandós által otthagyt névjegyet. Nézegeti.)* Hívjam a szerelőt?

ANYA: *(kétségbeesve.)* Az utolsó filléremet is odaadtam.

APA: Egy gengszternek.

ANYA: Jót tett velünk.

APA: Jót? Ugyan miféle jót?

ANYA: Kilakoltathatott volna, és nem lakoltatott ki.

APA: Nem volt jogalapja, csak ijesztgetett, hogy kicsalja a zsebünkből az utolsó vasat is. Mit mondjak, sikerült. Ez aztán a nagyvonalúság!

ANYA: Azt hiszed, számít valamit is manapság a jog? Minden disznóságnak, ami megtörténik, jogalapja van?

LÁNY: Anyának igaza van. A lehető legjobb megoldás született.

APA: Korrupt disznó, kifosztott bennünket. Megtehetette, hát megtette. Megértem, a helyében csaknem mindenki így járt volna el. Azt azonban nem értem, miért kellene ettől boldognak lennünk.

ANYA: Elment, megszabadultunk tőle. Legalább ennek örülj!

APA: Mindjárt kiugrok a bőrömből.

LÁNY: *(az Anyához.)* Kicsalták az utolsó forintunkat, megitták az utolsó csepp borunkat, megették az utolsó szelet sonkánkat, nem csodálkoznék, ha megérkezne a vendégünk.

FIÚ: Úgy látom, egészen ráhangolódtál erre a partira. De hát akkor miért az angolban nyomulsz? Miért nem inkább francia órákra jársz?

ANYA: Angol, francia, mindegy. Tud ez a fiú még spanyolul is. Hét nyelven beszél.

FIÚ: Nekem aztán nyolc.

ANYA: Nem halljátok?

APA: Kéne valamit hallani?

ANYA: Kocsi állt meg a ház előtt. *(A Fiúhoz.)* Nézd meg, jött-e valaki! *(A Fiú az ajtóhoz megy, kinéz a kémlelő lyukon.)* Mit látsz?

FIÚ: *(otthagylja a kémlelőnyílást, bejön a szobába.)* Egy szemet.

ANYA: Miféle szemet?

FIÚ: Kéket.

ANYA: Ki lehet az?

APA: Isten szeme mindent lát...

LÁNY: A vendég.

ANYA: Nem, a vendég nem leskelődik. Kérdezd meg, kihez van szerencsénk.

FIÚ: *(az Anyához.)* Jobb volna, ha te kérdeznéd meg, te legalább tudsz franciául!

ANYA : Ki az? Ennyit te is megtanulhattál volna!

FIÚ: *(a Lányhoz.)* Nem nyitnál ajtót inkább te, elvégre a te vendéged.

ANYA: Mit szerencsétlenkedtek már megint! Jó, beengedem én. Látom, semmit se lehet rátok bízni.

LÁNY: Ne hagyj magadat ugratni. Ha tényleg volna itt valaki, már rég kopogott, vagy csöngetett volna. Az még nem jelent semmit, hogy az öcsi egy nagy szemről képzelődik.

FIÚ: Nem képzelődöm. Nézd meg magad, ha nekem nem hiszel!

APA: *(a Fiúhoz.)* A vendéget bízd rájuk, te inkább gyűjtsd be a bojler.

FIÚ: Minek? A vendég, ha megjött egyáltalán, akkor se fürödni jött.

APA: Most mit okoskodsz! Kezet azért moshat. Nem akarom, hogy azt higgyék ott Brüsszelben ezek a nagykosok, hogy nekünk még melegvizünk sincs. A gyufa itt van a zsebemben, nem abban, a másikban.

FIÚ: *(kiveszi a gyufát az Apa zsebéből, megrázza a dobozt, kinyitja, kivesz egy szálat, nézegeti, tétovázik.)* De apa, a mérnök úr szigorúan megtiltotta, hogy használjuk a bojler.

APA: Mérnök úr, ugyan! Csak nem vetted be te is ezt a maszlagot? Egy ilyen szélhámos, útonálló, kókler nekem nem parancsol.

FIÚ: De hát te is azt mondtad, nem jó a bojler.

APA: Nem akartam mindent az orrára kötni. Ha bevallom, hogy sikerült kicserélnem a karmantyút, még megtet-
szik neki, leszerelteti és elviszi a készüléket. Mert ilyet nem kap már sehol az országban. Ebben még van élet, ez a lakás szíve. *(Csöngetnek.)*

ANYA: *(diadalmasan néz a lányra, megöleli, megcsókolja.)* Itt van!

APA: *(a Fiúhoz.)* Mit totojázol, gyűjts már meg azt a gyufát!

ANYA: *(franciául.)* Megyek már, megyek!

FIÚ: *(kezében az égő gyufával az Apához.)* És ha mégis fölrobbanunk?

APA: Hogy robbannánk! Ne légy olyan kishitű! Gyűjtsd meg azt a lángot! *(A Fiú meggyújtja a lángot, a bojler fölrobban.)*

(Itt táncolhatna a székely atyafi! Siratótánc. Sirassunk el mindent, ami magyar!)

26. (Anya, Apa, Lány, Fiú, Vendég)

VENDÉG: *(mindkét kezében virágcsokor, néhány nejlon-szatyor, hóna alatt papírdobozok, alaposan fel van málházva. Mindvégig franciául beszél. Vagy inkább eszperantóul? Talán ez volna a jobb.)* Jó napot! *(Nem jön válasz. Gyanakodva néz körül. Lelkesen.)* Itt vagyok! *(Mintha senki nem venné tudomásul a bejelentést.)* Azt hittem, engem itt tárt karokkal várnak. *(Lehangoltan, beletörődve a megváltoztathatatlanba.)* Ha nem, hát nem. *(Tanácstalanul néz körül.)* Történt valami? *(Beleszagol a levegőbe.)* Mintha történt volna. *(Az Anyához, miközben átadja a virágcsokrot.)* Virágot a virágnak! *(Az Anya üdvözült mosollyal elveszi a virágcsokrot.)*

ANYA: *(franciául.)* Köszönöm uram!

VENDÉG: *(az Apához lép. Átadja az ajándékát.)* Őszinte megbecsülésem.

APA: Szpaszíva!

VENDÉG: *(értetlenül néz rá.)* Nem értem. Mit mond?

APA: Szenk ju, veri a macskáját!

VENDÉG: Semmiség az egész. *(A Fiúhoz lép, őt is megajándékozza.)* Engedje meg, hogy átadjam önnek az Európai Unió ajándékát.

FIÚ: *(az egyetlen magyar mondat a jelenetben.)* Végre, egyszer mi is meg vagyunk vesztegetve!

VENDÉG: *(a Lányhoz lép, a legnagyobb virágcsokrot neki adja át.)* Kisasszony, legyen a rabszolgám! *(Ahelyett, hogy a rabszolgája leszek.)*

LÁNY: *(átveszi a csokrot. Átölelik egymást, a nézőkre mosolyognak.)*

27. (Anya, Apa, Lány, Fiú, Vendég, Angyalok.)

ELSŐ ANGYAL: *(a Vendég kivételével mindenre fehér palástot terít.)*

MÁSODIK ANGYAL: *(festett vásznat húz a színpad elé. A vásznon kék ég, felhők és uniós csillagok ragyognak. A szereplők székre, asztalra állnak, mintha a felhők fölött lebegnének. A Lány és a Vendég középen átölelik egymást. Az Anya és a Fiú üres képkeretet tartanak eléjük egy esküvői fotó képzetét keltve. A szereplők integetnek, a szín elsötétül.)*

„LEGYEN A RABSZOLGÁM!”

Oláh János drámaírói életművéről

Oláh János versei, drámai alkotásai, elbeszélései, regényei és az „esszé” fogalmában összefoglalható kritikái, műbírálati, művészet- és társadalmelemző írásai egyaránt jelentős értékei a korszak magyar irodalmának. „Oláh János mindhárom műnemben maradandót alkotó, változatos élmény- és érzékenységsformákat tárgyiasító, sokoldalú szerző.”¹ Az 1969-es, líratörténeti szerepű *Elérhetetlen föld* létrehozásában betöltött szerepe, a kötetcímadó versének sikere, a pártállammal már pályájának korai szakaszában élesen szembehelyezkedő lírai munkássága miatt a kortárs idő – majd az utókor is – Oláh Jánost elsősorban mégis mint költőt (illetve szerkesztőt) tartotta s tartja leginkább számon. Pedig drámai vagy prózai munkáinak eredményei a magyarországi poétikát újjáalakítani igyekvő mozgalmak sorában is nagy határozottsággal tesznek kísérletet egy újfajta dramaturgiai és prózanyelv kialakítására. „Oláh János kezdettől fogva több műfajú író. A ’60–70-es évek fordulóján drámával, prózával is kísérletezik. Sőt, egy időben úgy tűnik, ezek lesznek »fő műfajai«, s a líra kissé hátrább szorul nála.”² A dramatikus műveinek egyik alapzatát adó abszurd dráma nyugati karakterét Oláh János más drámatörténeti hagyományok (Csehovtól, Ibsentől, Pirandellótól, Dürrenmatt-tól és másoktól is kidolgozott) elemeivel és a korabeli magyar

¹ KÖDÖBÖCZ Gábor: *Hit, hűség, helytállás. Oláh János köszöntése.* Magyar Napló, 2016. 11. sz. 32.

² G. KOMORÓCZY Emőke: „Ha magadba nézel, másokra ismersz, ha másokra figyelsz, elveszted magad”: Oláh János. Hítel, 2006. 7. sz. Hozzáférés: 2018.04.28, <http://mek.oszk.hu/05100/05189/05189.htm#4>

jelenre irányuló erős társadalomkritikával és nemzeti sorsanalízissel dúsítja fel.

A fiatal alkotó 1961-ben érkezett az ELTE BTK magyar-népművelés szakára. Az egyetemnek – a diktatúra merev világában is viszonylag öntörvényű – belső kulturális élete, első versei után, tehetségét többféle műfaj irányában is inspirálta. A későbbi antológiaalkotók közül kezdetben hárman voltak csoporttársak: Mezey Katalin, Utassy József és ő; a többiek jelentős részével az Eötvös Kollégium, a Róbert Károly Kollégium, majd a zugligeti Fácános után a Ráday utcai kollégiumban ismerkednek össze. „Itt laktunk a legalsó szinten, sötét patkánylyukszerű szobákban az antológia résztvevői közül öten.”³ „Az egyetemen pezsgő irodalmi élet fogadott – emlékezik vissza később felsőoktatási éveinek kezdetére az író. – Egymást érték a sokszorosított kiadványok, a nagy port felvert *Tiszta szívvel* előtt a *Napok*, a *Mozdulók*. *Elérhetetlen föld* című versem például, amelyik később a Kilencek antológiájának címadó verse lett, először a *Mozdulókban* jelent meg.”⁴

A bölcsészkaron és annak környékén akkoriban is számos, később nemzeti értékeket teremtő fiatal kereste az önkifejezés, a valóságértelmezés, a művészeti kibontakozás lehetőségét, egyénenként vagy a különböző szakmák szerinti közösségekben. Így híruk volt „a néhány évvel idősebb, akkoriban már első kötetüket előkészítő, szélesebb körben is ismert pályatársaknak”, Asperján Györgynek, Ágh Istvánnak, Baranyi Ferencnek, Bella Istvánnak, Buda Ferencnek; az Egyetemi Színpad körében az ifjú színészhallgatók: „Dobai Vilmos, Ruszt József, Benke Éva, Jordán Tamás, Fodor Tamás, Grunwalsky Ferenc, Kőváry

³ CSONTOS János: *Együtt és külön*. Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2009. 48.

⁴ Uo.

Katalin, Kristóf Tibor, Sólyom Kati” csoportosultak.⁵ Az egyetemen öltözkékével s a közismertté váló dzsúdó-testedzéseiével és a viselkedésével is egyre inkább kitűnő Oláh János nem csupán a szerveződő versantológia egyik vezéregyénisége lett, hanem dramatikus munkáihoz is itt szívta szellemébe az első erősebb motivációkat. Első drámája megalkotásához ugyanakkor még több éven át gyűjthetett erőt, mert az *Elérhetetlen föld*del kapcsolatos szervező, majd kiadás-előkészítő küzdelem teljes mértékben igénybe vette energiáit.

Eleve a fennálló rend provokálásának látszott, hogy – 1956 után alig tíz évvel – a köztudottan pártfelügyelettel működtetett irodalom közegében egy fiatalokból álló csoport független költői antológiával, egy nemzedék önkifejezésének a jegyében lépjen fel. A kultúráirányítás három éven át tudta késleltetni a kötetnek az olvasókhoz jutását, noha az 1966-ra már csaknem teljesen kész antológia szinte valamennyi szerzője megtette a maga lépéseit az időben történő megjelentetés érdekében. Oláh János kendőzetlen megnyilvánulásaival már ekkor magára irányította a hatalom fokozott figyelmét. „Több mint három évig tartott a harc, amit Angyal János és jómagam a kiadók és a minisztérium hivatala, a Kiadói Főigazgatóság ellenében vívtunk, vállalva az ügyintézés elejétől kilátástalannak tetsző feladatát”⁶ – tekintett vissza a kötet megpróbáltatásainak éveire. A könyv végül 1969-ben – már Oláh János egyetemi tanulmányainak befejezése után – az olvasók körében nagy sikert aratva jelent meg, ám a hatalomnak komoly riadtságot okozva a címadó vers szerzőjét ismételtelen a diktatúra kontrollszervezeteinek erős látóterébe vonta.

⁵ Vö. G. KOMORÓCZY Emőke: *Nemzedéki sorsmodell: Kilencek*. Hítel, 2007. 6. sz. 102–116.

⁶ OLÁH János: *Válaszok Az idő baljában*. Napút online, 2016. Hozzáférés: 2018. 04. 25, <http://www.naputononline.hu/2016/07/26/olah-janos-valaszok-az-ido-baljaban/>.

Az egyetem elvégzése után, 1966 és '68 között Oláh János – az őt oda hívó Sumonyi Zoltánnal és Mosonyi Alizzal, Petri György feleségével – a Művelt Nép Könyvterjesztő Vállalatnál dolgozott. A könyvterjesztő lapjában népszerűsített könyvekről írt összefoglalásokat, ajánlásokat. Innen a Csepeli Munkásotthonba került szakelőadónak, ahol egy 1970 májusában történt Veres Péter-esten dönt el végleg, hogy a regnáló rendszer látni sem akarja tovább semmiféle hivatalos munkahelyen. Az író-munkás találkozón a költő, mint az est mediátora, nem volt hajlandó a csepeli párttitkárnak a beszélgetés közben adott utasítására megvonni a szót a már a napi politikáról beszélni kezdő írótól. Az estet követő napokban ezért nem csupán fegyelmit kapott, hanem – látva gondolati hajthatatlanságát –, később az eltávolítás tényét közös megegyezéssel történő felmondás adminisztrációjába csomagolva, elbocsátották.

Ettől kezdve – az 1970-es év közepétől a rendszerváltozásig – Oláh Jánosnak nem volt állami munkaviszonya, s megélhetési gondjai óriásira nőttek. A kor kínálta szórványos segítségeket, amelyek idomulást vagy legalább lojalitást kívántak volna, már korábban is következetesen visszautasította. „Pándi Pál is, Király István is karriert ajánlott, egyik a média, másik az egyetem világában, de amikor kiderült, mit kérnek ezért, lazán nemet mondtam. Aztán kisebb sarzsiknak is. Így kerültem ki mindenféle értelmiségi pályáról. Szegények voltunk, néha a villanyszámlát se tudtuk kifizetni, három gyermeket neveltünk, de feleségem sohase tett szemrehányást »könynyelmű« döntéseim miatt, mindig támogatott és mellettem állt, így azért tulajdonképpen könnyű volt kimaradnom mindenféle árulásból.”⁷ A megélhetés, a családfenntartás

⁷ SZAKOLCZAY Lajos: *Beszélgetés Oláh Jánossal*. In: „...mint egy mély folyóban...”: *Antológia Oláh János 70. születésnapjára*. Írók Alapítványa – Széphalom Könyvműhely, Budapest, 2012. 138.

és a gyermeknevelés forrásainak biztosításáért a költőnek kiváló sportmúltja: cselgáncstudása jött a segítségére az apróbb és időszakos munkák mellett. A fiatalabb korában az MTK-ban dzsúdózó, már 1961-től versenyző, ifjúsági válogatott sportoló az elbocsátását követő évtől 1989-ig, s egy darabig még utána is, jórészt cselgáncsoktatásból tartotta el a családját. Miközben – a Nagy László, Juhász Ferenc, Illés Endre segítségével – mégis megjelent könyveinek hangütése és korkritikája (*Fordulópont*, 1972; *Közel*, 1976; *Visszatérés*, 1979 és a többi kötet) csak tovább fokozták iránta a hatalom gyanakvását, ellenszenvét.

Az *Elérhetetlen föld* sikerének felhajtóerején Oláh János már 1968-69-ben (még a Veres Péter-est kiváltotta botrány előtt) hozzálátott az új műfajok (és egyszersmind műnemek) komolyabb meghódításához. Először drámaírássba fog: 1969–70 között megírja a *Kenyérfusztítók* című első munkáját, majd 1969 és '75 között az *Utazás* című hangjátékát. 1970-ben *Az ember* címmel készíti el második hangjátékát (amit 1993-ban ír majd át ismét). *A mi lányunk* című színművét 1977-ben alkotja meg. Első dramatikus műveiben az akkori hazai drámaírásban még szokatlan abszurd szemléletet érvényesíti, ráültetve ennek esztétikumát önmaga magyar világára. Ezt követően részben a realizmus, részben a modern drámaírás másféle kísérletező eszközeivel közelíti meg a kor zsákutca-világát.

A *Kenyérfusztítók*at 1971-ben Ruszt József színre vitte az Egyetemi Színpadon, majd bemutatásra került az *Utazás* című egyfelvonásos is. A *Közel* című, a kor magyar prózapoétikájába egyedi módon új vonásokat emelő nagyregényét szintén a hatvanas évek végén (1968-ban) kezdte el írni, ennek kiadói és politikai okok miatt kettébontott megjelenése (*Közel*, 1977; *Visszatérés*, 1979) a hetvenes évek második felében, s csupán a szerkezet egységét kettészakító széttagoltságban következhetett el. Egy egészséges kulturális környezetben arra lehetett volna számítani, hogy Oláh János tehetségének sokszínű kibontakoztatását

e sikerek után számottevően segíti elő a magyar irodalmi élet. Nem így történt: színpadi műveinek tartalma és esztétikai nívói, ahogyan később a regényfolyamé is, csak még ingerültebbé tették írói munkáival szemben a kulturális politikát, és óvatossá vagy némává a kritikai és az irodalomelméleti fórumokat.

*

Oláh János minden drámája, illetve hangjátéka alulnézetből, legfeljebb néha oldalsó tekintetekből ábrázolja a világot. E művek központi szereplői, éppen úgy, ahogyan novelláinak, regényeinek hősei, egészen hétköznapi emberek: kétkeziek, munkások és parasztok, kisértelmiségiek, távol a hatalom fókuszaitól, gazdaságának, tudományának, politikai életének irányító intézményeitől és személyeitől. Hősei, azaz szereplői tehát (hiszen a hős szót eleve olyanfajta heroikus aura vagy annak maradványa fogja körül, amely nem illik ezekhez az emberi sorsokhoz), magának a „népnek” a fiai, természetesen azok, akiknek munkájára a hatalom egyáltalán országot alapozhat, de akiket az adott kor diktatúrája mégis semmibe sem vesz. Ez a megvetett, széttzilált, „kinyírt”, széttört had tölti meg Oláh János prózájának, drámáinak, hangjátékainak (és jórészt versvilágának is) az emberi és szemléleti háttér-országát, árad föl a képzelet és a társadalmi analízis hullámain az író színműveiben s rádiós darabjaiban. Alig van egyetlen ember a szereplői között, aki átfogóbb történelmi látással rendelkezne a korról vagy önmaga igazi helyzetéről. Ezért is lesznek eleve szánalmasak a fel nem ismert csapda és a szabadnak gondolt akarat oppozíciójába helyezett vergődéseik, a kilátástalan társadalmi boltozat alatt elvégzett sorsalakító kísérleteik.

A drámák és hangjátékok valamennyi „hőse” így: anti-hős, még ha némelyikük határozottabb céllal és öntudattal

bír is a társadalmi világ kelepce-struktúrájában. De már az ebben kialakított célja és ennek felépítményén megképződött öntudata is legtöbbször alapjaiban hamis, mert azokat is az acélháló-szerűen köré szoruló társadalmi miliő jelöli ki vagy inspirálja. A csapdaszerkezet természete szerint ezért ezek az antihősök – és céljaik – Oláh János dramatikus műveinek tipikus eseteiben (csaknem kizárólagosan és sorozatosan), nem a külső, a létkereteket adó rendszernek, hanem egymásnak ütköznek. Egymás maradék erőit koptatják, örlik, nyüvik, s így válnak „kenyérpusztítókká” is: olyan szédelő, esetlen kreatúrákká, akik örökké csak a káoszban, nem pedig a vágyott „rend”-ben laknak, mert egyetlen pillanatra sem képes körülöttük – nyilvánvalóan az egyszerre ködképző és félrevezető hatalmi mechanizmusok következtében – kitisztulni, átláthatóvá válni a világ.

*

Mindezt a külső rendszert és az alájuk rendelt, a benne rekedt és igazi célok nélkül ténfergő kreatúrák esélyeit igen érzékletesen tükrözi már Oláh János első színpadi műve, a *Kenyérpusztítók* című 1969 és 1970 között született, háromszereplős drámája. „A *Kenyérpusztítók* című játék a »semmi«-ről szól (nyitó- s zárszava is a semmi. A szín: kopár, zárt, majdnem üres szoba, sötétség. A három antihős (Kapás–Nagy–Süket) a semmiről fecseg, légüres térben, egymás mellett elbeszélve, ki-ki mondja a magáét.) Mikor jóllaktak, Kapás – Nagy elmegy, Süket pedig a »süket csendben« magára marad. A darab tapasztalati háttere feltehetően a kollégiumi években akkumulálódott a szerzőben: az egymáshoz nem tartozó (mert más világképű és életszemléletű) egyedek kényszerű összezártságában nem alakulhat ki valódi dialógus. Voltaképpen mindhárman »fölösleges emberek« – az orosz irodalomból

ismert minták szerint.”⁸ A kollégiumi és a munkásszállások világára utaló tapasztalat s az orosz irodalom (Puskin, Lermontov) fölösleges embereinek emléke ugyanakkor az abszurd dráma jelentős vonásaival feldúsulva az adott kor emberképének s társadalmi közegének esszenciális modelljévé nő.

A dramaturgiai konstrukció mind a helyszín, a díszlet, mind a szereplők, mind a cselekményvezetés tekintetében teljes mértékben alá van vetve a társadalomkritikai gondolatnak. A *Kenyérfusztítók* zárt tere, a szoba, ahol a dráma egész eseménysora történik, felfogható akár társbérleti lakóhelynek, akár munkásszállásnak is, a nézők elé sugárzó gondolati lényege ugyanaz marad: egy, a karkai zárt szobával (*Az átváltozás*) analóg, egyszerre otthonnak és börtönszerű térnek láttatott locus. Ez jelenetről jelenetre (felvonásról felvonásra) csupa kellemetlenséggel, kényelmetlenséggel, egymásnak ütköző sorsvonalakkal telítődik. „Valami szállóféle lehet az épület, ahol porta van, de mintha fogságban is lennének a játszó személyek...”⁹ Magának a Kádár-rendszernek: vagyis a szocialistának nevezett, 1956-ot követő magyarországi társadalmi berendezkedésnek a koncentrált kivetítése ez a szoba a dramaturgiai világszervezés képernyőjére, a kor által ideológiailag a társadalmi létet alapozó, középponti helyzetbe állított néprétegből, a (feltehetően) a proletariátusból érkezett, szánsalmasan egymást gyötrő, perspektívtalan, minden porcikájukban kiszolgáltatott szereplőkkel. A dramaturgiai és a perszonális alaphelyzet modell-jellegét, a társadalom teljességére vonatkozó vektorait a szerzői leírás és instrukció már a darab első mondataiban világos

⁸ G. KOMORÓCZY Emőke: *Nemzedéki sorsmodell: Kilencek*. Hítel, 2006. 6. sz. és „Ha magadba nézel, másokra ismersz, ha másokra figyelsz, elveszted magad.” Oláh János. Hítel, 2006. 7. sz. Hozzáférés: 2018.04.28, <http://mek.oszk.hu/05100/05189/05189.htm#4>

⁹ VASY Géza: *A Kilencek: Az Elérhetetlen föld alkotói*. Felsőmagyarország Kiadó, Miskolc, 2002. 190.

célzattal írja körbe. Mind a helyszín, mind a benne levő vagy belekényszerülő szereplők viszonylatában az adott kor közössége és közönsége, azaz teljes emberi világa felé nyitja ki a műnem határait: „Mindaz, aminek a leírása a továbbiakban következik, bárhol lejátszódhat. Legjobb hely azonban egy szoba, aminek berendezése körülbelül az alábbi rajz szerint van elhelyezve: [...] Ha azt akarjuk, nézők is jelen legyenek, a játékba be nem avatott területekre újabb, a játékban szereplőhöz teljesen hasonló, székeket helyezünk el. A nézők be-és kibocsátására ugyanaz az ajtó szolgál, amely a játékban is részt vesz.” A színpadi mű egyetlen helyszínét adó szoba tehát magának az ideológiai mázzal leöntött, belülről megérthetetlen és feltörhetetlen káosznak, illetve az általa előidézett, áthatolhatatlan labirintusnak a térré formált és az adott társadalmat megjelenítő sűrítménye.

Ebben a mikrovilággá tömörített, egyszerre abszurd és a külső társadalom makettjeként működő lombikban ütközik egymásnak, gyötri, idegesíti és fenyegeti egymást (az együttélés látszatában) a három „dolgozó”: Süket, Kapás és Nagy. A káosz és a rendetlenség, az értelmetlenség az elemi vonásait adják ennek a tipizált térnek. A benne folytonosan a helyét kereső, Süketnek elkeresztelt szereplő így sóhajt fel a dráma közepén: „Rendet. (Megáll, körülnéz.) Rendet kéne csinálni valahogy.” Az Oláh János által ábrázolt világ kiáltóan szürke, műveletlen, primitív, ál-cselekvésekkel teli és lakhatatlan – akár valódi esélyeihez képest a kommunizmus-kori és az azt követő évtizedek Magyarországa –, ahonnan (üzeni a dráma) mégsem lehet, még sincs lehetőség elmenni. Ha a halovány terv meg is születik egy-egy szereplő fejében, hogy a szobából elinduljon valamerre, nincs meghatározó, azonosítható irány, amit követni tudna. „Ha találkozom útközben valakivel, és megkérdi, hova megyek, azt sem tudom, mit mondjak neki” – tűnődik Süket. S a másik két szereplő gondolatait, cselekvéseit is ugyanez a céltalanság, a minia-

tűr vágyak kiteljesítése, a terror kontrollja alatt vonagló lét nyomasztó fenyegetettség-érzete vezérli. A „félelemérzet” éppen ezért konstans összetevője a dialógusoknak. Félelem van a szereplőkben egymás iránt és „a kinti világgal kapcsolatosan is.”¹⁰ „Félek. Itt tanultam meg félni. Nem volt rossz iskola” – mondja Nagy. Társa, Kapás pedig ekként töpreng el környezetéről, világáról: „Azok a csillagok! Hányadék. *(Megáll félúton, körülnéz.)* Hé, van itt valaki? S van is, akkor se árulja el. *(Legyint.)* Pedig jó lett volna egyedül maradni egy kicsit. Akármilyen kurta időre, de egyedül, valahol, ahol nem figyelnek. Van ilyen hely is valahol biztosan, de ez nem az, annyi szent.”

A fény-, illetve (e toposz révén) a perspektíva-hiányos társadalmi modell lényegét fejezi ki, hogy a szobabelsőben még a lámpa meggyújtása is állandó akadályokba ütközik. „Kapás: Nem tudjátok, hol a kapcsoló? Nagy: A kapcsoló? [...] Süket: ... *(A szekrény felé indul, Kapás meg még mindig mintha a kapcsolót keresné. Összeüt-köznek.)* Hülye. [...] Nagy: ... *(Szemmel láthatóan követi Süketet, aki az asztal és a szekrény között járkál és Kapást, aki a kapcsolót keresi...)* Így ni, itt azért valamivel jobb lesz, legalább hátulról nem támadtok. Ez is valami. *(Egyre gyorsabban kapkodja a tekintetét, egyikről a másikra, hogy szemmel tartsa Süketet és Kapást...)*”. A három szereplő között kialakított cselekvéstöredékek egyaránt alibi-cselekvések, nincs céljuk vagy értelmük, kizárólag a naturális és természetesen a kollektív világ – akár lét-filozófiai síkon is értelmezhető – kényelmetlenségére vallanak, e közegben ezért nem alakulhat ki igazi drámai konfliktus sem. A merev idő, a sehová sem haladó idő részint a csehovi, részint a beckett-i dramaturgia nyomán telítődik szavakkal, mondatokkal, mozgással. Innen a konfliktushány is, amelyet a sorozatos miniatűr kellemtelenség-okozások pótolnak, és szönek egyre sűrűbbre.

¹⁰ Uo. 190.

Ám valódi drámai akcióra ez a társadalomból illusztrációs céllal kiemelt „élcsapat”, ahogyan a világ, az élet aktív emberi megélésére is, tökéletesen – s lényege szerint – képtelen.

*

A szocializmus kori családi élet válságát bemutató *Utazás* című darab (1969–1975) szereplői a dolgok, a történesek felszínén ugyanakkor mintha már valóban élnék az életüket. „Az *Utazás* szereplői – ahogyan G. Komoróczy Emőke fogalmaz – látszólag mozgásban vannak.” Valójában viszont, ahogyan az analitikus dráma szerkesztési elveinek megfelelően fokozatosan feltáruhnak a cselekvéseik rugói, a szereplők életének háttérmozzanatai, ez a mozgás csupán a létezés imitációja, vagyis küszködés a kicsinyes célokért a kopár és gyatra emberi kapcsolatokban. „A börtönből frissen szabadult Dezsőné Vendéggel enyeleg, amikor is Dezső részegen hazatér, s dühödtt káromkodással veti rá magát – nem a nejére, hanem a Vendégre. Ordítózásukból kiderül: ez esztendő óta folyton ismétlődő szituáció (körkörös utazás a téridőben!). Azóta mi sem változott az ócska-poros-penészes szobában, de a kísértetvárosban sem. Dezső és a Vendég végül az utcán köt ki, egymásnak mesélik toprongyos, züllött életük részleteit... Hajnalban elered a „tisztító” eső; a Vendég kitúrja Dezsőt az eresz alatti védett zugból, s az mérgesen távozik. [...] Problémáikat nem tudják megoldani, egymáson nem tudnak segíteni.”¹¹ G. Komoróczy Emőke mindkét drámát (*Kenyérpusztítók*, *Utazás*) teljes joggal „egzisztenciális létdrámának”¹² nevezi, amelyek az ellentétek és ellentmondások dualitásából a nézőkben

¹¹ G. KOMORÓCZY Emőke: „*Ha magadba nézel...*”. Uo. (Lásd 2. sz. jegyzet)

¹² Uo.

akár a tengődő lét megváltoztatási szándékának erőit is képesek felébreszteni. A közönség elgondolkodása és a látottakkal kontrasztban bennük megszülető és visszacsapó gondolatok azért szükségszerűek – a *Kenyérpusztítók*hoz hasonlóan – itt is, mert „a helyzetekbe vetettség, a sötétség, az emberek furcsa, idegenes egymáshoz való viszonya, a célképzet nélküliség, a rendezettség nélküli érkezések, maradások és menekülések, a honnan hová? megválaszolhatatlansága itt is meghatározó.”¹³

Bármennyire különös, de a *Kenyérpusztítók* és az *Utazás*, ha nem is nagyszínpadon, de mégiscsak pódiumot kaptak a diktatúra világában. Minden bizonnyal újfajta dramaturgiai koncepciójuk (és jóval kevésbé nagyon is világos társadalmi utalásrendszerük) motiválta és segítette a színre vitelüket. Mindenesetre „az ekkortájt felpezsdülő amatőr művészeti mozgalmak s az egyre inkább teret hódító alternatív színjátszás időszakában a Ruszt József-vezette Universitas Együttes az ELTE Egyetemi Színpadán két abszurd drámáját is bemutatja. Mindkét darab Ionesco–Beckett–H. Pinter–Genet abszurdjaival, illetve Sartre egzisztencialista drámáival tart rokonságot. Nem azért, mert a szerző – ahogy mondani szokták akkoriban – »a nyugati divatot majmolja«, hanem mert a hazai viszonyok közepette a saját bőrén érezte-tapasztalta az elidegenedésnek azt a mélységes fokát, amiről itthon ez idő tájt még nem volt »ildomos« beszélni. A műfaj aztán a későbbiekben mégiscsak áttörte a korlátokat, s a hetvenes évek derekán-végén már – Örkény nyomában – Bereményi Géza, Kornis Mihály, Nádas Péter, Spiró György jelentős közönségsikert arattak abszurdjaikkal.”¹⁴

*

¹³ VASY Géza: i. m. 191.

¹⁴ G. KOMORÓCZY Emőke: uo.

A kritikai reflexiókban és az irodalomtudomány figyelmében sok nyomot mégsem hagyott bemutatók darabjait *Az ember* című, 1970-ben írott, majd 1993-ra átdolgozott, kiegészített (és ebben a változatában 1993-ban végül mégis csak bemutatott) hangjáték követte. A munka valójában *Az ember – a Kádár-világban* címet is viselhetné. A darabban hét ember – éppen, mint a népmesékben – kerül kapcsolatba egymással a telefonszolgáltatáson (és részben a nyílt rádióadáson) keresztül, s teszi meg köz- és magánéleti reflexióit érzéseiről, problémáiról: de ezeken át is mindenképpen a korról. A rádióbemondón és a telefonszolgálat hivatalos szerepeket játszó figuráin túl egy leány, egy asszony, egy fiú, egy háziasszony és egy azonosíthatatlan Valaki képezik az életkori és a társadalmi rétegtípusokat (valamennyien kisember-alakokat), és jelenítik meg a diktatúra nyomása alatt egyformán szenvedő nemeket is. „1968 augusztusában vagyunk: készülődik, majd végre is hajtódik Csehszlovákia megszállása a »testvér tankok« által. Valaki éppen azért kezd telefonálni, mert szeretné az ENSZ figyelmét felhívni a veszélyre. Egy politikai tettet próbálna tehát végrehajtani – sikertelenül. [...] Közben azonban magánéleti bonyodalmak tárulnak fel...”¹⁵

A helyenként a kabarészínház megoldási lehetőségeit is kihasználó darab a tartalmi-tematikai esetlegességek (félrekapcsolások, egymás mellett beszélések, mikro-viták stb.) közepette is a Kádár-rendszer törésvonalainak és a szabad akaratot s személyiségeket gázoló hamisságainak a kifejezési programját avatja koncepcionális és szerkezeti alapelvvé. A történelmi hazugságok, a félretájékoztatások, a lehallgatások és megfigyelések úgy keverednek itt az ebben a társadalomban helyrehozhatatlanul megromlott (tönkretett vagy veszni hagyott) lelkek szövegnyomaival, hogy ennek az óriási dikciótekervénynek a (Laokoón történetében más vonatkozásban mitologikusan rögzített és

¹⁵ VASY Géza: i. m. 192.

szemléletessé formált) kígyófonata megfojtja a legelemibb értelem vagy az ennek az irányába kapaszkodás: a megértés legkisebb reményét is. „A telefonvonal itt fenntartja a látszat-kapcsolódás lehetőségét (mint Moldova György *Akar velem beszélgetni?* című kisregényében): hol ez, hol az szól bele a kagylóba, ki-ki mondja is a magáét, – volt-szerelmek, volt-barátok, volt-ismerősök – kísértetjátéka zajlik. Ezzel párhuzamosan pedig a rádió »szoc-reál« szabvány-szövegeket darál (épp a prágai tavasz vérbefojtásának napjaiban vagyunk!)”¹⁶ A hatalom halandzsa-nyelve ezért állandóan beleszól az emberi dikció-törmelékekbe, a maga propagandáját sugározva szét harsányan az éterben („Bemondó: Erőnk, fegyvertársi barátságunk, országaink hadseregei kellő biztosítékot képeznek a határok, a szocialista közösség vívmányainak sértetlenségére, valamint a szocializmus és a kommunizmus építéséhez szükséges békés feltételek megőrzésére.”). A többi beszélő vagy beszélni csupán szándékozó hang viszont csak töredékeiben tud megnyilvánulni, a kor „Nagy Elbeszélésével” szemben nem képes önmaga tragédiáját elmesélni: „Valaki: Életbe vágó-e, azt kérdezi? Több, sokkal több annál. Talán a halálba, az is lehet, egyenesen a halálba vág. *(Távolról hangfoszlányok jelentkeznek, de nem sikerül értelmes beszéddé összeállniuk, recsegés, sípolás távolítja el egyre jobban egymástól a mély férfihangokat. Teljes és süket csönd lép a helyükbe.)*”

Mindez a világból, a társadalomból hiányzó harmónia tényét, a hatalom és az ember összhangjának fagyos hiányát fogalmazza meg. Nem az emelkedő „kollektív” világ, nem a pártpropaganda gépezetétől állandóan sulykolt, a nyugatinál magasabb rendű, „fejlettebb” társadalmi lét körvonalai bontakoznak ki a beszélgetésekből, hanem az egyre lejjebb süllyedő sorsok, az alámerülő ország látványa: „Valaki: Ami azt illeti, én jobban szeretnék a saját

¹⁶ G. KOMORÓCZY Emőke: uo.

lábamon járni. Ha volna hova, de nincs. Egy rohadt padlásszobát nem lehet találni az egész városban. Egyre lejjebb csúszik az ember, földszint, alagsor, pince... végül ki tudja, hol kötünk ki?” A megváltatlanság hangjai hasonló akcentusokkal csapnak fel mindenünnen. A fénykeresés esélyének, a fölfelé, a magasabb eszmék, célok felé tekintésnek a hiánya tömíti el folyamatosan az éter csatornáit. A partikularitásban, a perspektívatlanságban rekedt létállapot és ennek önmarcangoló magába meredése az egyik leghatározottabb üzenete Oláh János rádiójátékának: „Valaki:...valami állandóan lefelé erőlteti a fejem a föld felé, ide nehezedik a tarkómra, és képtelen vagyok kideríteni, mi az. [...] Ha magamtól is lefelé lógotam a fejem, nincs semmi baj, de ha kedvem támadna, akár csak egyszer is, fölnézni, mondjuk a fölhők, a nap felé, hogy a csillagokról ne is beszéljek, bizonyosan kitörne a ribillió. [...] Lassan már az asztal lapját sem érem föl. Itt kell kuksolnom az asztal alatt.” S ezt a földhözragadt állapotot csak tetézik az egymás megértése helyett az egymás leleplezését hozó beszélgetéstöredékek! A dikció-szilánkok egymás becsapását, megcsalását, cserbenhagyását tárják fel. „Bolondultok érte, aztán este a parkban mégis a Jóska, a Pista, a Sanyi, a Béla fogdos össze benneteket” – mondja a Lánynak az Asszony, annak pedig válaszként ekként hangzik az ítélete: „Ugyanakkor maga odahaza betegség ürügyén a szabadságos igazgatóval, a könyvtárossal, az üresfejű tornatanárral... Minek folytassam. Semmi se marad titokban ebben a városban.” Mindezek miatt olvad össze bizzarr komédiává az egyéni tragédiák, gondok, panaszok, kisebb-nagyobb bajok, útkeresések, az egymásra találni vágyó erőfeszítések halmaza. A szocializmus kori lét olyan illusztrációs káoszát eredményezve, amely a legkisebb mértékben sem rendezhető hozzá a tragikum elvéhez, s még kevésbé a katarziséhoz.

Átfogóan jellemző a hatalom és a részéről képviselt „tömeg” (a saját „irányítóihoz” feltörni-felcsapni akaró

emberi hangok) viszonyára, hogy a játékban időről időre keresett, megszólítani akart Elnök Úr (legyen a keresett személy akár a magyar társadalom egy felelős szervezőténé, akár magának az ENSZ-nek az elnöke) sohasem található, soha sincsen konkrétan sehhol. Így soha nem is hallgathatja meg a társadalom forrongásából feléje címzett üzeneteket. „Valaki: Nem bolondultam meg, hogy a hátamra vegyem ezt az egész hóbelevancot. Igaz, aki ide lökte a nyakamra, nem sokat kérdezett, akarom, vagy nem akarom, ide lökte, aztán jójcaját. Ennyi szó egy rakáson. Még az a szerencse, hogy senki se hallja. És ha mégis? *(Óvatosan.)* Elnök Úr, maga itt van a vonalban? *(Kiabálva.)* Hé, Elnök Úr, hall engem? *(Nincs válasz. Megkönnyebülten.)* Dehogyan hall.” Ez a válaszképtelenség és a cselekvési szándékok folytonos kicsorbulása vezeti a Valakit (a társadalom lelkiismeretének hangját) a diktatúra-kori legsanyarúbb következtetések kimondására, amely a maga belső zavarodottságában is, a kétségek és a lehetőségek közti hánykolódásban is ennek a társadalmi berendezkedésnek a megváltoztatására szólít. „Még lehet, nagyon is meg lehet, hogy lehallgatnak. Csak tudnám, hogy minek? Mi érdekeset találnak ebben a sok zagyvaságban, amit én itt összehordok? Nem mintha nem szeretnék, nem akarnék valami igazán fontosat mondani, olyasmit, ami az elevenbe vág, már hogyne akarnék, nagyon is akarok. Csak-hogy hiába. Erőlködöm, erőlködöm, és mégse jött össze semmi. Igen, be kell látnom, lejárt az én időm, a beszéd ideje lejárt. Nézzük inkább a tetteket! No, nézzük csak! Azokkal talán még rosszabb a helyzet. Esetleg tüzet... ahogy mondják... egy-egy nagy tüzet kéne rakni, hogy melegedhessenek az emberek... vagy lángoszlopot gyújtani... s így vezetni a népet aaa a Kánaán, vagy micsoda felé... oly sok minden nem is kellene hozzá... egy kevés benzin... egy szál gyufa... és kész! Csakhogy követné-e bárki ezt a lángoszlopot? Érdemes volna-e követni?” (Az önfelgyújtás történelmi szörnyűségéről s az író gon-

dolkodásában betöltött helyéről Oláh Jánosnak a *Közel* születéséről írott tanulmánya is tanúskodik, amely egymás mellett említi a cseh Jan Palach és a magyar Bauer Sándor önkéntes, a nemzeti függetlenség eltiprása ellen tiltakozó tűzhalálát.)¹⁷

*

Legbensőbb szándékai szerint Oláh János nyilvánvalóan társadalmi típusokat (illetve társadalmi áldozatokat) vonultat drámai munkáiban a színpadra. Egyes verseiben is (*A kisember balladája*, *Mefisztó*, *Szegények*) a Kádár-kori kisember vonásait, tudatát, esélyeit pellengérezi ki. *A mi lányunk* (1977) című drámájában (amit a rendszerváltás után, annak új kihívásaira *Európai vőlegény* címmel 1993-ra dolgoz át) nem a hatalom oldalán, de nem is az ellentétes póluson vagy a legmélyebb társadalmi térben elhelyezkedő, hanem „köztes” – a hatalom és a munkástömegek között álló – figurákat helyez a pódiumra. Különösen a főszereplőinek: az anyának és az apának az alakjában. A darab jóval kevésbé elvonatkoztató szemléletű a korábbi drámáinál, és ezért (illetve ezzel párhuzamosan) abszurd vonásai is visszafogottabbak. „Oláh János dramatikus műveinek íve olyképpen is leírható, hogy egy utat feltételezünk, amely az absztrakciótól az elvontság és a közvetlenség mind arányosabb érvényesítéséig jut el. [...] *A mi lányunk* az előbbiekhöz képest realista-naturalista darabnak is nevezhető.”¹⁸

A szocialista társadalmi berendezkedés – az erőltetett városiasodás, a nők munkába állása és számos más körülmény miatt – a családnak a korábbi alkatát, a „nagycsalád” természetű, a tagjait erősen összefogó és megtartó

¹⁷ Vö. OLÁH János: *A Közel születése és utóélete*. In: OLÁH János: *Közel*. Magyar Napló Kiadó, Budapest, 2014. 533–534.

¹⁸ VASY Géza: uo.

intézményét is elemi módon kérdőjelezte meg. A szűk lakókeretekbe zárt, felgyorsított élettempóra kényszerített – és e körülmények között kizsákmányolt – emberek családjai, a nevelést az iskolákban kapó, de gyakran csupán az utcák és barátok nevelte gyerekekkel együtt gyakran az élheteretlen állapotok: a szeretetlenség, a félrelépések, az újratermelődő feszültségek fészkei lettek. *A mi lányunk* egy ilyen helyzetben élő, eltorzult lelki-magánéleti viszonyok közepette szenvedő (éppen ezért tipikus) család életére nyit rá, amelynek belső kommunikációs és cselevési menetrendeken szövődött s a dramaturgia vezérvonalává emelt mindennapjaiban – szinte a csehovi dialógus természetére szerint – senki se érti igazán a másikat. Más-más célok irányítják – igazi kohézió és harmónia nélkül – a család tagjait.

A dráma a kommunizmus-szocializmus középső és kései évtizedeiben egy magyar átlagcsalád (anya, apa, leány, fiú) életének hétköznapijaiba vonja a nézőt. A szülők alsó középosztálybeliek, de kulturáltságuk alapján már erősen deklasszálódtak, és jelentős mértékben a kevésbé iskolázott proletárok vonásait viselik. Az anya beszél ugyan franciául, s leányának külföldi vőlegényt álmodik, de viselkedése, gondolkodásmódja a kevésbé műveltek szokásaira és szellemére utal. A címe szerint a leány sorsát a centrumba helyező darab együttesen és az őt alkotó egyedi tagjaiban, külön-külön is a család krízishelyzetét mutatja fel. Ez a válság viszont sem igazi tragédiává fejlődni, sem megoldódni nem tud. A dráma azt ábrázolja sokrétűen, hogy a kor milyen romboló erőket vonultat fel a család (az átlagcsalád) ellenében, annak életét pusztító vegetálássá változtatva át. „Nem tudnak élni ezek az emberek, mégis mindegyre úgy tesznek, mintha tudnának.”¹⁹ A cselekmény, noha látszólag csak a házon belüli jelent ábrázolja, valójában nemcsak a családnak, hanem

¹⁹ Uo. 193.

a kornak az életképtelenségét is kifejezi. A tér: a szűk lakás, a folyton meghibásodó (a kor bajainak allegóriájaként is értelmezhető, mert funkciója szerint az otthon melegítésére föltalált, ám működésképtelen) kazán, a falak között élő, rajta keresztül-kasul járó szereplők, akik sem otthont, sem nyugalmat nem lelhetnek benne: egytől-egyig a kor produktumai és áldozatai. A kazánt megbütykölni akaró, de ahhoz nem értő, felületes apa; a családot egybe tartani képtelen, a külső férfi szereplőkre időnként kacér fényt csillantó anya; a saját családjába beilleszkedni, de abból kiszakadni is képtelen fiú és a leányhoz érkező udvarlók – s az apát eltángáló fiúcsapat –; a szakmáját jól lehet, ellátó, de fél szemmel a borraivalót figyelő mentős; az ideges és túlterhelt orvos mind-mind a kor egymást csipkedő-maró, jelentős vonásaikban tipikus figurái. Akik már saját emberi és társadalmi szerepükbe sem illeszkednek igazán. Ahogyan szájukban sem talál helyet a gyakran felszolgált megrághatatlan, kiszáradt keksz és a többi étel: a kormossá szennyeződött leves és a megégett második fogás sem. Csak az alkohol tűnik el gyorsan a filléreskedő családtagok torkán. A kilátástalanság, a szétszórtság, a szegénység; a működés konstans hibáinak, a harmónia megszerezhetetlenségének üzenete nyílik fel minden egyes jelenetben, a szereplők legtöbb mondatában.

A darab „ellentétéktől szabdalt, atomjaira hullott famíliája a korszak átlagos, széttöredezett családjait idézi meg kacagtató iróniával. [...] az elidegenedés, a személyiségvesztés mint általános létállapot a társadalom legkisebb, intim sejtjeit is átjárta már. Évtizedek során végbement egy többgenerációs »romlás«: a család eszméje hitelét veszítette, s megkérdőjeleződött mint kívánatos életforma.”²⁰ – írja G. Komoróczy Emőke. S a szétbomló családot körbefogó szereplői kör tagjai is (a mentőápoló, az orvos és a fiúk) egy-egy jellegzetes szocializmus-kori, az egye-

²⁰ G. KOMORÓCZY Emőke: uo.

din kívül általánosabb vonásokkal is megrajzolt arcot viselnek. „Groteszkbe hajló szituációk sora követi tehát egymást, fontosnak és lényegtelennek, igaznak és hamisnak is látszanak a dolgok és az emberek, s így a tiszta érzelmek is bizonytalanná, olykor gyanússá válnak.”²¹ A típusok közös karakterjegye ebben a világban is (amiképpen a *Kenyérpusztítók* még 1970-es prototípusa mutatta) a kölcsönös és tudatos egymásnak ütközés, a társadalmi létben érzett otthontalanság, kényelmetlenség, a diszkomfort közérzete. Egyikük sem képes felmutatni – talán az orvos egy-egy személyiségvillanását kivéve – igazán rokonszenves, a másik ember életét önzetlenül segíteni akaró, gondjait megérteni igyekvő szándékokat. A családba – vagyis a színpadra – így a lelkeket eltorzító ereje révén jut el, s válik a lapuló térből a leginkább meghatározó főszereplővé – maga az egyébként hatalmi vonásaiban (fogalmi szinten) meg sem nevezett külső társadalom. Pedig ő: a családra, az otthonra hurkolódó láthatatlan erőszak fojtogatja és torzítja el az összes szereplőt. Közöttük látványosan a család hagyományos fókuszát, az anyát, aki a lányukat kizárólag sikeres emberhez férjhez adni szándékozó vak eltökéltségében „előbb egy »francia«, majd egy »olasz« kérővel állít be, akiknek maszkja alatt természetesen a vagány, a Lány csábítója rejtezik. Odakint várja őket a vagabund banda, amely jól elagyabugyalja a lánya védelmére kelő apát.”²²

A külső társadalom teljes koncepciótlansága, tengődése és emberellenessége végig ott tükröződik a dráma szereplőinek arcán. A drámai akciórend is ennek a torzító erőnek a láttató-beszéltető kifejezése szolgálatában áll. Ennek a gondolatnak tökéletes másolataként formálja meg a szerző a színpadképet, azaz a lakást is, ahol a teljes cselekmény játszódik, és ebben a közegben a tárgyakkal bánást, a tár-

²¹ VASY Géza: uo. 293–294.

²² G. KOMORÓCZY Emőke: uo.

gyak „történeseit”. Minden effajta elem a rendetlen s a rendezhetetlen tér kifejezésének irányában összpontosul. Az ebben a lakásban történő (egyszerre a fizikai és a szellemi térre irányuló) rendteremtési szándék éppen úgy kudarcra van ítélve, ahogyan a *Kenyérpusztítók* jeleneteiben. A dráma végén, már a lány távozása után, összegző erővel mutat rá a szerző a korábbi, a legkisebb arányú rendkialakítási kísérletek képtelenségére is, a magát viszsza- és visszaállító káosz nyomasztó erejére. Az ismétlődésekből való kiszakadás kudarcra egy új rend és ezzel egy új élet kialakításának megoldhatatlanságát közvetíti: „Anyá: *(becsukja az ablakot, hátat fordít neki.)* Hagyjuk ezt. A többi nem ránk tartozik. Inkább próbáljunk *(Körbe mutat a szobán.)*... valami rendet csinálni itt. *(Hozzákezd a rendcsináláshoz. Az Apa meg a Fiú követik a példáját. Ide-oda rakosgatják a tárgyakat, de ennek semmi látszatja nincs. Mintha egyhelyben topognának. Például az egyik cserepes virágot a virágtartóból az asztalra teszi az Anya, majd vissza újra a virágtartóba többször egymás után. Az Apa egy karosszékkal bajlódik, az asztal mellől az ablakhoz helyezi, majd vissza, akárhányszor megismétli az áthelyezést, sehogy sem elégedett az eredménnyel. A Fiú a tálcán gőzölgő kávéval csinálja ugyanezt, hol kiviszi a konyhába, hol visszahozza, de nem tud megállapodni sehol.)*”

A darabot a debreceni Csokonai Színház, még a hetvenes években „csaknem” előadta. Ám végül mégsem jutott színpadra a mű. Nyilvános érvként igazgatóváltás miatt nem kerülhetett sor az egyébként már elfogadott színmű bemutatására. A drámát *Európai vőlegény* címmel (azaz a korszak aktualitásaihoz újraalkotva és „hozzákeresztelve”) csak jóval később, a rendszerváltozás után másfél évtizeddel, 2005-ben állította színpadra – Bucz Hunor rendezésében – a Térszínház. Az átdolgozott dráma a rendszerváltozás utáni első évtized kezdetén – s ismét csak a nemzeti létállapot koncentrátumaként láttatott –

család sorsára, s abban a Kádár-korszaktól megörökölt s az új történelmi időben kialakuló vonásaira világít rá. Az új címe alá odaírt szerzői minősítés egyértelműen fejezi ki az eredeti darab módosításának irányát és az alkotói nézőpontot: „*Rémjáték egy részben. Játsszódik holnapjainkban, a mi kis családjunkban.*” A mű eredendően annak a tragikumát tárja fel, hogy a családtagok egymás és a külső világ közötti kapcsolata, életmódja és világszemlélete még mindig (sőt az újabb bajokkal elmergesített) régi korlátok, kisszerűségek, szegénységfaktorok között mozog és szenved. E negatív „szabályozók” hálójában új perszonális elemként – a korábban láthatatlan elnyomó társadalom alteregójaként, mintegy új diktátorként – az „európai vőlegény” figurája jelenik meg. „*Mindnyájan az Európai vőlegényt várjuk mentősök, vagányok, ellenőrök és más látogatók zaklatása közepette.*” Az első változatban még külföldinek álcázott magyar fiú helyén itt az európai vadkapitalizmusnak ez a jól ismert klisébe öltöztetett alakja bukkan fel, és kísérli meg – az anya változatlanul Nyugatra tekintő leányadási akarátának felhajtóerején – elvenni a leányt, vagyis az „érdekházassággal” valójában gyarmatosítani Magyarországot. A láthatatlan erővonalakon marionett-bábként mozgatott – állami, valamint köztulajdonaiból már pórére fosztott – országot, a nyugati világnak átadott értékek, termelőeszközök és termelési helyek, földek összegzett történetét, sorsát tömör jelképekkel modellezve mutatják fel a dráma záróképei. A szabadságával méltó módon élni képtelen, s újabb nyomasztó függőségekbe sodort, a szétszakadt vasfüggöny mögül belépő Nyugat pénzügyi-gazdasági mechanizmusaival szemben védekezésképtelen ország képe, a Nyugat alibi-„gondoskodásainak” üressége (látszat-törődése: lásd az Európai Bizottság nevében ostoba kérdéseket tartalmazó kérdőívekkel házáló ügynököket) s a nemzet új történelmi kitettségének látványa egyszerre és fájdalmasan formálódnak meg a darabban. A zárójelenet a gázbojler

ismételt felrobbanásával, majd a létrejött „európai” frigy befejező aktusával összefoglaló érvénnyel egyesíti a dráma fő gondolati erővonalait. „Vendég: *(a Lányhoz lép, a legnagyobb virágcsokrot neki adja át.)* Kisasszony, legyen a rabszolgám! *(Ahelyett, hogy a rabszolgája leszek.)* Lány: *(átveszi a csokrot, a nézőkre mosolyognak.)* 27. jelenet: *(Anya, Apa, Lány, Fiú, Vendég, angyalok)* Első angyal: *(a Vendég kivételével mindenre fehér palástot terít.)* Második angyal *(Festett vásznat húz a színpad elé. A vásznon kék ég, felhők és uniós csillagok ragyognak. A szereplők székre, asztalra állnak, mintha a felhők fölött lebegnének. A Lány és a Vendég közepén átölelik egymást. Az Anya és a Fiú üres képkeretet tartanak eléjük egy esküvői fotó képzetét keltve. A szereplők integetnek, a szín elsötétül.)*”

*

„Az Egyetemi Színpad és a Térszínház bemutatói között harminc év telt el – emlékezett vissza később, 2010-ben, színpadi munkáinak történetére a szerző. – Valamikor a hetvenes években Bényei József szerette volna bemutatni az *Európai vőlegény* első változatát *A mi lányunk* címen, de Siklós Olga és Szabó Magda közös erővel leállították a próbákat. Az egyetlen színpadi műhely, amely ebben az időszakban bizonyos folyamatossgal számított rám, a Sumonyi Zoltán vezette Rádiószínház volt. Három hangjátékomat szólaltatta meg: az *Utazást*, *Az embert* és a történelmi tárgyú *Kis Károlyt*.”²³

A 90-es évek közepén írott, Kis Károlyról (II. Károly néven magyar királyról) szóló, *Durazzói Károly* címmel ellátott történelmi hangjáték a Nagy Lajos király halála utáni magyar középkor egyik belső viszályokkal, szét-

²³ SZAKOLCZAY Lajos: *Szembenézés és tisztánlátás. Interjú Oláh Jánossal*. Magyar Napló, 2016. 11. sz. 14.

húzásokkal, polgárháborús eseményekkel teli, mintegy másfél évtizedes szakaszának nyitányához visz. „Történik 1386 februárjában, három és fél évvel Nagy Lajos király halála után.” A kialakult trónviszályt megszüntetni látszó, már királlyá koronázott Kis Károly (Durazzói Károly) meggyilkolásának körülményeit Oláh János nagy történeti hűséggel transzponálja a 20–21. század nemzeti széthúzásait is érzékenyen megszólító darabbá. A hangjátékot a hallgatókban ezért egyszerre két történeti dimenzió síkján működtető dialógussor egyszerre beszél a trónviszálykori és a rendszerváltozást körülfogó idők magyar viszonyairól. (Ha az utóbbiról elsősorban áthallásos-allegorikus hangfekvésben, allúzív módon is.) A gyilkos Forgách Balázs, a Nyitra megyei ghymesi vár védíjéért felbérelt, a darabban a lelkiismeretétől és a rá visszacsapó jövőbeli bosszú félelmeitől gyötört „étekfogó mester” szájába adott szavak ezért jellemzik egyidejűen a rég elhagyott és az adott jelen idő jellegzetesnek, majd átörököltnek látott magyarországi viszonyait: „Lajos halála óta itt a Kárpátok alatt senki se tudja, mit akar. Senki, akinek módja volna az akaratát tettekre váltani. Nincs senki, aki békétlenségünket, önzésünket erő s elnézés megfelelő egyvelegével orvosolná.” (Oláh Jánosnak ez a hangjátéka először 1997-ben, a *Magyar királyok – Rádió drámák* című, a Magyar Rádió által kiadott könyvben látott napvilágot.)

E dramatikus művek jelentőségét, majd sorsát, azoknak a közönségtől előbb politikai szempontból, majd egyéb okok miatt megtett tudatos eltávolítását, de egyben jelentőségüket is a korszak magyar drámairodalmában Kodolányi Gyula egyszerre átfogóan és tömören így foglalta össze. „Megírja nemzedékünk egyik legígéretesebb drámáját, a *Kenyérpusztítókat*, amely Beckett, Pinter világot ülteti hitelesen a magyar világba és magyar nyelvbe – helyesebben, a Kádár-korszak magyar lelki lepusztultságában megmutatja az abszurd metafizikai dimenziót is. A hetvenes évek magyar irodalmi helyzetének jellegzetes

szégyene, hogy Oláh semmi bátorítást nem kapott ahhoz, hogy tovább haladjon ezen a drámaírói úton.”²⁴ G. Komoróczy Emőke hasonló vonásokkal jellemzi Oláh János színpadra szánt életművét: „A négy dráma (*Kenyérpusztítók, Utazás, Az ember, A mi lányunk*) 1993-ban kötetben is megjelent *Kenyérpusztítók* címen. Az eltelt évtizedek nem ártottak nekik: a »létező szocializmus« összeomlásával és a »globalizációs« tendenciák eluralkodásával még intenzívebbé vált az atomizálódás és az elidegenedés. Ma az alternatív színpadok és az abszurd dráma virágkorát éljük – akár mindegyiket játszhatnák is. Csakhogy most anyagi okokból szorítják a perifériára azokat, akik korábban politikai okokból kerültek oda.”²⁵ Mind a küldetés, mind az értékteremtés és ennek késleltetett tudatosítása, valamint a teljesebb örökség megértése tekintetében ezért helytállóak Oláh János drámái munkáira vonatkozóan ma is Lezsák Sándornak a szerző búcsúztatásán elmondott szavai: „Oláh Jánosra vár a mai és a holnapi Örvényes is, a szegénységben, adósságcsapdában vergődő mai magyar falu és város, tanyavilág és a világváros is, a magányos életek, családok és közösségek, hogy a mai láttelel drámában, filmen, novellában és versben figyelmeztessen és fegyelmezzon: dogunk van a világban, az elérhetetlen föld bűvöletében, az elérhető föld védelmében...”²⁶

Az Oláh János színpadra írt munkáit és hangjátékait immár hiánytalanul tartalmazó könyv új esélyeket kínál a jelennek és az elkövetkező történelmi időknek is a szerző – koráról tett – (s a szó szorosabb értelmében is) „drámái” tanúságtételének új és új színpadra emeléséhez vagy rádiós adásokba viteléséhez. S ezzel a bennük foglalt társa-

²⁴ KODOLÁNYI Gyula: *Oláh Jánosról háromszor*. In: OLÁH János: *Por és hamu*. Magyar Napló Kiadó, Budapest, 2002. 126.

²⁵ G. KOMORÓCZY Emőke: uo.

²⁶ LEZSÁK Sándor: *Az elérhető föld védelmében*. Magyar Napló, 2016. 9. sz. 35.

dalmi és esztétikai üzenetek természetének s értékének újragondolásához, valamint a pontosabb irodalomtörténeti elhelyezésükhöz is. A szerző által még a rendszerváltozás után is „kallódó sorsú” színdaraboknak és hangjátékoknak nevezett művek e kötet segítségével a korábbi évtizedeknél immár jóval bizonyosabban találhatnak vissza küldetésük eredeti terepére: az eleven történelembe.

Jánosi Zoltán

TARTALOM

Kenyérpusztítók	5
Utazás	57
Az ember	83
A mi lányunk	105
Durazzói Károly	181
Európai vőlegény	201
„Legyen a rabszolgám!”	
Oláh János drámaírói életművéről	
(Jánosi Zoltán)	241

11101/19

*A Magyar Napló Kiadó
az 1795-ben alapított Magyar Könyvkiadók
és Könyvterjesztők Egyesülésének,
valamint az 1999-ben alapított
Könyves Szövetségnek a tagja
www.konyves-szovetseg.hu*

Kiadja a Magyar Napló Kiadó Kft.
1062 Budapest, Bajza u. 18.
www.magyarnaplo.hu
Felelős kiadó a Kft. ügyvezetője
Felelős szerkesztő Zsiga Kristóf
A kötetet gondozta Bod Katalin
Tördelőszerkesztő Dubecz Adrienn
A borítót Árkossy István tervei alapján Zách Eszter tervezte
A borítón Oláh Katalin Kinga „Európai vőlegény”
– *Tisztelet Oláh Jánosnak* című munkája látható (1999, 2019)
Készült a Pannónia Nyomdában, Budapesten

OLÁH JÁNOS (Nagyberki, 1942 – Budapest, 2016) A Képző- és Iparművészeti Gimnáziumban érettségizett, majd az ELTE BTK-n szerzett diplomát 1966-ban. Politikai konfliktusok miatt elvesztette népművelői állását, és húsz éven át cselgáncsedzőként dolgozott. Költői pályája az általa is kezdeményezett *Elérhetetlen föld* című antológiában indult. Az Illés Endre vezette Szépirodalmi Könyvkiadónál öt könyve jelent meg, *Kenyérpusztítók* című színjátékát Ruszt József állította színpadra (Universitas, 1971). A rendszerváltás után előbb a *Remetei Kéziratok* alapító-szerkesztője, majd 1994-től a *Magyar Napló* folyóirat, 2013-tól az *Irodalmi Magazin* főszerkesztője, a *Magyar Napló Kiadó* alapítója. Az év novellái és Az év versei című antológiásorozatot és a *Versmaraton* kezdeményezője. Európai vőlegény című színművét Bucz Hunor rendezésében a Térszínház mutatta be 2009-ben.

Könyvei: *Fordulópont* (versek, 1972), *Közel* (regény, 1976), *Viisszatérés* (regény, 1979), *Jel* (versek, 1981), *Az őrült* (regény, 1983), *Az Örvényes partján* (novellafüzér, 1988), *Nagyító fény* (válogatott versek, 1991), *Kenyérpusztítók* (hang- és színjátékok, 1993), *Vérszerződés* (novellák, 2001), *Por és hamu* (versek, 2002), *Száműzött történetek* (novellafüzér, 2011), *Közel* (regény, 2014), *Belső tükrök* (összegyűjtött versek, 2014), *Az őrült* (regény, 2015) *Csókkold meg a csizmám!* (elbeszélések, 2017).

Díjai: Greve-díj (1992), a Magyar Érdemrend Tisztikeresztje (1993), József Attila-díj (1994), Március 15-e-díj (2007), Bethlen Gábor-díj (2007), a Partiumi Író-tábor-díja (2012), Arany János-díj (2012), Márai Sándor-díj (2012), Magyarország Babérkoszorúja-díj (2014).

2500 Ft

„VALAKI: Ami azt illeti, én jobban szeretnék a saját lábamon járni. Ha volna hova, de nincs. Egy rohadt padlásszobát nem lehet találni az egész városban. Egyre lejjebb csúszik az ember, földszint, alagsor, pince... végül ki tudja, hol kötünk ki? [...] valami állandóan lefelé erőlteti a fejemet a föld felé, ide nehezedik a tarkómra, és képtelen vagyok kideríteni, mi az. [...] Ha magamtól is lefelé lógotam a fejem, nincs semmi baj, de ha kedvem támadna, akár csak egyszer is, fölnézni, mondjuk a fölkhők, a nap felé, hogy a csillagokról ne is beszéljek, bizonyosan kitörne a ribillió. [...] Itt kell kuksolnom az asztal alatt.”

(Az ember)

„FORGÁCH: Lajos halála óta itt a Kárpátok alatt senki se tudja, mit akar. Senki, akinek módja volna az akaratát tettekre váltani. Nincs senki, aki békétlenségünket, önzésünket erő s elnézés megfelelő egyvelegével orvosolná.”

[...]

KÁROLY: ...Pár hete még az életemre törtetek orv cselekkel, majd börtönben próbáltatok elvéreztetni, megrohasztani. Túléltem mindezt. És most koccintsak veled, ki nemrég orvgyilkost fogadtál ellenem? [...] Vagy ezt nevezed te szabadulásnak?”

(Durazzói Károly)

OLÁH JÁNOS • EURÓPAI VŐLEGÉNY